

regionálny
operačný
program

Projekt je spolufinancovaný z ERDF.

„Investícia do vašej budúcnosti“.

EURÓPSKA ÚNIA

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

**Strategický a marketingový plán rozvoja
cestovného ruchu v NSK
na roky 2014 – 2020**

OBSAH

ÚVOD	4
1. Súčasný stav cestovného ruchu v NSK	5
1.1 Analýza strategických dokumentov v NSK a SR.....	5
1.2 Inštitucionálne zabezpečenie rozvoja cestovného ruchu v NSK	27
1.3 Výkony v cestovnom ruchu v NSK	28
2. Primárny potenciál rozvoja cestovného ruchu v NSK – prírodný, kultúrny a historický	34
2.1 Primárny potenciál okresu Topoľčany.....	35
2.2 Primárny potenciál okresu Zlaté Moravce	39
2.3 Primárny potenciál okresu Nitra	44
2.4 Primárny potenciál okresu Šaľa.....	49
2.5 Primárny potenciál okresu Levice	51
2.6 Primárny potenciál okresu Nové Zámky.....	58
2.7 Primárny potenciál okresu Komárno.....	61
3. Analýza výkonov v cestovnom ruchu v okresoch NSK.....	66
3.1 Okres Topoľčany	66
3.2 Okres Zlaté Moravce	68
3.3 Okres Nitra	70
3.4 Okres Šaľa	72
3.5 Okres Levice.....	74
3.6 Okres Nové Zámky.....	75
3.7 Okres Komárno.....	77
4. Analýza stavu kľúčových foriem cestovného ruchu v NSK	80
5. SWOT analýza cestovného ruchu v NSK.....	85
6. Problémová analýza cestovného ruchu v NSK	88
6.1 Určenie kľúčových disparít rozvoja cestovného ruchu NSK	88
6.2 Určenie kľúčových faktorov rozvoja cestovného ruchu NSK.....	88
7. Strategický plán rozvoja cestovného ruchu v NSK	90
7.1 Strategická vízia rozvoja cestovného ruchu v NSK	90
7.2 Prioritné oblasti rozvoja cestovného ruchu v NSK	91
7.3 Stanovenie taktických úloh v prioritných oblastiach rozvoja cestovného ruchu v NSK.....	94
8. Marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020	126
8.1 Strategická vízia regiónu.....	126

8.2 Analýza východiskového stavu regiónu.....	126
8.2.1 Sídlný potenciál a jeho vplyv na rozvoj regiónu	127
8.2.2 Demografická charakteristika.....	129
8.2.3 Prírodné prostredie	130
8.2.4 Kultúra	131
8.2.5 Infraštruktúra cestovného ruchu	131
8.2.6 Rekreácia a turizmus	132
8.3 SWOT analýza	132
8.3.1 Komplexná SWOT analýza regiónu.....	133
8.3.2 SWOT analýza cestovného ruchu	137
8.3.3 SWOT analýza rozvoja vidieka.....	138
8.4 Strategické ciele regiónu v oblasti rozvoja cestovného ruchu	138
8.5 Stratégia rozvoja regiónu, popis marketingového plánu a nástrojov na dosiahnutie cieľov	139
8.5.1 Vyprofilovanie imidžu celého regiónu a identifikácia jedinečného predajného argumentu (USP - Unique Selling Proposition) NSK.....	140
8.5.2 Vytvorenie marketingovej kampane postavenej na jedinečnosti kraja	141
8.5.3 Propagácia a tvorba propagačných materiálov.....	142
8.6 Výber cieľových skupín.....	157
8.7 Marketingový mix.....	159
8.8 Marketing regiónu – návrh opatrení.....	163
8.9 Finančné zabezpečenie	164
9. Akčný plán rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít NSK na roky 2016 a 2017	167
10. Informačné zdroje	175

KOLEKTÍV SPRACOVATEĽOV

Strategického a marketingového plánu rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020

Oblasť

Hlavný riešiteľ

Zodpovední riešitelia

Meno

doc. RNDr. Pavol Plesník, PhD., Ústav lázeňstvá,
gastronomie a turizmu, Slezská univerzita v Opave
doc. Ing. Anna Micháľková, PhD., Obchodná fakulta,
Ekonomická univerzita v Bratislave
Ing. Peter Sitányi, DipMgmt, GfK
Mgr. Rastislav Kočan, GfK
Ing. Monika Krošlákova PhD., Obchodná fakulta,
Ekonomická univerzita v Bratislave
Ing. Janka Miklovičová, DELL Slovensko

ÚVOD

Cestovný ruch je významným odvetvím hospodárskej činnosti človeka. Jeho rozvoj ovplyvňujú v súčasnosti viaceré trendy, z ktorých najvýznamnejším je globalizácia a od nej závislá prosperita destinácií, využívanie nových informačných technológií pri tvorbe ponuky a distribúcii produktu, silný konkurenčný trh, rastúce preferencie účastníkov cestovného ruchu orientované na komfort, zrýchlenie dopravy, kreovanie nových foriem cestovného ruchu a pod. Cestovný ruch dnes predstavuje špecifický sektor, ktorý je jedným zo základných pilierov koncepcií rozvoja území na všetkých úrovniach – lokálnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej.

Nitriansky samosprávny kraj je v cestovnom ruchu momentálne najmenej využívaným krajom Slovenska. Výkony ďaleko zaostávajú za jeho potenciálnymi možnosťami. Pritom územie je ideálne situované a pohodlne dostupné vďaka kvalitnej cestnej sieti a blízkosti dvoch významných letísk v Bratislave a vo Viedni. Primárny potenciál je v mnohých faktoroch výnimočný, čo vytvára dobrú východiskovú pozíciu pre výraznejšie presadenie sa na trhu cestovného ruchu v rámci Slovenskej republiky. Cestovný ruch tak môže prispieť k regionálnemu rozvoju a zlepšeniu životnej úrovne miestneho obyvateľstva.

Strategický a marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020 predstavuje strategický dokument, ktorého cieľom je v krátkodobom a strednodobom horizonte maximálne využiť primárny potenciál územia a vytvoriť podmienky pre tvorbu produktových línií zameraných na vybrané formy cestovného ruchu. Parciálnym cieľom strategického dokumentu je zviditeľnenie kraja a vytvorenie imidžu zaujímavej, pestrej a atraktívnej časti Slovenska.

1. Súčasný stav cestovného ruchu v NSK

1.1 Analýza strategických dokumentov v NSK a SR

Strategický a marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020 priamo nadväzuje na Stratégiu rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2006 – 2013 (2006), ktorá za prioritné oblasti považuje:

- riadenie a realizáciu dlhodobej rozvojovej koncepcie cestovného ruchu NSK,
- podporu slovenských a zahraničných investorov v cestovnom ruchu, podporu malých a stredných podnikateľov v cestovnom ruchu,
- prípravu a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov orientovaných na sektor služieb a cestovného ruchu,
- podporu budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu,
- podporu nových foriem cestovného ruchu,
- podporu rekonštrukcie kultúrno-historických pamiatok a obnovu tradícií v území,
- podporu mikroregiónov pri získavaní finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ prostredníctvom projektov v programovacom období 2007 až 2013.

Uvedený strategický dokument sa zaoberá aj rozvojom produktového portfólia, definuje marketingový prístup, propagáciu a komunikáciu, ako aj možné spôsoby financovania. Uvedená stratégia je čiastočne prepojená so strategickým zámerom Regionalizácie cestovného ruchu SR.

Ďalším strategickým dokumentom na úrovni kraja je Marketingový plán CR pre Nitriansky samosprávny kraj (2007). Marketingový plán je dlhodobý programový dokument a obsahuje analytickú, strategickú a implementačnú časť. Analytická časť pozostáva z prieskumu trhu a SWOT analýzy regiónu, strategická časť pozostáva zo strategickej vízie a strategických cieľov, implementačná časť zahŕňa akčné plány (aktivity, rámcové projekty,

plán financovania) a realizáciu zámerov. Marketing kraja je založený na štyroch výnimočnostiach:

- liečivá termálna voda,
- rozmanitá príroda,
- kultúrno–historický odkaz predkov európskeho významu,
- kuchyňa, víno a pohostinnosť miestnych ľudí.

V roku 2011 bola zrealizovaná Pasportizácia súčasného stavu a návrh umiestnenia nových značiek KTC (2011). Ide o dokument riešiaci značenie významných pamiatok a objektov v kraji a návrh informačno-propagačných tabúl na cestných komunikáciách. V Strategickom a marketingovom pláne rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020 sa zaoberáme touto problematikou, navrhujeme propagovať vybrané pamiatky a objekty na cestných komunikáciách. Jednotlivé návrhy môžu byť realizované v súčinnosti s uvedeným dokumentom.

Programové dokumenty na medzinárodnej úrovni súvisiace s rozvojom cestovného ruchu v regióne sú:

- Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu,
- KOM (2010).

Stratégia je založená na troch hlavných motoroch rastu, a to inteligentný rast (stimulovanie vedomostí, inovácie, vzdelávanie a digitalizácia spoločnosti), udržateľný rast (podpora výroby, ktorá efektívnejšie využíva zdroje a zároveň podporuje konkurencieschopnosť), inkluzívny rast (rast zamestnanosti, zvyšovanie kvalifikácie a boj s chudobou).

Stratégia Európa 2020 - Akčný plán pre podnikanie 2020

Súčasťou európskej stratégie Európa 2020 je Akčný plán pre podnikanie 2020. Európa 2020 je stratégia, ktorá ma počas nasledujúcich rokov zaistiť krajinám Európskej únie hospodársky rast. Týka sa piatich oblastí, ktoré musia členské štáty sledovať do roku 2020. Každý členský štát si určil vlastné ciele v každej z týchto oblastí. Ide o týchto päť oblastí:

- Zamestnanosť
- Výskum a vývoj
- Zmena klímy a energetická udržateľnosť
- Vzdelávanie
- Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu

Oznámenie s názvom Akčný plán pre podnikanie 2020 (2013) – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe. Prvoradým záujmom plánu je zvýšenie počtu podnikateľov a tým dosiahnutie hospodárskeho rastu a zvýšenia zamestnanosti. Akčný plán je založený na 3 pilieroch:

Rozvoj vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti podnikania

V rámci prvého piliera by členské štáty mali vytvárať podmienky mladým ľuďom na získanie potrebných skúseností v oblasti podnikania, základných zručností a postojov, ako sú tvorivosť, iniciatívnosť, vytrvalosť, tímová práca, pochopenie rizika a zmysel pre zodpovednosť.

Vytvorenie správneho podnikateľského prostredia

Druhý pilier definuje šesť základných oblastí, v ktorých by mali členské štáty prijať opatrenia na odstránenie prekážok, ktoré bránia k ich zakladaniu a rastu:

- prístup k financovaniu
- podpora podnikateľov v kľúčových fázach fungovania podniku a ich rastu
- poskytnutie nových obchodných príležitostí v digitálnom veku
- prevody podnikov
- konkurzné konanie a druhá šanca pre poctivých podnikateľov
- zníženie regulačnej záťaže

Vzory a oslovenie špecifických skupín

Posledný pilier zahŕňa odporúčania pomocou ktorých členské štáty môžu zmeniť podnikateľskú kultúru a prispieť tak k zmene vnímania podnikateľov na základe praktického a pozitívneho informovania.

Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch – KOM (2010)

Ide o oznámenie EK v súvislosti s cestovným ruchom a napĺňaním Stratégie Európa 2020. Cieľom je podporiť koordinovaný prístup k iniciatívam v súvislosti s cestovným ruchom a definovať rámce pre aktivity na zvýšenie konkurencieschopnosti a udržateľný rast. Navrhuje európske a nadnárodné iniciatívy zamerané na dosiahnutie cieľov, v súlade s právomocami zavedenými Lisabonskou zmluvou. Vzhľadom na snahu zvyšovania konkurencieschopnosti cestovného ruchu je jedna z hlavných priorít zameraná na rozvoj udržateľného, zodpovedného a vysoko kvalitného cestovného ruchu. Osobitná pozornosť sa venuje vplyvom cestovného ruchu na životné prostredie, zmenu klímy a pod.

Programové dokumenty na národnej úrovni súvisiace s rozvojom cestovného ruchu v regióne sú:

Programové vyhlásenie vlády SR na obdobie rokov 2012 – 2016 deklaruje podporu rastových možností krajiny zohľadňujúcu danosti jednotlivých regiónov. Jednou z ciest je podpora klastrových iniciatív aj v oblasti cestovného ruchu. Vláda cielene podporí rozvoj

cestovného ruchu aj prostredníctvom organizácií destinačného manažmentu v spolupráci s miestnou a územnou samosprávou. Vláda posilní ekonomický rozvoj regiónov aj dôrazom na podporu malého a stredného podnikania a cestovného ruchu ako perspektívneho odvetvia pre tvorbu nových pracovných príležitostí. Cieľom hospodárskej politiky v oblasti cestovného ruchu bude zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti. Vláda bude posilňovať regionálnu a cezhraničnú spoluprácu s krajinami V4, Rakúskom a Ukrajinou. Vo vidieckych regiónoch bude vláda podporovať poľnohospodárstvo ako multifunkčné odvetvie. Vytvorí podmienky aj na komplexnú podporu rozvoja vidieckeho turizmu a agroturistiky, vrátane budovania infraštruktúry, chýbajúcich inštitúcií, informačného a rezervačného systému a podpory marketingu v cestovnom ruchu. Starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru, ktorú považuje vláda za základ našej kultúrnej identity, bude venovať náležitú pozornosť.

Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 v rámci programového obdobia na roky 2014 – 2020 bude Slovenská republika čerpať finančné prostriedky prostredníctvom Partnerskej dohody, ktorá vstúpila do platnosti dňa 20. júna 2014.

Finančné prostriedky bude čerpať v rámci dvoch cieľov:

- Európska územná spolupráca
- Investovanie do rastu a zamestnanosti

Partnerská dohoda je základným dokumentom nového rozpočtového obdobia 2014 – 2020. Partnerská dohoda navrhuje predovšetkým opatrenia zabezpečujúce súlad so stratégiou Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, opatrenia na zabezpečenie efektívnej implementácie EŠIF a popisuje integrovaný prístup k územnému rozvoju podporovaného z EŠIF. Uvádza opatrenia na zabezpečenie integrovaného prístupu na využívanie EŠIF, a to komunitne vedený miestny rozvoj, integrované územné stratégie, udržateľný mestský rozvoj, vrátane princípov na identifikovanie mestských oblastí, kde sa majú integrované aktivity udržateľného mestského rozvoja uskutočniť a indikatívna alokácia určená na aktivity v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) na

vnútroštátnej úrovni. Medzi hlavnými prioritnými oblasťami spolupráce v rámci Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) uvádza okrem iného aj programy cezhraničnej spolupráce. Programová dohoda navrhuje operačné programy Výskum a inovácie, Integrovaná infraštruktúra, Ľudské zdroje, Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny operačný program, Efektívna verejná správa, Technická pomoc, Program rozvoja vidieka, Rybné hospodárstvo, Program Európskej územnej spolupráce (EÚS). Jednotlivé operačné programy, riadiace orgány a výšku pridelených finančných prostriedkov uvádza tabuľka 1.

Tabuľka 1 Operačné programy SR pre programové obdobie 2014 – 2020 a pridelené finančné prostriedky

P.Č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Pridelené finančné prostriedky v EUR
1.	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 266 776 537
2.	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	3 966 645 373
3.	Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 204 983 517
4.	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110
5.	Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 754 490 415
6.	Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284
7.	Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912
8.	Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 545 272 844
9.	Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000
	SPOLU		15 329 374 992

Zdroj: Úrad vlády SR. 2014. Operačné programy 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020 - IROP (2014)

Jeho globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Stratégia podpory IROP zohľadňuje Stratégiu Európa 2020 a prispieva k plneniu jej priorít, najmä k udržateľnému a inkluzívnemu rastu a reflektujúc potreby a výzvy konkrétnych regiónov smeruje k:

- rozvoju vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území,
- rozvoju/posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni ako predpokladu znižovania prehlbovania medziregionálnych a vnútroregionálnych rozdielov prostredníctvom zabezpečenia :
 - efektívneho a udržateľného poskytovania verejných statkov a služieb zabezpečovaných z miestnej a regionálnej úrovne,
 - efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov.

Alokáciu prostriedkov na regionálnu územnú samosprávu bez Ministerstva zdravotníctva SR a Ministerstva kultúry SR uvádza tabuľka 2.

Tabuľka 2 Alokácia prostriedkov na regionálnu integrovanú územnú samosprávu v krajoch SR

ALOKÁCIA NA RIÚS BEZ MZ SR a MK SR v krajoch SR			
Kraj SR	EU zdroj (v Eur)	Národné spolufinancovanie	SPOLU (V EUR)
BSK	53 566 725 €	53 566 725 €	107 133 450 €
TTSK	112 945 992 €	19 931 646 €	132 877 638 €
TSK	120 879 827 €	21 331 734 €	142 211 561 €
NSK	132 467 476 €	23 376 613 €	155 844 089 €
ŽSK	122 520 314 €	21 621 232 €	144 141 546 €
BBSK	147 958 493 €	26 110 322 €	174 068 815 €
PSK	157 091 772 €	27 722 077 €	184 813 849 €
KSK	139 810 713 €	24 672 479 €	164 483 192 €
SPOLU	987 241 312 €	218 332 828 €	1 205 574 140 €

Zdroj: <http://www.mpsr.sk>

IROP má vytýčené nasledované prioritné osi:

- Prioritná os č. 1: *Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch*
- Prioritná os č. 2: *Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám*
- Prioritná os č. 3: *Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch*
- Prioritná os č. 4: *Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie*
- Prioritná os č. 5: *Miestny rozvoj vedený komunitou*
- Prioritná os č. 6: *Technická pomoc*

Cestovného ruchu sa dotýkajú najmä nasledovné špecifické ciele:

- Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb. Hlavným cieľom v oblasti podpory nemotorovej dopravy je zvýšenie atraktivity cyklistickej dopravy prostredníctvom budovania siete bezpečných cyklotrás a nadväzujúcej infraštruktúry - parkovanie a úschovne bicyklov, potrebné hygienické zabezpečenie pre zamestnancov po príchode do práce a pod., realizáciou opatrení na upokojovanie dopravy a pod. Aplikáciou oprávnených aktivít sa prispeje k zvýšeniu podielu cyklistickej dopravy na celkovej delbe dopravnej práce v SR v súlade so základnou víziou Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR a k zníženiu celkového znečistenia ovzdušia dopravou v prípade nárastu nemotorovej dopravy na celkovej delbe prepravnej práce. Prostredníctvom jednotlivých opatrení a aktivít bude potrebné začleniť cyklistickú dopravu ako plnohodnotný spôsob prepravy v rámci mobility v mestách a mestských oblastiach, vytvoriť ľahko dostupnú a cenovo výhodnú sieť mestskej dopravy a zmeniť vnímanie cyklistov nielen v kontexte športového či turistického využitia;
- Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií (nezameniteľnú úlohu pri rozvoji vidieka stále zohrávajú podnikateľské subjekty vo vidieckom osídlení). Predpoklady pre udržanie zamestnanosti na vidieku spočívajú v zmiernení doterajšieho trendu znižovania počtu pracovných príležitostí v poľnohospodárskej prvovýrobe, avšak pre posilnenie ekonomickej a sociálnej

životaschopnosti vidieka je potrebná diverzifikácia ekonomických aktivít, rozvoj služieb a posilnenie investícií do miestnej infraštruktúry. Kľúčovou výzvou na miestnej úrovni v spojení s rozvojom podnikania je sociálna inovácia ako rozvoj a uskutočňovanie nových nápadov.

Program rozvoja vidieka 2014 – 2020 - PRV (2014)

Východiskom pre stratégiu PRV sú výsledky analýzy SWOT, identifikované potreby ako aj ciele Stratégie Európa 2020. Na národnej úrovni stratégia PRV dopĺňa ciele Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013-2020 a Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do r.2020. Obsah stratégie je určený Partnerskou dohodou ako aj rozpočtom verejných prostriedkov. Stratégia stanovuje nasledovné strategické ciele:

- posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora,
- udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám,
- vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Najdôležitejším strategickým cieľom programu je posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora (poľnohospodárstvo, lesníctvo a potravinárstvo), ktorý sa často prelína s cestovným ruchom. Vidiecke prostredie vstupuje do tvorby produktových línií najmä vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu.

Riešené potreby sú zoradené z pohľadu dôležitosti pre PRV, z nich možno uviesť najmä potrebu „Zvýšiť efektívnosť všetkých výrobných faktorov a dosiahnuť nárast pridanej hodnoty“, „Usporiadanie vlastníctva, konsolidácia pôdy a zlepšenie infraštruktúry“, Potrebu č.4 „Podpora predaja domácej produkcie cez odbytové organizácie výrobcov a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov“. Nízky podiel domácej produkcie na trhu je dôvod pre podporu rozvoja vidieka zameranú na rozvoj spolupráce poľnohospodárskych podnikov organizovaných v OOV, na podporu spolupráce medzi aktérmi dodávateľského reťazca, na

podporu krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov. Významnou je aj Potreba č.1 „Posilnenie vedomostnej základne, transferu znalostí a inovačnej výkonnosti a spolupráce poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva, ktorá podporí vývoj nových produktov, postupov a technológií“. Dosiahnutie požadovaných zmien v rámci riešenia potrieb týkajúcich sa zvýšenia efektivity výrobných faktorov a pridanej hodnoty u podnikov v sektore pôdohospodárstva je podmienené transferom znalostí a cieľným poradenstvom. Z toho dôvodu je dôležité pre PRV podporovať školiace a poradenské aktivity ako aj projekty spolupráce, ktoré zabezpečia požadovaný transfer. Potreba č.1 je prierezovou potrebou.

V poradí druhým strategickým cieľom je udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám, ktoré čiastočne ovplyvňujú ponuku v cestovnom ruchu najmä v dlhodobom horizonte. S týmto cieľom je prepojená potreba „Zachovanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach a efektívne využívanie pôdneho fondu SR“ (Veľká časť územia SR sa nachádza v prirodzene znevýhodnených oblastiach. Podstatou je zamedziť negatívnym dosahom na kvalitu pôdy, ekosystémy a to hlavne v územiach Natura 2000. Z toho dôvodu je pre PRV prioritou pokračovať v podpore poľ. podnikov hospodáriacich v znevýhodnených oblastiach). Podstatnou je aj potreba „Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity“ (Stav biodiverzity v krajine je ovplyvňovaný poľnohospodárskou činnosťou. K jej zachovaniu a obnove prispieva šetrné hospodárenie na poľnohospodárskej a lesnej pôde. Takéto hospodárenie je možné zaviesť najmä prostredníctvom podpôr PRV a to hlavne na územiach Natura 2000 a územiach HNV (High Nature Value). K zachovaniu biodiverzity budú prispievať hlavne podporené manažmentové opatrenia zamerané na zlepšenie a udržanie stavu biotopov a druhov. Vybrané opatrenia sú v súlade s Akčným plánom pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020). Zachovanie biodiverzity zabezpečí pestrosť a rozmanitosť rastlinstva a živočíšstva, ktoré čiastočne vstupujú do ponuky v cestovnom ruchu.

V priamejšej súvislosti s cestovným ruchom je najmä v poradí *tretí strategický cieľ - dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest*. S ním súvisia potreby najmä „Vytváranie nových pracovných

miest a posilnenie ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku“ (Zvýšenie zamestnanosti patrí medzi hlavné ciele Stratégie Európa 2020. Nové pracovné miesta vo vidieckych oblastiach môže vytvárať najmä MSP. Podporením ich rozvoja podnikania sa posilní ekonomika vidieka a stabilita pracovných miest. Podpora sa zameria hlavne na rozvoj diverzifikácie nepoľnohospodárskych činností a rozvoj podnikania mikro a malých podnikov vo vidieckych oblastiach. Podpora podnikateľských aktivít MSP bude smerovaná prioritne na vytváranie nových pracovných miest.), potreba „Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia“ (Medzi hlavné problémy obcí do 1000 obyvateľov patrí slabá infraštruktúra a nedostatok finančných zdrojov na ich rozvoj. Tieto problémy obmedzujú ich ekonomický rozvoj ako aj zhoršujú ich vplyv na životné prostredie. Dosiahnutie pozitívnych zmien si vyžaduje verejné zdroje, ktoré budú smerované prioritne na ekonomický rozvoj vidieckych oblastí, čo bude mať pozitívny vplyv na zamestnanosť a rozvoj podnikania v podporených obciach. Podpora miestnych komunit prostredníctvom LEADER zohráva kľúčovú úlohu pri smerovaní podpôr s dôrazom na hospodársky rast a tvorbu pracovných miest na vidieku. MAS dokážu najlepšie identifikovať potreby rozvoja svojho územia a tým budú efektívnejšie využívať získané verejné financie PRV prostredníctvom CLLD (miestny rozvoj vedený komunitou). Jeho základná myšlienka je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, teda na základe využívania vnútorných zdrojov územia, pričom jedným zo základných znakov je prístup zdola nahor, čím sa zvýši synergia medzi PRV a IROP, čo bude mať silnejší vplyv na rozvoj podporených území.), potreba „Rozvoj IKT vo vidieckych obciach“(Širokopásmový internet predstavuje efektívny nástroj podpory ekonomickej a spoločenskej konkurencieschopnosti pre celé územie SR. V rámci PRV bude podporené zavádzanie širokopásmového internetu v obciach do 500 obyvateľov.)

Súčasťou PRV je aj významné **Opatrenie LEADER**, ktoré tvoria štyri podopatrenia:

- Prípravná podpora – súvisí s prípravou na implementáciu nástroja CLLD a s prípravou stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou (výdavky na organizovanie workshopov, seminárov, exkurzií, školení a tréningov miestnych aktérov)

manažmentu, administratívne a personálne náklady a náklady na samotné vypracovanie stratégie),

- Podpora implementácie operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou – podpora projektov zameraných na:
 - Konkurencieschopnosť a diverzifikáciu poľnohospodárstva a lesníctva – podpora podnikov, malých fariem, mladých farmárov, podpora začatia podnikania, umiestnenie produktov na trh, investície do spracovania a marketingu miestnych výrobkov, diverzifikácia poľnohospodárskej výroby;
 - Kvalitu života–obnova a rozvoj obcí cez investície do drobnej infraštruktúry a miestnych služieb, zveľaďovanie vidieckeho priestoru, vytváranie podmienok pre podnikateľskú, komunitnú, spolkovú a športovú činnosť obyvateľov, posilňovanie tradícií , histórie územia a zvykov;
 - Vidiecky cestovný ruch–investície do rozvoja VCR, marketingu a propagácie, infraštruktúry VCR, investície do podpory agroturizmu, investície v oblasti rozvoja cykloturistiky a pod.;
 - Technológie šetrné k životnému prostrediu, inovácie a vedomostnú základňa vo vidieckych oblastiach a využívanie IKT–investície do obnoviteľných zdrojov energie, vzdelávacie a informačné akcie, zavádzanie inovácií, investície podporujúce využívanie IKT.
- Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnych akčných skupín - rovnako ako v predchádzajúcom programovom období sa toto podopatrenie zameriava na podporu projektov národnej a nadnárodnej spolupráce,
- Chod miestnej akčnej skupiny a animácia – orientuje sa na podporu prevádzky miestnej akčnej skupiny a na administratívu a poradenstvo vo vzťahu k realizácii stratégie CLLD.

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko 2014 – 2020 (2014)

Programový dokument nadväzuje na Program cezhraničnej spolupráce Slovensko – Maďarsko 2007 – 2013. Aktuálny dokument vymedzil 5 prioritných osí. Ide o prioritnú oblasť 1 Príroda a kultúra, prioritnú oblasť 2 Posilňovanie cezhraničnej mobility, prioritnú oblasť 3

Podpora udržateľnej zamestnanosti, prioritnú oblasť 4 Posilňovanie kooperácie orgánov verejnej správy a ľudí a prioritnú oblasť 5 Technická asistencia.

Cieľom Programu je pokračovať a ďalej stavať na iniciatíve z obdobia rokov 2004-2006. Na dosiahnutie svojho celkového strategického cieľa - zvýšenie úrovne hospodárskej a sociálnej integrácie maďarsko – slovenskej prihraničnej oblasti. Program ponúka širokú škálu oblastí podpory a opatrení. V období nasledujúcich šiestich rokov budú k dispozícii finančné zdroje, vrátane približne 176,5 miliónov eur z grantov ERDF. Program má stanovené nasledovné špecifické ciele:

- Špecifický cieľ č. 1: Posilnená hospodárska konkurencieschopnosť v prihraničnej oblasti. Výsledným efektom dosiahnutia tohto cieľa je prihraničný región rozvinutý integrovanejším spôsobom prostredníctvom vytvorených podmienok na spoluprácu „podnik - podniku“ a efektívne využívanie a rozvoj ľudských zdrojov v oblastiach vedy a výskumu, vzdelávania a na trhu práce;
- Špecifický cieľ č. 2: Zvýšená sociálna a kultúrna súdržnosť ľudí a komunit. Výsledným efektom je situácia, kedy je cezhraničná oblasť rozvinutá integrovanejším spôsobom, existuje tu aktívna spolupráca medzi ľuďmi a inštitúciami v kultúrnej a sociálnej oblasti; existujúce kapacity sú koordinované a efektívnejšie využívané;
- Špecifický cieľ č. 3: Zlepšená dostupnosť a komunikácia prihraničných oblastí. Výsledným efektom je zlepšená dostupnosť prostredníctvom odstránenia fyzických a administratívnych prekážok a bariér, ako aj zabezpečený neobmedzený pohyb osôb, tovarov a informácií;
- Špecifický cieľ č. 4: Ochrana prírodných hodnôt. Výsledným efektom dosiahnutia tohto cieľa je vytvorená úzka spolupráca, prijímanie spoločných usmernení a realizácia aktivít relevantných inštitúcií oboch krajín v záujme ochrany a starostlivosti o prírodné hodnoty, chránené územia prírody, flóru a faunu európskeho významu.

Uvedené špecifické ciele sú zamerané na vytvorenie pevného základu pre spoločný rozvoj. Okrem propagácie spoločného rozvoja oprávneného územia, Program podporuje zabezpečenie a zlepšenie rovnováhy horizontálnych princípov rešpektovaných všetkými stranami v nasledovných oblastiach:

- Zabezpečenie rovnakých príležitostí pre ženy;
- Zohľadnenie potrieb znevýhodnených osôb, osôb so zmenenými schopnosťami a etnických menšín;
- Posilnenie starostlivosti a ochrany prírodného a životného prostredia za účelom podpory udržateľného rozvoja.

Vzhľadom na skutočnosť, že NSK je hraničným regiónom, Program cezhraničnej spolupráce Slovensko – Maďarsko 2014 – 2020 otvára možnosti cezhraničnej spolupráce v cestovnom ruchu a čerpanie finančných zdrojov v rámci cezhraničných projektov s Maďarskom.

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Slovensko – Maďarsko 2014 – 2020 dostupné na http://www.husk-cbc.eu/sk/strategick_a_pecificke_ciele_programu.

Stratégia rozvoja CR do roku 2020 (2013)

Strategický cieľ rozvoja CR definuje tento dokument ako potrebu zvyšovania konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.

Materiál odporúča v rámci čiastkových cieľov zameranie najmä na:

- sústredenie pozornosti na inovácie existujúcich produktov na základe trendov v dopyte po cestovnom ruchu;
- lepšie využitie prírodného a kultúrohistorického potenciálu Slovenska podporou cieľových miest, kde už existuje stabilizovaný dopyt kľúčových trhov (nepodporovať nové cieľové miesta s nestabilnými segmentmi trhu, ktoré neprinesú dostatočný synergický efekt);
- podporu cieľových miest s dostatočným prírodným a kultúrohistorickým potenciálom v zaostávajúcich regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti a tým vytváranie nových pracovných príležitostí.

Stratégia cestovného ruchu obsahuje okrem hlavných strategických cieľov hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku, ktorými sú: letný cestovný ruch; zimný cestovný ruch; kúpeľný a zdravotný cestovný ruch; kultúrny a mestský cestovný ruch; kongresový cestovný ruch; vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Marketingová stratégia Slovenskej agentúry pre cestovný ruch na roky 2014 – 2020 (2013)

Slovensko sa prostredníctvom potenciálu atraktívnej primárnej, kvalitnej sekundárnej ponuky CR a realizácie koncepčných návrhov marketingovej stratégie stane do roku 2020 obľúbenou a vyhľadávanou dovolenkovou destináciou odlišiteľnou na medzinárodnom trhu cestovného ruchu. Ako cieľová destinácia CR bude Slovensko európsky rozpoznateľnou krajinou s konkurencieschopnými produktmi a komplexnou ponukou CR orientovanou na cieľové skupiny návštevníkov, ktorí očakávajú a vyžadujú vysokú úroveň rozmanitosti ponuky, atraktivitu produktov prinášajúcich nezvyčajné autentické zážitky a kvalitu služieb za konkurenčné ceny na relatívne malom území. Slovensko bude v roku 2020 atraktívnou krajinou cestovného ruchu poskytujúcou svojim návštevníkom priaznivé podmienky pre pobytový cestovný ruch s kvalitnou ponukou orientovanou na kultúru a tradície, prírodné bohatstvo a rekreáciu, zdravie a odpočinok.

Na základe toho SACR stanovila nasledovné kvalitatívne a kvantitatívne ciele do roku 2020:

- Maximalizácia ekonomických prínosov z cestovného ruchu pre národné hospodárstvo, najmä:
 - zvýšenie objemu devízových príjmov z AZCR,
 - rast výdavkov účastníkov vnútorného CR na Slovensku,
 - rast pridanej hodnoty odvetví CR v Slovenskej republike.

- Rast účasti na domácom a aktívnom zahraničnom cestovnom ruchu:

- zvýšenie objemu pobytového CR, rast počtu prenocovaní, stabilizovanie priemernej dĺžky pobytu účastníkov CR na Slovensku a zvýšenie využívania ubytovacej kapacity.
- Posilnenie pozície značky Slovenska a jasnej identifikácie Slovenska ako atraktívnej dovolenkovej destinácie ponúkajúcej konkurencieschopný produkt;
- Využitie značky významných medzinárodných podujatí organizovaných na Slovensku alebo v zahraničí k zvýšeniu povedomia o Slovensku.

V rámci krátkodobej stratégie bude SACR svoje aktivity orientovať na výraznejšie zvýšenie tempa rastu návštevníkov Slovenska zo susedných štátov (Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Ukrajina, Rakúsko) a na dosiahnutie dynamickejšieho zvyšovania počtu návštevníkov z krajín s vysokým trhovým potenciálom (Nemecko, Ruská federácia, Spojené kráľovstvo). Tento proces bude následne viesť k rastu počtu prenocovaní a s tým spojených spotrebných výdavkov zahraničných návštevníkov počas pobytu na Slovensku.

Zároveň v rámci krátkodobej stratégie bude SACR smerovať svoje marketingové aktivity aj na domáce obyvateľstvo, ktoré bude prostredníctvom efektívnych nástrojov marketingovej komunikácie pozitívne motivovať k účasti na domácom cestovnom ruchu. Domáci cestovný ruch by mal výraznejšie prispievať k využívaniu zariadení cestovného ruchu najmä v mimosezónnom období. Plnenie úloh krátkodobej stratégie zameraných na domáci cestovný ruch bude pozitívne ovplyvňovať vývoj účastníkov cestovného ruchu, počet prenocovaní, výšku spotrebných výdavkov, ako aj využitie zariadení cestovného ruchu a s tým spojené vyrovnávanie regionálnych rozdielov a sezónnych výkyvov.

Medzi dlhodobé úlohy svojej marketingovej stratégie zaraďuje SACR progresívne zvyšovanie rastu počtu hostí z primárnych trhov a získavanie návštevníkov z „nových“ sekundárnych trhov, na ktorých v súčasnosti pôsobí len prostredníctvom sprostredkovaných marketingových aktivít medzinárodných organizácií cestovného ruchu a v rámci zoskupenia krajín V4. Správne zvolenými nástrojmi marketingovej komunikácie, motivačnou činnosťou tvorby konkurenčných produktov cestovného ruchu Slovenska a orientáciou na vybrané cieľové skupiny chce SACR v priebehu rokov 2017 – 2020 dosiahnuť postupné posilnenie postavenia Slovenska na geograficky vzdialenejších trhoch s významným, resp. vysokým

trhovým potenciálom pre cestovný ruch (Benelux, škandinávské a pobaltské krajiny, Španielsko, USA, Brazília, Japonsko, Čína, India, Južná Kórea). Z hľadiska dlhodobej stratégie bude SACR spolupracovať s kompetentnými organizáciami na tvorbe a napĺňaní funkčného mechanizmu medzirezortnej koordinácie pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí. Prostredníctvom plnenia svojich marketingových úloh a aktivít bude SACR, spolu s ostatnými zložkami spoluvytvárajúcimi imidž krajiny ako atraktívnej dovolenkovej destinácie, pozitívne ovplyvňovať budovanie značky SLOVENSKO, čo v dlhodobom horizonte výrazne ovplyvní cielené pozíciu a zlepšenie rozpoznateľnosti značky krajiny.

Zo strategického hľadiska bude SACR prostredníctvom svojich marketingovo-komunikačných aktivít podporovať výhradne tvorbu a predaj inovatívnych produktov CR so zvyšujúcou sa kvalitatívnou úrovňou, ktoré bude charakterizovať jedinečnosť, rozmanitosť a kreativnosť, budú zamerané na zníženie sezónnosti, trvalú a environmentálnu udržateľnosť cestovného ruchu, budú zodpovedať požiadavkám spotrebiteľov a dopytu CR, zohľadňovať aktuálne trendy v cestovnom ruchu a prispievať k zvyšovaniu konkurencieschopnosti Slovenska ako cieľovej krajiny na medzinárodnom trhu cestovného ruchu.

Hlavné identifikované produktové skupiny cestovného ruchu a produktové línie uvádza tabuľka 3.

Tabuľka 3. Hlavné identifikované produktové skupiny cestovného ruchu

PRODUKTOVÉ SKUPINY CESTOVNÉHO RUCHU	PRODUKTOVÉ LÍNIE	PROPAGOVANÉ PRODUKTY A SLUŽBY
Letný cestovný ruch	Voda a zábava	Akvaparky a termálne kúpaliská
		Splavovanie riek a vodný turizmus
		Adrenalinové centrá
		Golf
	Hory a turistika	Pešia a vysokohorská turistika
		Jaskyne
		Cykloturistika
		Autokempingy
Zimný cestovný ruch	Zimné športy	Lyžiarske strediská
		Bežecké lyžovanie
		Skialpinizmus
		Zimná turistika
	Zábava v zime	Akvaparky

		Zimné adrenalínové aktivity
		Aktivity a podujatia v lyžiarskych strediskách
		Vianočné trhy
Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	Zdravie	Kúpele – liečebné pobyty
		Medical Tourism
	Wellness	Wellness strediská
		Relax hotely
		Akvaparky
Kultúrny a mestský cestovný ruch	Kultúrne dedičstvo	UNESCO
		Hrady, zámky, kaštiele, galérie, múzeá
		Skanzeny a pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry
	Kultúra a mestá	Architektúra, história
		Zábava, nakupovanie
		Kultúrno-spoločenské podujatia
	Spoločenské podujatia	Festivaly
		Jarmoky a vinobrania
		Vianočné trhy
	Zážitková gastronómia	Regionálne špeciality
		Gastronomické podujatia
		Vinárstvo a vínne cesty
Kongresový cestovný ruch	Stretnutia, incentívne podujatia, kongresy a udalosti (MICE)	Kongresové a konferenčné hotely
		Incentive house a eventové agentúry
		Špeciálne eventové priestory
		PCO, DMC lokálne convention bureau
Agroturistika a vidiecky cestovný ruch	Krásy vidieka a pokoj v prírode	Pobyty na vidieckych usadlostiach a farmách spojené s hospodárskymi aktivitami, ľudovými tradíciami, regionálnou gastronómiou a folklórnymi podujatiami

Zdroj: Marketingová stratégia SACR na roky 2014 – 2020, s. 24

Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR (2013)

Dokument prezentuje rozvoj cykloturistiky ako jednu z významných príležitostí udržateľného rozvoja cestovného ruchu, upozorňuje na čoraz početnejšiu cieľovú skupinu Európanov preferujúcu aktívne trávenie dovolenky spojené s poznávaním krajiny zo sedla

bicykla a výhody cykloturistiky najmä pre využitie mimosezónnych období. Dokument stanovuje priority a opatrenia rozvoja cykloturistiky a navrhuje jeho finančné nástroje.

Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu - RIS3 (2013)

Ďalším dôležitým strategickým dokumentom na národnej úrovni je Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu. Dokument má štyri strategické ciele, prvým z nich je cieľ „prehlbovať integráciu a ukotvenie kľúčových priemyselných odvetví, ktoré zvyšujú miestnu pridanú hodnotu, prostredníctvom spolupráce miestnych dodávateľských reťazcov a podporou ich vzájomného sieťovania.“ Naplneniu tohto strategického cieľa má dopomôcť rozvoj inovačných kapacít prostredníctvom spolupráce podnikov a výskumných inštitúcií v kľúčových odvetviach hospodárstva Slovenskej republiky. V rámci opatrenia bude podporená tvorba konzorcií pre riešenie multidisciplinárnych problémov a ukotvenie odvetví cez klastre a iné formy sieťovania za účelom rozvoja inovačných kapacít.

Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (2013)

Je komplexný dokument Ministerstva životného prostredia SR schválený uznesením vlády SR č. 148/2014. Stratégia považuje za prioritné:

- šírenie informácií a vedomostí o problematike adaptácie na všetkých stupňoch riadenia, ako aj preširokú verejnosť;
- posilnenie inštitucionálneho rámca pre adaptačné procesy v SR;
- vypracovanie a rozvoj metodík komplexného hodnotenia rizík v súvislosti so zmenou klímy od národnej až po lokálnu úroveň;
- rozvoj a aplikáciu metodík pre ekonomické hodnotenie adaptačných opatrení (makroekonomických dopadov);
- vypracovanie a zavedenie nástroja na výber investičných priorít na základe posúdenia medzisektorálnych aspektov adaptačných opatrení.

Pre oblasť služieb a cestovného ruchu dokument uvádza, že zmena klímy môže výrazným spôsobom zmeniť prírodné a socioekonomické podmienky pre turistický potenciál

jednotlivých regiónov alebo krajín. Väčšina turistických aktivít je založená na „určitejš“ stabilite klimatických podmienok a týmto podmienkam je prispôsobená celá infraštruktúra, marketing a lokálne socioekonomické aktivity.

Z globálneho hľadiska dokument definuje štyri hlavné kategórie dôsledkov zmeny klímy na sektor turistiky, jeho konkurencieschopnosť a udržateľný rozvoj:

- priame dôsledky zmeny klímy,
- nepriame dôsledky environmentálnych zmien,
- dôsledky mitigačnej politiky na turistickú mobilitu,
- nepriame dôsledky na sociálne zmeny.

Klíma výrazne determinuje rozsah turistických aktivít, je principiálnym determinantom globálnej sezónnosti v turistických požiadavkách a má dôležitý vplyv aj na prevádzkové ceny, ako sú napr. vykurovanie – chladenie, výroba snehu, zavlažovanie, zásobovanie vodou a potravinami a ceny poistenia. Takže zmeny v dĺžke a kvalite turistickej sezóny podmienenej klímou (napr. slnko a more, zimné lyžiarske pobyty) majú významné dôsledky pre konkurencieschopnosť v rámci podobných destinácií a významným spôsobom determinujú ziskovosť turistických subjektov.

Projektované dôsledky zmeny klímy na turizmus v SR môžu byť pozitívne aj negatívne. Medzi pozitívne vplyvy patrí najmä:

- Zlepšenie podmienok pre letné turistické aktivity viazané na kúpanie a horskú turistikú;
- Rozvoj letného cestovného ruchu v dôsledku zvýšenia teploty vzduchu a počtu letných dní a to aj v strediskách cestovného ruchu v SR doteraz málo využívaných (akvaparky, prírodné vodné plochy).

Medzi negatívne faktory zmeny klímy patrí najmä:

- Zhoršovanie sa podmienok pre prevádzkovanie zimných športov viazaných na výskyt snehovej pokrývky – najmä v nižšie položených zimných strediskách pod 1000 m n. m.;
- Zhoršovanie sa podmienok pre zimné turistické aktivity na horách (bežecké lyžovanie, skialpinizmus);
- Letný cestovný ruch – v prírodných lokalitách (v stojatých vodách) môže dôjsť k zhoršeniu kvality vody (eutrofizácia), k poklesu hladiny vody a obnaženiu bahnitých brehov;
- Zimný cestovný ruch – zníženie počtu dní so snehovou pokrývkou, posun hraníc oblastí s lyžiarskymi zariadeniami do vyšších nadmorských výšok;
- Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch – predĺžením vegetačného obdobia a tým aj peľovej sezóny. V dôsledku toho sa zníži počet dní v roku vhodných pre tento typ rekreácia;
- Posun hraníc (teplota vzduchu, vegetačné pásma) do vyšších nadmorských výšok, kde je najväčšia hustota kúpeľných zariadení, môže spôsobiť menšiu návštevnosť v dôsledku nepriaznivých podmienok;
- Kultúrny a mestský cestovný ruch – zvyšovaním vln horúčav a extrémnych prejavov počasia bude ovplyvňované najmä zabezpečenie organizovaných podujatí, ktorých nositeľom sú mestá a obce (plánovacia a realizačná úroveň);
- Vidiecky cestovný ruch a agroturistika – dôsledky zmeny klímy v rastlinnej a živočíšnej výrobe sa sekundárne odrazia práve v tomto type cestovného ruchu.

Pokiaľ ide o rozsah, v prípade SR v dôsledku jej polohy je predpokladaný negatívny vplyv zvyšovania priemerných teplôt najmä na zimný turizmus vyšší ako možný pozitívny účinok zvyšovania priemerných ročných teplôt na letný turizmus. Na základe dostupných informácií bola zhodnotená miera rizika negatívneho vplyvu zmeny klímy na sektor turizmus pre jednotlivé samosprávne kraje. Výsledky hodnotenia uvádza tabuľka 2.4.

Tabuľka 2.4 Miera rizika negatívneho vplyvu zmeny klímy na cestovný ruch

Turistika	Vyšší územný celok							
	BA-SK	TT-SK	NR-SK	TN-SK	BB-SK	ZA-SK	PO-SK	KE-SK
Turistika v mestách	*	*	*	0	0	0	0	*
Letná turistika - kúpaliská	+	+	+	+	+	+	+	+
Letná turistika - hory	+	+	+	+	+	+	+	+
Zimná turistika - hory	***	***	***	**	**	*	*	**

Riziko negatívneho vplyvu KZ na turizmus

+ - pozitívny vplyv 0 – minimálne riziko, *mierne riziko **vysoké riziko ***veľmi vysoké riziko

Zdroj: Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Ministerstvo životného prostredia SR (2013)

Pre územie Nitrianskeho samosprávneho kraja majú očakávané klimatické zmeny pozitívny vplyv. Je identifikované veľmi vysoké riziko pre zimnú turistiku na horách, čo v rámci strategického rozvoja cestovného ruchu nehrá závažnú úlohu, pretože tento druh aktivít má v kraji takmer bezvýznamnú úlohu.

Ďalšie relevantné dokumenty na národnej a medzinárodnej úrovni

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (2010) – zameriava sa na rozvoj regiónov a znižovanie disparít, čo sa následne prejaví aj v kvalite prostredia, ktoré vstupuje do ponuky v cestovnom ruchu.

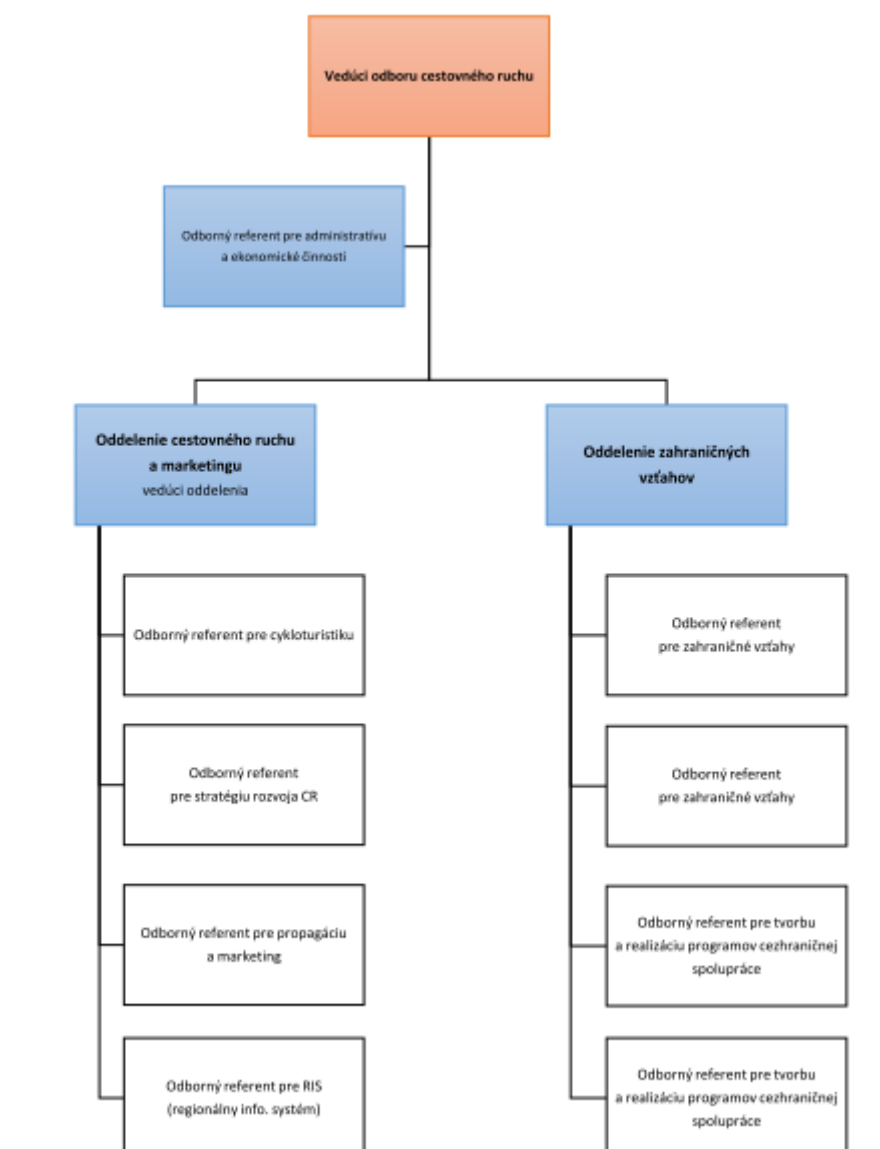
Agenda pre udržateľný a konkurencieschopný európsky trh - KOM (2007) – vytvára platformu udržateľnosti a konkurencieschopnosti európskeho trhu vrátane služieb cestovného ruchu.

O obnovení politiky EÚ v oblasti cestovného ruchu (2007) – uznesenie podporujúce pevnejšie partnerstvo v rámci európskeho cestovného ruchu a ďalšie.

1.2 Inštitucionálne zabezpečenie rozvoja cestovného ruchu v NSK

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja sa skladá z ôsmich odborov a jedným z nich je odbor cestovného ruchu, ktorý je zodpovedný za stratégiu cestovného ruchu v kraji, marketing a propagáciu kraja. Organizačnú štruktúru znázorňuje schéma 1.

Schéma 1: Organizačná štruktúra Odboru cestovného ruchu ÚNSK

V budúcnosti by bolo vhodné mať v rámci odboru cestovného ruchu dve oddelenia - Oddelenie cestovného ruchu a Oddelenie marketingu. Tým by sa významne zvýšil

predpoklad úspešného plnenia Strategického a marketingového plánu rozvoja cestovného ruchu NSK na roky 2014 – 2020.

V kraji sa nachádza jedna oblastná organizácia cestovného ruchu „Nitrianska organizácia cestovného ruchu“. Tá bola založená v roku 2012 mestom Nitra, Biskupstvom Nitra, dopravným podnikom Arriva, hotelom Mikado a výstaviskom Agrokomplex. Kraj v súčasnosti nemá krajskú organizáciu cestovného ruchu.

1.3 Výkony v cestovnom ruchu v NSK

V analýze štatistických ukazovateľov cestovného ruchu sa zameriame na časový rad 2009-2014. Toto obdobie je už po globálnej hospodárskej kríze, svetová ekonomika sa odrazila od dna, znovu sa začína rozvíjať a ľudia si znovu doprajú aj oddych a dovolenky, môžu si dovoliť minúť na cestovný ruch viac peňazí. Pri analýze sme čerpali z oficiálnej ubytovacej štatistiky Štatistického úradu SR.

Porovnanie výkonov v cestovnom ruchu v jednotlivých krajoch SR

Dlhodobou je najnavštevovanejším slovenským krajom Bratislavský samosprávny kraj. Najväčší počet návštevníkov prišiel do BSK v roku 2013, v poslednom sledovanom roku 2014 dosiahol počet návštevníkov iba 89% hodnoty predošlého roku. Druhým v poradí z hľadiska počtu návštevníkov je Žilinský kraj, ďalej nasleduje Prešovský. Posledná priečka v porovnaní všetkých krajov patrí Nitrianskemu kraju, čo je vzhľadom na jeho pomerne vysoký potenciál zlá situácia, dáva však množstvo možností na rozvoj. Všeobecne sledujeme mierny pokles návštevníkov takmer vo všetkých krajoch s výnimkou Trnavského a Trenčianskeho v porovnaní 2014/2013.

Kým v štatistike počtu návštevníkov dominuje BSK, pri prenocovaniach sa na prvé miesta dostávajú Žilinský respektíve Prešovský kraj. Nitriansky kraj je v tomto rebríčku predposledný, menej prenocovaní má iba Košický kraj. Jediný kraj, ktorý medziročne

2014/2013 klesol v počte návštevníkov ale paradoxne zaznamenal nárast počtu prenocovaní je Nitriansky kraj. Bol teda jediným krajom, v ktorom v poslednom roku mierne vzrástol priemerný počet prenocovaní.

Nasledujúci graf 1 znázorňuje vývoj počtu návštevníkov vo všetkých krajoch v rokoch 2009-2014. Pri Bratislavskom, Žilinskom, Prešovskom a Banskobystrickom pozorujeme medziročne výraznejší nárast alebo pokles. V Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom a Košickom sa počty medziročne príliš nemenia, oscilujú okolo rovnakej hodnoty, čo je približne 200 000 návštevníkov.

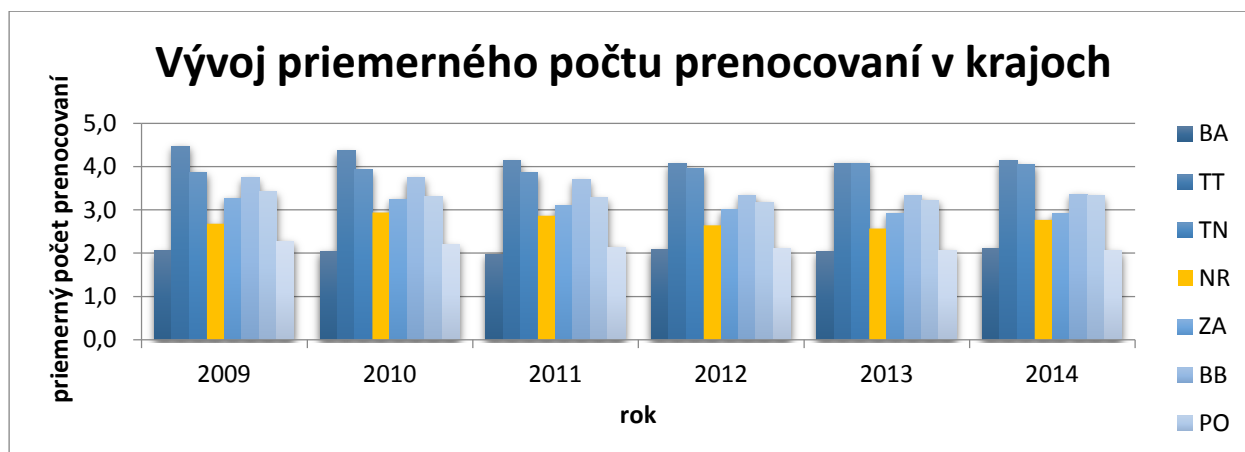
Graf 1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerný počet prenocovaní je dlhodobo najvyšší v Trnavskom a Trenčianskom kraji, čo je spôsobené najmä kúpeľnými pobytmi návštevníkov v týchto krajoch. Naopak, najnižšie priemerné počty prenocovaní mávajú Bratislavský a Košický kraj. Jednotlivé kraje si v priebehu vybraného časového radu udržujú približne rovnaké hodnoty. Vývoj priemerného počtu prenocovaní v krajoch SR uvádza graf 2.

Graf 2

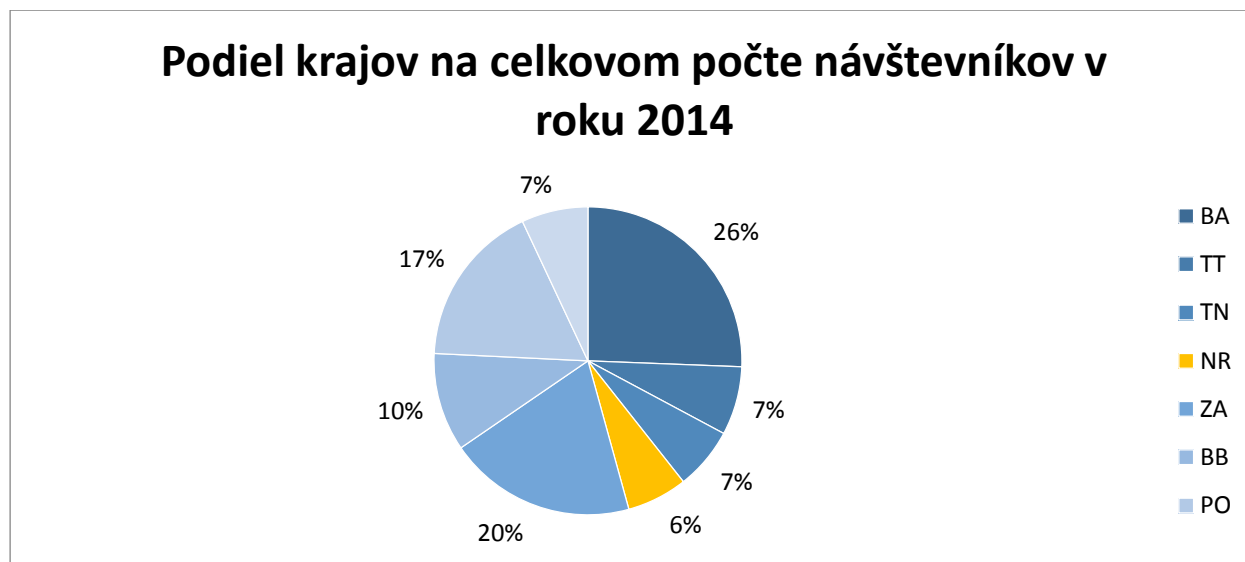

Zdroj: Štatistický úrad SR

Výkony v cestovnom ruchu v Nitrianskom kraji v rokoch 2009-2014

Nitriansky kraj sa na celkovom počte návštevníkov podieľa 6 %, čo je spolu s Košickým, Trenčianskym a Trnavským najnižší podiel. Podiel krajov na celkovom počte prenocovaní uvádza graf 3.

Graf 3

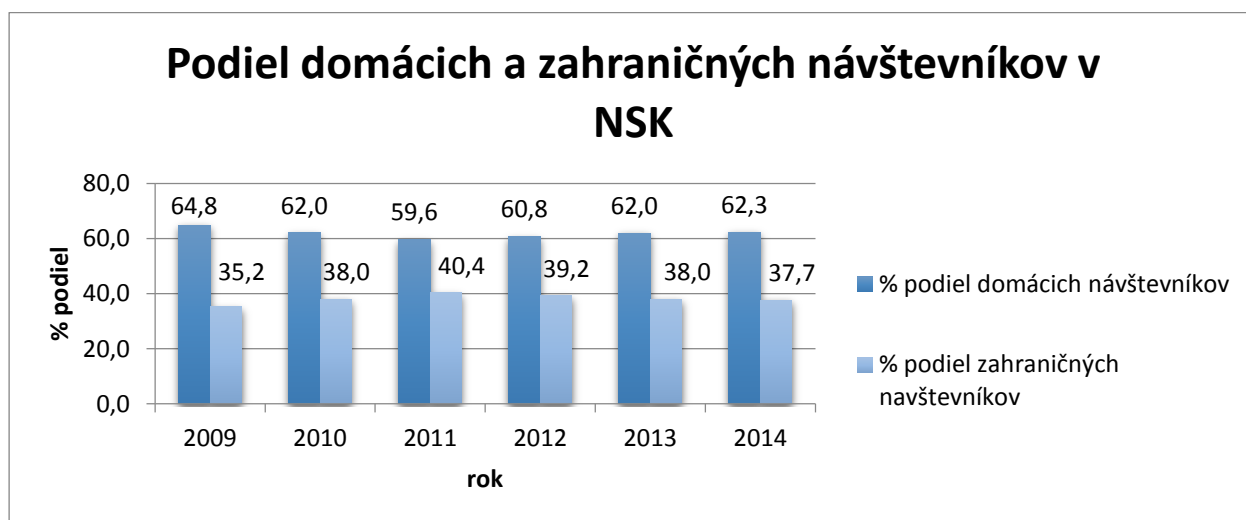
Zdroj: Štatistický úrad SR

V samotnom NSK evidujeme po roku 2009 pokles počtu návštevníkov 4 roky po sebe. Až v roku 2013 sa počet výrazne zvýšil, nedosiahol však hodnoty z roku 2009. Následne

v roku 2014 počet znovu mierne klesá. Rovnaký trend ako pri celkovom počte návštevníkov platí aj pri domácich návštevníkoch. Počet zahraničných návštevníkov dosiahol vrchol až v roku 2013, dovtedy striedavo stúpala a klesala približne o 4%. V poslednom roku 2014 zaznamenávame opäť mierny pokles.

Z hľadiska percentuálneho podielu domácich respektíve zahraničných návštevníkov na celkovom počte je dlhodobá prevaha domácich v pomere cca 60 : 40. Najväčší rozdiel v pomere bol v roku 2009, najmenší v roku 2011. Podiel domácich a zahraničných návštevníkov v NSK uvádza graf 4.

Graf 4

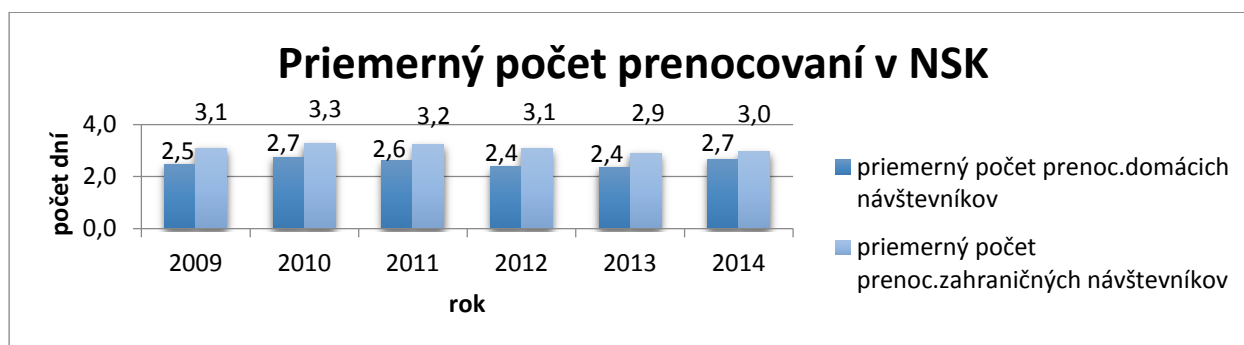

Zdroj: Štatistický úrad SR

Celkový počet prenocovaní návštevníkov v NSK bol najvyšší v roku 2010, na minimum klesol v roku 2012 odkedy znovu rastie. Počet prenocovaní domácich návštevníkov opäť kopíruje trend pri celkovom počte prenocovaní, v poslednom roku 2014 sa však výraznejšie priblížil k maximu z roku 2010. Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov dosiahol maximum tiež v roku 2010, minimum v roku 2012 ale odvtedy sa výraznejšie nezmenil. Percentuálny podiel prenocovaní (domáci vs. zahraniční) sa pohybuje v rozmedzí 60% : 40% až 55% : 45%. Z porovnania tohto pomeru s pomerom podielu počtu návštevníkov vyplýva, že zahraniční návštevníci tvoria síce menší podiel na počte návštevníkov, zdržia sa však dlhšie ako domáci návštevníci.

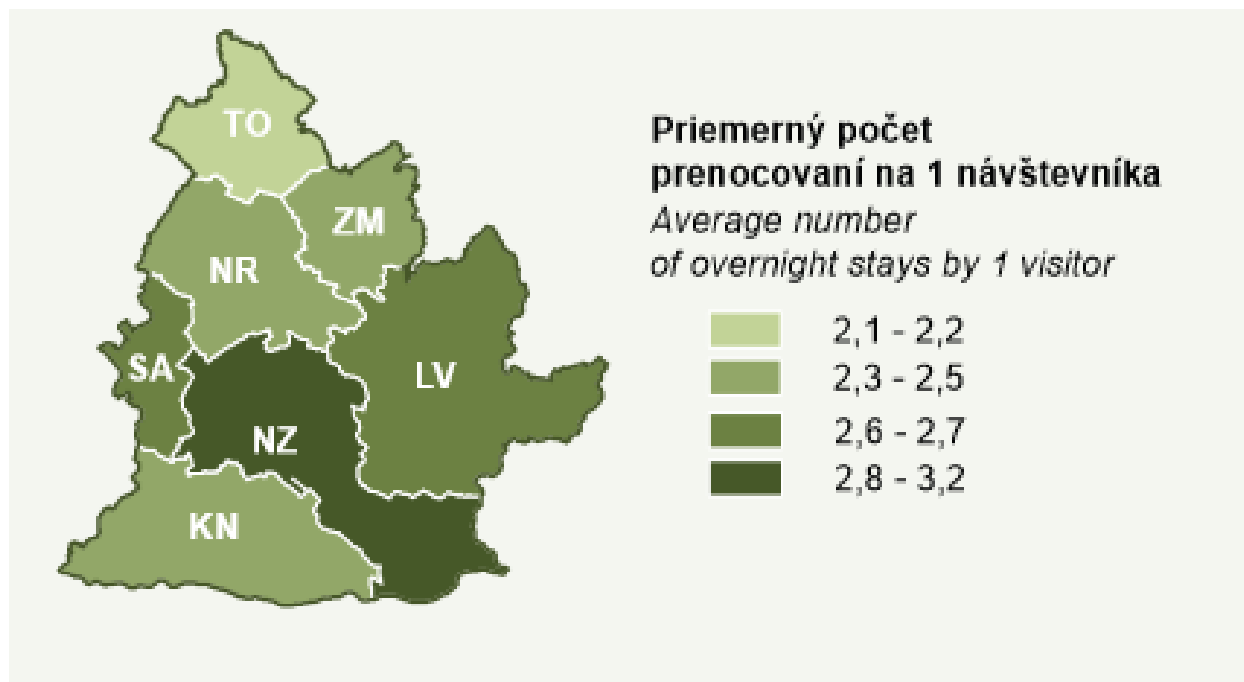
Priemerný počet prenocovaní návštevníkov bol najvyšší v roku 2010, ale v súčasnosti sa už tieto hodnoty znovu dostávajú na približne rovnakú hodnotu, v roku 2014 to bolo 2,8 dňa celkovo, 2,7 dňa pri domácich a 3 dni pri zahraničných návštevníkoch. Priemerný počet prenocovaní v NSK uvádza graf 5 a mapa 1.

Graf 5

Zdroj: Štatistický úrad SR

Mapa 1

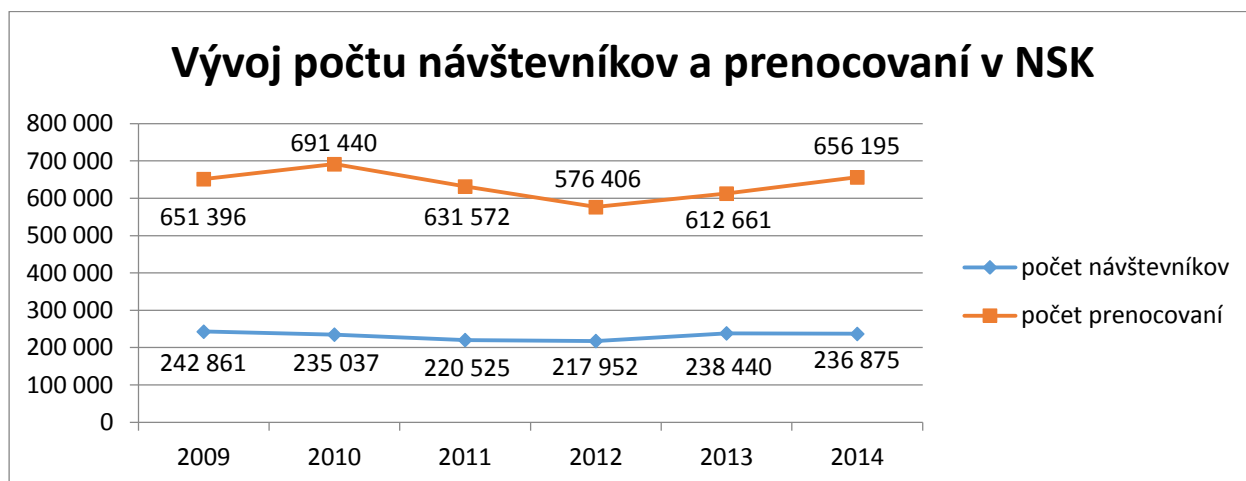

Zdroj: Nitriansky kraj v číslach 2014, Štatistický úrad SR

Pri analýze vývoja počtu návštevníkov a prenocovaní pozorujeme, že väčšie výkyvy sú pri prenocovaniach. Maximálna hodnota takmer 700 tisíc prenocovaní bola dosiahnutá

v roku 2010 a k tejto hodnote sa údaje do roku 2014 ešte ani nepriblížili, tvoria iba 95% prenocovaní z roku 2010. Počet návštevníkov dosiahol maximum v roku 2009 a postupne sa medziročne zvyšuje a približuje k tejto hodnote opäť, v roku 2014 to bolo už 97,5% v indexe 2014/2009. Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v NSK uvádza graf 6.

Graf 6

Zdroj: Štatistický úrad SR

2. Primárny potenciál rozvoja cestovného ruchu v NSK – prírodný, kultúrny a historický

Územie NSK má rozlohu 6 343 km², čo je 12,9 % z rozlohy SR, nachádza sa v ňom 350 obcí, z ktorých 15 má štatút mesta. V mestách žije približne 48,5 % obyvateľov v kraji. Podľa územnosprávneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa kraj člení na 7 okresov: Komárno, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce.

Mapa 2 Poloha NSK v rámci Slovenskej republiky

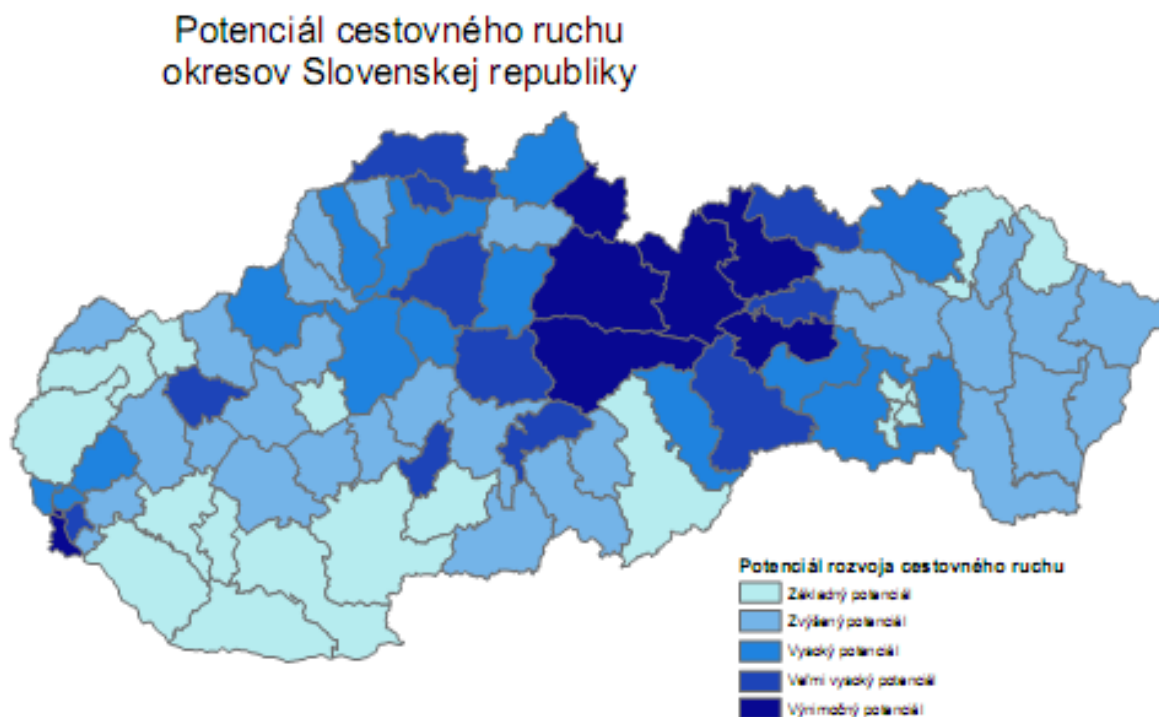

Zdroj: <https://maps.google.com/>

NSK leží v juhozápadnej časti Slovenska, na západe hraničí s Trnavským krajom, na severe s Trenčianskym krajom, na východe s Banskobystrickým krajom a južná hranica kraja je zároveň štátna hranica s Maďarskom. Podunajská nížina tvorí prevažnú časť územia kraja. Zo severu územie kraja lemuje prstenec pohorí Považský Inovec a Tribeč. Na severovýchode a východe sa rozprestierajú pohoria Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy, na juhovýchode pohorie Burda. Najvyšší bod územia NSK sa nachádza v pohorí Považský Inovec – je to vrch Panská Javorina a leží v nadmorskej výške 942,6 m n.m. v obci Podhradie v okrese Topoľčany. Najnižší bod kraja sa nachádza na juhozápade Podunajskej roviny v obci Vlčany a leží v nadmorskej výške 100,1 m n.m. Cez územie kraja preteká najdlhšia rieka Slovenska Váh, ďalej rieky Dunaj, Nitra, Hron, Žitava a Ipel'. NSK je najteplejší a najsuchší spomedzi všetkých slovenských krajov a je bohatý na minerálne a geotermálne vody, aj z tohto dôvodu je

v tomto kraji veľmi dobre rozvinuté poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel. V kraji sa nachádza sedem okresov: Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šaľa, Topoľčany a Zlaté Moravce. Jednotlivé okresy majú rôzne vysoký primárny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Okresy Nové Zámky, Komárno, Šaľa a Levice majú v zmysle metodiky Valorizácie územia pre potreby cestovného ruchu SR (Plesník, 2010) len základný potenciál, okresy Nitra, Zlaté Moravce a Topoľčany majú zvýšený primárny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Je však potrebné uviesť, že ide o integrálne hodnoty za celé územie okresu, bodovo sa na celom území kraja nachádza pomerne veľa atraktivít, ktoré môžu vstupovať do ponuky produktov a tvorby produktových línií NSK. Primárny potenciál jednotlivých okresov SR znázorňuje mapa3.

Mapa 3

Zdroj: Plesník, 2010

2.1 Primárny potenciál okresu Topoľčany

Okres sa nachádza v severovýchodnej časti západného Slovenska na rozhraní Podunajskej pahorkatiny a Západných Karpát. Má rozlohu 597,7km², čo predstavuje 9 %

Nitrianskeho kraja. Reliéf okresu je značne vertikálne členitý s najnižším bodom v obci Koniarovce 148 m n. m. Najvyšší bod, vrch Panská Javorina, má nadmorskú výšku 943 m.

Prírodný potenciál

Reliéf

Okres Topoľčany má zaujímavý prírodný potenciál. Územie sa nachádza na kontaktnej línii dvoch rozdielných krajinných typov - Panónskej panvy a Karpát, ktoré výrazným spôsobom ovplyvňujú aktivity cestovného ruchu. Územie okresu sa rozprestiera na Nitrianskej pahorkatine a Nitrianskej nive v severnom výbežku Podunajskej nížiny pozdĺž rieky Nitra. Nížina je zo západu lemovaná Považským Inovcom a z východu pohorím Tribeč. Najvyšší bod územia 943 m n. m. je v Považskom Inovci, najnižší bod je v katastri obce Koniarovce v mieste, kde rieka Nitra opúšťa územie okresu.

Podnebie

Okres Topoľčany leží v mierne teplej klimatickej oblasti. Priemerná ročná teplota je 9,3°C, priemerné mesačné zrážky 607 mm.

V okrese sú priaznivé podmienky pre poľnohospodárstvo. Pestuje sa najmä sladovnícky jačmeň, južne od Topoľčian sa darí chmeľu. Tradíciu má ovocinárstvo, pestujú sa najmä jablone a slivky.

Vodstvo

Územie okresu patrí do povodia Nitry, ktoré je súčasťou úmoria Čierneho mora. Najväčší a najdlhší tok okresu je Bebrava. Ďalším pravostranným prítokom Nitry je Chocina, prameniaca pod Panskou Javorinou v Považskom Inovci, vlievajúca sa do Nitry v Topoľčanoch, a Bojnianka, prameniaca v Nízkom Inovci pri obci Nová Lehota v Trenčianskom okrese, ktorá ústi do Nitry v Chrabranoch. Ľavostranné prítoky Nitry odvodňujú severnú a západnú časť Tribeča. Cez Krnču preteká Drsňa a cez Solčany Lišna.

Rastlinstvo a živočíšstvo

V okrese Topoľčany sa nachádza jedna chránená krajinná oblasť a viaceré prírodné rezervácie a prírodné pamiatky.

Na území sa nachádza významná časť Chránenej krajinej oblasti Ponitrie. Typické sú dubovo - hrabové, dubové a vo vyšších polohách bukové lesy. Tribeč pokrývajú zväčša teplomilné rastlinné spoločenstvá. Zo zástupcov fauny Chránenej krajinej oblasti Ponitrie si pozornosť zaslúži výskyt rysa a mačky divej ako pôvodných šeliem. Ďalej sa v nej vyskytuje jelenia, v nižších polohách srnčia a diviacia zver. Veľmi dobre sa v Tribeči darí danielej a muflonej zveri, ktorá bola na Slovensku introdukovaná v roku 1867. Zo vzácných dravcov sa v oblasti vyskytuje orol krikľavý či orol kráľovský.

Kultúrny a historický potenciál

Okres Topoľčany disponuje 30 národnými kultúrnymi pamiatkami. Sú lokalizované v 30 obciach (Kultúrno-historické pamiatky ako potenciál rozvoja cestovného ruchu v NSK, 2012).

Archeologické náleziská

Prírodné podmienky územia dnešného okresu Topoľčany umožnili už dávno v predhistórii osídľovanie, ktoré pokračovalo bez prerušenia. V období od 8. do 10. storočia patrila táto oblasť k najosídlenejším oblastiam Slovenska so značnou kultúrnou tradíciou. Dôkazom sú početné archeologické nálezy osád, hradísk a pohrebísk od dávnych dôb pred osídlením Slovanmi, až po vzácne nálezy zlatých mincí z raného obdobia Uhorského štátu (Ludanice, Lužany). Na nevysokom výbežku Považského Inovca v obci Bojná sa rozkladá unikátne archeologické nálezisko, slovanské hradisko Bojná I. - Valy. Toto hradisko bolo významným hospodárskym, mocenským a christianizačným centrom Nitrianskeho kniežatstva a neskôr Veľkej Moravy. Našlo sa tu množstvo vzácných archeologických nálezov, medzi nimi i kolekcia najstarších slovanských kresťanských pamiatok na Slovensku.

Svetské pamiatky

Apponyiovské múzeum v obci Oponice. Pozoruhodné múzeum v zrekonštruovanom renesančnom kaštieli so vzácnou knižnicou.

Tribečské vlastivedné múzeum v Topolčanoch disponuje celkovo 80 081 zbierkovými predmetmi, ktoré pozostávajú z prírodovedných, archeologických, historických a etnografických materiálov. Múzeum disponuje aj pozoruhodnou zbierkou výrobkov sklárne v Uhrovci, kolekciou historických zbraní a numizmatickou zbierkou. K cenným exponátom v prírodovednej časti expozície patria paleontologické nálezy, najmä unikátna lebka a spodná čeľusť mastodonta. Múzeum sa špecializuje aj na dokumentáciu dejín pestovania chmeľu, sladovníctva a pivovarníctva na Slovensku.

Veľkú pozornosť si zo svetských pamiatok zaslúži *Topolčiansky hrad* pri obci Podhradie v Považskom Inovci na severe okresu. V južnej časti okresu v pohorí Tribeč je *Oponický hrad*.

Sakrálne pamiatky

Jednou z najvýznamnejších sakrálnych pamiatok je rímskokatolícka kaplnka severne od Nitrianskej Blatnice. Pochádza z 9. storočia, asi z jeho prvej tretiny, teda z predveľkomoravského obdobia. Je to jedna z najstarších stavieb na Slovensku a najstaršia rotunda na Slovensku. *Kostol Narodenia Panny Márie* v Krušovciach - románsky tehlový jednoloďový kostol z roku 1240. *Artikulárny evanjelický kostol v Nitrianskej Strede* postavený v roku 1748. Bol pôvodne barokovou stavbou s neskoršou klasicistickou úpravou. Má drevený trámový strop a barokový oltár. *Kostol Všetkých svätých v obci Bojná* - neskorobarokový rímskokatolícky kostol z roku 1786.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu

Ranč pod Babicou v Bojnjej na úpätí Považského Inovca. Zaujímavosťou ranču sú dva rybníky s možnosťou športového rybolovu, po ktorom sa dá vlastnoručný úlovok aj pripraviť. Súčasťou ranču je aj malá zoologická záhrada.

Turistická rozhľadňa na vrchu Marhát bola vybudovaná v roku 2008 vďaka občianskemu združeniu v Mikroregióne pod Marhátom. Rozhľadňa je vysoká 17 m a ponúka prekrásny výhľad. Scenéria pohľadu je na Považský Inovec, Tribeč, Vtáčnik, Biele Karpaty, od Galanty cez Nitru, Topoľčany, Partizánske, Bánovce nad Bebravou, Nováky a od Tematína po Devín.

Vodná nádrž Duchonka sa nachádza 4 km od obce Prašice na strednom toku potoka Železnica a má rozlohu 17 hektárov. Priaznivé klimatické podmienky pohoria Považského Inovca a samotná vodná nádrž v brezovo-borovicovom háji robia túto oblasť mimoriadne atraktívnou čo sa týka letných dovolení pri vode.

Čertova pec je jaskyňa (pri obci Radošina) vytvorená krasovatením dolomitického vápenca. Je dlhá 27 metrov a obojstranne priechodná.

NAJ v okrese Topoľčany pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu
Rekreačný cestovný ruch	Duchonka
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínný turizmus	Ranč pod Babicou v obci Bojná
Poznávací a religiózny cestovný ruch	Topoľčany, Nitrianska Blatnica
Mestský a prímestský turizmus	Topoľčany
Kongresový a incentívny CR (MICE)	Kaštieľ Oponice - Chateau Appony
Špecifické formy cestovného ruchu	

2.2 Primárny potenciál okresu Zlaté Moravce

Územie okresu je situované v severnom výbežku Podunajskej nížiny po oboch stranách rieky Žitavy. Rozlohu má 521 km², čo predstavuje 8,2 % Nitrianskeho kraja. Západnú časť okresu tvorí pohorie Tribeč a východnú časť Pohronský Inovec.

Prírodný potenciál

Reliéf

Okres je situovaný na styku Karpát a Panónskej panvy. Nachádzajú sa tu tri geomorfologické celky - Tribeč, Pohronský Inovec a Podunajská pahorkatina (Žitavská a Hronská pahorkatina a Žitavská niva), ktorá je súčasťou Panónskej panvy.

Najvyšším bodom územia je Veľký Inovec ležiaci v nadmorskej výške 901 m, najnižším bodom je výtok rieky Žitava z územia okresu v katastri obce Slepčany ležiaci v nadmorskej výške 151 m.

Podnebie

Pre celú oblasť je dominantné prechodné podnebie pričom dané územie patrí do teplej klimatickej oblasti. Na celkové podnebie okresu vplýva exponovanosť územia a južná orientácia svahov. Priemerná ročná teplota je okolo 9 °C, pričom najchladnejšie mesiace január a február majú priemernú teplotu -1,8 °C a najteplejší mesiac júl okolo 18,7 °C. Zrážky v sledovanej oblasti sú dosť nerovnomerne rozdelené a priemerný ročný úhrn zrážok je 662 mm.

Vodstvo

Hydrologickou osou územia je rieka Žitava, ktorá je orientovaná severojužným smerom. Žitava pramení na severozápadných svahoch Pohronského Inovca vo výške okolo 625 m n. m. a jej riečna sieť je vejárovitá. Plocha povodia je 907 km², čo predstavuje 20 % z plochy povodia rieky Nitry. V okrese Zlaté Moravce je 422 ha vodných plôch, ktoré sa využívajú na chov rýb a závlahy.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Jednou z hlavných dominánt okresu sú lesné spoločensvá, keďže územie leží na rozhraní karpatskej a panónskej floristickej oblasti. Lesné plochy zaberajú približne 43 % z celkovej rozlohy. Najväčšie lesné plochy v rámci jednotlivých katastrov majú obce Velčice, Obyce a Hostie a naopak obce Neverice a Choča sú úplne bez lesných plôch.

V štruktúre využitia pôdneho fondu okresu Zlaté Moravce zohrávajú dôležitú úlohu vinohrady. Vďaka dobrým klimatickým podmienkam je najmä okolie Topoľčianok známou vinohradníckou oblasťou.

V katastri obce Vieska nad Žitavou sa nachádza rozsiahle *Arborétum Mlyňany Slovenskej akadémie vied*. Založené bolo koncom 19.storočia a dnes spravuje najväčšiu zbierku cudzokrajných drevín na Slovensku, dominujú dreviny severnej pologule, najmä z východnej Ázie. Vplyv fauny na rozvoj cestovného ruchu má len sekundárny význam. Výrazne ovplyvňuje iba poľovníctvo a rybolov. Okrem chovu poľovnej zveri je v okrese známa Zubria zvernica a chov koní v Topoľčiankach. K zvýšeniu atraktívnosti tohto regiónu prispieva aj organizácia dostihových a parkúrových pretekov, aukcií koní.

Kultúrny a historický potenciál

V okrese Zlaté Moravce sa nachádza 109 národných kultúrnych pamiatok a sú lokalizované v 18 obciach.

Svetské pamiatky

Svetské pamiatky v okrese sú reprezentované najmä kaštieľmi a kúriami.

Kaštieľ v Topoľčiankach – najvýznamnejší kaštieľ v okrese Zlaté Moravce. Je to neskorogotický kaštieľ z 15. – 16. stor., čiastočne barokizovaný v 18. stor. V areáli parku sa nachádza aj poľovnícky zámok, ktorý je pre cestovný ruch zaujímavý len z hľadiska exteriérov, pretože slúži administratívnym účelom. V jeho blízkosti sa nachádzajú priestory známeho *Národného žrebčína* (centrum chovu a šľachtenia koní, jazdiareň, Hipologické múzeum).

Kaštieľ v Beladiciach - z hľadiska cestovného ruchu je veľmi známy, pretože slúži ako ubytovacie zariadenie a kongresové centrum. Kaštieľ pochádza zo začiatku 20. storočia a nachádza sa v anglickom parku, súčasťou ktorého je aj Prírodná galéria umeleckej keramiky.

Kaštieľ v Malých Vozokanoch bol postavený v roku 1904 v štýle francúzskeho baroka 17. storočia.

Kaštieľ v Zlatých Moravciach - renesančný kaštieľ z roku 1630 slúži ako užšie špecializované Ponitrianske múzeum. Približne 6 000 exemplárov tvorí prírodovednú a spoločensko-vednú časť. Expozícia múzea je rozšírená o Pamätnú izbu Janka Kráľa. Obsahuje autentický materiál zo života a literárnej tvorby tohto významného slovenského dejateľa, jedného zo štúrovcov. Ostatné kaštiele, resp. kúrie sú v dezolátnom stave.

Morfológia terénu umožnila v predmetnom okrese vybudovať nad strategickými dopravnými komunikáciami hrady. Do súčasnej doby sa zachovali s výnimkou *hradu v Skýcove* iba ruiny hradu Hrušov v obci Hostie (gotický hrad z 13.storočia, zdemolovaný cisárskymi vojskami v roku 1708) a *Čierny hrad v obci Zlatno*, ktorý slúžil ako strážny hrad medzi hradmi Gýmeš a Hrušov. Bol vybudovaný na prelome 13. a 14.storočia na mieste pravekého hradiska z doby bronzovej. Dlhodobo tu prebieha archeologický výskum a konzervačné práce.

Strážnu funkciu mala i *Zbojnická resp. Živánska veža*, z ktorej sa zachovala jej oblúkovitá časť vysoká 14 m. Postavená bola ku koncu 14.storočia a jej úlohou bolo chrániť obchodnú cestu na Pohronie k Novej Bani. Veľký potenciál pre rozvoj cestovného ruchu má z titulu významnej historickej udalosti obec Veľké Vozokany. Dnes na víťaznú bitku s Turkami (1652) upozorňuje bronzový pamätník Lev.

Sakrálne pamiatky

Sakrálne pamiatky dokumentujú kostoly, ktorých je zapísaných v zozname NKP 8 (Kostoľany pod Tribečom, Martin nad Žitavou, Nemčiňany, Topoľčianky, Veľčice, Veľké Vozokany, Volkovce, Zlaté Moravce) a početná drobná sakrálna architektúra.

Kostol Sv. Juraja v Kostoľanoch pod Tribečom – dominantná sakrálna pamiatka okresu. Hodnota tejto predrománskej pamiatky je najmä v spojení architektúry a maliarskej výzdoby. Fragменты fresiek dokumentujú nástennú výzdobu stien celého interiéru a predstavujú najstaršie zachované biblické scény na Slovensku

Technické pamiatky

K technickým zaujímavostiam patrí *vodný mlyn v Machulinciach* s bohatou zbierkou ľudovomeleckých predmetov. Nachádza sa tu aj malá vodná elektráreň, je tu možnosť ubytovania alebo organizovania spoločenských podujatí v príjemnom prostredí.

Turecký most - jedinečná architektonická pamiatka z 15. storočia. Je vybudovaná v obci Nová Ves nad Žitavou.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu

Zubria zvernica v Topoľčiankach, zriadená v 1958 na záchranu populácie zubrov. Prvé jedince boli dovezené z Bieloruska. V areáli sa nachádza náučný chodník s históriou chovu zubrov a ďalšími informáciami o miestnej faune a flóre.

Chateau Topoľčianky - v Topoľčiankach sa nachádza aj veľké vinárstvo Chateau Topoľčianky, ktoré pravidelne organizuje deň otvorených dverí, vinobranie a súkromné degustačné prezentácie.

NAJ v okrese Zlaté Moravce pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu
Rekreačný cestovný ruch	
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínny turizmus	Topoľčianky
Poznávací a religiózny cestovný ruch	Zrúcaniny hradov
Mestský a prímestský turizmus	Topoľčianky, Zlaté Moravce
MICE	Beladice
Špecifické formy cestovného ruchu	Pozorovanie fauny v Zubrej obore v Topoľčiankach

2.3 Primárny potenciál okresu Nitra

Okres Nitra má rozlohu 871 km², čo predstavuje 14% z územia celého Nitrianskeho kraja. Okres má rovinatý až pahorkatinný charakter. V okrese sa nachádza 62 obcí, z toho 2 majú štatút mesta (Nitra, Vrábľa).

Prírodný potenciál

Reliéf

Väčšia časť okresu sa nachádza v Podunajskej nížine, kde je súčasťou Podunajskej pahorkatiny, do ktorej od severu vniká pohorie Tribeč. Najvyšší bod okresu je Žibrica v pohorí Tribeč, vysoká 617 m n. m., najnižšia časť je v mieste, kde rieka Nitra opúšťa územie okresu v katastri obce Vinodol a leží v nadmorskej výške 126 m.

Podnebie

Okres patrí medzi najteplejšie a zároveň najsuchšie oblasti, nachádza sa v miernom klimatickom pásme s priemernou ročnou teplotou +9,7°C. Okres Nitra patrí k najslnečnejším oblastiam a preto je veľmi vhodný na pestovanie viniča, čo tvorí výborný základ vínného turizmu.

Vodstvo

Najväčšou riekou v okrese je rieka Nitra, ktorá pramení v Malej Fatre a je pravým prítokom Váhu, do ktorého sa vlieva v okrese Nové Zámky. Druhou významnou riekou je Žitava, ktorá pramení v Pohronskom Inovci a vlieva sa do rieky Nitry až v okrese Komárno. Na území okresu sa nachádza niekoľko menších vodných nádrží, ktoré slúžia najmä pre rybolov.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Na území okresu sa nachádzajú lesy prevažne dubové, dubovo-hrabové a bukové porasty. Živočíšstvo je reprezentované biotopmi lužných lesov a kultúrnej stepi. Fauna a flóra na tomto území patrí do Chránenej krajinej oblasti Ponitrie, ktorá zasahuje aj do okresu Zlaté Moravce, Topoľčany a iných okresov mimo Nitrianskeho kraja.

V okrese sa nachádza približne 20 ďalších chránených prírodných areálov a rezervácií, napríklad Národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep, NPR Bábsky les, chránený areál Jelenská gaštanica pri obci Jelenec (niektoré stromy gaštanu jedlého sú staré až 350 rokov).

Kultúrny a historický potenciál

Okres Nitra disponuje 314 národnými kultúrnymi pamiatkami. Sú lokalizované v 35 obciach z celkového počtu 62 v okrese.

Archeologické náleziská

V okrese Nitra sa nachádza viacero pamiatok z obdobia Veľkej Moravy, neustále prebieha archeologický výskum a hľadajú sa základy Pribinovho kostola, v areáli liečebného ústavu na Zobore sú odhalené pozostatky Zoborského kláštora.

Na južnom okraji mesta Vráble sa nachádza archeologická lokalita *Zemný hrad*.

Svetské pamiatky

V okrese sa nachádza niekoľko kaštieľov, kúrií a hradov resp. ich zrúcanín.

Nitriansky hrad – je súbor viacerých budov (sakrálnych pamiatok) na hradnom kopci, dominantou je katedrála sv. Emeráma tvorená viacerými časťami z rôznych období od 11.st. do 18.st. (románsky kostolík, horný kostol, dolný kostol).

Za obcou Jelenec sa na kopci nachádza zrúcanina *hradu Gýmeš* z 13.storočia.

Župný dom v Nitre – na mieste súčasného objektu bol vybudovaný župný dom už v 17. storočí. Koncom 18. storočia ho nahradila mohutná neskorobaroková palácová stavba. V priebehu 19. storočia budovu viackrát upravovali. Dnes v tomto objekte sídli Nitrianska

galéria s viacerými reprezentačnými sálami vhodnými na rôzne účely výstav, koncertov a konferencií.

Budova radnice v Nitre (Mestský dom) - Neorenesančná budova novej radnice bola postavená v roku 1880, dnes tu majú sídlo turistické informačné centrum – NISYS a Ponitrianske múzeum. *Ponitrianske múzeum* je múzeum vlastivedného typu, zbierky sú prevažne z nitrianskeho regiónu z viacerých oblastí.

Kaštieľ Mojmírovce – vybudovaný bol už v 18.storočí a ako jeden z mála je vo veľmi zachovalom stave a je intenzívne využívaný ako ubytovacie zariadenie a kongresové centrum, nachádza sa tu aj relaxačné centrum, vínná pivnica a strelnica.

Ďalšie kaštiele sa nachádzajú v obciach Báb, Rumanová, Veľké Zálužie, Rišňovce, Cabaj-Čápor, Jelenec.

Sakrálne pamiatky

V meste Nitra sa nachádza niekoľko kostolov z rôznych období:

Farský kostol sv. Petra a Pavla - františkánsky kláštor s kostolom je jednou z dominant Horného mesta Nitry. Kostol je jednolodňový s predsunutou vežou a 3 kaplnkami. V 18. storočí ho barokovo upravili. Ozdobou jeho interiéru je 33 reliéfnych plastiek z dubového dreva, tvoriacich ucelený cyklus legendárnych výjavov zo života svätého Františka Xaverského – zakladateľa rádu. Vzácný je aj kamenný reliéf so scénou apoštolov Petra a Pavla zo 16. storočia.

Kláštor piaristov a kostol sv. Ladislava - kláštorový komplex, pozostávajúci z kolégia, kostola a gymnázia vznikol vo viacerých etapách. Komplex tvorí dominantu Dolného mesta.

Kaplnka sv. Michala - predstavuje malú barokovú stavbu z r.1739 postavenú z vďaky za ukončenie morovej epidémie. Po obvode kostola sú umiestnené reliéfy krížovej cesty. Budova je označená bronzovou tabuľou so stručným popisom kultúrnej pamiatky.

Kostol sv. Štefana Kráľa v mestskej časti Párovce. Pôvodne predrománska stavba z 10. storočia je vzácnou stredovekou kultovou stavbou so zbytkami románskych fresiek a starého pohrebiska. Kostol je jednoduchou jednolodňovou stavbou. Vnútorne zariadenie tvorí barokový oltár z 18. storočia. Výskum v priestoroch kostolíka a jeho okolí odhalil okrem najstarších základov kostola aj pohrebisko z 10.-11. storočia.

Kostol a kláštor Nazarénov a misijný dom Matky Božej na Kalvárii - Nitrianska kalvária sa nachádza na skalnatom vrchu v juhovýchodnej časti mesta a pochádza z prelomu 18.-19. storočia. Na úpätí vrchu stojí kostol Nanebovzatia Panny Márie a Misijný dom Matky Božej. V letných mesiacoch sa tu konajú púte, hlavná je v nedeľu po sviatku Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta. Z vrchu je panoramatický výhľad na mesto, vrch Zobor a širšie okolie.

Kostol sv. Michala Archanjela v Dražovciach – kostolík bol postavený v 11.storočí, nachádza sa na skalnom brale odkiaľ je veľmi pekný pohľad na Nitru a okolie. V kostole sa svätá omša slúži iba párkrát do roka.

Synagóga v Nitre – budova zo začiatku 20.storočia má maurské, byzantské a secesné prvky, bola zrekonštruovaná v roku 2002, dnes je v nej stála expozícia „Osudy slovenských Židov“ a tiež slúži mestu ako koncertná a výstavná sieň.

Technické pamiatky

Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre - spravuje viaceré technické pamiatky. Objekty dokumentujú tradičné postupy pri spracovaní poľnohospodárskych plodín a výroby potravín. Sú tu včelíny, senníky, pálenica, pekáreň, olejárne, čistiareň osív, mliečnica, voštinársky záboj, valcha, škola, konopná stuha, mlyny a vinohradnícke budy. Objekty a technológie sú funkčné a prezentujú ukážky ich využitia. Súčasťou expozície je aj zaujímavá úzkokoľajná parná poľná železnica prevezená z okolia Želiezoviec, ktorej počiatky siahajú do roku 1881.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu

Botanická záhrada SPU v Nitre sa nachádza priamo v areáli Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Návštevníkom ponúka bohatú škálu rastlinných zbierok z rôznych oblastí sveta a priestor na relax a oddych. Vo vedeckej oblasti sa zameriava na štúdium biológie ohrozených druhov rastlín Slovenska. Tvorená je samostatnými celkami, ktorými sú park, škôlka, sad, skleníky, vivárium.

Termálne kúpalisko ThermalPark Nitrava v Poľnom Kesove je čerstvo zrekonštruovaný areál termálneho kúpaliska, ktoré ponúka vonkajší aj vnútorný bazén s teplotou vody 37 °C.

Ranč Nové Sedlo sa nachádza pri obci Cabaj-Čápor v lokalite pri rybníku. Priestory sú projektované tak, aby slúžili pre oddych a zábavu širokej verejnosti a milovníkom koní, pričom prekrásna príroda v jeho okolí ponúka bohaté možnosti na relax.

Mašekov mlyn (Horný Ohaj) – nachádza sa tu múzeum mlynárstva a rodinná farma, ktorá sa venuje pestovaniu ovocia a zeleniny, chovajú aj hospodárske zvieratá. Priestory mlyna sa poskytujú na rôzne prezentácie, teambuildingy, workshopy.

Lokality vhodné na pešiu turistiku alebo cykloturistiku sa nachádzajú prakticky po celom okrese, v meste Nitra napríklad nenáročná cesta k Svoradovej jaskyni pod Zoborom, výstup na Pyramídu (predvrchol Zobora), krížová cesta na Kalvárii.

Agrokomplex – výstavnisko, ktoré bolo založené v roku 1974. Má rozlohu 143 hektárov, nachádza sa tu 15 pavilónov a 5 kongresových miestností. Každoročne sa tu uskutočňuje množstvo výstav a veľtrhov. Medzi najpopulárnejšie patrí poľnohospodárska a potravinárska výstava s rovnomeným názvom Agrokomplex, Autosalón, Medzinárodná výstava psov a ďalšie.

Zoborská lesostep – je národná prírodná rezervácia nachádzajúca sa na juhozápadných svahoch pohoria Tribeč. Nachádza sa tu vzácna fauna a flóra. Súčasťou lesostepi je aj Svoradova jaskyňa.

Nitrianska vinohradnícka oblasť je reprezentovaná *Nitrianskou kráľovskou vínnou cestou* a *Nitrianskou vínnou cestou* – víno má v okrese veľkú tradíciu, známe sú najmä vinárstva Víno Nitra, PD Mojmírovce, Vinidi (Báb), Vinanza (Vráble). V oblasti bola vytvorená Nitrianska kráľovská vínná cesta, ktorá združuje miestnych vinárov a organizuje pravidelné akcie s tematikou spracovania a degustovania lokálnych vín.

NAJ v okrese Nitra pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu
Rekreačný cestovný ruch	Geotermálne zdroje (Poľný Kesov)
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínný turizmus	Ranč Nové Sedlo, Nitrianska kráľovská vínná cesta
Poznávací a religiózny cestovný ruch	Nitra
Mestský a prímestský turizmus	Nitra

MICE	Nitra, Mojmírovce
Špecifické formy cestovného ruchu	Gastroturizmus

2.4 Primárny potenciál okresu Šaľa

Okres Šaľa má rozlohu 356 km², čo predstavuje 5,6 % z územia Nitrianskeho kraja.

Prírodný potenciál

Reliéf

Okres leží v centrálnej časti Podunajskej roviny a Podunajskej pahorkatiny, má prevažne rovinatý charakter s potenciálom využitia pre cykloturistiku. Najvyšší bod územia je v obci Močenok v nadmorskej výške 183 m, najnižším bodom je výtok Váhu z okresu v katastri obce Zemné vo výške 108 m n. m.

Podnebie

Okres patrí k najteplejším a najsuchším územiám Slovenska. Nachádza sa v teplej klimateckej oblasti. Priemerné mesačné teploty v januári dosahujú hodnoty -2,2°C, v júli 20,6°C, priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje hodnotu 568 mm.

Vodstvo

Okresom preteká rieka Váh a Dlhý kanál, ktorý sa vlieva do rieky Nitra. Na rieke Váh bolo v roku 1985 vybudované vodné dielo Kráľová nazývané aj Kaskády. Okres má aj termálny prameň v Diakovciach, ktorý sa využíva na rekreačné účely.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Územie okresu je takmer úplne odlesnené a využívané na poľnohospodárske účely, pozdĺž rieky Váh sa nachádzajú zvyšky lužného lesa, v ktorých rastú vzácne teplomilné rastliny pochádzajúce z východoeurópskych stepí.

Kultúrny a historický potenciál

Okres Šaľa disponuje 39 kultúrnymi pamiatkami, ktoré sú lokalizované v 8 obciach. Dominujú pamiatky sakrálnej architektúry, najmä kostoly a drobné sakrálne stavby.

Svetské pamiatky

Kaštieľ v Močenku – bol v minulosti považovaný za najhonosnejšie feudálne sídlo v celej župe. Je cennou stavebnou pamiatkou z éry klasicizmu s použitými starogréckymi stavebnými slohmi (iónsky a dórsky). Kaštieľ je len veľmi obmedzene využiteľný v cestovnom ruchu (slúži ako detský domov a dom sociálnych služieb).

Kaštieľ v Šali - slúži ako okresný archív. Má obmedzený potenciál pre poznávací cestovný ruch vďaka najstarším vzácnym listinám, ktoré archív uchováva.

Sakrálne pamiatky

Románsky kostol Nanebovzatia Panny Márie v Diakovciach - dvojpodlažná stavba pochádzajúca z 11. až 13. storočia je rozdelená na „horný“ a „dolný kostol“, čo je v našich podmienkach unikátne riešenie, výnimočné aj v európskom meradle.

Kostoly v Šali, Močenku, Hájskom, Nedede – ide o miestne významné kostoly s prevládajúcim barokovým štýlom.

Dom ľudového bývania v Šali – pamiatka ľudovej architektúry, ktorá pochádza z prvej polovice 19. storočia. Budova reprezentuje typ roľníckeho domu, ktorý bol dominantný v

tomto období na celom juhozápadnom Slovensku. Objekt sa vyznačuje sochovou konštrukciou krovu, trstinovou strechou a vypletanými stenami obytnej časti objektu.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu

Termálne kúpalisko v Diakovciach – slúži návštevníkom len v letnom období. Disponuje dvoma bazénmi s termálnou vodou, športoviskami, ubytovacími a stravovacími službami.

Vodné dielo Kaskády - všestranne rekreačne využiteľná vodná plocha pre priaznivcov vodných športov.

Detská farma HUMANITA – farma s veľkým množstvom podujatí pre deti najmä v letnej sezóne. Nachádza sa v blízkosti Kráľovej nad Váhom.

NAJ v okrese Šaľa pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu
Rekreačný cestovný ruch	Geotermálny zdroj (Diakovce)
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínný turizmus	
Poznávací a religiózny cestovný ruch	
Mestský a prímestský turizmus	
MICE	
Špecifické formy cestovného ruchu	

2.5 Primárny potenciál okresu Levice

Okres Levice má rozlohu 1 551 km² čo predstavuje 24 % z územia Nitrianskeho kraja. Okres má rovinatý až pahorkatinný charakter.

Prírodný potenciál

Reliéf

Väčšina okresu leží vo východnej časti Podunajskej nížiny v časti Hronskej a Ipeľskej pahorkatiny a Podunajskej roviny. Zo severu a východu zasahujú do okresu Levice dve sopečné pohoria - Štiavnické vrchy a Krupinská planina. Pozdĺž riek sa ťahajú nívne roviny. Štiavnické vrchy a Krupinská planina sú vrchoviny, ktoré v nižších častiach prechádzajú do planín. Daný typ územia je ideálny pre rozvoj cykloturistiky pre všetky segmenty klientely. Najvyšší bod územia s nadmorskou výškou 852 m sa nachádza v pohorí Štiavnicke vrchy, najnižšie miesto leží pri výtoku rieky Ipeľ z okresu v katastri obce Pastovce v nadmorskej výške 112 m.

Podnebie

Okres Levice patrí do teplej klimatickej oblasti, len najvyššie polohy v pohoriach sa nachádzajú v mierne teplej klimatickej oblasti. Okres patrí medzi najteplejšie územia Slovenska. Priemerné mesačné teploty v januári dosahujú hodnotu -1.8°C , v júli $21,0^{\circ}\text{C}$. Priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje hodnotu 589 mm.

Vodstvo

Okresom preteká rieka Hron, do ktorého sa vlieva Ipeľ a Sikenica (mimo územia okresu). Do Ipeľa vteká Štiavnica a Krupinica. V okrese je veľké množstvo minerálnych a termálnych prameňov, ktoré sa využívajú ako stolové vody (Santovka a Slatina). Minerálne termálne pramene v Leviciach a v Santovke sa využívajú na letnú rekreáciu. Vodná nádrž Lipovina v obci Bátovce sa využíva na rekreačné účely. V tesnej blízkosti obce Bátovce sa nachádza akumulčná vodná nádrž Lipovina.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo okresu patrí do oblasti stredoeurópskej a východoeurópskej teplomilnej a suchomilnej flóry. Lesnatosť územia je pomerne nízka, územie je z väčšej časti odlesnené a premenené na poľnohospodársku krajinu. Veľké lesné komplexy sa vyskytujú na výbežkoch Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny, prevládajú v nich dúbavy a bučiny. Živočíšstvo je tiež charakteristické pre suché a teplé stepné oblasti. V okrese sa vyskytuje veľký počet chránených rastlín a živočíchov. Na území okresu sa nachádzajú dve územia európskeho významu (rieka Litava a Brezová stráň), dve národné prírodné rezervácie (Horšianska dolina a Patianska cerina) a viacero prírodných rezervácií, pamiatok a chránených areálov. Zaujímavou prezentáciou prírodných daností je náučný chodník Čajkovské bralíe, ktorý prezentuje prírodné, ochranárske a historické zaujímavosti bezprostredného okolia obce Čajkov v Sovej doline. Je pomenovaný podľa andezitových skalných foriem. Na trase je 5 zastávok s informačnými panelmi, je nenáročná, vhodná aj pre deti a starších ľudí. Je charakteristická teplomilnými dubovými lesmi a drobnými skalami, je orientačne bezproblémová.

Kultúrny a historický potenciál

V okrese Levice je do zoznamu kultúrnych pamiatok zapísaných 163 objektov, lokalizovaných v 36 obciach. Tvoria ho časti historických a významných regiónov Tekov a Hont. Svetské pamiatky (meštianske domy, objekty militaristického účelu a archeologické lokality) síce celkovou početnosťou dominujú, význam i keď menšieho počtu sakrálnych pamiatok je nezanedbateľný.

Archeologické náleziská

Levický hrad – gotický nížinný typ hradu je dominantou Levíc. Ide o zrúcaninu pôvodného Levického hradu z konca 13. storočia. Postavili ho na skalnom sopečnom výbežku nad močariskami Hrona ako pevnosť strážiacu cestu k stredoslovenským baníckym mestám. Najväčší strategický význam dosiahol počas tureckých vojen, kedy majitelia hrad spevnili,

rozšírili a obohnali mohutnými renesančnými baštami. V súčasnosti v hradnom areáli sídli Tekovské múzeum, ktoré zhromažďuje archeologické, historické, národopisné, vlastivedné a prírodovedné zbierky zo širokého okolia

Svetské pamiatky

Využívanie svetských pamiatok v okrese pre aktivity cestovného ruchu je často problematické. Dôvodom je buď zlý technický stav, resp. iné využitie stavieb (administratívne, obchodné účely a pod.).

Dobóov kaštieľ v Leviciach je súčasťou hradného komplexu. Ide o najväčší renesančný kaštieľ s poschodovou vežou nad vchodom do mesta z roku 1571.

Borošov dom v Leviciach – meštiansky dom s prvkami secesie a eklektizmu.

Skalné obydlia v Brhlovciach – unikátna pamiatková rezervácia ľudového staviteľstva. Ide o obytné priestory (pitvor, kuchyňa, izba a letná kuchyňa) vytesané do tufov a tufitov. Vznik týchto kamenných sídiel je spojený so spôsobom ochrany obyvateľov pred Turkami v 16. a 17. storočí. Obytné priestory hodnoverne približujú atmosféru živej domácnosti obyvateľov Brhloviec v 19. a 20. stor.

Pamiatky ľudovej architektúry v Bátovciach. Ide o kamenné ľudové domy so sedlovými strechami a dekoratívne riešenými fasádami, ktoré pochádzajú prevažne z prelomu 19. a 20. stor. Obdobné ľudové domy, fungujúce ako miestne múzea sú aj v obciach napr. Jur nad Hronom, Devičany, Sazdice, Šarovce a Pukanec.

Múzeum v Želiezovciach a Schubertov dom, ktoré vo svojej expozícií dokumentujú život a dielo Franza Schuberta. Je umiestnené v tzv. Sovom zámočku v blízkosti barokového kaštieľa, kde tento svetoznámy skladateľ pôsobil. V ďalších miestnostiach je zriadená expozícia dokumentujúca históriu mesta Želiezovce od najstarších čias až po súčasnosť.

Hontianske múzeum v Šahách - užšie špecializované múzeum obsahujúce nálezy a dokumenty o dejinách Hontu a o vývoji poľnohospodárskej produkcie, životného štýlu a umení obyvateľov tohto historického regiónu.

Barokové kaštiele – na území okresu sa nachádza niekoľko sídiel šľachty z obdobia baroka, najväčšie sú v Kalinčiakove, Horši a Devičanoch.

Sakrálne pamiatky

Kalvária v Leviciach patrí medzi najvýznamnejšie sakrálne stavby okresu. Pozostáva z piatich murovaných kaplniek krížovej cesty, súsošia Ukrižovania na nádvorí vrcholovej kaplnky a jaskyne Božieho hrobu. Kaplnka Povýšenia sv. Kríža bola v roku 1821 dostavaná na kostolík. Na konštrukcii vyhlídkovej veže je osadený 7 m vysoký kríž, ktorý je novou dominantou mesta Levice. Okrem náboženského rozmeru je levická Kalvária zaujímavá aj ako miesto oddychu a poučenia uprostred mesta. Vedľa sakrálneho areálu je náučno-relaxačný areál „Zelená učebňa pre všetkých“. Tvorí ho upravený lesopark s lavičkami a ohniskom, informačné tabule o histórii a prírodných hodnotách levickej Kalvárie. Tá je dnes vyhľadávaným miestom obyvateľov i návštevníkov mesta na duchovnú posilu, poučenie aj fyzický oddych. Je už tradíciou, že počas Veľkého pôstu (obdobie pred Veľkou nocou) každú pôstnu nedeľu popoludní, na Kvetnú nedeľu a na Veľký piatok sa koná na Kalvárii pobožnosť krížovej cesty. Poslednú júlovú nedeľu sa tu slúži slávnostná svätá omša k výročiu posvätenia nového sakrálneho areálu, ako aj na sviatok Povýšenia sv. Kríža, teda 14. septembra, kedy sú na levickej Kalvárii hody.

Románsky kostol Duchu Svätého v Leviciach - Kalinčiakove je významnou sakrálnou pamiatkou - krásnou ukážkou vidieckej sakrálnej architektúry románskeho slohu, ako aj románske kostolíky v Jablňovciach a Pečeniciach z r. 1240.

Klasicistický kostol sv. Michala archanjela (postavený v rokoch 1773-1780), *klasicistický kalvínsky kostol* (postavený v rokoch 1785 – 1788), *rímskokatolícky kostol sv. Jozefa* (postavený spolu s kláštorom v roku 1773) sú pomerne významné sakrálne pamiatky mesta Levice. V meste sa nachádza aj *synagóga* postavená v romanticko-klasicistickom štýle v roku 1853.

Rímskokatolícky kostol sv. Martina v Bátovciach - goticky prestavaná pôvodne románska stavba najneskôr z 1. polovice 13. storočia, barokizovaná v r. 1730.

Evanjelický kostol v Bátovciach - národná kultúrna pamiatka postavená v roku 1873. Podoba súčasného chrámu vyplýva z dobového stavebného vkusu – historizmu v gotickom katedrálovom štýle.

Ranogotický kostol v Szadiciach z poslednej tretiny 13. stor. je významný vďaka svojmu interiéru, ktorému dominujú vzácne gotické nástenné maľby Dvanástich apoštolov a hláv dvoch svätcov.

Kostol sv. Mikuláša biskupa Pukanec – národná kultúrna pamiatka. Gotický kostol z tzv. prechodného obdobia románsko-gotického pred r. 1300, v rokoch 1506-1510 prestavaný na dvojloďový gotický kostol. Bol citadelou mestského hradu zvaného Pukanský zámok. Jeho pozostatky a mestské opevnenie z rokov 1578-1595 je viditeľné a zachované dodnes. V kostole sa nachádza epitaf z roku 1321, pôvodný gotický mobiliár z rokov 1450 – 1500 (štyri gotické tabuľové oltáre) a gotické pastofórium z roku 1506. Pri prestavbe 1506-1510 bol kostol zaklenutý jednou z najkrajších klenieb na Slovensku (hviezdicová klenba typu sv. Kataríny z Banskej Štiavnice). Pri prestavbe v roku 1864 bola z východnej strany odstránená veža poškodená zemetrasením a postavená nová na západnej strane. Tiež bola odstránená vstupná bašta do areálu vnútorného hradu, bola v nej radnica, ako aj opevnenie kostola so strieľňami.

Technické pamiatky

Technickým pamiatkam v okrese dominujú vodné mlyny.

Vodný mlyn v Bohuniciach - ide o typ vodného mlyna s kolesom na vrchný pohon. Kompletné mlynské zariadenie zachované v technickom stave z roku 1950, dokedy bol mlyn v prevádzke, dokumentuje vtedajšie mlynské technológie.

Ďalšie vodné mlyny sa nachádzajú v Horši a v Bátovciach.

Tekovská hviezdáreň v Leviciach - disponuje fenomenálnym prenosným planetáriom STARLAB, unikát v strednej Európe. Tento hviezdny projektor umožní zažiť noci južnej pologule. Počas zaujímavých astronomických úkazov je možné ich pozorovanie.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu

Rekreačné zariadenie Margita-Ilona neďaleko Levíc je najvyhľadávanejším a zároveň najväčším centrom cestovného ruchu v okrese Levice. Hlavným lákadlom je termálne kúpalisko (plavecký bazén, detský bazén a bazén pre deti do 6 rokov, rekreačný bazén, s

pozvoľným plážovým vstupom). Bazény sa plnia termálnou vodou s teplotou 25 °C s obsahom minerálnych solí. Súčasťou areálu je aj kemping s ihriskami pre plážový volejbal, streetball, futbal, tenis, stolný tenis a iné aktivity.

Termálne kúpalisko Santovka Wellness s geotermálnou vodou s teplotou 27 °C, ktorá má priaznivé účinky na reumatické ochorenia a srdcovo-cievny systém. Okrem plaveckého, rodinného a detského bazéna, sú hosťom k dispozícii 4 unikátne sedavé travertínové bazény v ktorých je celodenná cirkulácia termálnej vody. Doplnkom k nim sú masážne travertínové vodopády a masážne trysky s prúdom termálnej vody napúšťanej priamo z prameňa.

Bátovská vodná nádrž Lipovina – leží v bezprostrednej blízkosti obce Bátovce na pomedzí Podunajskej nížiny a Štiavnických vrchov. Slúži na rybolov a rekreačné účely (kúpanie, vodné športy).

Vinohrady a vinohradnícke obce - Tekovský a Pukanský vinohradnícky rajón, ktoré sú súčasťou Nitrianskej vínnej cesty. Tradície vinohradníctva a vinárstva sú zachované najmä v Čajkove, Leviciach, Novom Tekove, Bátovciach, Pukanci a iných obciach okresu.

NAJ v okrese Levice pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu, vrátane horských a podhorských oblastí Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny
Rekreačný cestovný ruch	Geotermálne zdroje (Margita a Ilona, Santovka)
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínný turizmus	Tekovský a Pukanský rajón
Poznávací a religiózny cestovný ruch	Levice, Bátovce, Brhlovce, Pukanec
Mestský a prímestský turizmus	
MICE	
Špecifické formy cestovného ruchu	Ekoturizmus (horské oblasti Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny), gastroturizmus

2.6 Primárny potenciál okresu Nové Zámky

Okres Nové Zámky má rozlohu 1 370 km² čo predstavuje 21 % z územia Nitrianskeho kraja. Okres má rovinatý až pahorkatinný charakter.

Prírodný potenciál

Reliéf

Okres leží v málo členitej Podunajskej nížine, v jej dvoch častiach - Podunajskej rovine a Podunajskej pahorkatine. V juhovýchodnom výbežku spestruje územie pohorie Burda s vrchom Burdov, ktorý je zároveň najvyšším bodom okresu (388 m n. m.). V tesnej blízkosti sa nachádza zároveň najnižší bod územia, ktorým je miesto výtoku Dunaja zo Slovenska v obci Vlčany v nadmorskej výške 100, 1 m n. m.

Podnebie

Okres leží v teplej klimatickej oblasti a patrí k najteplejším a najsuchším okresom Slovenska. Priemerné mesačné teploty v januári dosahujú hodnotu -1,8°C, v júli 21,0°C. Priemerný ročný úhrn zrážok je 566 mm.

Vodstvo

Vodstvu dominujú rieky Dunaj a Ipeľ, ktoré tvoria prirodzenú hranicu medzi Slovenskom a Maďarskom. Okrem pohraničných riek okresom pretekajú aj rieky Váh, Nitra, Žitava a Hron. Na území okresu sa nachádzajú pramene minerálnych a termálnych vôd. Termálne vody v Štúrove sa využívajú na rekreačné účely.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Takmer celé územie okresu je odlesnené a poľnohospodársky využívané. Z pôvodných lesných plôch sa na pahorkatine v suchších častiach zachovali zvyšky dubových porastov. Piesočnaté miesta sú často porastené agátmi, v menšej miere sa na nivách riek uchovali lužné lesy. Živočíšstvo je tiež charakteristické pre suché a teplé stepné oblasti. V okrese sa vyskytuje 6 národných prírodných rezervácií (Kamenínske slanisko, Čenkovská step, Čenkovská lesostep, Kováčovské kopce juh, sever a Parížske močiare), 10 prírodných rezervácií, 6 prírodných pamiatok, chránené areály, veľký počet chránených rastlín a živočíchov. Na území okresu sa nachádza niekoľko území európskeho významu (napr. Dolný háj a Drieňová hora, Niva rieky Dunaj, Modrý vrch a i.).

Kultúrny a historický potenciál

V okrese Nové Zámky je do zoznamu kultúrnych pamiatok zapísaných 149 objektov lokalizovaných v 35 obciach.

Archeologické náleziská

Z archeologických lokalít má pre cestovný ruch najväčší potenciál hradisko Zámeček, nachádzajúce sa šurianskej časti Nitriansky Hrádok. Lokalita patrí medzi najväčšie archeologické náleziská v Strednej Európe. Vzácnym nálezom je plastika sediacej ženy Hrádockej Venuše. Množstvo predmetov nájdených v tejto lokalite pravekej osady sú dôkazom osídlenia od mladšej doby kamennej až do obdobia príchodu Slovanov.

Svetské pamiatky

Zvyšky terénnych úprav dvoch bášť v Nových Zámkoch – ktoré sa zachovali z obrannej pevnosti proti tureckým nájazdom. Na brehu rieky Nitra bol vybudovaný hrad známy ako *Castum Novum* od čoho je odvodený aj dnešný názov mesta.

Barokový kaštieľ v obci Palárikovo – pochádza z 18. storočia, bol neskôr prestavaný v klasicistickom slohu. Je zariadený v poľovníckom štýle a má vysokú umelecko-historickú hodnotu. V príľahlom anglickom parku rastú vzácne dreviny. Palárikovo je známe aj rozsiahlou asi 3000 hektárovou bažantnicou.

Ľudová architektúra v obci Veľké Lovce – je reprezentantom pôvodnej ľudovej architektúry z prelomu 19. a 20. str. Dom ľudového bývania je pôvodný, jednopodlažný, gazdovský dom, v ktorom sa dnes nachádza múzeum. Realizujú sa tu tradičné kultúrne tradície, čím sa stáva živým Domom ľudového bývania.

Vinárske pivnice v obci Chľaba – sú vybudované v tufoch sopečného pohoria Burda. Za účelom uchovania architektonického a remeselnického umenia a vinohradníckych tradícií tu bolo zriadené Pivničné múzeum.

Sakrálne pamiatky

V Nových Zámkoch sa nachádza bývalý barokový kláštor s kostolom s hodnotným interiérom a kaplnka s hrobom A. Bernoláka. Veľká časť mesta bola zničená bombardovaním počas 2. sv. vojny.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu:

Termálne kúpalisko Vadaš v Štúrove – je najvýznamnejšou atrakciou mesta. K dispozícii je 22 hektárové priestranstvo s krásnou panorámou Kováčovských kopcov Pilišských vrchov.

Termálne kúpalisko Podhájska - je známa prameňmi s vysokým obsahom solí a svojim zložením je jedinečná v Európe. V areáli termálneho kúpaliska s rozlohou 13 hektárov sú celoročne k dispozícii bazény a rôzne atrakcie.

Vinohrady a vinohradnícke obce – Strekovský a Štúrovský vinohradnícky rajón, ktoré sú súčasťou Južnoslovenskej vínnej oblasti. Tradície vinohradníctva a vinárstva sú zachované najmä v Strekove, Dvoroch nad Žitavou, Chabli, Bíni a iných obciach okresu.

Parížske močiare sú národnou prírodnou rezerváciou pri obci Gbelce. Je to významná lokalita vodného vtáctva. Ide o najväčšie trstinové močiare na Slovensku s rozlohou 200 hektárov.

NAJ v okrese Nové Zámky pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu, najmä v oblasti nív riek Dunaj a Ipeľ
Rekreačný cestovný ruch	Geotermálne zdroje (Podhájska, Štúrovo)
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínny turizmus	Vinohradnícke rajóny (Štúrovský, Strekovský)
Poznávací a religiózny cestovný ruch	
Mestský a prímestský turizmus	
MICE	
Špecifické formy cestovného ruchu	Ekoturizmus (Gbelce), gastroturizmus(Strekov)

2.7 Primárny potenciál okresu Komárno

Komárňanský okres je najjužnejším okresom Nitrianskeho samosprávneho kraja aj celej Slovenskej republiky. Rozprestiera sa na rozlohe 1 100 km² , čo predstavuje 17 % z územia Nitrianskeho kraja.

Prírodný potenciál
Reliéf

Celý okres sa nachádza v južnej časti Podunajskej nížiny bez výraznejšej členitosti reliéfu. Najvyšší bod okresu Chrbát leží v nadmorskej výške 271 m a nachádza sa na Hronskej pahorkatine, najnižším bodom je miesto výtoku Dunaja z okresu v katastri obce Kravany nad Dunajom v nadmorskej výške 150 m. Daný typ územia je veľmi vhodný pre poľnohospodárstvo, najmä pestovanie vínnej révy.

Podnebie

Okres Komárno patrí medzi najteplejšie a najsuchšie okresy Slovenska. Priemerné mesačné teploty v januári dosahujú hodnotu $-1,9^{\circ}\text{C}$, v júli $20,6^{\circ}\text{C}$. Priemerný ročný úhrn zrážok je 556 mm.

Vodstvo

Okres disponuje vysokým potenciálom vôd, využiteľných v cestovnom ruchu. Z povrchových vôd ide o rieku Dunaj a Váh, ktorý sa doň vlieva v Komárne. Na území okresu sa nachádza niekoľko vodných plôch vhodných na rekreáciu. Blízke okolie vodných plôch vytvára pôsobivé scenérie, poskytujúce možnosti pestovania rôznych foriem turistiky (pešia turistika, cykloturistika, špeciálna turistika). Z podpovrchových vôd majú mimoriadny význam geotermálne pramene, ktoré vytvárajú vysoký potenciál pre rozvoj kúpeľníctva a wellness. Teplota geotermálnych vôd sa pohybuje od 39°C do 80°C . Pramene sú registrované v lokalitách Kameničná, Komárno, Patince, Vojnice, Nesvady, Kravany, Marcelová, Dolný Peter, Zlatná na Ostrove, Zemianska Olča.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Do okresu Komárno zasahuje Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy. Územie je zapísané do Zoznamu mokradí medzinárodného významu. Ide o vzácne rastlinné spoločenstvá s vysokým výskytom fauny, najmä vodného vtáctva. Súčasťou CHKO Dunajské luhy je aj Národná prírodná rezervácia Čičovské mŕtve rameno, ktoré sa považuje za najväčšie jazero na mŕtvom ramene rieky na Slovensku. V rezervácii bol zriadený náučný chodník, ktorý sa tiahne takmer okolo celého ramena.

Kultúrny a historický potenciál

Okres Komárno disponuje 177 kultúrnymi pamiatkami a sú lokalizované v 17 obciach. Svojou početnosťou dominujú svetské pamiatky.

Archeologické náleziská

Rímska pevnosť Kelemantia, Iža - na brehu Dunaja, cca 2 km od Iže sa nachádzajú zvyšky rímskej pevnosti. Táto ojedinelá historická pamiatka bola súčasťou tzv. Limes Romanus a je dôkazom viac ako dvestoročnej prítomnosti Rimanov na tomto území. Rímska pevnosť v Iži bola v r. 1991 vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku. Dnes je celý areál upravený do podoby múzea v prírode a je prístupný celoročne. Možno tu vidieť časti pôvodných i zrekonštruovaných objektov, symbolickú rekonštrukciu celej južnej časti opevnenia, pôdorys severnej brány, nárožné veže, kasárne z 3. storočia a studňu či cisternu.

Svetské pamiatky

Komárňanský pevnostný systém –militaristická stavba, ktorá patrí k najvýznamnejším v okrese. Bola vybudovaná na sútoku riek Dunaj a Váh v roku 1218. Najprv bola vybudovaná Stará pevnosť, ktorá bola prestavaná na prelome 16. - 17. storočia a počas expanzie Turkov sa stala najdokonalejšou pevnosťou vtedajšieho Uhorska. V čase napoleonských vojen bol k starej pevnosti pristavaný pentagonálny fortifikačný systém Novej pevnosti. Druhým militaristickým objektom v meste, rovnako vyhláseným za národnú kultúrnu pamiatku je systém mestského opevnenia. Dnes je možné nájsť v pevnosti kazematy, kasárne a bašty. Unikátom je bašta, v ktorej sa nachádza rímske lapidárium. Komárňanský pevnostný systém predstavuje z hľadiska historických fortifikačných stavieb jedinečnú pamiatku, ktorej význam presahuje hranice Slovenskej republiky.

Historické jadro Komárna – dominuje mu neskorobarokový župný dom a ucelený súbor barokových a klasicistických meštianskych domov – vyhlásených za pamiatkovú zónu. K najvýznamnejším patrí mestská radnica, pri ktorej je možné vidieť najstarší pomník v meste - Trojičný stĺp zo 17. storočia. Zaujímavý je aj Dôstojnícky pavilón, známy ako ubytovňa pre dôstojníkov kráľovskej a cisárskej armády spolu s ich rodinami.

Nádvorie Európy v Komárne je prezentáciou európskej architektúry. Nádvorie je obkolesené sochami významných kráľov a panovníkov, ktorí boli určitým spôsobom spojení s mestom Komárno.

Sakrálné pamiatky

Kostol sv. Ondreja v Komárne sa nachádza priamo v centre mesta. Kostol bol postavený v prvej polovici 18. storočia v neskorobarokovom štýle.

Pravoslávny kostol Presvätej Bohorodičky v Komárne – zvonka nevýrazná baroková stavba z 18. storočia obsahuje nádhernú výzdobu interiéru, vzácne drevorezby a ikony.

Kostol sv. Rozálie v Komárne, ktorý bol postavený na pamiatku veľkého moru. Jeho charakteristickým znakom je trojica kupol, ktoré robia tento chrám nezvyčajným.

Židovská synagóga v Komárne z roku 1896 s pamätnou tabuľou obetiam holokaustu.

Kostol svätého Ladislava v Hurbanove postavený začiatkom 20. storočia v secesnom štýle.

Technické pamiatky

Vodný plávajúci mlyn v Kolárove je jedinečnou technickou pamiatkou svojho druhu na Slovensku. Zakotvený je v prírodnom areáli na mŕtvom ramene Dunaja neďaleko mesta Kolárovo. K mlynu vedie drevený most dlhý 86 metrov, ktorý je považovaný za najdlhší most s drevenou konštrukciou v Európe. V lodnom mlyne sa nachádza expozícia Múzea vodného mlynárstva. Okrem technologickej časti je k dispozícii aj pôvodné zariadenie izby mlyna a Múzeum vodného mlynárstva.

Slovenská ústredná hviezdáreň v meste Hurbanovo – poskytuje programy pre verejnosť, ako napr. projekciu videofilmov s astronomickou tematikou, projekciu hviezdnej oblohy, verejné pozorovanie astronomických objektov.

Vodárenská veža v Komárne pochádzajúca zo začiatku minulého storočia. Je vysoká 28 m a hoci je prevádzkyschopná nevyužíva sa na vodárenské účely.

Alžbetin most v Komárne, ktorý bol dokončený v roku 1903 a pomenovaný podľa manželky cisára Františka Jozefa.

Ostatné atrakcie cestovného ruchu

Termálne kúpalisko Patince s termálnym prameňom s teplotou 27°C. Areál disponuje piatimi bazénmi relaxačného aj plaveckého charakteru a v ponuke sú taktiež tenisové kurty, minigolf a ihriská.

Termálne kúpalisko v Komárne má dva aktívne termálne pramene s teplotou vody 37 °C. Prvý vyviera z hĺbky 1224 m. Tieto minerálne vody majú liečivé účinky na kĺbové, reumatické a ženské ochorenia, takisto sú vhodné na rekreačné účely.

Vinohrady a vinohradnícke obce – sú súčasťou Južnoslovenskej vinohradníckej oblasti. Do okresu Komárno zasahujú dva vinohradnícke rajóny: Komárňanský a Hurbanovský. Predpoklady na úspešný rozvoj vínnej turistiky majú najmä obce vo východnej časti okresu.

NAJ v okrese Komárno pre cestovný ruch

Formy cestovného ruchu	Lokalita
Cykloturistika	Územie celého okresu, najmä v blízkom okolí vodných tokov (Dunaj, Váh) a vodných plôch
Rekreačný cestovný ruch	Geotermálne zdroje (Komárno, Patince)
Vidiecky turizmus, agroturistika a vínný turizmus	Južnoslovenská vinohradnícka oblasť
Poznávací a religiózny cestovný ruch	Komárno, Iža, Hurbanovo, Kolárovo
Mestský a prímestský turizmus	Komárno
MICE	Komárno, Palárikovo
Špecifické formy cestovného ruchu	CHKO Dunajské luhy (pozorovanie vtákov, ekoturizmus, dobrovoľnícky cestovný ruch), Gastroturizmus (vidiecke oblasti)

3. Analýza výkonov v cestovnom ruchu v okresoch NSK

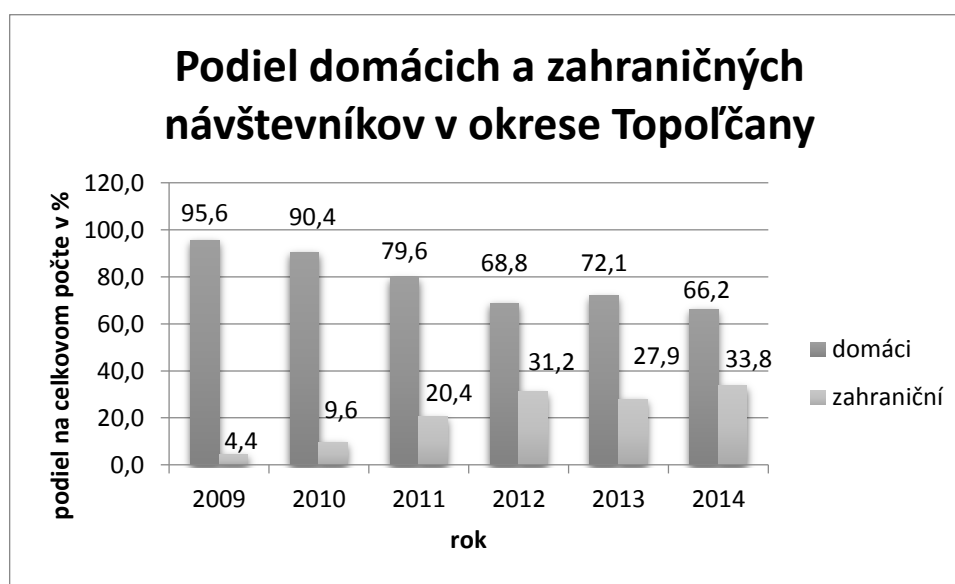
3.1 Okres Topoľčany

V okrese Topoľčany bolo najviac ubytovacích zariadení v roku 2012, takmer dvojnásobok ich počtu z roku 2010. Odvtedy však počet znova klesá a v roku 2014 ich aktuálne bolo 26. Všetky zariadenia v tomto okrese patria medzi hromadné ubytovacie zariadenia a polovicu tvoria hotely a penzióny.

Počet návštevníkov v okrese Topoľčany bol suverénne najvyšší v roku 2009. V nasledujúcom roku sme zaznamenali výrazný prepád o viac ako polovicu (index 2010/2009 bol 42,6%) a o rok neskôr počet znova klesol takmer o 38%. V nasledujúcich 2 rokoch prišlo viac návštevníkov, ich počet sa medziročne najskôr takmer zdvojnásobil a potom vzrástol o 43 %. V poslednom roku 2014 prišlo celkom 12 151 návštevníkov, čo predstavuje iba 56 % rekordného počtu z roku 2009.

Zaujímavým je pomer domácich a zahraničných návštevníkov v okrese Topoľčany, kedy v rekordnom roku 2009 bolo domácich až 96% celkových návštevníkov. Neskôr sa tento pomer vyrovnáva, do okresu prichádza viac cudzincov a v poslednom roku 2014 tvoria už 34% celkových návštevníkov. Podiel domácich a zahraničných návštevníkov v okrese Topoľčany znázorňuje graf 7.

Graf 7

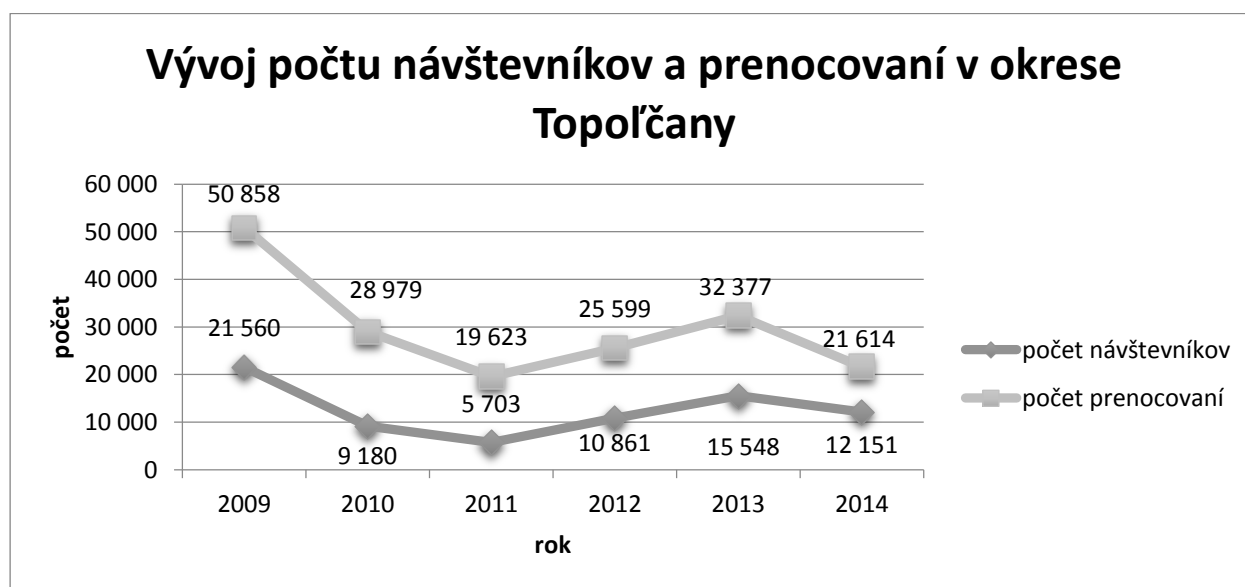

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet prenocovaní má veľmi podobný priebeh ako aj počet návštevníkov.

Najdlhšie sa návštevníci zdržali v roku 2011, kedy priemerný počet prenocovaní dosiahol hodnotu 3,4 noci. V poslednom sledovanom roku 2014 sa návštevníci zdržali najkratšie, iba 1,8 noci. Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Topoľčany znázorňuje graf 8.

Graf 8

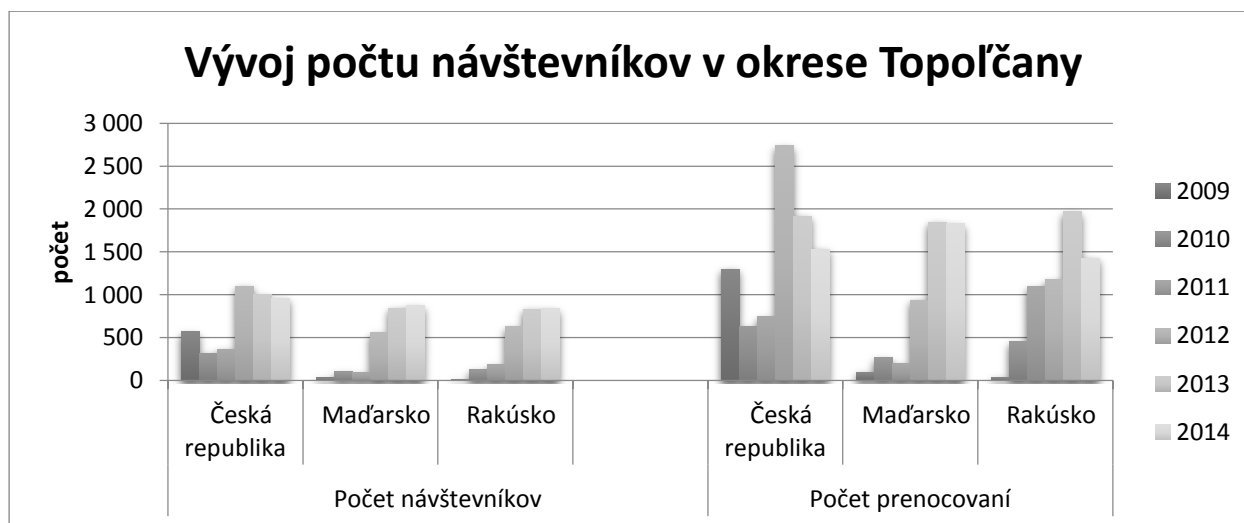
Zdroj: Štatistický úrad SR

Najpočetnejšiu skupinu cudzincov tvoria Česi, aj keď ich podiel na zahraničných návštevníkoch sa v priebehu rokov znížil zo 60% na 23 %. Do popredia sa v posledných rokoch dostávajú krajiny ako Maďarsko a Rakúsko, odkiaľ prichádza do okresu Topoľčany stále viac návštevníkov. Najviac Čechov prišlo v roku 2012, odvtedy ich je každým rokom menej. Naopak, najviac Maďarov a Rakúšanov prišlo práve v poslednom roku 2014. Rovnaká situácia je aj pri počte prenocovaní.

Zaujímavým je rok 2011 pri počte prenocovaní rakúskych návštevníkov, kedy toto číslo veľmi vyskočilo a vytiahlo tak priemerný počet prenocovaní až na 5,8 noci.

Priemerný počet prenocovaní Čechov klesá, v poslednom roku dosiahol iba 1,6 noci, čo je menej ako pri Rakúsku (1,7) aj Maďarsku (2,1). Vývoj počtu návštevníkov v okrese Topoľčany znázorňuje graf 9.

Graf 9

Zdroj: Štatistický úrad SR

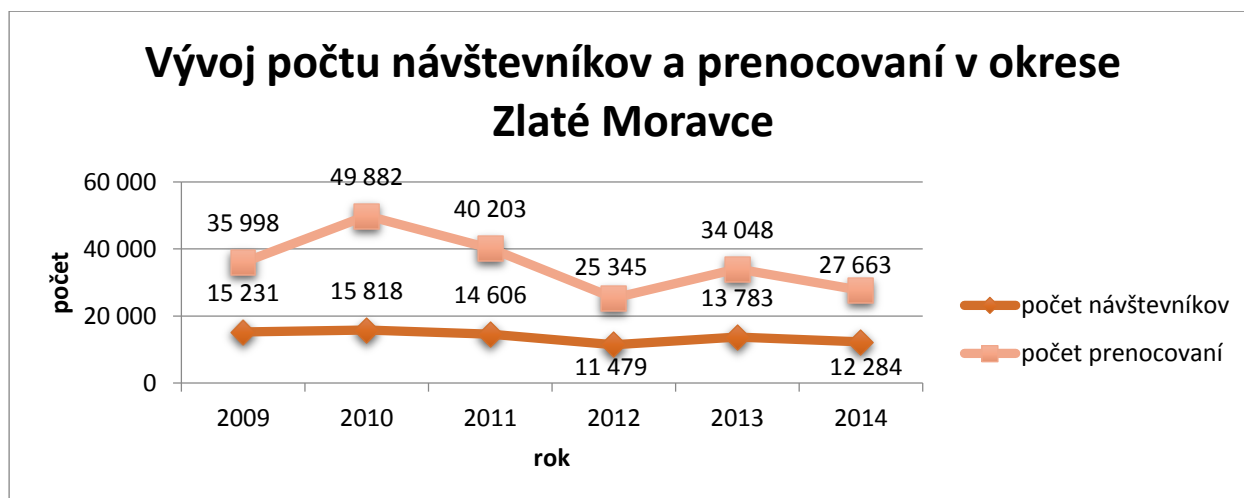
3.2 Okres Zlaté Moravce

Ponuka ubytovacích zariadení v okrese Zlaté Moravce sa v priebehu rokov prakticky vôbec nemení. Celkovo je registrovaných 13 UZ, všetky sú v kategórii hromadných UZ, väčšinu tvoria hotely a penzióny.

Počet návštevníkov dosiahol maximálnu hodnotu v roku 2010, kedy bol aj najvyšší počet prenocovaní. V ostatnom roku 2014 dosiahol počet návštevníkov iba 77 %, počet prenocovaní dokonca len 55 %, čo dokazuje výrazné zníženie priemerného počtu prenocovaní z 3,2 na 2,3 noci.

Pomer domácich a zahraničných návštevníkov bol v najsilnejšom roku 60%:40%, v poslednom roku 2014 sa to ešte zvýraznilo na 65%:35%. Pomer počtu prenocovaní je mierne vyrovnanejší (v roku 2014 bol 55% : 45%) čo svedčí o vyššom priemernom počte prenocovaní zahraničných návštevníkov. Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Zlaté Moravce znázorňuje graf 10.

Graf 10

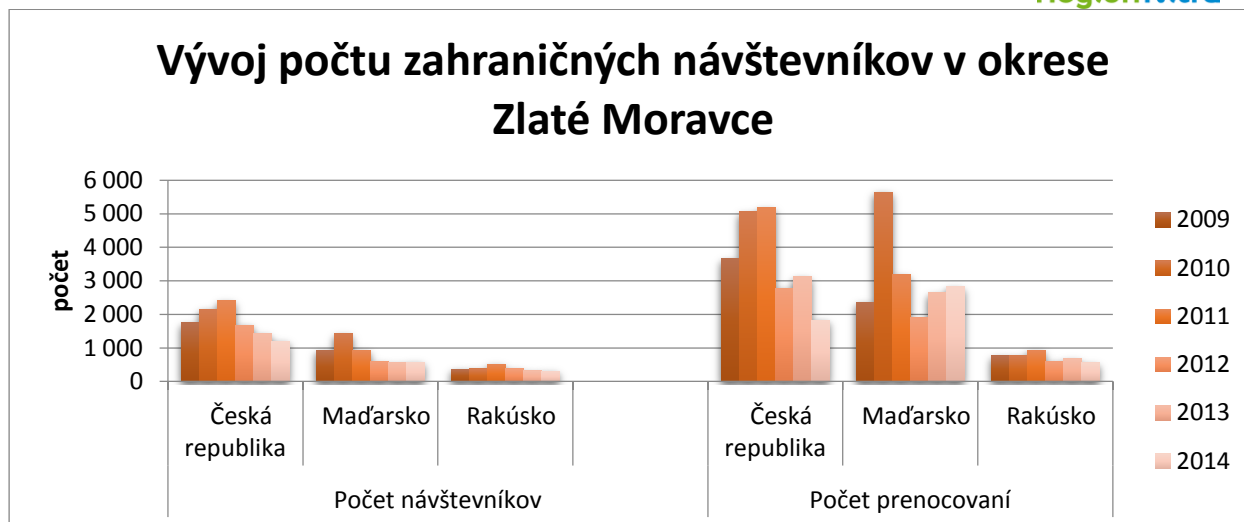
Zdroj: Štatistický úrad SR

Aj do okresu Zlaté Moravce prichádza najviac návštevníkov z Českej republiky, pričom ich počet od roku 2011 postupne klesá. Najdlhšie sa zdržali v roku 2010, kedy priemerný počet prenocovaní bol 2,4 noci, naopak najkratšie v roku 2014, len 1,5 noci.

Druhou najpočetnejšou skupinou zahraničných turistov bývajú Nemci. Najviac ich prišlo v roku 2010, odvtedy ich je stále menej. V ostatnom roku 2014 ich počet dosiahol iba 40 % maximálnej hodnoty z roku 2010. Priemerný počet prenocovaní je pri Nemcoch výrazne vyšší ako pri Čechoch. Najdlhšie dokonca zostávajú v posledných rokoch, kedy tento ukazovateľ dosiahol hodnotu až 4,9 noci.

Ďalšou početnou skupinou cudzincov v rámci okresu Zlaté Moravce sú rakúski návštevníci, ktorých počet ale tiež klesá. Maximálny počet návštevníkov aj prenocovaní dosiahli v roku 2011, v roku 2014 to bolo už len 60 % z maximálnej hodnoty pri oboch ukazovateľoch. Priemerný počet prenocovaní bol v roku 2014 1,8 noci, čo je ale viac ako pri českých návštevníkoch. Vývoj počtu zahraničných návštevníkov v okrese Zlaté Moravce znázorňuje graf 11.

Graf 11

Zdroj: Štatistický úrad SR

3.3 Okres Nitra

Ponuka ubytovacích zariadení v okrese Nitra sa v posledných rokoch ustálila na čísle 53. Drvivá väčšina z nich (v poslednom roku dokonca úplne všetky) sú hromadné ubytovacie zariadenia. 70 % všetkých zariadení tvoria hotely a penzióny, ktoré sú zastúpené približne v rovnakom počte. Za posledné roky sa ponuka ubytovacích zariadení v okrese veľmi nemení, je zrejme postačujúca miestnemu dopytu.

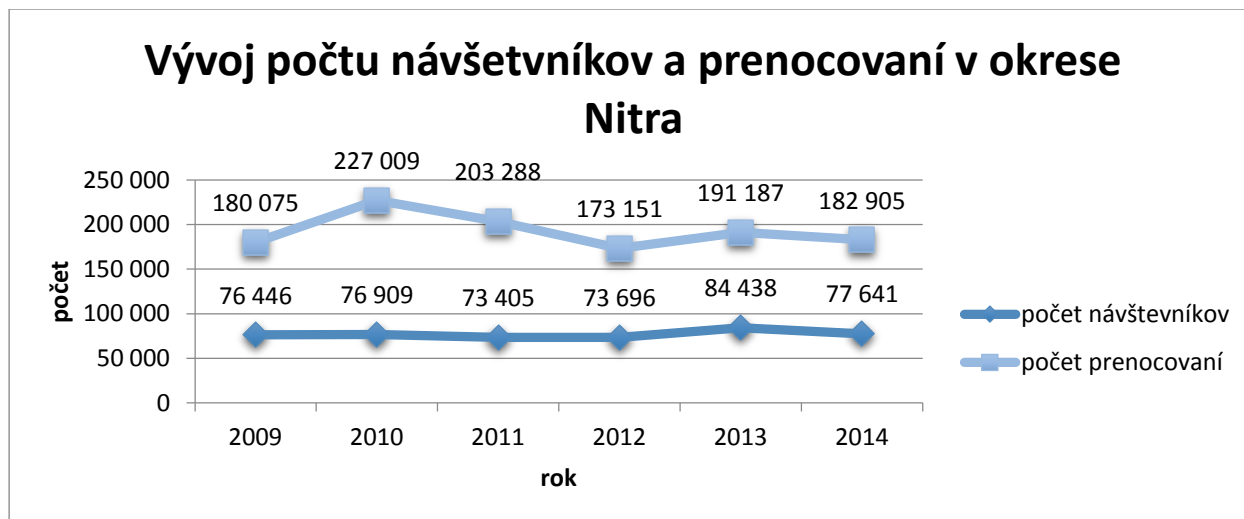
Počet návštevníkov v okrese Nitra dosiahol maximum v roku 2013, kedy sa jediný krát toto číslo dostalo nad 80 tisíc. V nasledujúcom roku 2014 tento ukazovateľ znova klesol o 8% na 77 641 návštevníkov, čo je ale druhé najvyššie číslo za posledné roky. Rovnaké trendy sledujeme pri domácich aj pri zahraničných návštevníkoch, ich pomer na celkovom počte sa príliš nemení. Pomer domácich a zahraničných návštevníkov bol v poslednom roku 2014 65%:35%.

Najviac prenocovaní bolo v roku 2010, odkedy tento ukazovateľ takmer stále klesá. Index 2014/2010 je iba 80 %, pokles počtu prenocovaní v poslednom roku je 5 %.

Priemerný počet prenocovaní návštevníkov v okrese Nitra nikdy neprekročil hranicu 3 nocí. Najbližšie k tomu bolo v roku 2010, kedy bola priemerná hodnota 2,95 noci, najkratšie sa návštevníci zdržali v roku 2013. Medzi domácimi a zahraničnými návštevníkmi nepozorujeme v rámci tohto ukazovateľa veľké rozdiely, pri domácich je však toto číslo vždy mierne vyššie.

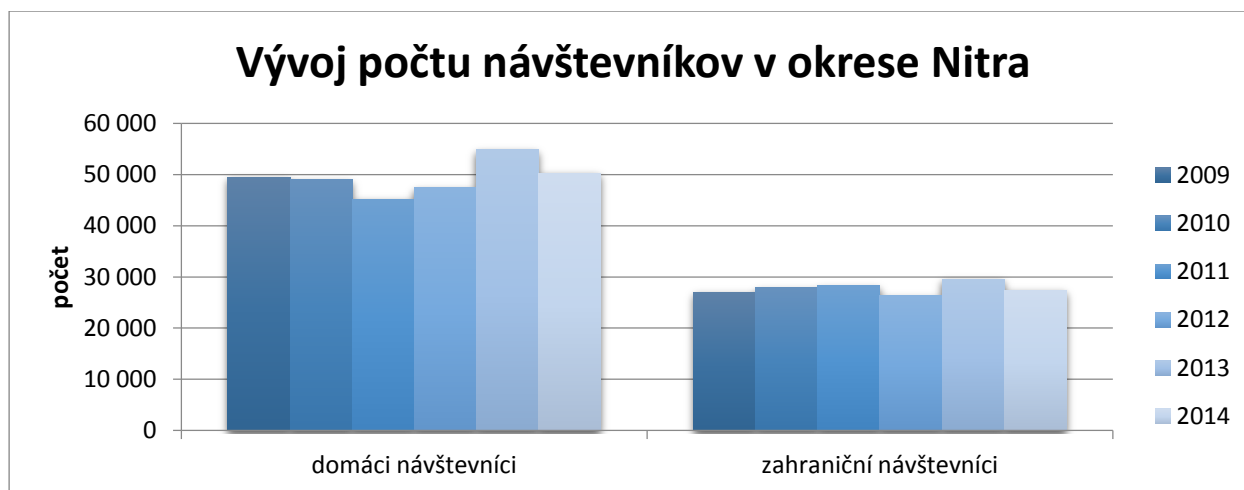
Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Nitra znázorňuje graf 12. Vývoj počtu návštevníkov v okrese Nitra znázorňuje graf 13.

Graf 12

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 13

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najviac zahraničných návštevníkov prichádza aj do okresu Nitra z Českej republiky. Ich počet klesol v analyzovanom období najvýraznejšie v roku 2012, kedy počet návštevníkov z Čiech dosiahol iba 90 % predošlého roku. Hneď v ďalšom roku 2013 však dosiahol maximálnu hodnotu takmer 10,5 tisíc návštevníkov (nárast o 12,9 %). Počet prenocovaní českých turistov bol najvyšší v roku 2010, odvtedy postupne klesá s výnimkou roku 2013.

Priemerný počet ich prenocovaní bol v rekordnom roku 2010 2 noci, v poslednom roku to bolo 1,8, čo znamená že si pobyt v okrese Nitra postupne skracujú.

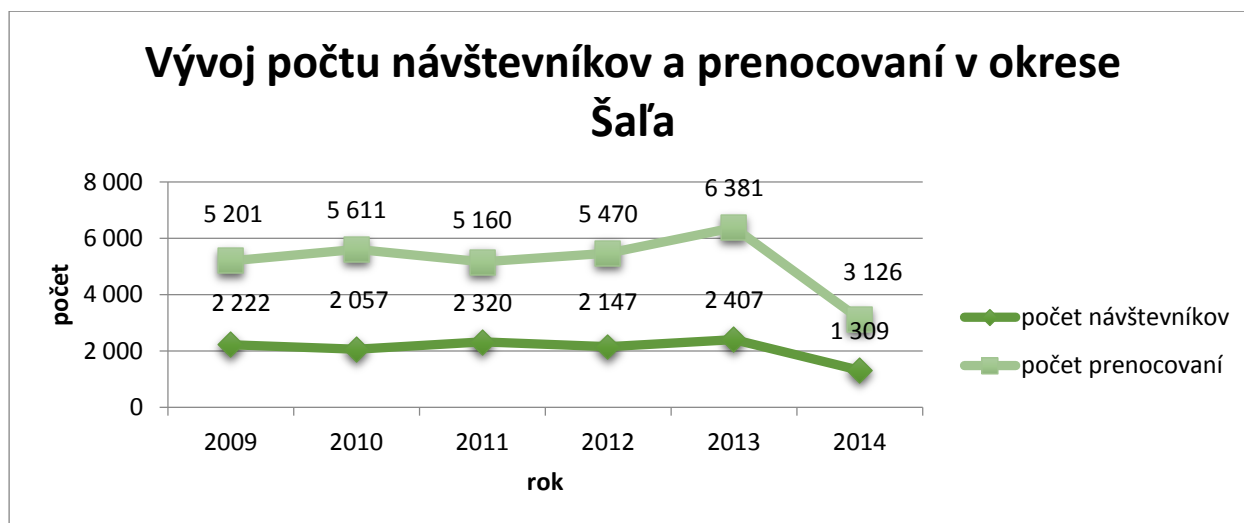
Druhú priečku v počte návštevníkov zo zahraničia obsadzujú pravidelne Nemci. Najviac ich prišlo v roku 2009, odvtedy sa hranicu 3 tisíc návštevníkov z Nemecka nepodarilo prekročiť. Rovnako je to aj s prenocovaniami, kedy maximálnu hodnotu vidíme v roku 2009 a odvtedy sa hranica 7 tisíc neprekročila, aj keď najbližšie k tomu bolo v poslednom roku 2014. Priemerný počet prenocovaní bol vždy nad 2 noci, najviac v rokoch 2009 a 2014 (2,3 noci).

3.4 Okres Šaľa

V okrese Šaľa je najmenšia ponuka ubytovacích zariadení a v priebehu rokov sa prakticky nemení. Spolu ich bolo v sledovanom období vždy 9, približne polovicu tvoria penzióny. Ponuka ubytovacích zariadení je tak postačujúca miestnemu dopytu.

V okrese Šaľa je aj najmenej návštevníkov a v priebehu rokov ich počet kolíše. Maximálnu hodnotu dosiahol v roku 2013 a hneď na ďalší rok klesol až na minimum, v roku 2014 bolo dosiahnutých iba 54,4 % predošlého roku. Rovnako aj pri prenocovaniach bola najvyššia hodnota zaznamenaná v roku 2013 a najnižšia v roku 2014, index poklesu je ešte nižší ako pri návštevníkoch, je to iba 49 %, teda počet prenocovaní klesol o viac ako polovicu. Pomer domácich a zahraničných návštevníkov je výrazne v prospech Slovákov, v poslednom sledovanom období to bolo 70%:30%. Pri prenocovaniach je pomer ešte výraznejší v prospech domácich návštevníkov (75%:25%). Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Šaľa znázorňuje graf 14.

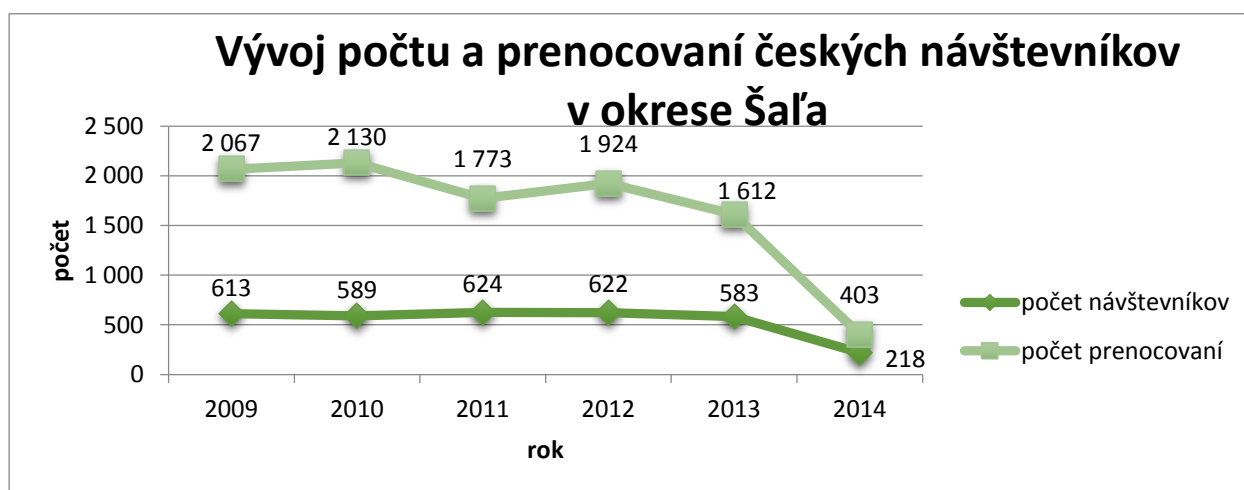
Graf 14

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najviac zahraničných návštevníkov je aj v okrese Šaľa z Českej republiky. Ich počet dosiahol maximálnu hodnotu v roku 2011, odvtedy postupne klesá. V poslednom roku 2014 sme zaznamenali výrazný pokles, oproti roku 2013 dosiahol počet českých návštevníkov iba 37 % hodnoty. Pri ich prenocovaniach je to ešte výraznejšie, hodnota klesá postupne už od roku 2010 a index 2014/2013 bol iba 25 %. Priemerne sa návštevníci z Česka zdržia už len 1,8 noci, pričom v roku 2010 to bolo až 3,6 noci. Vzhľadom na skutočnosť, že do okresu Šaľa z prevažnej väčšiny prichádzajú najmä turisti z Českej republiky, uvádzame v grafe len tento segment klientely. Vývoj počtu a prenocovaní českých návštevníkov v okrese Šaľa znázorňuje graf 15.

Graf 15

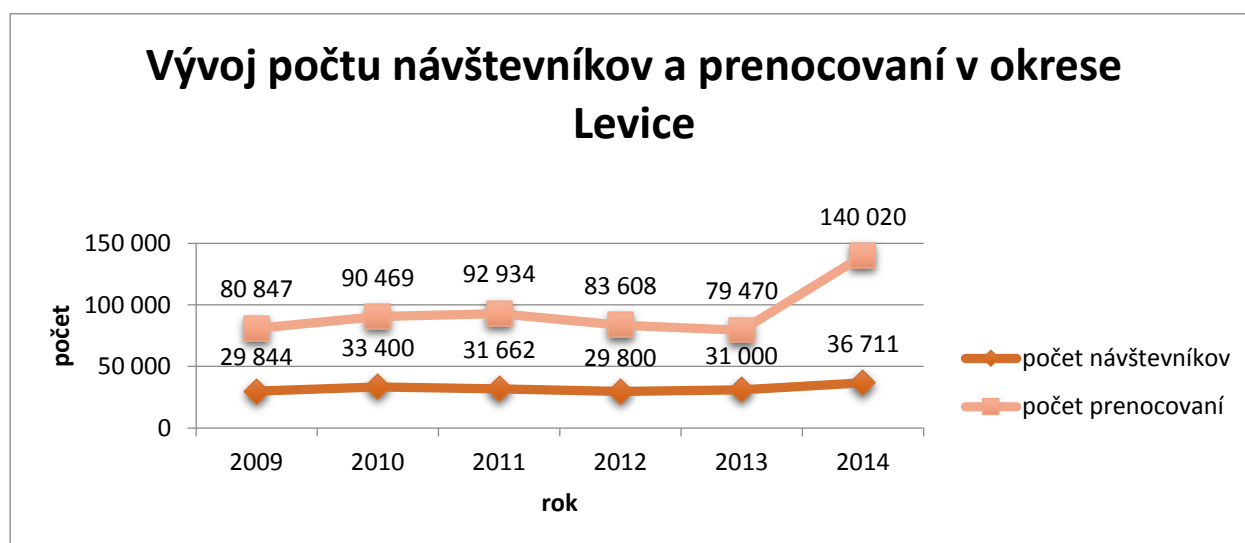
Zdroj: Štatistický úrad SR

3.5 Okres Levice

Na území okresu Levice sa nachádza približne rovnaký počet ubytovacích zariadení ako v okrese Komárno. V poslednom sledovanom roku 2014 bol ich počet 40. Väčšinou ide o hromadné ubytovacie zariadenia, takmer tretina z celého počtu sú penzióny. Počet zariadení sa v priebehu rokov výrazne nemení, ponuka ubytovacích zariadení je približne konštantná.

V posledných rokoch zaznamenávame pozitívny trend pri počte návštevníkov aj prenocovaní v okrese Levice. Maximálne hodnoty boli dosiahnuté pri oboch ukazovateľoch v roku 2014. V porovnaní s rokom 2013 stúpol počet návštevníkov o 18,5 %, pri prenocovaniach je to rekordný nárast až o 76,2%. Podiel domácich vs. zahraničných návštevníkov je naklonený k domácim turistom, v poslednom roku 2014 to bolo najvýraznejšie v pomere 64%:35%. Pomer počtu prenocovaní bol v prospech domácich výraznejší, v roku 2014 až 70%:30%, čo znamená, že domáci návštevníci strávili v okrese Levice výrazne viac času/nocí. Priemerný počet prenocovaní domácich návštevníkov bol 4,1 dňa a zahraničných 3,3 dňa. Pozoruhodný je najmä nárast priemerného počtu prenocovaní domácich návštevníkov v roku 2014 v porovnaní s predošlým rokom, kedy sa tento počet zvýšil z 2,3 dňa, čo predstavuje 76 % nárast. Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Levice znázorňuje graf 16.

Graf 16

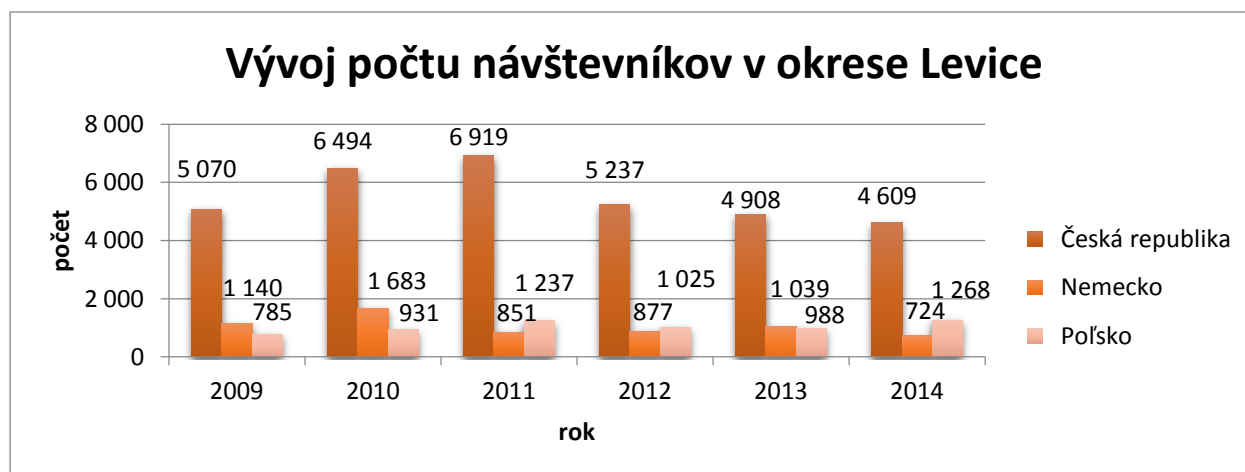

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ku krajinám, z ktorých do okresu Levice prichádza najviac návštevníkov, patria najmä Česká republika, Nemecko a Poľsko. Počet českých turistov však postupne klesá. Kým v roku 2011 ich bolo takmer 7 tisíc, v roku 2014 to bolo iba 66% maximálnej hodnoty, konkrétne 4 609 Čechov. Počet návštevníkov z Nemecka a Poľska striedavo rastie a klesá. Výrazný pokles Nemcov, až o polovicu oproti predošlému roku, sme zaznamenali v roku 2011. Výrazný pokles bol aj v poslednom roku 2014, kedy oproti roku 2013 dosiahol počet Nemcov iba necelých 70% a dosiahol tak minimálnu hodnotu v sledovanom období (724 návštevníkov). Pokles počtu prenocovaní nemeckých návštevníkov je ešte markantnejší, keďže klesá každý rok od r.2010. Najvýraznejší pokles tohto ukazovateľa bol o 40% v roku 2011. V roku 2014 strávili Nemci v okrese Levice necelých 2 tisíc nocí, čo predstavuje iba 38 % maximálnej hodnoty z roku 2010.

Opačný trend majú prenocovania poľských návštevníkov, pretože maximálne hodnoty boli zaznamenané v poslednom sledovanom roku 2014. Nárast počtu Poliakov oproti roku 2013 bol takmer o 30 %, počet ich prenocovaní sa v rovnakom období takmer zdvojnásobil (nárast o 96 %). Vývoj počtu návštevníkov v okrese Levice znázorňuje graf 17

Graf 17

Zdroj: Štatistický úrad SR

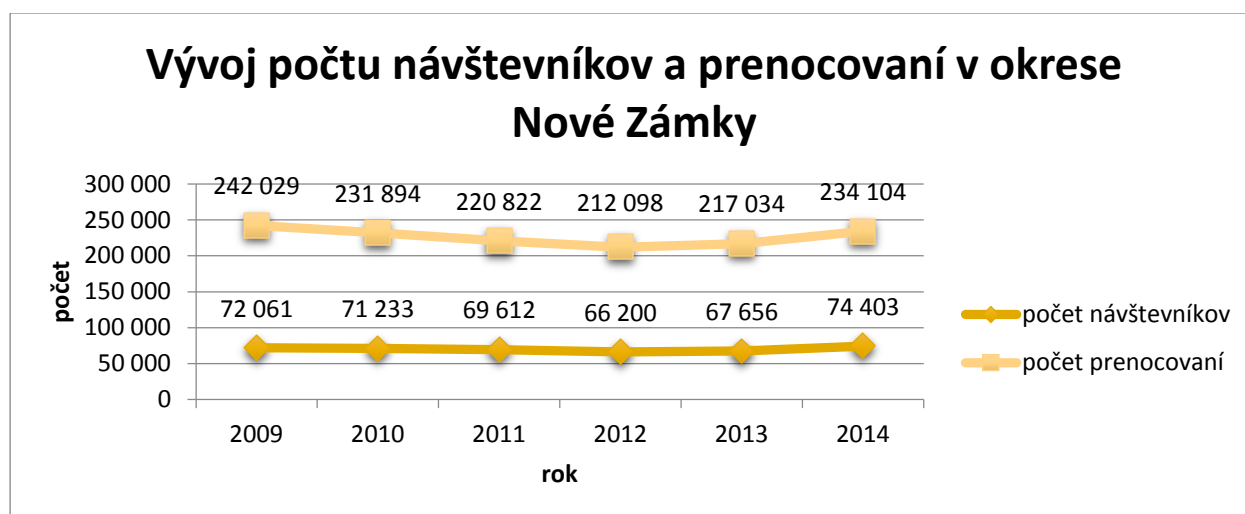
3.6 Okres Nové Zámky

Najviac ubytovacích zariadení v rámci Nitrianskeho kraja je v okrese Nové Zámky. Ich počet v rokoch 2009 a 2014 bol takmer rovnaký, medzitým sa počet dostal na minimum (102

UZ v roku 2011) a hneď v nasledujúcom roku 2012 na maximum (126 UZ). V roku 2014 tvorili hromadné ubytovacie zariadenia 76 % všetkých zariadení, z toho necelú polovicu hotely a penzióny. Počet UZ v jednotlivých kategóriách sa v posledných rokoch relatívne ustálil.

Najväčší počet návštevníkov v okrese Nové Zámky bol zaznamenaný v poslednom sledovanom roku 2014, maximálny počet prenocovaní bol v roku 2009. Priemerný počet prenocovaní bol v poslednom roku 3,1 noci. Zaujímavé je porovnanie domácich a zahraničných návštevníkov. Pomer počtu návštevníkov je v prospech domácich (v roku 2014 to bolo 55%:45%), pomer počtu prenocovaní vychádza ale v prospech zahraničných 54%:46%. Domáci turisti strávili v okrese NZ priemerne 2,7 noci, kým zahraniční presne o 1 noc viac. Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Nové Zámky znázorňuje graf 18.

Graf 18

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zo zahraničia prichádza najviac turistov do okresu Nové Zámky tradične z Českej republiky. V priebehu posledných 6 rokov sa ich počet veľmi výrazne nemenil, najvýraznejší pokles bol v roku 2012, kedy prišlo v porovnaní s predošlým rokom o 9 % českých turistov menej. Odvtedy ich počet opäť mierne rastie. Maximálny počet prenocovaní návštevníkov z Čiech bol dosiahnutý v roku 2009, odvtedy ich počet každoročne klesal až do ostatného roku 2014, kedy pozorujeme nárast o 5 %. Priemerný počet prenocovaní tiež postupne klesal, z hodnoty 4,7 noci až na 4,2.

Ďalšiu početnú skupinu zahraničných návštevníkov tvoria Maďari. Ich počet v priebehu sledovaného obdobia do roku 2011 rástol, potom sme 2 roky zaznamenávali pokles

a napokon v ostatnom roku 2014 sa ich počet dostal na číslo 1737. Úplne rovnaký trend má aj ukazovateľ počet prenocovaní a priemerný počet prenocovaní.

Návštevníci z Poľska patria tiež do prvej trojky v rebríčku najpočetnejších návštevníkov v okrese Nové Zámky. Trend je presne rovnaký ako pri Maďaroch, maximálne hodnoty boli zaznamenané v roku 2011. Vývoj počtu návštevníkov v okrese Nové Zámky znázorňuje graf 19.

Graf 19

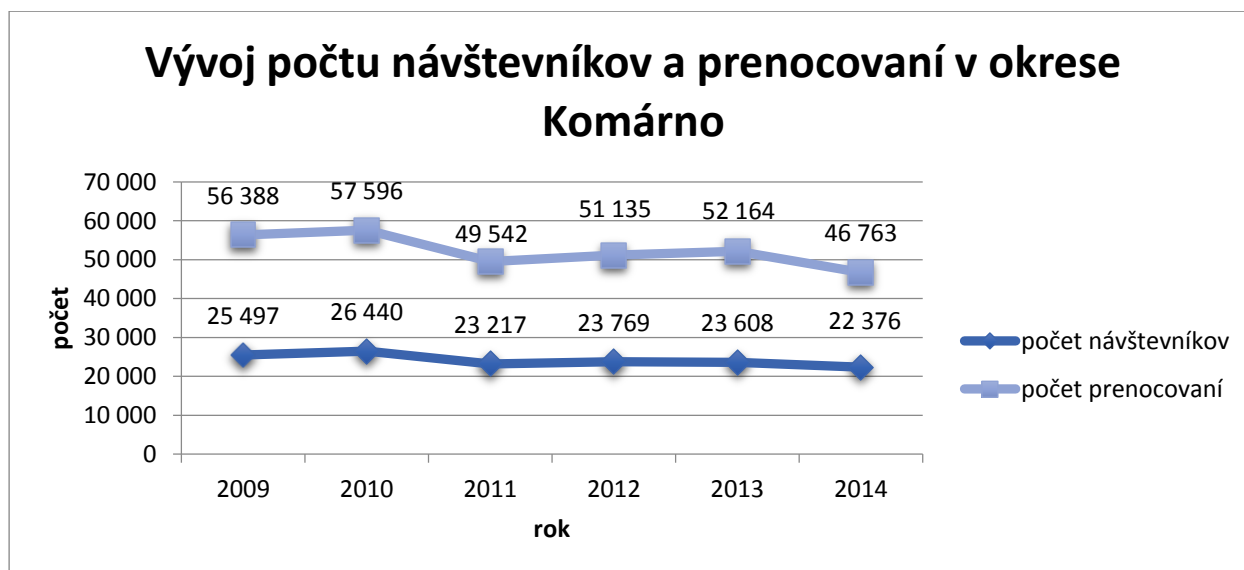
Zdroj: Štatistický úrad SR

3.7 Okres Komárno

V okrese Komárno bolo najviac ubytovacích zariadení v roku 2012, do roku 2014 sa ich počet znížil o 20% na 38 zariadení. Najväčší podiel tvoria hromadné ubytovacie zariadenia, prevažujú najmä penzióny, ktoré tvoria 37% všetkých UZ. Počet penziónov je veľmi stabilný a v sledovanom období sa takmer vôbec nemenil.

Počet návštevníkov v okrese Komárno dosiahol maximum v roku 2010, rovnako ako aj počet prenocovaní. Od tohto roku návštevníkov postupne ubúda, prenocovania zaznamenávajú striedavo nárast a pokles. Priemerný počet prenocovaní v roku 2014 bol 2,1 dňa, v najsilnejšom roku 2010 to bolo iba o jednu desatinu viac. Počet návštevníkov aj prenocovaní klesá proporčne. Domáci návštevníci tvoria viac ako 70% klientely (v roku 2010 dokonca 75%) a približne rovnakým percentom sa podieľajú aj na celkovom počte prenocovaní. Vývoj počtu návštevníkov a prenocovaní v okrese Komárno znázorňuje graf 20.

Graf 20

Zdroj: Štatistický úrad SR

Krajiny, z ktorých do okresu Komárno prichádza najviac návštevníkov, sú Česká republika, Maďarsko a Nemecko. Maximálne hodnoty boli dosiahnuté v oboch sledovaných ukazovateľoch v roku 2009 a odvtedy klesajú. Index počtu návštevníkov 2014/2009 pri Čechoch bol 78,5%, pri Maďaroch 87,5% a pri Nemcoch 67,7%. Index počtu prenocovaní 2014/2009 bol pri Čechoch 70%, pri Maďaroch dokonca iba 60% a pri Nemcoch už 92,6%, čo znamená že Nemcov síce ubúda ale pobyt v okrese Komárno si predlžujú (priemerný počet prenocovaní nemeckých návštevníkov v roku 2009 bol 1,9 dňa a v roku 2014 až 2,6 dňa, čo je 36% nárast).

Celkový počet návštevníkov dosiahol v okrese Komárno maximum v roku 2010, najviac cudzincov prišlo o rok skôr. Počet návštevníkov klesá plynule vo všetkých kategóriách. Index počtu návštevníkov 2014/2009 je najnižší pri zahraničných návštevníkoch, ich počet klesá neustále a v poslednom roku dosiahol iba 76,6% maximálnej hodnoty z roku 2009. Vývoj počtu návštevníkov v okrese Nové Zámky znázorňuje graf 21.

Graf 21

Zdroj: Štatistický úrad SR

4. Analýza stavu kľúčových foriem cestovného ruchu v NSK

Ako vyplýva zo štatistických ukazovateľov, cestovný ruch značne zaostáva za možnosťami. Dominantnou klientelou sú Česi, ktorí sú však aj zároveň najrizikovejším segmentom klientely z dôvodu nestabilnej meny (česká koruna zaznamenala po roku 2009 pomerne výrazný pokles voči euru). Ďalšie dôležité zdrojové trhy sú Nemecko, Poľsko a Rusko.

Cykloturistika

Konfigurácia terénu predurčuje región k zvýšenému dopytu cykloturistov. Cez NSK vedie medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6, čo vytvára priestor pre propagáciu a komunikáciu na zahraničných trhoch. Okrem uvedenej cyklotrasy sa v kraji nachádza niekoľko obľúbených a navštevovaných cyklotrás, ktoré majú v súčasnosti význam v rámci domáceho dopytu. Medzi najznámejšie patria:

- cyklotrasa Štúrovo (Kamenica nad Hronom - Chľaba - Leľa – Štúrovo) je 30,5 km dlhá, nenáročná trasa, ktorá vedie okolo pohoria Burda a popri rieke Dunaj a rieke Ipel’;
- cyklotrasa Komárno (Patince - Mužľa – Štúrovo) má 48 km s nenáročným terénom. Po trase sa dá dostať k termálnym kúpaliskám v Komárne, Patinciach a Štúrove, prípadne k pozostatkom rímskej hradby v obci Iža;
- okruh Nitra (Dražovce - Podhorany - Žirany - Štitáre – Nitra) má 35 km a je stredne náročný. Trasa prechádza pohorím Tribeč a po trase sa dá dostať k románskemu kostolíku Sv. Michala v Dražovciach z 12.storočia.

Rekreačný cestovný ruch

Rekreácia pri vode je jednou z najčastejších motivácií účasti na cestovnom ruchu pre všetky segmenty klientely. V NSK je pomerne vysoká koncentrácia vodných plôch

využitelných k rekreačným účelom. Kraj láka turistov najmä vďaka termálnym prameňom a kúpaliskám pri nich. Mnohé (Podhájska, Štúrovo, Patince) patria k najnavštevovanejším wellness centrám na Slovensku. Medzi ďalšie termálne kúpaliská patria Poľný Kesov, Santovka, Margita-Ilona, Diakovce, Nové Zámky a Komárno.

Vidiecky turizmus, agroturistika a vínný turizmus

Územie NSK je typickým poľnohospodárskym regiónom s bohatými tradíciami pestovania plodín a chovu dobytká. Bohaté tradície má aj vinohradníctvo – v kraji sú dve významné vinárske oblasti a to Nitrianska vinohradnícka oblasť, ktorá ma 9 rajónov a Južnoslovenská vinohradnícka oblasť, ktorá ma 8 rajónov. Podniky zaoberajúce sa výrobou vína sa nachádzajú v mestách Nitra, Vráble a Topoľčianky.

Nitrianska vinohradnícka oblasť (159 obcí) sa nachádza na severe Nitrianskeho kraja (okresy Topoľčany, Nitra, Levice, Zlaté Moravce) a čiastočne zasahuje aj do územia Trnavského kraja. Vinohrady sa nachádzajú na svahoch pohoria Tribeč a na severe Podunajskej nížiny. Pestujú sa tu najmä odrody typu Rulandské (biele, sivé), Chardonnay, Sauvignon, Feteasca regala, Cabernet Sauvignon a Frankovka modrá. Južnoslovenská vinohradnícka oblasť (114 obcí) sa nachádza na juhu Nitrianskeho kraja (okresy Šaľa, Komárno, Nové Zámky), Trnavského a Bratislavského kraja, vinohrady sa rozprestierajú prevažne na pahorkatinách Podunajskej nížiny. Najviac pestované sú biele muštové odrody Rizling vlašský, Rizling rýnsky, Rulandské biele, Chardonnay, z modrých odrôd Cabernet Sauvignon a Frankovka modrá.

Vínný turizmus momentálne funguje len vďaka podujatiam, ktoré sa príležitostne organizujú. Z dôvodu nízkeho dopytu a málo koncepčnému prístupu tieto vinohradnícke rajóny zaostávajú za možnosťami ich využitia.

Poznávací a religiózny cestovný ruch

Na území NSK sa nachádza veľké množstvo religióznych pamiatok a objektov záujmu. Predstavujú potenciál pre realizácie tematických produktových línií, viažucich sa na rôzne

architektonické štýly a historické obdobia. Významný potenciál majú románske, klasicistické, gotické, renesančné a barokové sakrálne stavby.

Mestský a prímestský cestovný ruch

Z celého kraja majú potenciál využitia mestského a prímestského cestovného ruchu dve mestá – Nitra a Komárno. Obe spĺňajú požiadavky dopytu po stránke primárneho aj sekundárneho potenciálu.

Kongresový a incentívny cestovný ruch (MICE)

Kraj ma výborné podmienky na rozvoj incentívneho cestovného ruchu. Práve krajské mesto Nitra je považované za mesto výstav a veľtrhov, keďže sa tu nachádza medzinárodné výstavisko Agrokomplex. Každoročne sa tu koná približne 30-40 výstav, ktoré sú zamerané na rôzne témy ako poľnohospodárstvo, environmentalistika, chémia, elektronika, svadby, nábytok, regióny SR, automobily, možnosti zamestnania, adrenalínové atrakcie a mnohé ďalšie témy.

Kongresové sály a k tomu odpovedajúce služby sa nachádzajú v mnohých hotelových zariadeniach. Medzi najvýznamnejšie patria:

Park Hotel Tartuf (Beladice, okres Zlaté Moravce) – hotel ponúka konferenčné sály s kapacitou do 100 osôb aj s komplexným technickým vybavením. Je možné prenajať si aj exteriér, ktorý predstavuje trávnatá plocha s rozlohou 250 m². Hotel má kapacitu 81 lôžok.

Kaštieľ Mojmírovce (Mojmírovce, okres Nitra) – ubytovacie zariadenie ponúka sály s kapacitou do 150 osôb a tiež vínnu pivnicu s kapacitou do 60 osôb, taktiež s aj technickým vybavením a ďalšími doplnkovými službami.

Hotel Mikado (Nitra) – je business hotel, kde sa nachádza kongresová sála s rozlohou 160m², executive lounge, kongresová reštaurácia a business centrum.

Zámok Topoľčianky (okres Zlaté Moravce) – v ubytovacom zariadení sa nachádzajú dve väčšie sály s kapacitou do 140 osôb a turecký salónik s kapacitou do 50 osôb. Ubytovacie zariadenie disponuje 37 dvojlôžkovými izbami.

Špecifické formy cestovného ruchu

Zo špecifických foriem cestovného ruchu má potenciál najmä gastroturizmus, ekoturizmus, neuponáhľané cestovanie a zážitkový cestovný ruch. Momentálne sa pomerne slabo komunikujú možnosti špecifických foriem cestovného ruchu, ako je napríklad splavovanie riek, poľovníctvo a rybárstvo, resp. pešia turistika. Mesto Nitra má dobré podmienky na rozvoj adrenalínových aktivít, keďže okrem vhodného terénu sa na jeho území tiež nachádza regionálne letisko. Na paragliding je vhodná Pyramída (predvrchol vrchu Zobor), ktorá sa nachádza vo výške 556 m n.m. a odkiaľ je výborný výhľad na celé mesto. Dobré podmienky sú tiež z vrchu Žibrica (617 m n. m.). Avšak v oboch prípadoch je terén vhodný len pre pokročilých športovcov. Letisko v Janíkovciach umožňuje aktivity ako vyhlídkové lety, pilotom na skúšku či zoskoky s padákom. Konajú sa tu tiež preteky bezmotorových lietadiel počas podujatia medzinárodného významu s názvom Pribina Cup. Zo špecifických foriem cestovného ruchu čiastočne funguje jazdectvo – na území kraja sa nachádza niekoľko rančov, ktoré poskytujú možnosť jazdenia, prípadne aktivity ako športový rybolov alebo poľovníctvo. Ranče sa nachádzajú v obciach Beladice, Cabaj –Čápor, Bojná, Nový Tekov, Podhorany, Svätoplukovo, Jedľové Kostoľany a Plášťovce. Národným centrom chovu koní je žrebčín v obci Topoľčianky.

Tranzitný cestovný ruch

Cez územie NSK vedie niekoľko významných dopravných tepien, ktoré využívajú tranzitní turisti. Najvýznamnejšou komunikáciou je rýchlostná komunikácia R1, ktorá tvorí hlavný ťah z Bratislavy smerom na Stredné Slovensko. V severo-južnom smere sú to najmä cesty 1. triedy, ktoré sú súčasťou európskeho dopravného koridoru E77, spájajúceho južné

hraničné oblasti (vstup z Maďarska) smerom na Stredné Slovensko. Na týchto dopravných tepnách sú v nedostatočnom počte propagačno-informačné tabule najvýznamnejších atraktivít kraja, ktoré by mohli prilákať tranzitných turistov na krátkodobú návštevu.

5. SWOT analýza cestovného ruchu v NSK

Silné stránky

- Prítomnosť termálnych prameňov (Štúrovo, Nové Zámky, Komárno, Diakovce, Poľný Kesov a pod.),
- Prítomnosť termálnych prameňov s liečivými účinkami (Podhájska, Patince, Santovka a pod.),
- Pomerne vysoký dopyt po wellness a bellness domácej a českej klientely,
- Vhodná konfigurácia reliéfu pre rozvoj cykloturistiky,
- Medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6,
- Kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská, technické pamiatky,
- Ľudové umenie, folklór, ľudové remeslá, kultúrne a spoločenské podujatia, tradície,
- Tradície vinohradníctva a výroby vína,
- Vhodné podmienky pre gastroturizmus,
- Lokálne vhodné podmienky pre MICE,
- Dobrá cestná dopravná dostupnosť – rýchlostná komunikácia R1, medzinárodný železničný dopravný koridor (Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo – Budapešť), lodná osobná doprava po Dunaji,
- Prostredie ideálne pre krátkodobé pobyty na vidieku,
- Na väčšine územia kraja je priaznivý pomer cena/kvalita,
- Vhodné lokality pre rodinnú dovolenku,
- Existencia Nitrianskej organizácie cestovného ruchu.

Slabé stránky

- Výrazné disparity v infraštruktúre cestovného ruchu na území kraja,
- Absencia väčšieho počtu atraktívnych produktových línií v NSK,
- Nedostatočná prezentácia atraktivít na cestných komunikáciách,
- Pokles návštevnosti regiónu zo strany slovenských aj zahraničných turistov,
- Nedostatok kvalifikovaných pracovných síl na úrovni služieb prvého kontaktu,

- Slabá spolupráca NSK s cestovnými kanceláriami a agentúrami,
- Slabá komunikácia na relevantných trhoch a zlá informačná dostupnosť o atraktivitách kraja,
- Nedostatočná komunikácia existujúcich podujatí v médiách a blízkom okolí,
- Nezáujem miestnych obyvateľov o podnikanie v cestovnom ruchu,
- Slabé ohodnotenie práce v službách cestovného ruchu,
- Nízka pridaná hodnota produktov a služieb v cestovnom ruchu,
- Slabá vyťaženosť ubytovacích zariadení,
- Ubytovanie načierno (najmä malí ubytovatelia),
- Existencia len jednej oblastnej organizácie CR, absencia krajskej organizácie CR, resp. organizácie destinačného manažmentu v NSK.

Príležitosti

- Rozvoj mestského cestovného ruchu najmä v Nitre a Komárne, druhotne v Topoľčanoch, Zlatých Moravciach, Nových Zámkoch a Leviciach,
- Tvorba tematických produktových línií kultúrneho a poznávacieho cestovného ruchu,
- Celoročné využívanie geotermálnych zdrojov vo viacerých strediskách,
- Využitie existujúcich vrtov pre získavanie geotermálnych vôd a budovanie wellness centier,
- Rozvoj MICE,
- Výraznejšie využitie lodnej dopravy a okružných plavieb,
- Rozvoj vodného turizmu (kajaky, kanoe, pramice),
- Rozvoj vínného turizmu, tvorba produktových línií vínného turizmu,
- Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu,
- Napojenie existujúcich a nových cyklotrás na medzinárodnú trasu EUROVELO 6 (Dunajská cyklistická cesta),
- Rozvoj poľovníckeho (vtáctvo, vysoká zver) a loveckého cestovného ruchu (rybolov),
- Budovanie golfových ihrísk a golfových rezortov,
- Revitalizácia historických pamiatok a ich využitie v cestovnom ruchu,
- Rozvoj a podpora cezhraničnej spolupráce,

- Využitie programov štrukturálnych fondov zameraných na obnovu vidieka pre potreby cestovného ruchu,
- Rozvoj IKT a možnosti on-line komunikácie v propagácii aj distribúcii produktu,
- Využitie inovačného potenciálu v službách CR,
- Finančná podpora alternatívnych foriem dopravy,
- Budovanie občianskej infraštruktúry z verejných zdrojov využiteľnej aj na zatraktívnenie ponuky v cestovnom ruchu,
- Zavedenie rekreačných poukážok na podporu DCR.

Ohrozenia

- Zvýšenie prílevu turistov do konkurenčných krajov (Bratislavský, Trnavský, Banskobystrický),
- Generačný problém úpadku ľudových remesiel a tradícií,
- Pretrvávajúca slabá podpora cestovného ruchu zo strany štátu,
- Rast nezamestnanosti a slabá kúpyschopnosť obyvateľstva,
- Zúženie trhu príjazdového cestovného ruchu,
- Pokles dopytu v rámci domáceho cestovného ruchu,
- Zvýšenie sezónnosti dopytu,
- Odliv mladých z vidieckeho prostredia za prácou,
- Presadzovanie sa konkurenčných vinohradníckych regiónov.

6. Problémová analýza cestovného ruchu v NSK

6.1 Určenie kľúčových disparít rozvoja cestovného ruchu NSK

Zo SWOT analýzy vyplýva, že kľúčovými disparitami rozvoja cestovného ruchu sú okolnosti, ktoré znázorňuje nasledovný problémový strom:

- Veľké regionálne rozdiely vo vybudovanej infraštruktúre cestovného ruchu na území kraja,
- Nedostatočný počet atraktívnych produktových línií v NSK,
- Nedostatočná prezentácia atraktivít na cestných komunikáciách,
- Nedostatočná komunikácia existujúcich podujatí v médiách a blízkom okolí,
- Nezáujem miestnych obyvateľov o podnikanie v cestovnom ruchu a slabé ohodnotenie práce v službách cestovného ruchu, nízka pridaná hodnota produktov a služieb v cestovnom ruchu,
- Slabá vyťaženosť ubytovacích zariadení, veľký počet čiernych ubytovateľov,
- Slabá podpora cestovného ruchu zo strany štátu,
- Úzky trh príjazdového cestovného ruchu,
- Nízky dopyt v rámci domáceho cestovného ruchu,
- Absencia destinačného manažmentu – chýbajú OOCR a KOOCR.

6.2 Určenie kľúčových faktorov rozvoja cestovného ruchu NSK

Zo SWOT analýzy vyplýva, že kľúčovými faktormi rozvoja cestovného ruchu sú nasledovné okolnosti:

- Dobrá cestná dopravná dostupnosť – rýchlostná komunikácia R1, medzinárodný železničný dopravný koridor (Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo – Budapešť), lodná osobná doprava po Dunaji,
- Prítomnosť výnimočných termálnych prameňov a dobre vybudované termálne kúpaliská, prítomnosť termálnych prameňov s liečivými účinkami ,
- Vhodný terén pre rozvoj cykloturistiky, Medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6,
- Kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská, technické pamiatky,
- Ľudové umenie, folklór, ľudové remeslá, kultúrne a spoločenské podujatia, tradície,
- Tradície vinohradníctva a výroby vína, gastronomické tradície,
- Lokálne vhodné podmienky pre MICE.

7. Strategický plán rozvoja cestovného ruchu v NSK

7.1 Strategická vízia rozvoja cestovného ruchu v NSK

Zo SWOT analýzy a problémovej analýzy rozvoja cestovného ruchu v NSK vyplýva, že strategickou víziou rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji je

„ V čo najväčšej miere využiť primárny potenciál územia NSK a vytvoriť podmienky pre tvorbu produktových línií zameraných na vybrané formy cestovného ruchu“.

Strategická vízia vyplýva z podrobnej analýzy prostredia ako aj zo súčasných trendov dopytu v cestovnom ruchu. K naplneniu strategickkej vízie je potrebné identifikovať prioritné oblasti v rámci ktorých sa budú riešiť taktické úlohy, ktoré popisujú spôsob naplnenia cieľov ako aj predpoklady realizácie jednotlivých krokov.

Jednotlivé úrovne riešenia strategickkej vízie budú nasledovné:

- *Strategická vízia* – popisuje želaný stav, ktorý by mal byť v konkrétnom časovom horizonte dosiahnutý;
- *Prioritné oblasti* - predstavujú vybrané tematické okruhy, ktoré sú v rámci strategickkej vízie riešené. Jednotlivé prioritné oblasti na seba nadväzujú a navzájom tvoria komplexný plán rozvoja cestovného ruchu;
- *Taktické úlohy* – predstavujú konkrétne návrhy riešenia jednotlivých častí prioritnej oblasti. Vychádzajú zo základných predpokladov a obsahujú konkrétne opatrenia na dosiahnutie želaného stavu.

7.2 Prioritné oblasti rozvoja cestovného ruchu v NSK

Prioritná oblasť 1: *Termálne pramene a ich využitie v cestovnom ruchu*

- **Taktická úloha 1:** Vytvorenie komplexnej ponuky pobytových balíčkov podľa požiadaviek vybraných cieľových skupín na zabezpečenie ich spokojnosti a zároveň čo najvyššieho priemerného výdavku v regióne.
- **Taktická úloha 2:** Pobyt pri vode ako doplnková služba k iným formám cestovného ruchu.
- **Taktická úloha 3:** Zabezpečenie moderných a inovatívnych služieb v termálnych kúpaliskách.

Prioritná oblasť 2: *Rozvoj cykloturistiky na celom území NSK*

- **Taktická úloha 1:** Napojenie produktu cyklotrás na iné produkty v regióne. Vytvorenie cykloturistických balíčkov služieb s flexibilným obsahom.
- **Taktická úloha 2:** Zabezpečenie doplnkových služieb pri cyklotrasách.

Prioritná oblasť 3: *Využitie kultúrno-historického potenciálu pre cestovný ruch, rozvoj mestského turizmu*

- **Taktická úloha 1:** Zvýšiť atraktivitu a ponúknuť zážitok v rámci ponuky kultúrno-historických objektov (múzeí, galérií, svetských a sakrálnych pamiatok) pre zvolené cieľové skupiny. Návrh a značenie tematických trás a okruhov po kultúrno-historických pamiatkach.
- **Taktická úloha 2:** Návrh, vytvorenie a značenie pútnickej cesty Sv. Cyrila a Metoda cez NSK.
- **Taktická úloha 3:** Vytvoriť platformu pre efektívnu spoluprácu v cestovnom ruchu vo vybraných mestách. Zaradiť ponuku miest do portfólia cestovných kancelárií a iných organizátorov v cestovnom ruchu.

Prioritná oblasť 4: Podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu, gastroturizmu, vinárstva a vinohradníctva

- **Taktická úloha 1:** Zefektívniť manažment vinohradníckych oblastí a vytvoriť koncepciu fungujúcich vínnych ciest.
- **Taktická úloha 2:** Vidiecky turizmus v spojení s vinohradníctvom a vinárstvom.
- **Taktická úloha 3:** Podpora certifikácie ubytovacích a stravovacích služieb vo vidieckom cestovnom ruchu.
- **Taktická úloha 4:** Zavedenie značky regionálny produkt a jeho aplikácia v gastroturizme a podpora environmentálnej certifikácie.
- **Taktická úloha 5:** Podporiť zážitkový vidiecky cestovný ruch.
- **Taktická úloha 6:** Programová a finančná podpora agropodnikateľov angažujúcich sa v cestovnom ruchu. Presadzovanie záujmov vidieckeho cestovného ruchu v rámci regionálneho rozvoja.
- **Taktická úloha 7:** Sieťovanie poskytovateľov služieb v agroturizme.

Prioritná oblasť 5: Podpora rozvoja MICE (kongresy a konferencie, podujatia, incentívny cestovný ruch)

- **Taktická úloha 1:** Prezentácia NSK ako vhodnej lokality na usporadúvanie konferencií, školení a seminárov.
- **Taktická úloha 2:** Spojenie MICE s termálnymi wellness centrami a s historickými pamiatkovými objektmi.

Prioritná oblasť 6: Podpora rozvoja aktívnej turistiky pre vybrané segmenty klientely

- **Taktická úloha 1:** Rozvoj vodnej turistiky.
- **Taktická úloha 2:** Rozvoj doplnkových foriem cestovného ruchu – pešia turistika, poľovníctvo, rybárstvo, pozorovanie vtáctva a pod.

Prioritná oblasť 7: Podpora rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu a služieb

- **Taktická úloha 1:** Podpora rekonštrukcie existujúcich pamiatok vhodných na využívanie v cestovnom ruchu.
- **Taktická úloha 2:** Podpora rekonštrukcie a výstavba nových termálnych wellness centier, zabezpečenie modernej a ekologickej technologickej úrovne infraštruktúry kúpalísk.
- **Taktická úloha 3:** Podpora rozširovania služieb a rekonštrukcie sídiel miestnych vinárov a vinohradníkov.
- **Taktická úloha 4:** Cielená podpora infraštruktúrnych projektov v oblastiach bezprostredne súvisiacich s cestovným ruchom.
- **Taktická úloha 5:** Zapojenie podporných organizácií v regióne na využívaní verejných zdrojov v cestovnom ruchu.
- **Taktická úloha 6:** Modernizácia výstavných komplexov a zabezpečenie moderných technológií.

Prioritná oblasť 8: Podpora rozvoja ľudských zdrojov

- **Taktická úloha 1:** Spolupráca škôl so samosprávou, organizáciami cestovného ruchu a podnikateľskými subjektmi. Vytvorenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborov cestovného ruchu v kraji.
- **Taktická úloha 2:** Organizácia vzdelávacích kurzov pracovníkov služieb prvého kontaktu, zameraných na zvýšenie profesionality a zlepšenie jazykových schopností, podpora organizácie rekvalifikačných kurzov v cestovnom ruchu.
- **Taktická úloha 3:** Vzdelávacie aktivity pre zamestnancov a podnikateľov v cestovnom ruchu, využitie regionálnych vzdelávacích inštitúcií a podporných organizácií v regióne.
- **Taktická úloha 4:** Vzdelávanie obyvateľstva k cestovnému ruchu.
- **Taktická úloha 5:** Vytvorenie systému súťaží v službách cestovného ruchu v NSK.

Prioritná oblasť 9: Podpora rozvoja destinačného manažmentu, podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu

- **Taktická úloha 1:** Vytvoriť platformu pre podporu rozvoja cestovného ruchu v NSK, zameranú osobitne na MICE, wellness a cykloturistiku.
- **Taktická úloha 2:** Zapojenie významných subjektov ziskovej aj neziskovej sféry do destinačného manažmentu, spoločné financovanie a riešenie identifikovaných problémov rozvoja – vznik KOČR, OOCR, resp. Organizácie destinačného manažmentu.
- **Taktická úloha 3:** Koordinovať propagačné aktivity cestovného ruchu v regióne, ktoré uskutočňujú mnohé regionálne organizácie, napojenie propagačných aktivít na celoslovenské aktivity.
- **Taktická úloha 4:** Využitie informačno – komunikačných technológií v marketingovej práci, využitie sociálnych sietí a pod.

7.3 Stanovenie taktických úloh v prioritných oblastiach rozvoja cestovného ruchu v NSK

Pre každú prioritnú oblasť sú stanovené taktické úlohy, ktoré povedú k zlepšeniu situácie v danej oblasti a následne prinesú rozvojové návrhy v istých časových horizontoch. Každá taktická úloha je stručne popísaná s definovaným predpokladom realizácie, zapojených subjektoch, časovom horizonte, zdrojoch financovania a očakávaných výsledkov v rámci programového obdobia strategického plánu rozvoja cestovného ruchu v NSK.

Prioritná oblasť 1: Podpora rozvoja rekreácie pri vode, celoplošné využitie termálnych prameňov pre wellness a bellness.

Rekreácia pri vode je jednou z najčastejších motivácií účasti na cestovnom ruchu pre všetky segmenty klientely. V NSK je pomerne vysoká koncentrácia vodných plôch, využiteľných k rekreačným účelom. Kraj láka turistov najmä vďaka termálnym prameňom a kúpaliskám pri nich. Mnohé (Podhájska, Štúrovo, Patince) patria k najnavštevovanejším

wellness centrám na Slovensku. Medzi ďalšie termálne kúpaliská patria Poľný Kesov, Santovka, Margita-Ilona, Diakovce, Nové Zámky a Komárno.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Vytvorenie komplexnej ponuky pobytových balíčkov podľa požiadaviek vybraných cieľových skupín na zabezpečenie ich spokojnosti a zároveň čo najvyššieho priemerného výdavku v regióne
Popis taktickej úlohy	Zameranie tvorby produktu cestovného ruchu v regióne sa musí odvíjať od potrieb a záujmov vybraných cieľových skupín návštevníkov. Na základe nich môžu byť cieľavedome zostavené komplexné produkty, pričom priebežne podľa aktuálnej situácie na strane ponuky a dopytu sa vytvárajú nové, modifikujú a inovujú sa tie, ktoré už na trhu pôsobia. V prípade, že sú vytvorené a ponúkané správne produkty, iniciuje sa návštevník na spotrebu čo najväčšieho počtu služieb v regióne (nie mimo regiónu) a zároveň sa vytvára potenciál pre jeho čo najvyššiu spokojnosť s pobytom.
Predpoklady realizácie	<p>Predpokladom naplnenia tejto úlohy je periodické zisťovanie a analyzovanie súčasného a potenciálneho dopytu po produkte cestovného ruchu (primárne a sekundárne prieskumy) s týmto cieľom. Predpokladom pre tvorbu komplexného produktu je koordinácia jednotlivých poskytovateľov služieb v regióne. Pritom je potrebné využiť potenciál mnohých neziskových organizácií a občianskych združení, ktoré svojim špecifickým zameraním zatriktívňujú a profilujú produkt. V spolupráci s nimi môže byť iniciovaná alebo organizovaná tvorba komplexného produktu, na ktorú sa napája projektová aktivita subjektov.</p> <p>Pre lepšiu realizovateľnosť tejto taktickej úlohy by bolo vhodné založiť vlastnú organizáciu destinačného manažmentu (DMO NSK), resp. nadviazať spolupráce s NOCR, príp. ďalšími Oblastnými organizáciami cestovného ruchu v kraji (ak vzniknú). Treťou možnosťou je spolupráca s odborníkmi, ktorí vytvoria návrh konkrétnych produktových balíčkov a tie budú prezentované v propagačných materiáloch Odboru cestovného ruchu NSK.</p>
Zapojené subjekty	Organizácie destinačného manažmentu v regióne a poskytovatelia služieb cestovného ruchu (podnikateľská aj nezisková sféra). Pri primárnych a sekundárnych prieskumoch možnosť zapojenia vzdelávacích inštitúcií.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Rozpočet organizácie destinačného manažmentu, resp. iný koordinátor,

	ide najmä o časové náklady.
Očakávané výsledky	Základným indikátorom je počet komplexných produktov s dopadmi na merateľné ukazovatele - zvýšenie dĺžky pobytu návštevníkov, zvýšený priemerný výdavok návštevníka na pobyt, zvýšenie tržieb poskytovateľov služieb a zo subjektívnych veličín ide o zvýšenie spokojnosti návštevníka v regióne.

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Pobyt pri vode ako doplnková služba k iným formám cestovného ruchu
Popis taktickej úlohy	Návštevníkom, ktorých primárnym cieľom v Nitrianskom samosprávnom kraji nie je rekreácia pri vode, je taktiež možné a vhodné ponúknuť ako sekundárny produkt návštevu rekreačných termálnych zariadení. Vystavovatelia resp. návštevníci rôznych výstav na Agrokomplexe, účastníci kongresov a konferencií, turisti spoznávajúci kultúrno-historické pamiatky v kraji, tým všetkým treba ponúknuť možnosť na pár hodín navštíviť kúpalisko alebo wellness/bellness zariadenie.
Predpoklady realizácie	Spolupráca subjektov pôsobiacich v rôznych oblastiach CR v kraji. Incomingové CK a CA vytvoria kombinovaný produkt, ktorý bude ponúkaný turistom, NSK by mal tieto CK informovať a sprostredkovať kontakty na subjekty v kraji. Kúpaliská a wellness zariadenia by mali ponúknuť vstupy za zvýhodnené ceny pre účastníkov iných podujatí.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, incomingové CK a CA, zariadenia ponúkajúce rekreáciu pri vode.
Časový horizont	2016 – 2020
Zdroje financovania	Minimálne náklady v rámci rozpočtu Odboru CR ÚNSK.
Očakávané výsledky	Zvýšenie atraktívnosti ponuky služieb cestovného ruchu, zvýšenie návštevnosti, predĺženie pobytu návštevníkov.

Taktická úloha 3

Taktická úloha	Zabezpečenie moderných a inovatívnych služieb v termálnych kúpaliskách
Popis taktickej úlohy	Klient termálnych kúpalísk je stále náročnejší a môže si vyberať zo stále širšej a kvalitnejšej ponuky nielen doma, ale aj v zahraničí (Maďarsko, resp. vzdialenejšie destinácie). V tejto súvislosti je nevyhnutné zabezpečiť okrem klasických služieb, ktoré sú už bežne ponúkané, aj moderné a inovatívne služby napojené na jadro produktu podporené ľudským kapitálom aj infraštrukturálnym vybavením (zábavné a zážitkové služby pre deti aj dospelých, inovatívne stravovacie služby,

	atď. v zmysle budovania termálnych kúpalísk ako zážitkového centra letného cestovného ruchu). Tento nástroj môže byť aj faktorom využitia kapacít v menej priaznivom počasí.
Predpoklady realizácie	Predpokladom je aktívna personálna politika vo vzťahu ku kontaktnému personálu a animátorom ako aj zavádzanie nových technológií.
Zapojené subjekty	Prevádzkovatelia termálnych kúpalísk s marketingovou a prípadnou organizačnou podporou destinačného manažmentu.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Vlastné zdroje prevádzkovateľa, čiastočne zdroje organizácie destinačného manažmentu, resp. aj obce.
Očakávané výsledky	Základným indikátorom je priemerná návštevnosť termálnych kúpalísk, ktorá by sa mala odraziť aj na priemerných tržbách termálnych kúpalísk a zvýšenie atraktívnosti kúpalísk pre cieľové skupiny návštevníkov.

Prioritná oblasť 2: Rozvoj cykloturistiky na celom území NSK

Územie Nitrianskeho samosprávneho kraja disponuje veľmi dobrými podmienkami pre rozvoj cykloturistiky. Ide o rovinatý, resp. mierne zvlnený reliéf s relatívne dobre vybudovanou sieťou cyklotrás a pomerne malou dopravnou frekvenciou na cestách 3. triedy. Cez NSK vedie medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6, v kraji sa nachádza niekoľko obľúbených a navštevovaných cyklotrás, ktoré majú v súčasnosti význam najmä v rámci domáceho dopytu.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Napojenie produktu cyklotrás na iné produkty v regióne. Vytvoríť cykloturistické balíčky služieb s flexibilným obsahom
Popis taktickej úlohy	Územie NSK má obrovský potenciál pre rozvoj cykloturistiky, zameranej na všetky segmenty klientely. V severnej časti kraja je potenciál budovania športovo náročných cyklotrás, vo zvyšnej časti cyklotrasy pre všetkých. Je nutné vytvoriť sieť kvalitne značených cyklotrás, ktoré by zároveň zohľadňovali ďalšie zložky primárneho potenciálu kraja. Vytvorí sa tak podmienky pre kombináciu cykloturistiky s inými druhmi cestovného ruchu (napr. kultúrno-poznávací, wellness, gastroturizmus, vínný turizmus a pod.).

Predpoklady realizácie	Snažiť sa vytyčovať cyklotrasy po zaujímavých miestach z pohľadu kultúrno-historického, po fungujúcich vínnych cestách, termálnych kúpaliskách a pod. Okrem vytvorenia a značenia trás je vhodné organizovať podujatia pre aktívnych ale aj amatérskych cyklistov, tie napríklad kombinovať s kultúrnymi podujatiami (folklor, ľudové tradície a pod.), resp. gastronomickými zážitkami (napr. varenie gulášu, halušiek, grilovanie a pod.).
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, Občianske združenia a organizácie v kraji, zaoberajúce sa cykloturistikou.
Časový horizont	2016 – 2020
Zdroje financovania	Partnerská dohoda - operačný program EÚ.
Očakávané výsledky	Vytvorenie cyklotrás tematicky pospájaných pamiatkami (z rovnakého obdobia, vybudované rovnakým panovníckym rodom...), wellness centrami, resp. vinárstvami v rôznych rajónoch kraja, ktoré oslovia širší okruh klientely.

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Zabezpečenie doplnkových služieb pri cyklotrasách
Popis taktickej úlohy	Doplnkové služby popri cyklotrasách sú dôležitou súčasťou vybavenia cyklotrás. Ide najmä o občerstvovacie a stravovacie služby, prípadne ubytovacie strediská, termálne kúpaliská a pod.
Predpoklady realizácie	Odbor CR ÚNSK v spolupráci s občianskymi aktivistami v oblasti cykloturistiky by mali vytipovať vhodné doplnkové služby popri cyklotrasách, komunikovať s nimi a zapracovávať polohu a rozsah služieb do propagačných materiálov. V budúcnosti by sa mohlo zväziť zavedenie zľavovej karty platnej u poskytovateľov doplnkových služieb výlučne pre cykloturistov. Zvýšila by sa tým pravdepodobnosť a frekvencia návštev cykloturistov v odbytových prevádzkach, ktoré poskytujú zľavy.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, Občianske združenia v oblasti cykloturistiky, podnikatelia v oblasti služieb cestovného ruchu.
Časový horizont	2018 – 2020
Zdroje financovania	Časová kapacita pracovníkov Odboru CR ÚNSK.
Očakávané výsledky	Doplnkové služby v rámci cykloturistiky sú dôležitou súčasťou tohto produktu. Očakáva sa, že vďaka nim klient bude vnímať aktivitu ako kvalitnú a pohodlnú, zavedením ponuky ubytovacích služieb je predpoklad zvýšenia počtu prenocovaní aj pri segmente cykloturistov.

Prioritná oblasť 3: Využitie kultúrno-historického potenciálu pre cestovný ruch, rozvoj mestského turizmu

Na území NSK sa nachádza veľké množstvo kultúrno-historických objektov. Ide o archeologické náleziská, svetské a sakrálne pamiatky, technické pamiatky. Predstavujú potenciál pre realizáciu tematických produktových línií, viažucich sa na rôzne architektonické štýly a historické obdobia. Územím kraja prechádza plánovaná pútnická trasa sv. Cyrila a Metoda. V rámci mestského turizmu majú potenciál dve mestá – Nitra a Komárno. Obe spĺňajú požiadavky dopytu po stránke primárneho aj sekundárneho potenciálu. Je potrebné vyvíjať neustále aktivity a snahy o zápis do zoznamu Kultúrneho a prírodného dedičstva pod záštitou UNECSO. Potenciál majú najmä Pevnostný systém v Komárne a Mestská pamiatková rezervácia v Nitre spolu s Nitrianskym hradom. Výrazne sa tým zvýši povedomie o daných pamiatkach a pamiatkových zónach, čo následne naštartuje dopyt v rámci kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu celého kraja.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Zvýšiť atraktivitu a ponúknuť zážitok v rámci ponuky kultúrno-historických objektov (múzeí, galérií, svetských a sakrálnych pamiatok) pre zvolené cieľové skupiny. Návrh a značenie tematických trás a okruhov po kultúrno-historických pamiatkach
Popis taktickej úlohy	V zmysle podpory zážitkového cestovného ruchu, jedného z najvýznamnejších trendov cestovného ruchu, zatraktívnenie kultúrno-historických objektov a kultúrnych inštitúcií a prispôsobenie prezentovania ich ponuky klientom (interaktívne prezentácie, zapojenie návštevníkov do kreatívnych aktivít v tematickej súvislosti odbornej prezentácie kultúrnej pamiatky a historických udalostí, využitie množstva zaujímavých občianskych združení na prácu s klientom v rámci muzeálnych a iných expozícií a pod.) s podporou informačno-komunikačných technológií. Je potrebné v spolupráci s historikmi vytvoriť koncepciu tematických trás, spájajúcich kultúrno-historické pamiatky z rovnakých období. Na území NSK majú potenciál archeologické náleziská, gotické, renesančné, klasicistické a barokové stavby.

Predpoklady realizácie	Predpokladom je najmä inovatívne myslenie prevádzkovateľov kultúrnych zariadení a správne nastavená personálna politika. Z hľadiska infraštruktúrneho vybavenia kultúrnych inštitúcií je potrebné zavádzanie nových informačno-komunikačných technológií na technickú podporu inovatívnych služieb. Jednotlivé pamiatky sa vyznačia tabuľkami (typicky ilustrovanými podľa architektonického obdobia), vytvoria sa jednoduché mapky s poznávacími trasami.
Zapojené subjekty	Prevádzkovatelia kultúrno-historických objektov a kultúrnych inštitúcií, občianske združenia v regióne.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Verejné zdroje na podporu kultúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu, občianskej vybavenosti, vlastné zdroje obcí a občianskych združení.
Očakávané výsledky	Základným indikátorom je počet inovatívnych produktov kultúrnych zariadení, počet podujatí, počet návštevníkov. Vytvorí sa niekoľko tematických balíčkov poznávacích trás, ktoré budú lákať nové segmenty klientely, napr. žiakov a študentov škôl, dôchodcov a pod.

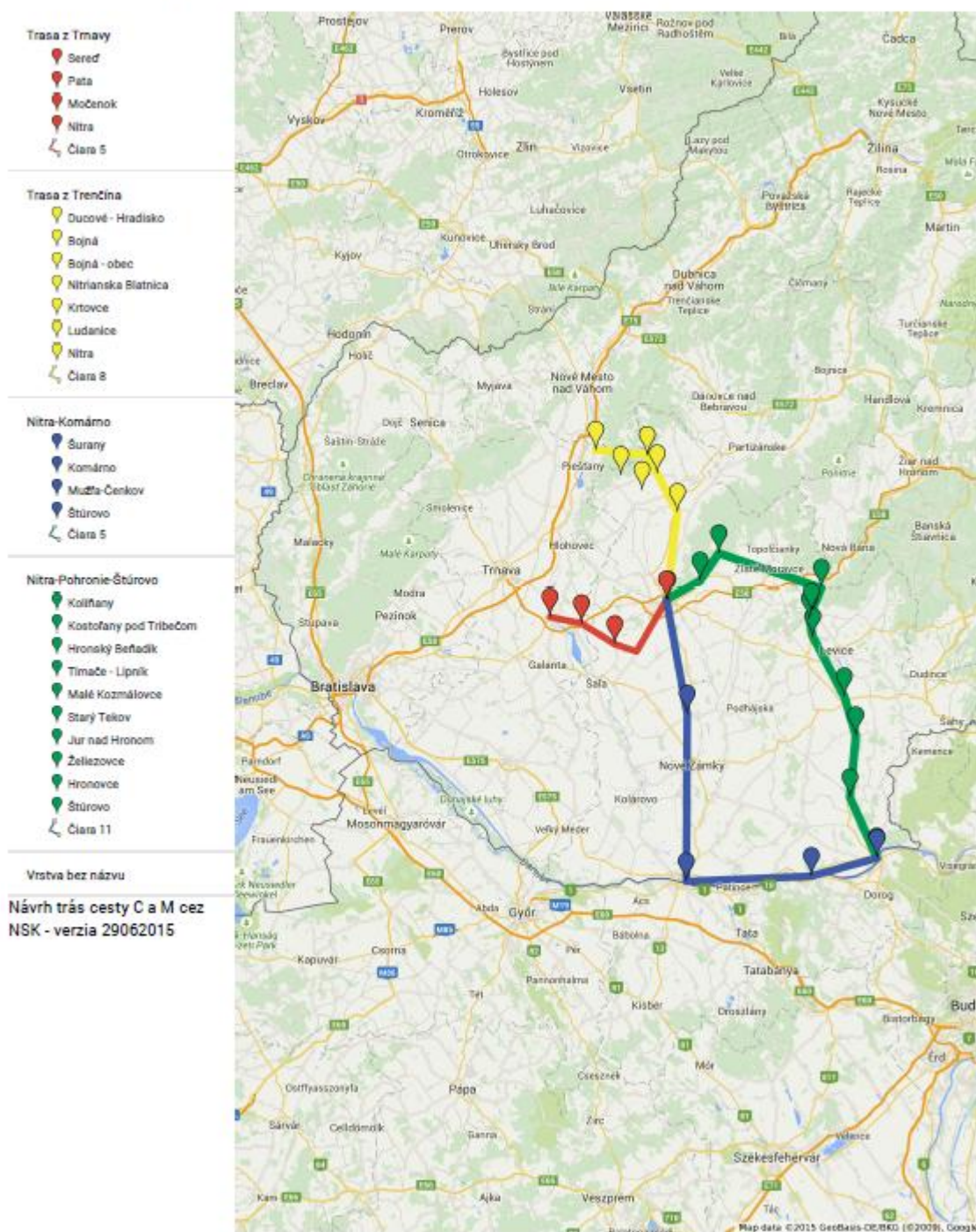
Taktická úloha 2

Taktická úloha	Návrh, vytvorenie a značenie pútnickej cesty Sv. Cyrila a Metoda cez NSK
Popis taktickej úlohy	Predstavitelia Zlínskeho kraja vytvárajú pútnickú cestu „Cyrilometodějská stezka“, ktorá je zatiaľ vytýčená najmä na území Českej republiky. Na Slovensku zatiaľ vedie zo Šaštína Stráže cez Gbely a Kopčany do Mikulčíc. Je potrebné napojiť uvedenú trasu tak, aby viedla cez zaujímavé oblasti NSK zhruba na trase Štúrovo – Hronovce – Želiezovce – Jur nad Hronom – Starý Tekov – Malé Kozmálovce – Tlmače, Lipník – Hronský Beňadik – Kostofany pod Tribečom – Kolíňany – Nitra, druhá vetva po trase Štúrovo – Mužľa-Čenkov – Komárno – Šurany – Nitra. Vetva pokračuje dvoma smermi – jedna do Trnavského samosprávneho kraja – Močenok – Pata – Sereď, druhá smerom do Trenčianskeho samosprávneho kraja – Ludanice – Krtovce – Nitrianska Blatnica – Bojná – Ducové. Trasy pútnickej cesty Sv. Cyrila a Metoda znázorňuje mapka č. 1.
Predpoklady realizácie	Cyrilo - Metodská pútnická cesta sa môže stať významnou pútnickou trasou Strednej a Východnej Európy. Je potrebné zabezpečiť ideovú náplň jednotlivých zastávok, jasné a kvalitné značenie, dobré mapové podklady. Súčasťou púti budú religiózne podujatia, viažúce sa na históriu a tradície.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, Biskupstvo Nitra, Archeologický ústav SAV, Zlínsky kraj,

	Združenie Bílé – Biele Karpaty, Odbor vzdelávania a kultúry ÚNSK, UKF v Nitre.
Časový horizont	2016 – 2018
Zdroje financovania	Partnerská dohoda - operačný program EÚ.
Očakávané výsledky	Cyrilo - Metodská púť sa môže stať známou a obľúbenou pútnickou trasou, čím sa zvýši frekvencia návštevníkov.

Mapa 4

Trasa Cesty Cyrila a Metoda - Nitriansky kraj

Zdroj: Odbor CR ÚNSK

Taktická úloha 3

Taktická úloha	Vytvoriť platformu pre efektívnu spoluprácu v cestovnom ruchu vo vybraných mestách. Zaradiť ponuku miest do portfólia cestovných kancelárií a iných organizátorov v cestovnom ruchu
Popis taktickej úlohy	<p>Zabezpečiť, aby boli vybrané regionálne produkty kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu súčasťou ponuky touroperátorov zameraných na pobyty na Slovensku (cestovné kancelárie orientujúce sa na domáci cestovný ruch), ale aj inomingových cestovných kancelárií podľa ich orientácie na konkrétnu formu cestovného ruchu. Dôležitá je aktivizácia aj iných organizátorov – zamestnávateľov, klubov a pod.</p> <p>Je zároveň potrebné podporovať spoluprácu a komunikáciu (najmä neformálnu) medzi Odborom cestovného ruchu a podnikateľmi v branži. Navrhujeme organizovať spoločné stretnutia (napr. raňajky v zainteresovaných prevádzkach), kde by jednotliví účastníci informovali o novinkách a zmenách v ponuke.</p>
Predpoklady realizácie	<p>Základným predpokladom je systematická a koncepcná práca s organizátormi v rámci cestovného ruchu. Je potrebné najmä aktívne pracovať s inomingovými cestovnými kanceláriami. Okrem toho je nevyhnutné zabezpečiť čo najväčšiu prezenciu produktov na webových stránkach cestovných kancelárií v rámci domáceho cestovného ruchu, ktoré majú zároveň aj distribučnú funkciu. Podstatná je systematická práca s inými organizátormi výletov a pobytov.</p> <p>Neformálna komunikácia medzi pracovníkmi Odboru cestovného ruchu NSK a jednotlivými aktérmi cestovného ruchu v meste vytvorí vzájomnú dôveru a chuť spolupracovať. Táto skutočnosť prispeje k efektivite destinačného manažmentu v celom okrese.</p>
Zapojené subjekty	Organizácia destinačného manažmentu, resp. iný koordinátor aktivít cestovného ruchu v regióne.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Vlastné alebo dotačné zdroje organizácie destinačného manažmentu.
Očakávané výsledky	Základným indikátorom je počet zapojených produktov cestovného ruchu do ponuky cestovných kancelárií, ktorý by sa mal odraziť do podielu jednotlivých distribučných kanálov, podielu organizovaného cestovného ruchu (CK, iní organizátori).

Prioritná oblasť 4: Podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu, gastroturizmu, vinárstva a vinohradníctva

Územie NSK je typickým poľnohospodárskym regiónom s bohatými tradíciami pestovania plodín a chovu dobytká. V súčasnosti nie je poľnohospodárstvo súčasťou cestovného ruchu. Bohaté tradície v NSK má aj vinohradníctvo – v kraji sú dve významné vinárske oblasti - Nitrianska vinohradnícka oblasť a Južnoslovenská vinohradnícka oblasť. Vínný turizmus momentálne funguje len vďaka podujatiam, ktoré sa príležitostne organizujú. Z dôvodu nízkeho dopytu a málo koncepčnému prístupu tieto vinohradnícke rajóny zaostávajú za možnosťami ich využitia. Vinohradníci a vinári neponúkajú ďalšie služby (najmä ubytovacie), čo spôsobuje krátkodobosť pobytu návštevníkov. V kraji sa nachádza viacero oblastí s výnimočnými gastronomickými tradíciami.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Zefektívniť manažment vinohradníckych oblastí a vytvoriť koncepciu fungujúcich vínnych ciest
Popis taktickej úlohy	Manažment vinohradníckych oblastí je momentálne orientovaný na organizáciu podujatí (napr. otvorené pivnice, obaračkové slávnosti, otváranie Svätomartinských vín a pod.). Dopyt je preto obmedzený len na pár dní v roku. V známejších vinohradníckych rajónoch (napr. okolie Levíc, Vrábel, Topoľčianok, Strekova a pod.) by sa mala tvoriť ponuka zážitkovej degustácie v prvej fáze každý víkend, neskôr na dennej báze. Je potrebná spolupráca miestnych vinárov – v jednej oblasti musí byť v priebehu každého víkendu otvorené minimálne jedno vinárstvo, ponúkajúce degustáciu vín. To naštartuje dopyt po tomto produkte, ktorý je v mnohých krajinách veľmi žiadaný a populárny. Je potrebná spolupráca miestnych vinárov s poskytovateľmi ubytovacích a doplnkových služieb cestovného ruchu.
Predpoklady realizácie	Vo vybraných vinohradníckych rajónoch musia vzniknúť Organizácie destinačného manažmentu (na báze dobrovoľnosti - občianske združenia – v mnohých oblastiach už existujú), ktoré budú hlavnými organizátormi a komunikátormi produktu „Riadená, zážitková degustácia miestnych vín“.
Zapojené subjekty	Existujúce, resp. novovzniknuté záujmové združenia v oblasti vinohradníctva a vinárstva.
Časový horizont	2016 – priebežne

Zdroje financovania	Minimálne náklady.
Očakávané výsledky	Zvýši sa dopyt po vínnom turizme v celom NSK. Ľudia si zvyknú, že vo vybraných oblastiach bude k dispozícii minimálne jedno vinárstvo, poskytujúce degustáciu miestnych vín, zvyknú si chodiť na návštevy do rôznych oblastí. Ak budú poskytované kvalitné služby, výrazne sa naštartuje dopyt v prvej fáze cez víkendy, neskôr na dennej báze.

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Vidiecky turizmus v spojení s vinohradníctvom a vinárstvom
Popis taktickej úlohy	<p>Vytvorenie sezónnych krátkodobých pobytových balíčkov zameraných na oboznámenie sa s prácou s viničom a spracovaním hrozna až po výrobu vína. Nenáročné zapojenie návštevníkov do procesu výroby vína, samozrejmosťou je aj následná degustácia spojená s odborným somelierskym výkladom.</p> <p>Vytipovanie fungujúcich vinárstiev malej/strednej veľkosti v regióne, ktoré majú vhodné priestory na ukážku všetkých častí procesu výroby vína. Návštevníkom bude umožnené vyskúšať si prácu vinohradníka v praxi.</p> <p>Je potrebné zabezpečiť aj ubytovanie návštevníkov v blízkosti vinárstva, spolupráca s ubytovacími zariadeniami.</p>
Predpoklady realizácie	Určenie vhodných prevádzok na túto taktickú úlohu, zabezpečenie spolupráce vinohradníkov s ubytovacími zariadeniami, spolupráca a propagácia občianskych združení, ktoré pôsobia v kraji a venujú sa tematike vinárstva v regióne (vínne cesty, spolky).
Zapojené subjekty	NSK v úlohe koordinátora, sprostredkovateľa informácií a propagácie, miestni vinohradníci, ubytovacie zariadenia, vínne cesty a spolky vinárov.
Časový horizont	Od 2016 priebežne, sezónne (jar, jeseň)
Zdroje financovania	Minimálne náklady v rámci rozpočtu Odboru CR ÚNSK.
Očakávané výsledky	Zvýšenie atraktívnosti ponuky služieb cestovného ruchu, zvýšenie návštevnosti, predĺženie pobytu návštevníkov, propagácia a rozvoj vinárstva v regióne.

Taktická úloha 3

Taktická úloha	Podpora certifikácie ubytovacích a stravovacích služieb vo vidieckom cestovnom ruchu
Popis taktickej úlohy	Pokračovať v rozširovaní katalógu certifikovaných ubytovacích zariadení, rozšíriť myšlienku aj o stravovacie zariadenia. Motivovať majiteľov zariadení aby sa stali súčasťou tohto katalógu za účelom propagácie regiónu NSK, ich vlastnej propagácie a možnosti prezentovať svoje služby v katalógu. Aktívne oslovovať nové zariadenia s ponukou certifikácie.
Predpoklady realizácie	Aktívna propagácia myšlienky certifikácie na všetkých podujatiach organizovaných NSK, kde sú účastné relevantné subjekty a majitelia ubytovacích/stravovacích zariadení. Rozšíriť výhody z certifikácie pre zariadenia aj pre návštevníkov v týchto zariadeniach.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, ubytovacie/stravovacie zariadenia.
Časový horizont	2015-2018, priebežne
Zdroje financovania	Minimálne náklady v rámci rozpočtu Odboru CR ÚNSK.
Očakávané výsledky	Skvalitnenie ubytovacích a stravovacích služieb, propagácia, jednotná komunikácia ubytovacích zariadení pre rôzne segmenty klientely.

Taktická úloha 4

Taktická úloha	Zavedenie značky regionálny produkt a jeho aplikácia v gastroturizme a podpora environmentálnej certifikácie
Popis taktickej úlohy	Vo svete sa čoraz viac objavujú zvýšené trendy dopytu po regionálnych a lokálnych špecialitách v cestovnom ruchu. Z tohto hľadiska treba podporovať produkciu regionálnych produktov a špecialít a ponúkať ich návštevníkom kraja. Regionálny produkt je navyše veľmi často komunikovaný vo vzťahu k zdravému životnému štýlu, čo je ďalším významným trendom súčasnej doby. Regionálny produkt je často produkovaný z miestnych surovín na báze ekologickej bioprodukcie. V rámci NSK by sa mala zaviesť značka regionálny produkt a ten prednostne ponúkať v rámci jednotlivých oblastí kraja, najmä v gastronómii, agroturizme a vidieckom cestovnom ruchu. Druhou oblasťou záujmu taktickej úlohy je environmentálna certifikácia služieb cestovného ruchu. Je potrebné informovať a motivovať prevádzkovateľov najmä ubytovacích služieb k získaniu neformálnych environmentálnych ocenení (Green Key, Green Apple, Green Globe a pod.).
Predpoklady	Na území NSK existuje značka „regionálny produkt PONITRIE“. Ide o

realizácie	poľnohospodárske a potravinárske produkty, ktoré sú vyprodukované miestnymi subjektmi. Medzi regionálne produkty sú zaradené aj remeselné výrobky, ubytovacie a stravovacie služby v rámci okresov Topoľčany, Zlaté Moravce a Nitra. Je potrebné rozšíriť pôsobnosť na územie celého kraja, motivovať podnikateľské subjekty k účasti v tejto aktivite. Je potrebné vytvoriť informačný materiál o environmentálnej certifikácii služieb cestovného ruchu a ten distribuovať podnikateľom v NSK.
Zapojené subjekty	Existujúce občianske združenia (Radošinka, Mikroregióny Cedron, Tribečsko, Dolná Nitra a pod.), Miestne akčné skupiny.
Časový horizont	2015 – priebežne
Zdroje financovania	Partnerská dohoda - operačný program EÚ.
Očakávané výsledky	Zvýši sa odbyt kvalitných miestnych regionálnych produktov, čo zvýši produkciu v jednotlivých činnostiach, zvýši sa motivácia účastníkov vidieckeho cestovného ruchu, vrátane gastroturizmu a agroturizmu. Zvýši sa dopyt po ekologicky ohľaduplných ubytovacích službách.

Taktická úloha 5

Taktická úloha	Podporiť zážitkový vidiecky cestovný ruch
Popis taktickej úlohy	Vidiecky cestovný ruch je spojený s regiónom a jeho celkovou ponukou. Zámerom je využiť celkový potenciál vidieka na účely cestovného ruchu, zabezpečenie symbiózy prírody, poľnohospodárstva, občianskeho života a tradičnej kultúry. Tak ako pri iných formách cestovného ruchu, ponuka vidieckeho cestovného ruchu musí byť zameraná na zvolené špecifické cieľové skupiny klientov.
Predpoklady realizácie	Podpora typických vidieckych usadlostí (poľnohospodárskych dvorov) s komplexnou ponukou (typické ubytovanie, typická gastronómia, doplnkové služby viažuce sa na daný typ vidieckej usadlosti). Organizovanie tradičných podujatí (kultúrno-historických, gastronomických, iných) a celkovo podpora zachovávanía tradícií na vidieku. Využitie bohatého občianskeho života na vidieku a aktivity občianskych združení. Ďalším predpokladom je voľba cieľových skupín, nakoľko rôzne cieľové skupiny sa výrazne odlišujú svojimi požiadavkami (napr. výrazný rozdiel medzi deťmi ako cieľovou skupinou a manažérmi z miest a napríklad teambuildingovými programami).
Zapojené subjekty	Podnikatelia v agroturizme, občianske združenia.

Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Verejné zdroje zamerané na podporu vidieka, budovanie občianskej infraštruktúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ľudské zdroje, možnosť využitia aj cezhraničných zdrojov, vlastné zdroje podnikateľov.
Očakávané výsledky	Základným indikátorom je počet vybudovaných komplexných agroturistických centier, počet inovovaných/rekonštruovaných poľnohospodárskych usadlostí, počet organizovaných podujatí tradičnej kultúry, počet návštevníkov podujatí, počet prenocovaní v agroturistických zariadeniach regiónu.

Taktická úloha 6

Taktická úloha	Programová a finančná podpora agropodnikateľov angažujúcich sa v cestovnom ruchu. Presadzovanie záujmov vidieckeho cestovného ruchu v rámci regionálneho rozvoja
Popis taktickej úlohy	Agropodnikatelia sú významnou súčasťou vidieckeho cestovného ruchu. Podstatné je, ak sa angažujú v ponuke cestovného ruchu, aby boli aj tak vnímaní a pracovalo sa s nimi ako s kľúčovými aktérmi rozvoja cestovného ruchu vo vidieckych oblastiach. Zmyslom programovej podpory je identifikovanie podstatných problémov a disproporcií medzi rozvojom poľnohospodárstva a rozvojom cestovného ruchu a hľadanie príležitostí na ich vzájomnú optimálnu a efektívnu symbiózu.
Predpoklady realizácie	Predpokladom je spracovanie komplexného analytického a koncepcného dokumentu, ktorý by prakticky riešil rozvoj vidieckeho cestovného ruchu v regióne vzhľadom na jeho špecifiká a významné prepojenie na poľnohospodárstvo. Súčasťou je aj identifikovanie vhodných finančných zdrojov a nástrojov podpory vidieckeho cestovného ruchu v regióne.
Zapojené subjekty	Agropodnikatelia, podnikatelia v ubytovacích, stravovacích a ďalších službách, organizácia destinačného manažmentu.
Časový horizont	2017 – 2020
Zdroje financovania	Verejné zdroje na podporu vidieka, podporu poľnohospodárstva, cezhraničné zdroje, vlastné zdroje podnikateľov.
Očakávané výsledky	Základným výstupom je vypracovaný analytický a koncepcný dokument rozvoja vidieckeho cestovného ruchu.

Taktická úloha 7

Taktická úloha	Sieťovanie poskytovateľov služieb v agroturizme
Popis taktickej úlohy	Inštitucionálnou podporou rozvoja vidieckeho cestovného ruchu sú rôzne organizácie cestovného ruchu koordinujúce aktivity cestovného ruchu, resp. angažujúce sa v konkrétnych vlastných činnostiach podporujúcich cestovný ruch a súčasťou inštitucionálneho vybavenia sú aj aktívne zväzy agropodnikateľov. Vhodným nástrojom na podporu vidieckeho cestovného ruchu je sieťovanie (networking) záujmových skupín v tejto oblasti.
Predpoklady realizácie	Regionálna sieť vidieckeho cestovného ruchu presadzuje záujmy vidieckeho cestovného ruchu v sektore poľnohospodárstva aj v cestovnom ruchu, ale aj v iných relevantných oblastiach. Je neformálnou platformou pre spoluprácu zainteresovaných subjektov (s príp. potenciálom budúcej formalizácie). Služi na spoločné riešenie problémov a pre tvorbu čo najkvalitnejšej a komplexnej ponuky vo vidieckom cestovnom ruchu. Východiskom je identifikovanie nosných podnikateľských subjektov v agropodnikaní, zhodnotenie ich súčasného pôsobenia v cestovnom ruchu, vytipovanie potenciálnych aktérov na aktivizáciu v cestovnom ruchu. Sieť zároveň slúži aj ako iniciátor a organizátor vzdelávacích podujatí vo vytipovaných oblastiach.
Zapojené subjekty	Podnikatelia v poľnohospodárstve a v cestovnom ruchu, neziskové organizácie, organizácia destinačného manažmentu.
Časový horizont	2018 – 2020
Zdroje financovania	Časové náklady na založenie siete.
Očakávané výsledky	Základným výstupom je vytvorenie neformálnej siete vidieckeho cestovného ruchu v regióne, čiastkovým indikátorom je počet zapojených subjektov, heterogénnosť subjektov (zastúpenie ziskového a neziskového sektora, zastúpenie subjektov z rôznych sektorov – poľnohospodárstvo, cestovný ruch, tradičná kultúra, športové organizácie, ochrana životného prostredia, atď.).

Prioritná oblasť 5: Podpora rozvoja MICE (kongresy a konferencie, podujatia, incentívny cestovný ruch)

Kraj ma výborné podmienky na rozvoj incentívneho cestovného ruchu. Krajské mesto Nitra je vďaka výstavisku Agrokomplex považované za mesto výstav a veľtrhov. Každoročne sa tu koná približne 30-40 výstav, ktoré sú zamerané na rôzne témy ako poľnohospodárstvo,

environmentalistika, chémia, elektronika, svadby, nábytok, regióny SR, automobily, možnosti zamestnania, adrenalínové atrakcie a mnohé ďalšie témy. V niektorých oblastiach sa nachádzajú kongresové sály s nižšou kapacitou a k tomu odpovedajúce služby. Silnou stránkou sú historické stavby (najmä kaštiele) vhodné pre organizáciu podujatí rôzneho druhu.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Prezentácia NSK ako vhodnej lokality na usporadúvanie konferencií, školení a seminárov
Popis taktickej úlohy	Najväčším areálom vhodným na usporadúvanie MICE podujatí je Agrokomplex v Nitre, vyhovujúce sú ale aj iné priestory. NSK by malo vytipovať najskôr vhodné priestory a kontaktovať ich prevádzkovateľov s ponukou spolupráce. Následne je potrebné zvoliť správne komunikačné kanály, vybrať segmenty klientely a príležitostí prezentácie NSK ako ideálnej lokality pre usporadúvanie MICE podujatí. Dôležité sú aj patričné doplnkové služby a post-eventové „teambuildingy“.
Predpoklady realizácie	NSK sa stane členom Slovenskej asociácie kongresového a motivačného cestovného ruchu (SAKMCR), prostredníctvom Slovenskej agentúry pre cestovný ruch (SACR), odboru kongresového turizmu bude prezentovať NSK ako vhodnú destináciu pre MICE. Taktiež na výstavách a veľtrhoch, ktorých sa pravidelne zúčastňuje, bude prezentovať kraj ako ideálnu destináciu na MICE podujatia. Pre zlepšenie komunikácie by mal Odbor cestovného ruchu NSK podporovať spoluprácu vybraných subjektov v kraji, ktoré by si mali založiť vlastnú organizáciu - Convention bureau – organizáciu, ktorá prezentuje kraj na medzinárodnom poli kongresového turizmu. Hlavným poslaním Convention bureau bude prezentovať NSK ako vhodnú MICE destináciu, prilákať čo najviac záujemcov o usporiadanie rôznych typov akcií. Convention bureau bude úzko spolupracovať so SACR a SAKMCR.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, subjekty poskytujúce priestory vhodné na MICE podujatia, subjekty poskytujúce doplnkové služby.
Časový horizont	2018-2020
Zdroje financovania	Náklady pokryté z rozpočtu plánovaného na účasť NSK na veľtrhoch CR.
Očakávané výsledky	Viac návštevníkov zo segmentu MICE klientely, zvýšenie príjmov zo služieb cestovného ruchu.

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Spojenie MICE s termálnymi wellness centrami a s historickými pamiatkovými objektmi
Popis taktickej úlohy	Incentívny cestovný ruch zažíva v súčasnosti pomerne veľký nárast dopytu. Zároveň sa zvyšuje ponuka služieb incentívneho cestovného ruchu, čím rastie konkurenčné prostredie. Je preto potrebné využiť všetky atraktivity a silné stránky v NSK a premietnuť ich do ponuky v incentívnom cestovnom ruchu. Medzi najsilnejšie stránky a výnimočnosti NSK patria jednoznačne termálne kúpaliská, ktoré vytvárajú priestor pre relaxáciu a oddych po pracovných stretnutiach. Zvýšený dopyt je aj po historických objektoch, ktoré sú vhodné pre organizáciu incentívnych podujatí. Na území NSK sa nachádza niekoľko výnimočných zámkov a kaštieľov, vhodných pre organizáciu podujatí (napr. Beladice, Oponice, Topoľčianky, Mojmírovce a pod.).
Predpoklady realizácie	Je nutné vytvoriť doplnkové produktové línie k incentívnomu cestovnému ruchu, naštartovať spoluprácu subjektov cestovného ruchu ktorá rozšíri ponuku. Nositeľom a propagátorom spojenia MICE a wellness bude novovzniknuté Convention bureau.
Zapojené subjekty	Kongresové centrá, termálne kúpaliská.
Časový horizont	2015 – priebežne
Zdroje financovania	Bez finančných nákladov.
Očakávané výsledky	Zvýši sa pestrosť ponuky a konkurencieschopnosť v incentívnom cestovnom ruchu, vybrané lokality NSK sa stanú obľúbenými destináciami MICE, čo zvýši dopyt po službách cestovného ruchu.

Prioritná oblasť 6: Podpora rozvoja aktívnej turistiky pre vybrané segmenty klientely

Aktívna turistika je momentálne trendom dopytu rôznych segmentov klientely. Nejde o masový turizmus, vytvorí sa však priestor pre aktívne trávenie času v rámci pobytu v kraji, čím sa vytvorí predpoklad spokojnosti klientov, smerujúcich do NSK. Za prioritné považujeme rozšíriť ponuku vodných športov, ktoré v súčinnosti s podnebím majú v kraji veľmi dobré predpoklady. Je zároveň potrebná podpora chovu rýb za účelom rybolovu pre návštevníkov kraja, aktivizácia a spolupráca poľovníckych združení v tvorbe ponuky poľovníckych pobytov, ako aj podpora doplnkových foriem cestovného ruchu ako je pešia turistika, pozorovanie vtáctva a pod.

Taktická úloha 1:

Taktická úloha	Podpora rozvoja vodnej turistiky
Popis taktickej úlohy	Vodná turistika je mimoriadne atraktívnou aktivitou pre mnohé segmenty klientely. Územie kraja je popretkávané vodnými tokmi, ktoré sú splavné pre rôzne typy malých plavidiel. Taktiež sú pomerne dobré podmienky pre rozvoj vodných športov na vodných plochách, ako napr. windsurfing, kiteboarding, vodné lyžovanie za vlekom a pod.
Predpoklady realizácie	V blízkosti najatraktívnejších vodných tokov pre vodné športy (Dunaj, Váh, Hron, Nitra) by sa mali cielene podporovať podnikatelia, investujúci do zabezpečenia základného vybavenia (lode, prívesné vozíky, záchranné prvky a pod.). Taktiež na vodnom diele Kráľová je potenciál pre rozvoj vodných športov, ako je windsurfing a kiteboarding. Mohli by sa podporovať zriaďovatelia požičovní výstroja pre uvedené športy. Ďalšou alternatívou je vybudovanie vleku pre vodné lyžovanie. Zo skúseností z Bratislavy a Košíc je zaznamenaný vysoký dopyt po týchto aktivitách.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, podnikatelia, cestovné kancelárie a agentúry.
Časový horizont	2016 – 2020
Zdroje financovania	Partnerská dohoda EU
Očakávané výsledky	Vyplní sa produktový nik, ktorý vo všeobecnosti absentuje v iných regiónoch, čím by si územie NSK vytvorilo dobrú konkurenčnú výhodu.

Taktická úloha 2:

Taktická úloha	Podpora rozvoja doplnkových foriem cestovného ruchu – pešej turistiky, poľovníctva, rybárstva, pozorovania vtáctva a pod.
Popis taktickej úlohy	Doplnkové formy cestovného ruchu tvoria alternatívu k nosným formám v kraji. Ide najmä o nenáročné pešie túry v pohoriach Tribeč, Považský Inovec, Štiavnické vrchy, prípadne Krupinská planina a pohorie Burda. Ďalšie atraktivity sa viažu na veľmi pestrú faunu - vytvorenie ponuky produktových línií v oblasti poľovníctva a rybárstva, prípadne pozorovanie vtáctva (birdwatching).
Predpoklady realizácie	V uvedených pohoriach je pomerne hustá sieť turistických značkových chodníkov v často atraktívnom vulkanickom reliéfe s peknými výhľadmi. Najatraktívnejšie turistické trasy môžu byť komunikované a propagované samostatne, resp. súčasne s cykloturistickými trasami. Do aktivít súvisiacich s poľovníctvom a rybárstvom musia vstúpiť do tvorby ponuky miestne poľovnícke a rybárske organizácie a združenia, ktoré by v súčinnosti s cestovnými kancelárkami tvorili ponuku. V rámci

	pozorovania vtákov by sa mali v blízkosti atraktívnych lokalít (najmä nivy riek) zriadiť centrá, poskytujúce služby birdwatchingu – ubytovanie, transfer na lokality a pod.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, Klub slovenských turistov, miestne poľovnícke a rybárske združenia/organizácie, cestovné kancelárie.
Časový horizont	2016 – 2020
Zdroje financovania	Partnerská dohoda EÚ
Očakávané výsledky	Vytvorí sa skupina nových produktových línií, ktorá môže byť lákadlom pre vybrané segmenty klientely, resp. doplnkom nosných foriem cestovného ruchu v kraji (wellness a bellness, vidiecky turizmus a agroturistika a pod.).

Prioritná oblasť 7: Podpora rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu a služieb

Pre udržateľný dopyt v cestovnom ruchu je potrebná podpora udržiavania a budovania novej infraštruktúry cestovného ruchu a služieb. Je potrebná podpora investičných projektov zameraných na budovanie a rekonštrukciu zariadení cestovného ruchu, podpora budovania Turistických informačných centier, podpora projektov zameraných na výstavbu kúpalísk a doplnkových služieb na nich, budovanie a značenie cyklotrás, podpora infraštruktúry prioritných foriem cestovného ruchu.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Podpora rekonštrukcie existujúcich pamiatok vhodných na využívanie v cestovnom ruchu
Popis taktickej úlohy	Stav a prístupnosť pamiatok je pre účastníkov cestovného ruchu rozhodujúca. Hoci vzácne pamiatky, ak sú v dezolátnom stave nemajú pre cestovný ruch prakticky žiadnu hodnotu. Je nevyhnutné pamiatky revitalizovať a snažiť sa ich v čo najväčšej miere sprístupniť turistom. Jednotlivé pamiatky by sa mali reštaurovať v časovom slede podľa významnosti, resp. polohy a dostupnosti pamiatok. Ďalším dôležitým faktorom je vlastníctvo pamiatky, ktoré taktiež vstupuje do priority pre revitalizáciu.

Predpoklady realizácie	Odbor CR ÚNSK v spolupráci s odborom vzdelávania a kultúry, s umeleckými historikmi a Krajským pamiatkovým úradom zostavia zoznam všetkých významných a atraktívnych pamiatok v kraji. Na základe stavu pamiatky, dostupnosti, vlastníckemu vzťahu sa vytvorí zoznam všetkých pamiatok, ktoré je nutné zrekonštruovať. Následne sa určí priorita revitalizácie a vytvorí sa zoznam plánovaných rekonštrukcií podľa stanovenej priority.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, Krajský pamiatkový úrad Nitra.
Časový horizont	2016– 2020
Zdroje financovania	Partnerská dohoda EU, Nórsky a Švajčiarsky finančný mechanizmus.
Očakávané výsledky	Zlepší sa stav a atraktívnosť pamiatok, čím sa zvýši kvalita produktov kultúrno-poznávacích zájazdov. Mnoho pamiatok bude viac vyťažovaných pre kultúrne a spoločenské podujatia.

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Podpora rekonštrukcie a výstavba nových termálnych wellness centier, zabezpečenie modernej a ekologickej technologickej úrovne infraštruktúry kúpalísk
Popis taktickej úlohy	Vysoký výskyt termálnych prameňov predurčuje stať sa centrom wellness a bellness aj z hľadiska príjazdového cestovného ruchu. Existuje viacero nevyužívaných vrtov s termálnymi vodami, pri ktorých je potenciál využitia pre budovanie nových termálnych kúpalísk. Termálne vodné zdroje predstavujú okrem iného aj zdroj energie, ktorý sa dá využiť viacerými spôsobmi. Preto by zriaďovatelia, resp. prevádzkovatelia mali využívať tento zdroj na ekologické úžitky a na základe toho sa zúčastňovať environmentálnych súťaží a certifikácií (napr. WTGA, Green Globe a pod.).
Predpoklady realizácie	Dopyt po termálnych kúpaliskách je mimoriadne vysoký najmä v letných mesiacoch. Pri výveroch s teplotou vody vyššou ako 35°C je potenciál celoročného využívania. Prioritou by malo byť vybudovanie termálneho komplexu v blízkosti mesta Nitra (z hľadiska dobrej dostupnosti a potenciálu mestskej klientely pre krátkodobé využívanie). Pre zahraničnú klientelu (v časovom odstupe aj pre domácu) je dôležitý environmentálne ohľaduplný prístup, ktorý významne ovplyvňuje dopyt. Zavádzaním ekologických certifikátov a ich komunikácia v médiách zabezpečí vyššiu popularitu strediska a následne aj dopyt po jeho službách.

Zapojené subjekty	Termálne kúpaliská, prevádzkovatelia služieb.
Časový horizont	2017 – 2020
Zdroje financovania	Interné zdroje podnikateľov, Partnerská dohoda operačné programy EU na roky 2014 – 2020.
Očakávané výsledky	Zvýši sa počet a kvalita poskytovaných služieb v termálnych centrách, tie budú vďaka ekologickým prístupom viac komunikované, čo v krátkodobom horizonte zvýši dopyt.

Taktická úloha 3

Taktická úloha	Podpora rozširovania služieb a rekonštrukcie sídiel miestnych vinárov a vinohradníkov
Popis taktickej úlohy	Súčasná ponuka väčšiny vinárstiev v kraji je pomerne úzka a obmedzená. Súčasný trend je navzájom kombinovať rôzne aktivity v cestovnom ruchu, degustáciu vína nevynímajúc. Často absentuje možnosť ponuky ubytovacích služieb vo vinárstve, čím sa zužuje dopyt len na krátkodobých návštevníkov.
Predpoklady realizácie	Podpora rekonštrukcie a rozširovania služieb v existujúcich vinárstvach, osobitná priorita rozširovania ubytovacích služieb v kategóriách ubytovanie v súkromí, resp. penzión.
Zapojené subjekty	Miestni vinári v NSK, Krajský stavebný úrad, okresné stavebné úrady, Miestne akčné skupiny.
Časový horizont	2016 – 2020
Zdroje financovania	Partnerská dohoda operačné programy EU na roky 2014 - 2020, Nórsky finančný mechanizmus a pod.
Očakávané výsledky	Zvýši sa rozsah poskytovaných služieb miestnych vinárstiev najmä o ubytovacie služby, čo zvýši návštevnosť krátkodobých a strednodobých turistov, zlepšenie pohodlia a zvýšenie možností vyžitia klientov v regióne.

Taktická úloha 4

Taktická úloha	Cielená podpora infraštruktúrnych projektov v oblastiach bezprostredne súvisiacich s cestovným ruchom.
Popis taktickej úlohy	Zámernom je využiť infraštruktúrne projekty financované/spolufinancované z verejných zdrojov pre zámery rozvoja cestovného ruchu v regióne. Cestovný ruch ako prierezové odvetvie súvisí bezprostredne s rozvojom rôznych oblastí a budovaním rôznych

	súčasťou občianskej infraštruktúry. Táto infraštruktúra je využívaná aj návštevníkmi a naopak infraštruktúra cestovného ruchu je využívaná aj domácimi obyvateľmi. Keďže cestovný ruch nemá osobitný program alebo prioritu v tomto rozpočtovom období, je dôležité presadzovať záujmy cestovného ruchu v ostatných oblastiach a ich infraštruktúrnym rozvoji.
Predpoklady realizácie	Identifikovať iniciované projektové zámery v oblastiach súvisiacich s cestovným ruchom a presadzovať/podporiť cieľavedome realizáciu z verejných zdrojov tých projektov, ktoré sú v súlade so zámermi rozvoja cestovného ruchu.
Zapojené subjekty	Najmä Úrad samosprávneho kraja a NSK ako SORO, obce, organizácia destinačného manažmentu.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Časové náklady pracovníkov uvedených organizácií.
Očakávané výsledky	Základným výsledkom je podpora relevantných projektov v záujme cestovného ruchu, ich počet a objem realizovaných prostriedkov na rozvojovú aktivitu.

Taktická úloha 5

Taktická úloha	Zapojenie podporných organizácií v regióne na využívaní verejných zdrojov v cestovnom ruchu
Popis taktickej úlohy	Zámerom je využiť aktivitu regionálnych organizácií pre zámery rozvoja cestovného ruchu v regióne, napriek tomu, že nepôsobia priamo v cestovnom ruchu. Ide o regionálne rozvojové agentúry, miestne akčné skupiny a iné podporné organizácie angažujúce sa v získavaní verejných zdrojov na rozvojové projekty. Táto požiadavka je naliehavá aj preto, že v súčasnom rozpočtovom období cestovný ruch nemá osobitný program alebo prioritu. Ide o presadzovanie záujmov cestovného ruchu v rámci využívania verejných zdrojov a projektovej aktivity týchto organizácií.
Predpoklady realizácie	Predpokladom je angažovanosť organizácií cestovného ruchu v aktivite regionálnych podporných organizácií.
Zapojené subjekty	Príslušné oddelenie Úradu samosprávneho kraja, obce, organizácie destinačného manažmentu, regionálne podporné organizácie.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Vlastné zdroje organizácií, najmä časové náklady.

Očakávané výsledky	Základným indikátorom je počet projektov priamo alebo nepriamo v súvislosti s cestovným ruchom podporeným z verejných zdrojov rôznych regionálnych organizácií, objem získaných prostriedkov na podporné aktivity cestovného ruchu.
--------------------	---

Taktická úloha 6

Taktická úloha	Modernizácia výstavných komplexov a zabezpečenie moderných technológií
Popis taktickej úlohy	Moderné technológie sú základným predpokladom kvalitných služieb v rámci MICE. Je potrebné vybavovať existujúce konferenčné a kongresové priestory adekvátnou modernou technológiou, nové budovať na základe kvalitnej technologickej infraštruktúry.
Predpoklady realizácie	Je potrebné sledovať najnovšie trendy v prezentačných technológiách a snažiť sa ich aj využívať. Vytvorí sa predpoklad pre kvalitné prezentácie, čo je v rámci MICE jeden z určujúcich atribútov kvality.
Zapojené subjekty	Poskytovatelia MICE
Časový horizont	2016 – priebežne
Zdroje financovania	Partnerská dohoda operačné programy EU na roky 2014 – 2020.
Očakávané výsledky	Zvýšený dopyt po MICE v celom kraji.

Prioritná oblasť 8: Podpora rozvoja ľudských zdrojov v cestovnom ruchu

Oblasť rozvoja ľudských zdrojov musí byť zameraná na zvyšovanie profesionality a excelentnosti pracovníkov v službách cestovného ruchu. Ide o vysokú odbornosť na všetkých stupňoch – od služieb prvého kontaktu až po manažment podnikov. Treba klásť dôraz aj na profesionalitu v rámci spolupráce s obchodnými partnermi. Výsledkom bude lepšie podnikateľské prostredie s potenciálom jeho rozširovania. Súčasťou podpory ľudských zdrojov je aj prepojenie vzdelávacích inštitúcií s praxou.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Spolupráca škôl so samosprávou, organizáciami cestovného ruchu a podnikateľskými subjektmi. Vytvorenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborov cestovného ruchu v kraji.
Popis taktickej úlohy	<p>Pre zabezpečenie odborníkov v cestovnom ruchu do budúcnosti je potrebná úzka spolupráca vzdelávacích inštitúcií s praxou a štátnymi/samosprávnymi úradmi. NSK, najmä Odbor cestovného ruchu a odbor školstva, by mali byť koordinátorom pri definovaní oblastí spolupráce všetkých zúčastnených strán. Školy by mali reagovať na aktuálnu situáciu v cestovnom ruchu ponukou vzdelávacích programov a predmetov, prax a úrady zase ponúknuť odborníkov, ktorí by svoje vedomosti a skúsenosti prezentovali vo vyučovacom procese alebo na školeniach/seminároch, pozývať učiteľov a študentov na konferencie týkajúce sa cestovného ruchu.</p> <p>NSK by malo organizovať rôzne súťaže o najlepšie nápady na rozvoj cestovného ruchu v regióne a víťazné nápady oceniť a snažiť sa ich zrealizovať v praxi.</p>
Predpoklady realizácie	Prepojenie stredných a vysokých škôl so subjektami pôsobiacimi v cestovnom ruchu v praxi. Pozývanie učiteľov ale aj študentov na konferencie v cestovnom ruchu, organizovanie odborných prednášok a školení v školách, vytváranie príležitostí na realizáciu nápadov študentov (súťaže organizované NSK). Organizovanie pravidelných prezentácií podnikov v školách, účasť manažérov podnikov cestovného ruchu na výučbe, ako aj účasť predstaviteľov kraja na výučbe. Študenti tak získajú praktické zručnosti a poznatky z praxe, získajú informácie o aktuálnych krokoch a plánoch samosprávy v cestovnom ruchu v kraji, o stave podnikania a cestovného ruchu v okrese.
Zapojené subjekty	Odbor CR a odbor školstva ÚNSK, stredné a vysoké školy vyučujúce predmety cestovného ruchu, odborníci z branže z regiónu, podnikateľské subjekty.
Časový horizont	2018-2020
Zdroje financovania	Minimálne náklady na implementáciu, sponzorské dary od subjektov cestovného ruchu z regiónu ako ceny v súťažiach pre študentov.
Očakávané výsledky	Zabezpečenie kvalifikovaných pracovných síl a odborníkov v cestovnom ruchu, ktorá sa prejaví v kvalite poskytovaných služieb.

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Organizácia vzdelávacích kurzov pracovníkov služieb prvého kontaktu, zameraných na zvýšenie profesionality a zlepšenie jazykových schopností, podpora organizácie rekvalifikačných kurzov v cestovnom ruchu
Popis taktickej úlohy	Vzdelávanie poskytovateľov služieb je jednou z najdôležitejších oblastí udržateľnosti podnikania. Kvalita služieb je zákazníkom veľmi vnímaná a stáva sa základom pre opakovaný návrat, resp. odporúčania známym. Služby prvého kontaktu (číšnik, pracovníci recepcie a pod.) sú zvyčajne nositeľmi prvého dojmu. Pritom vzdelanostné nároky na tieto pracovné pozície sú v SR minimálne. Preto je na podnikateľoch, aby sa starali o vzdelanosť a kvalitu svojich zamestnancov a vytvorili tak predpoklad kvalitných služieb. Nevyhnutnou podmienkou úspešnosti v cestovnom ruchu je znalosť cudzích jazykov zamestnancov na všetkých úrovniach.
Predpoklady realizácie	Je potrebná koordinácia NSK so vzdelávacími inštitúciami v okrese. Musí sa vytvoriť systém rekvalifikačných a vzdelávacích kurzov zameraných na zvýšenie odborných a praktických zručností pracovníkov v službách. Osobitný zreteľ treba klásť na služby prvého kontaktu a okrem odborných predmetov vzdelávať aj v etike, etikete, spoločenskom protokole a pod.
Zapojené subjekty	ÚNSK, ÚPSVAR, Hotelová akadémia Nitra, SPU v Nitre, UKF v Nitre.
Časový horizont	2016 – priebežne
Zdroje financovania	Partnerská dohoda - operačný program EÚ na roky 2014 – 2020.
Očakávané výsledky	Zvýšenie kvality služieb cestovného ruchu, ktoré uspokojia aj náročnú klientelu, viditeľne vyššia kvalita pracovníkov prvého kontaktu v službách cestovného ruchu.

Taktická úloha 3

Taktická úloha	Vzdelávacie aktivity pre zamestnancov a podnikateľov v cestovnom ruchu, využitie regionálnych vzdelávacích inštitúcií a podporných organizácií v regióne
Popis taktickej úlohy	V regióne pôsobia viaceré vzdelávacie organizácie a regionálne podporné organizácie zameriavajúce sa na cestovný ruch (buď priamo alebo na súvisiace oblasti). V rámci rôznych foriem vzdelávania (okrem tradičného konvenčného vyučovania aj moderné formy ako sú virtuálne vzdelávanie face-to-face, obojstranná komunikácia pri vzdelávaní prostredníctvom e-learningu alebo on-line vzdelávanie a pod.). V rámci relevantných oblastí je možné ponúkať školenia, semináre, praktické

	vyučovanie a pod. a využiť profesionalitu týchto organizácií, ich personálne a technické vybavenie a možnosť podpory z verejných zdrojov na projekty v tejto oblasti.
Predpoklady realizácie	Predpokladom je identifikovanie vzdelávacej potreby v rôznych oblastiach u subjektov cestovného ruchu a formulovanie relevantných tém podľa ich požiadaviek vrátane vyhovujúcej efektívnej formy vzdelávania. Základom je využitie moderných IKT pri vzdelávacom procese a komunikovanie s príslušnými vzdelávacími a podpornými organizáciami.
Zapojené subjekty	Úrad NSK, príslušné oddelenie, organizácia destinačného manažmentu ako koordinátori, vzdelávacie inštitúcie a regionálne podporné organizácie ako poskytovatelia vzdelávacej služby (resp. projektoví žiadatelia) a subjekty cestovného ruchu – podnikatelia a nepodnikateľské organizácie ako cieľová skupina vzdelávacích aktivít.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Verejné zdroje zamerané na podporu ľudských zdrojov, cezhraničné zdroje.
Očakávané výsledky	Základným indikátorom je počet realizovaných vzdelávacích aktivít a počet účastníkov vzdelávania.

Taktická úloha 4

Taktická úloha	Vzdelávanie obyvateľstva k cestovnému ruchu
Popis taktickej úlohy	Postoj miestnych obyvateľov k turistom je dôležitý z toho hľadiska, ako vnímajú návštevníci prostredie a jeho atmosféru. Obyvateľstvo sa tak stáva súčasťou destinácie a musí si uvedomiť svoje postavenie voči cestovnému ruchu.
Predpoklady realizácie	Vytvoriť systém prezentácií (billboardy, reklama v médiách a pod.) za účelom informovať rezidentov o prínosoch cestovného ruchu v regióne, najmä vysvetľovať multiplikačný efekt cestovného ruchu.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK
Časový horizont	2016 – priebežne
Zdroje financovania	Partnerská dohoda - operačný program EÚ na roky 2014 – 2020.
Očakávané výsledky	Zlepší sa postoj obyvateľov k turistom, druhotne sa vytvorí priestor pre motiváciu podnikat' v službách a cestovnom ruchu.

Taktická úloha 5

Taktická úloha	Vytvorenie systému súťaží v službách cestovného ruchu v NSK
Popis taktickej úlohy	Súťaživosť je jedným z prirodzených atribútov spoločnosti. V podnikoch cestovného ruchu sa pravdepodobne snaha o popredné umiestnenie pretaví do zvyšovania kvality poskytovaných služieb, zvyšovaniu profesionality a excelentnosti manažmentu podnikov ako aj ich personálu. Je vysoký predpoklad skvalitnenia služieb prvého kontaktu, ktoré sú často indikátorom kvality/nekvality podnikov cestovného ruchu.
Predpoklady realizácie	Je potrebné navrhnuť systém a štatút súťaží v jednotlivých službách cestovného ruchu: najlepší hotel, penzión, vidiecke ubytovanie; najlepšia reštaurácia, kaviareň, rýchle občerstvenie. Hodnotiteľmi budú hostia, a bude prebiehať formou krátkeho dotazníka. Vyhodnotenie súťaže sa bude organizovať raz za rok v rámci vybraného spoločenského podujatia.
Zapojené subjekty	Hlavný organizátor: Odbor CR ÚNSK, účastníci: ubytovacie a stravovacie zariadenia v kraji.
Časový horizont	2016 – priebežne
Zdroje financovania	Minimálne náklady v rámci rozpočtu Odboru CR ÚNSK.
Očakávané výsledky	Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v kraji, snaha podnikov oddeliť sa od priemerných, propagácia ocenených podnikov, ktorá v konečnom dôsledku povedie k zvyšovaniu dopytu.

Prioritná oblasť 9: Podpora rozvoja destinačného manažmentu, podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu v NSK

Destinačný manažment a účinná spolupráca vytvára zdravú platformu pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu. Je nevyhnutné vytvoriť systém funkčného destinačného manažmentu v celom kraji vrátane monitoringu a hodnotenia aktivít. Organizácia destinačného manažmentu je partnerstvom súkromného a verejného sektora, na zabezpečenie koordinácie celkového rozvoja cestovného ruchu by mala zastrešovať záujmy čo najširšieho okruhu aktérov cestovného ruchu. Je platformou pre manažment konfliktov rôznych záujmových skupín cestovného ruchu a kooperačný manažment. Nositeľom destinačného manažmentu nie je Odbor cestovného ruchu ÚNSK, ale NOCR. Preto treba

zaktivizovať všetky zainteresované subjekty a vytvoriť v prvom rade krajskú organizáciu cestovného ruchu, resp. Organizáciu destinačného manažmentu, do ktorej sa zapojí samospráva, podnikateľské subjekty, nezisková sféra a odborníci v cestovnom ruchu z akademickej sféry. Následne by mali vzniknúť 2 - 3 oblastné organizácie cestovného ruchu v kraji, čím by sa vytvorila kvalitná platforma pre spoluprácu a aktivizáciu destinačného manažmentu v NSK.

Taktická úloha 1

Taktická úloha	Vytvoriť platformu pre podporu rozvoja cestovného ruchu v NSK, zameranú osobitne na MICE, wellness a cykloturistiku
Popis taktickej úlohy	Odbor cestovného ruchu NSK by mal vytvoriť referáty pre zvolené tri druhy cestovného ruchu – MICE, wellness a cykloturistiku. Tie by sa mali stať hlavným lákadlom a motiváciou k návšteve kraja. Tejto nosnej klientele sa druhotne môžu ponúkať ďalšie atraktivity kraja. Odbor cestovného ruchu vytipuje kľúčových partnerov z podnikateľskej a neziskovej sféry, ktorí by vzájomnou súčinnosťou identifikovali problémové oblasti a navrhli s Odborom relevantné riešenia. V prípade nedostatočného pracovného fondu zamestnancov Odboru cestovného ruchu sa zvolí pre tento účel facilitátor.
Predpoklady realizácie	Vytvorí sa okruh kľúčových partnerov v kraji pre MICE (napr. Agrokomplex Nitra, Mojmírovce, Oponice, Beladice, Topoľčianky a pod.), wellness (Podhájska, Patince, Vadaš Štúrovo a pod.) a cykloturistiku (občianske združenia a aktivisti v cykloturistike). Tí na základe spoločných stretnutí zvolia postup fungovania, prezentácie a propagácie jednotlivých druhov cestovného ruchu v kraji.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK, podnikateľské subjekty a neziskové organizácie a združenia.
Časový horizont	2016 – 2018
Zdroje financovania	Nízka finančná náročnosť, rozpočet Odboru CR ÚNSK.
Očakávané výsledky	Vytvorí sa systém produktových línií jednotlivých druhov cestovného ruchu v kraji, ktoré budú komunikované na relevantných trhoch, výsledkom čoho bude zvýšený nárast vybraných segmentov klientely. Druhotne sa budú tejto klientele ponúkať doplnkové druhy cestovného ruchu (napr. poznávací cestovný ruch, gastroturizmus, vínný turizmus a pod.).

Taktická úloha 2

Taktická úloha	Zapojenie významných subjektov ziskovej aj neziskovej sféry do destinačného manažmentu, spoločné financovanie a riešenie identifikovaných problémov rozvoja
Popis taktickej úlohy	Zámerom je podporiť inštitucionálne vybavenie cestovného ruchu v regióne formou organizácie destinačného manažmentu (v prípade splnenia podmienok zákona o podpore cestovného ruchu oblastné organizácie cestovného ruchu a krajská organizácia cestovného ruchu, v inom prípade tieto úlohy môžu vykonávať za iných podmienok už existujúce organizácie v destináciách kraja a regionálnu koordinačnú prácu bude naďalej vykonávať úrad samosprávneho kraja na základe platnej legislatívy). Potrební sú však jasní koordinátori cestovného ruchu v jednotlivých destináciách kraja, vykonávajúci funkcie destinačného manažmentu a zabezpečujúci koordinovaný, systematický a koncepčný marketing destinácií. Ideálne vzhľadom na v súčasnosti nastavené podmienky je založenie oblastných organizácií cestovného ruchu. Okrem toho, že takáto organizácia vytvára platformu pre spoluprácu a koordináciu aktivít cestovného ruchu, môže využívať verejné zdroje špecificky zamerané na regionálny cestovný ruch.
Predpoklady realizácie	Iniciátorom zakladania organizácií destinačného manažmentu by mal byť úrad samosprávneho kraja (odbor cestovného ruchu), ktorý podporí už existujúce iniciatívy v tejto oblasti a koordinačnou prácou napomôže ďalším aktivitám v ďalších destináciách. Organizácia destinačného manažmentu by mala byť partnerstvom kľúčových aktérov cestovného ruchu a príbuzných oblastí v regióne, ziskovej a neziskovej sféry a zastupovať nie individuálne alebo kolektívne záujmy, ale záujmy rozvoja cestovného ruchu v smere jeho udržateľného rozvoja a zvyšovania životnej úrovne domáceho obyvateľstva a v tomto zmysle využívať aj združené a verejné zdroje.
Zapojené subjekty	Úrad NSK, kľúčové regionálne organizácie cestovného ruchu v jednotlivých destináciách, kľúčové ziskové a neziskové subjekty v regióne.
Časový horizont	2016 – 2020
Zdroje financovania	Minimálne finančné náklady na koordinačné stretnutia z rozpočtu ÚNSK a obecné rozpočty.
Očakávané výsledky	Založenie oblastných organizácií cestovného ruchu alebo vytipovanie regionálnych organizácií v destináciách, ktoré by plnili (zatiaľ) úlohy destinačného manažmentu.

Taktická úloha 3

Taktická úloha	Koordinácia propagačných aktivít cestovného ruchu v regióne.
Popis taktickej úlohy	Mnohé subjekty v regióne sa venujú propagačným aktivitám regiónu a jeho produktov cestovného ruchu v rôznych formách, využívajú na tieto účely súkromné aj verejné zdroje. Z hľadiska efektívneho využívania týchto zdrojov, dosiahnutia ich čo najvyššej účinnosti a prieniku u cieľových skupín návštevníkov za súčasného obmedzenia duplicitných aktivít je potrebné koncentrovať disponibilné prostriedky na propagačné aktivity a zabezpečiť prostredníctvom nich jednotnú prezentáciu destinácií a celého regiónu.
Predpoklady realizácie	Základným predpokladom je projektová aktivita organizácie/organizácií destinačného manažmentu a združovanie prostriedkov poskytovateľov služieb cestovného ruchu v regióne na spoločnú koordinovanú a efektívnu propagáciu destinácií. Organizácia destinačného manažmentu zabezpečí zároveň napojenie regionálnych propagačných aktivít na celoslovenské aktivity (destinácia cestovného ruchu Slovensko) a bude koordinovať aktivity v tomto zmysle.
Zapojené subjekty	Poskytovatelia služieb cestovného ruchu, úrad samosprávneho kraja, regionálne organizácie cestovného ruchu, NOCR, univerzity.
Časový horizont	Priebežne
Zdroje financovania	Časové náklady na koordináciu.
Očakávané výsledky	Výsledkom nie je úspora nákladov na propagáciu, ale jej zefektívnenie, profesionalita a vyššia účinnosť.

Taktická úloha 4

Taktická úloha	Využitie informačno–komunikačných technológií v marketingovej práci, využitie sociálnych sietí a pod.
Popis taktickej úlohy	V súčasnosti sú veľmi využívané a populárne sociálne siete, najmä medzi mladými ľuďmi. Preto je potrebné komunikovať ponuku produktov v cestovnom ruchu vhodnú pre tento subjekt klientely prostredníctvom komunikačných kanálov, ktoré sú tejto skupine prirodzené a obľúbené. Dnes je už samozrejmosťou, že aj úrady majú vytvorené kontá na sociálnych sieťach a pravidelne informujú o dôležitých okolnostiach. Tento spôsob komunikácie je veľmi vhodný a zároveň finančne najdostupnejší aj na propagáciu noviniek, podujatí, informácií.
Predpoklady realizácie	Je potrebné zo strany Odboru cestovného ruchu NSK pravidelne aktualizovať vytvorené profily NSK na Facebooku, Twitteri, Instagrame a podobne. Vhodná je aj spolupráca so subjektami cestovného ruchu,

	ktoré sa tiež môžu prezentovať prostredníctvom profilov NSK na rôznych sociálnych sieťach.
Zapojené subjekty	Odbor CR ÚNSK
Časový horizont	2016-2020
Zdroje financovania	Náklady minimálne, začlenené do mzdy pracovníka odboru NSK.
Očakávané výsledky	Zvýšenie povedomia o cestovnom ruchu a podujatiach v NSK, zvýšenie informovanosti návštevníkov, široký záber a možnosť osloviť viac segmentov klientely, zlepšenie komunikácie s návštevníkmi, získavanie spätnej väzby.

8. Marketingový plán rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020

8.1 Strategická vízia regiónu

Cestovný ruch je hospodárska činnosť, ktorá musí získať dôležitosť pre všetky vrstvy obyvateľstva. Relevantnou podporou a najmä propagáciou cestovného ruchu sa v kraji naštartuje zvýšený dopyt a vytvorí sa pozitívny názor na turizmus najmä v podnikateľskej sfére, ale aj vo vedení samospráv ako aj u bežnej populácie. Všetky aktivity následne vyústia do pozitívnych ekonomických efektov cestovného ruchu v kraji.

Cieľom marketingového plánu je nadviazať na strategickú časť dokumentu tak, aby bol aplikovateľný v praxi a zvýšil účinnosť jednotlivých opatrení prioritných oblastí a ich taktických úloh.

Ako bolo uvedené v strategickej časti dokumentu, strategickou víziou je „V čo najväčšej miere využiť primárny potenciál územia NSK a vytvoriť podmienky pre tvorbu produktových línií zameraných na vybrané formy cestovného ruchu“. Marketingový plán bude vychádzať z tejto strategickej vízie za účelom maximálne zviditeľniť a spropagovať celý kraj ako destináciu cestovného ruchu, atraktívnu pre všetky segmenty klientely.

Marketingový plán obsahuje návrh konkrétnych krokov a opatrení, ktoré by mali zvýšiť návštevnosť Nitrianskeho kraja. Ide o súlad aktivít jednotlivých subjektov cestovného ruchu v kraji (Odbor cestovného ruchu NSK, podnikateľské subjekty, samospráva a subjekty neziskovej sféry).

8.2 Analýza východiskového stavu regiónu

Podrobná analýza stavu regiónu je popísaná v prvej časti tohto dokumentu. V marketingovom pláne sa zameriame na niektoré oblasti (prírodné prostredie, kultúru, sídelný potenciál, demografickú charakteristiku, infraštruktúru cestovného ruchu pre rekreáciu a turizmus) najmä v súvislosti s prepojením na marketingové aktivity.

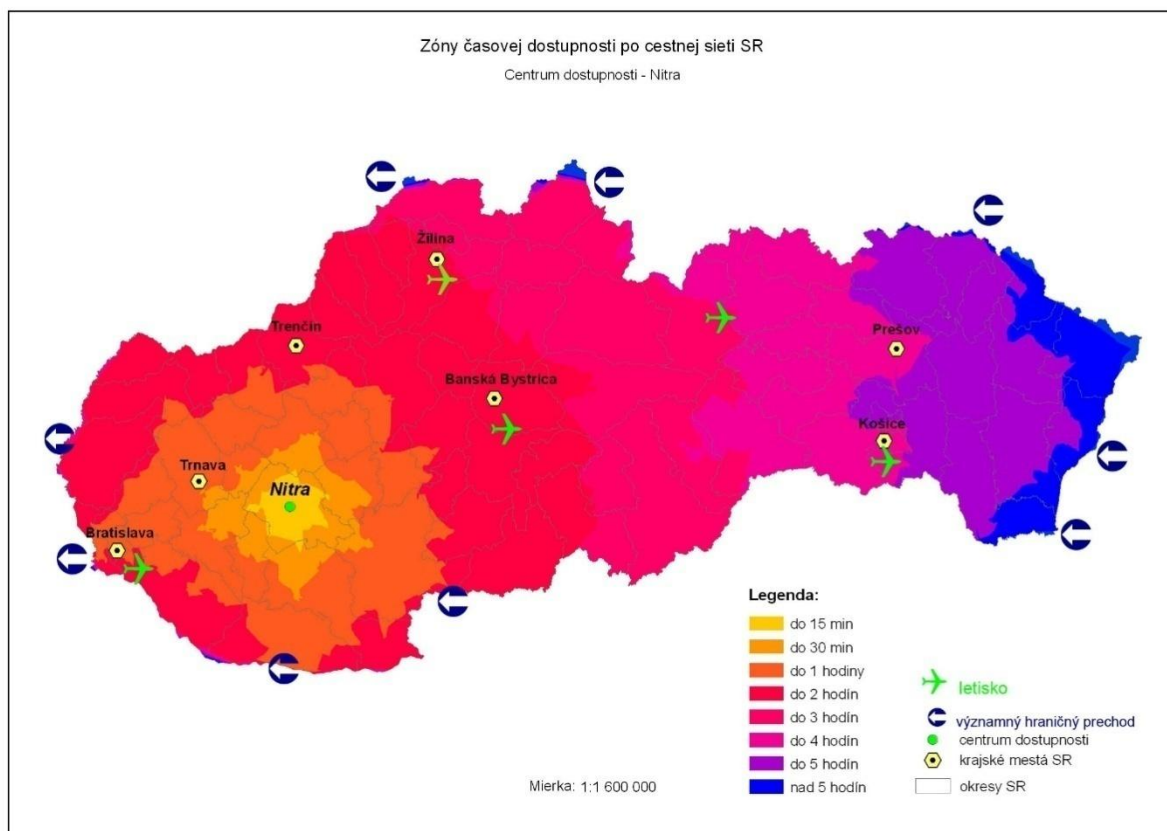
8.2.1 Sídlný potenciál a jeho vplyv na rozvoj regiónu

Počet obyvateľov NSK je k 31. 12. 2014 686 662, čo predstavuje 12,7 % z celkového počtu obyvateľov Slovenskej republiky a zaraďuje sa na tretiu priečku za Prešovským a Košickým samosprávnym krajom. Hustota zaľudnenia kraja je 108,1 obyv./km², čím je nižšia oproti priemeru Slovenska (110,1 obyv./km²) o 2 obyv./km². V NSK sa nachádza 354 obcí, z ktorých má 15 štatút mesta. V mestách žije k 31. 12. 2014 314 491 obyvateľov, čo je 45,8 % podiel zo všetkých obyvateľov.

Celé územie je historicky považované a využívané na poľnohospodárske účely. V tomto rozmere sa vyvíjala aj sídlná štruktúra, ktorá sa vyznačuje rovnomerným rozložením obcí. Zvýšená koncentrácia sídiel je logicky koncentrovaná popri tokoch riek. Vďaka priaznivým geomorfologickým predpokladom sú jednotlivé sídla pospájané cestnými a železničnými komunikáciami. Ďalšou dopravnou tepnou sú miestne rieky, ktoré sú v mnohých úsekoch splavné.

Za centrum kraja z pohľadu cestovného ruchu aj z pohľadu prízjazdov do NSK považujeme mesto Nitra. Z hľadiska dostupnosti je ideálna cestná sieť – rýchlostná komunikácia spájajúca Bratislavu a Banskú Bystricu. Zlá komunikačná dostupnosť je železničnou dopravou. Časovú dostupnosť mesta Nitra z potenciálnych zdrojových trhov klientely znázorňuje mapa 5.

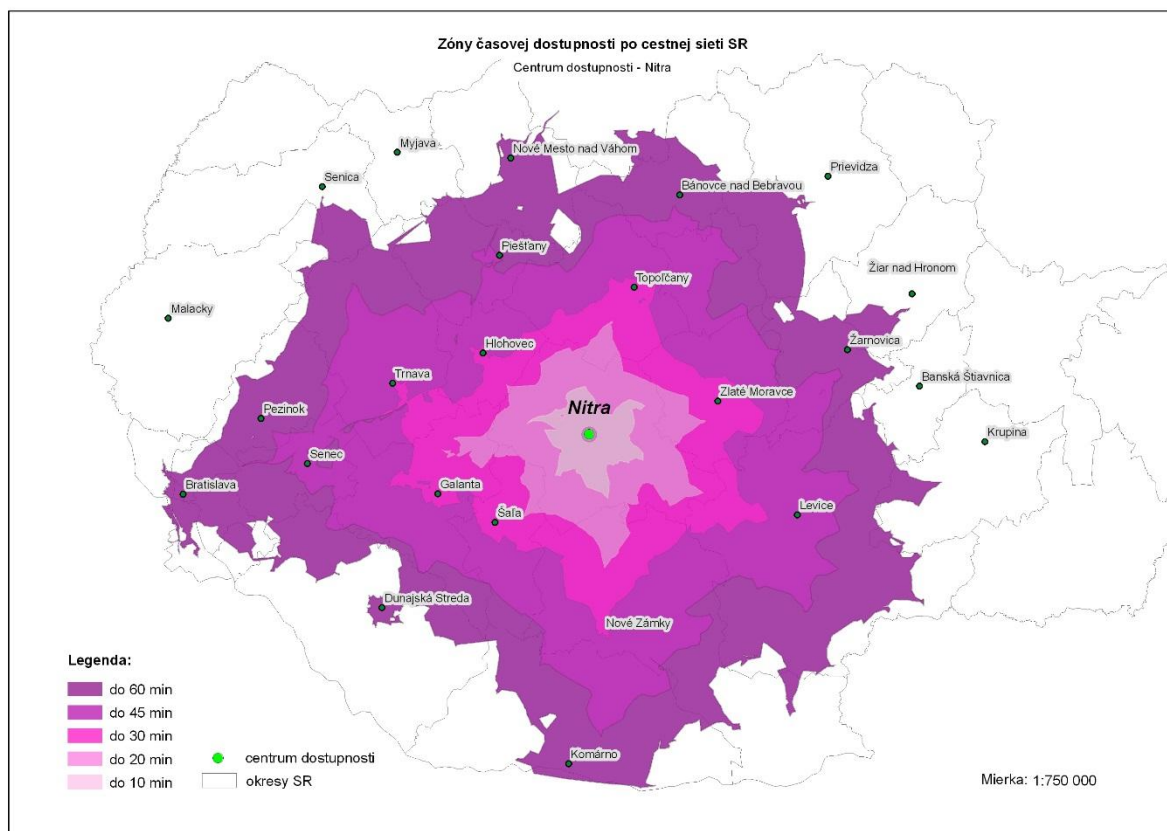
Mapa5

Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedenej mapy vyplýva, že marketingová komunikácia v rámci príjazdového cestovného ruchu sa bude zameriavať na potenciálnu klientelu prichádzajúcu na letisko v Bratislave (dostupnosť cca do 1 hodiny). Za kľúčové hraničné priechody považujeme Šahy, Komárno a Bratislavu (všetky časovo dostupné do 1 hodiny). V rámci kraja je podstatná časová dostupnosť medzi jednotlivými sídlami. Najmä z hľadiska krátkodobých pobytov a návštev je dôležité poznať časové dostupnosti a na ich základe tvoriť reklamné kampane podujatí, resp. atrakcií cestovného ruchu. Časové dostupnosti medzi jednotlivými sídlami kraja a mestom Nitra znázorňuje mapa 6.

Mapa 6

Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedenej mapy vyplýva, že vzdialenosti medzi Nitrou, resp. ďalšími významnými sídlami kraja (Topoľčany, Zlaté Moravce, Šaľa a Nové Zámky) sú menej ako pol hodina. Preto je východisková situácia pripravovaného strategického plánu priaznivá, jednotlivé atrakcie cestovného ruchu v kraji sú od seba časovo vzdialené len do jednej hodiny a môžu byť navzájom komunikované.

8.2.2 Demografická charakteristika

Podľa údajov Štatistického úradu SR sa k 31. 12. 2014 NSK s počtom obyvateľov 686 662 zaraďuje na tretiu priečku za Prešovským a Košickým samosprávnym krajom. Hustota zaľudnenia kraja je 108,1 obyv./km², čo je nižšie oproti priemeru Slovenska (110,1 obyv./km²) o 2 obyv./km². Z celkového počtu obyvateľov je 51,4 % žien, 68,9 % obyvateľov je

slovenskej národnosti, 24,6 % sa hlási k maďarskej národnosti. V NSK je možné pozorovať výrazné zmeny v demografickom vývoji, ktoré sú odrazom ekonomickej a sociálnej situácie kraja. Prejavuje sa dlhodobá tendencia spomaľovania reprodukcie obyvateľstva. Prirodzený prírastok obyvateľstva dlhodobo vykazuje záporné hodnoty a dosiahol hodnotu mínus 1721 osôb. Z ostatných demografických procesov dochádza k miernemu znižovaniu sobášnosti a rozvodovosti. Nepriaznivý vývoj štruktúry obyvateľov NSK sa prejavuje v zhoršujúcej sa vekovej štruktúre obyvateľov a to podľa jednotlivých produktívnych, ale aj reprodukčných vekových skupín. Neustále klesá podiel detskej zložky populácie, rastie podiel obyvateľov v produktívnom veku a rastie tiež podiel obyvateľov v poproduktívnom veku. Tento fakt sa v NSK odráža v nižšom podiele (13,3 %) predproduktívnej vekovej skupiny ako je celoslovenský priemer s hodnotou 15,5 %. Ešte nepriaznivejšia situácia v NSK nastáva v počte obyvateľov poproduktívnej vekovej skupiny, práve NSK dosahuje podiel až 15,2 % tejto zložky.

8.2.3 Prírodné prostredie

Ako je uvedené v analytickej časti, Nitriansky kraj sa nachádza na styku severných výbežkov nížinatej krajiny (tvorenej Podunajskou nížinou) a juhozápadných výbežkov hornatej krajiny západných Karpát. Takmer celý kraj sa rozkladá na Podunajskej pahorkatine a Podunajskej rovine, ktoré sú súčasťou Podunajskej nížiny. Severné oblasti kraja sú členitejšie, rozprestierajú sa tu pohoria Považský Inovec, Tribeč, Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy.

Celé územie patrí k najteplejším oblastiam Slovenska s priemernou ročnou teplotou 10,2°C (Hurbanovo). Celý kraj je bohatý na vodné zdroje, s najväčšou koncentráciou termálnych prameňov na Slovensku, čo sa môže stať silným komunikačným argumentom v rámci cestovného ruchu. Z povrchových vôd sú významné vodné toky, využiteľné pre vodné športy, dopravu, kúpanie a pod. Na území kraja sa nachádzajú tri veľkoplošné chránené krajinné oblasti – CHKO Ponitrie, CHKO Štiavnické vrchy a CHKO Dunajské luhy. Maloplošných chránených území je 119, z toho chránených areálov je 45, prírodných rezervácií 47, národných prírodných rezervácií je 14 a prírodných pamiatok je 13. Všetky

uvedené prírodné danosti vytvárajú potenciál pre komunikácie s rôznymi segmentmi klientely.

8.2.4 Kultúra

V Nitrianskom kraji sa nachádza 1149 kultúrno-historických pamiatok (z toho 8 národných kultúrnych pamiatok), ktoré tvoria významný potenciál pre tvorbu ponuky kultúrno-poznávacieho, ale aj incentívneho cestovného ruchu. Pamiatky sú rozmanité, od významných archeologických nálezísk až po svetské a sakrálne pamiatky. Najvýznamnejšie pamiatky sa môžu stať dobrým komunikačným stimulom pre návštevníkov kraja.

Kultúrne aktivity zabezpečujú kultúrne inštitúcie v kraji, ktoré pozostávajú zo štátnych, neštátnych, mestských a obecných organizácií, záujmových združení, neziskových organizácií, spolkov, cirkví a podnikateľských subjektov. V kraji sa koná široká a pestrá škála podujatí, čo je dobrá príležitosť pre pozitívne zviditeľnenie kraja. Podujatia sú zamerané na prezentáciu kultúrno-historických tradícií, folklóru, hudby a tanca, gastronómie, športu a iných aktivít.

V kraji vykonávajú činnosť 3 divadlá, 5 knižníc, 10 galérií (vrátane pobočiek). Medzi najvýznamnejšie kultúrne stánky kraja patrí Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Ponitrianske múzeum a Nitrianska galéria, galérie v Leviciach, Topoľčanoch, Nových Zámkoch, Šali a Komárne.

8.2.5 Infraštruktúra cestovného ruchu

Infraštruktúru cestovného ruchu tvoria cestovné kancelárie a agentúry, turistické informačné kancelárie, kongresové centrá, zmenárne a pod. Všeobecne sa delia na komerčné a nekomerčné. Súčasťou marketingových aktivít kraja sú najmä nekomerčné, ktoré pozostávajú z ciest, turistických a cyklistických trás, parkov, lavičiek, informačných panelov a pod. Z marketingového hľadiska majú význam najmä informačné panely, ktoré by

mali byť v jednotnom grafickom štýle, umiestňované v blízkosti najvýznamnejších atraktivít cestovného ruchu v kraji. Súčasťou sú aj informačné tabule popri cestných komunikáciách vybraných pamiatok, uvádzaných v analytickej časti. Medzi komerčnú infraštruktúru cestovného ruchu patria kúpaliská, lyžiarske vleky a pod. Je nutné venovať zvýšenú pozornosť rozvoju potrebnej infraštruktúry cestovného ruchu, pričom výhodou je, že tú využíva aj domáce obyvateľstvo, čo môže pomôcť pri uvedomení si významu cestovného ruchu a postojov rezidentov k nemu.

8.2.6 Rekreačia a turizmus

Ako bolo uvedené v analytickej časti, NSK má vysoký prírodný a kultúrny a historický primárny potenciál. Väčšina atraktivít láka turistov v letnom období, medzi ktoré patria najmä termálne kúpaliská a vodné nádrže. Z kultúrneho a historického potenciálu dominujú archeologické náleziská z rímskeho a staroslovanského obdobia, svetské a sakrálne pamiatky, ako aj zachovaná ľudová architektúra. Všetky tieto atribúty majú potenciál využitia v marketingovej komunikácii. Veľký potenciál pre propagáciu rôznych atraktivít kraja majú termálne kúpaliská, ktoré v letných mesiacoch navštevujú masy turistov. Tým môžu byť ponúkané propagačné a informačné materiály o výnimočnostiach okolia, resp. o pripravovaných kultúrno-spoločenských podujatiach.

8.3 SWOT analýza

Komplexná SWOT analýza je uvedená v prvej časti tohto dokumentu. Pre marketingový plán z nej vyberieme relevantné stránky, ktoré sa zamerajú na rozvoj a propagáciu cestovného ruchu, najmä vidieka.

8.3.1 Komplexná SWOT analýza regiónu

Silné stránky

- Prítomnosť termálnych prameňov (Štúrovo, Nové Zámky, Komárno, Diakovce, Poľný Kesov a pod.),
- Prítomnosť termálnych prameňov s liečivými účinkami (Podhájska, Patince, Santovka a pod.),
- Pomerne vysoký dopyt po wellness a bellness domácej a českej klientely,
- Vhodná konfigurácia reliéfu pre rozvoj cykloturistiky,
- Medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6,
- Kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská, technické pamiatky,
- Ľudové umenie, folklór, ľudové remeslá, kultúrne a spoločenské podujatia, tradície,
- Tradície vinohradníctva a výroby vína,
- Vhodné podmienky pre gastroturizmus,
- Lokálne vhodné podmienky pre MICE,
- Dobrá cestná dopravná dostupnosť – rýchlostná komunikácia R1, medzinárodný železničný dopravný koridor (Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo – Budapešť), lodná osobná doprava po Dunaji,
- Prostredie ideálne pre krátkodobé pobyty na vidieku,
- Na väčšine územia kraja je priaznivý pomer cena/kvalita,
- Vhodné lokality pre rodinnú dovolenku,
- Existencia Nitrianskej organizácie cestovného ruchu.

Slabé stránky

- Výrazné disparity v infraštruktúre cestovného ruchu na území kraja,
- Absencia atraktívnych produktových línií v NSK,
- Nedostatočná prezentácia atraktivít na cestných komunikáciách,
- Pokles návštevnosti regiónu zo strany slovenských aj zahraničných turistov,
- Nedostatok kvalifikovaných pracovných síl na úrovni služieb prvého kontaktu,

- Slabá spolupráca NSK s cestovnými kancelárkami a agentúrami,
- Slabá komunikácia na relevantných trhoch a zlá informačná dostupnosť o atraktivitách kraja,
- Nedostatočná komunikácia existujúcich podujatí v médiách a blízkom okolí,
- Nezáujem miestnych obyvateľov o podnikanie v cestovnom ruchu,
- Slabé ohodnotenie práce v službách cestovného ruchu,
- Nízka pridaná hodnota produktov a služieb v cestovnom ruchu,
- Slabá vyťaženosť ubytovacích zariadení,
- Ubytovanie načierno (najmä malí ubytovatelia),
- Nedostatočný destinačný manažment – absencia KOČR, resp. Organizácie destinačného manažmentu.

Príležitosti

- Rozvoj mestského cestovného ruchu najmä v Nitre a Komárne, druhotne v Topoľčanoch, Zlatých Moravciach, Nových Zámkoch a Leviciach,
- Tvorba tematických produktových línií kultúrneho a poznávacieho cestovného ruchu,
- Celoročné využívanie geotermálnych zdrojov vo viacerých strediskách ,
- Využitie existujúcich vrtov pre získavanie geotermálnych vôd a budovanie wellness centier,
- Rozvoj MICE,
- Výraznejšie využitie lodnej dopravy a okružných plavieb,
- Rozvoj vodného turizmu (kajaky, kanoe, pramice),
- Rozvoj vínného turizmu, tvorba produktových línií vínného turizmu,
- Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu,
- Napojenie existujúcich a nových cyklotrás na medzinárodnú trasu EUROVELO 6 (Dunajská cyklistická cesta),
- Rozvoj poľovníckeho (vtáctvo, vysoká zver) a loveckého cestovného ruchu (rybolov),
- Budovanie golfových ihrísk a golfových rezortov,
- Revitalizácia historických pamiatok a ich využitie v cestovnom ruchu,

- Rozvoj a podpora cezhraničnej spolupráce,
- Využitie programov štrukturálnych fondov zameraných na obnovu vidieka pre potreby cestovného ruchu,
- Rozvoj IKT a možnosti on-line komunikácie v propagácii aj distribúcii produktu,
- Využitie inovačného potenciálu,
- Finančná podpora alternatívnych foriem dopravy,
- Budovanie občianskej infraštruktúry z verejných zdrojov využiteľnej aj na zatraktívnenie ponuky v cestovnom ruchu,
- Zavedenie rekreačných poukážok na podporu DCR.

Ohrozenia

- Zvýšený prílev turistov do konkurenčných krajov (Bratislavský, Trnavský, Banskobystrický),
- Generačný problém úpadku ľudových remesiel a tradícií,
- Pretrvávajúca slabá podpora cestovného ruchu zo strany štátu,
- Vysoká nezamestnanosť a slabá kúpyschopnosť obyvateľstva,
- Úzky trh príjazdového cestovného ruchu,
- Nízky dopyt v rámci domáceho cestovného ruchu,
- Vlastníctvo kultúrnych pamiatok a ich využiteľnosť v cestovnom ruchu,
- Sezónnosť,
- Nezáujem o domáci cestovný ruch, cenová a dopravná dostupnosť atraktívnych destinácií,
- Odliv mladých z vidieckeho prostredia za prácou,
- Konkurenčné vinohradnícke regióny.

Z hľadiska marketingového plánu sú kľúčové nasledovné silné stránky a príležitosti:

Silné stránky

- Prítomnosť termálnych prameňov a prameňov s liečivými účinkami – využitie pre tvorbu značky, jedinečnosti a hlavnej atrakcie kraja;
- Vhodná konfigurácia reliéfu pre rozvoj cykloturistiky, trasa EUROVELO 6 – silný argument pre vybrané segmenty klientely;
- Kultúrny a historický potenciál (pamiatky, archeologické náleziská, technické pamiatky, ľudové umenie, folklór, ľudové remeslá, kultúrne a spoločenské podujatia, tradície) – tvorba propagačných materiálov;
- Tradície vinohradníctva a výroby vína, vhodné podmienky pre gastroturizmus;
- Lokálne vhodné podmienky pre MICE – komunikácia na veľtrhoch, výstavách v SR a okolitých krajinách;
- Vhodné lokality pre rodinnú dovolenku – segment rodiny s deťmi môže byť jedným z nosných segmentov, najmä cez víkendy a v čase prázdnin.

Príležitosti

- Celoročné využívanie geotermálnych zdrojov vo viacerých strediskách – prioritne propagovať strediská s celoročnou prevádzkou, čím sa čiastočne eliminuje sezónnosť, zvýši motiváciu zmeny pre sezónne (letné) kúpaliská;
- Tvorba tematických produktových línií kultúrneho a poznávacieho cestovného ruchu – tematické produktové línie môžu byť propagované a komunikované na rôznych fórach;
- Výraznejšie využitie lodnej dopravy a okružných plavieb a rozvoj vodného turizmu – momentálne je ešte malá konkurencia v tejto oblasti, región má pritom výborné predpoklady pre vodné športy;
- Rozvoj vínneho turizmu, vidieckeho turizmu, agroturizmu a gastroturizmu – zvyšujú sa trendy dopytu po uvedených druhoch cestovného ruchu, potenciál pre komunikáciu aj solventnej klientely.

8.3.2 SWOT analýza cestovného ruchu

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Výnimočný potenciál termálnych prameňov • Na mnohých miestach unikátne prírodné prostredie • Priaznivé teplé podnebie s vysokým počtom slnečných dní v lete • Vhodné podmienky pre rozvoj cykloturistiky pre široké segmenty klientely • Vysoký kultúrno-historický potenciál • Vysoká frekvencia rôznych tradičných kultúrno-spoločenských podujatí • Adekvátne ceny za služby s pomerne vysokým štandardom kvality • V termálnych kúpaliskách vysoký priemerný počet prenocovaní • Rastúci trend dopytu po wellness a bellness • Lojálna klientela vracajúca sa do termálnych centier 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká sezónnosť dopytu • Absencie produktových línií v nosných druhoch cestovného ruchu v kraji • Málo oblastných organizácií cestovného ruchu v kraji • Nevyhovujúca štruktúra Turistických informačných centier (TIC) • Veľké disparity v kvalite služieb v jednotlivých oblastiach kraja • Slabá spolupráca zainteresovaných subjektov v cestovnom ruchu • Niektoré rekreačné strediská sú zanedbané a nevyhovujúce pre zahraničný cestovný ruch, potreba rekonštrukcie • Chýba značka a jednotná prezentácia kraja ako destinácie cestovného ruchu • Nízka pestrosť doplnkových služieb
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšujúci sa trend dopytu po wellness a bellness • Zvyšujúci sa trend dopytu po pobyte na vidieku pre významné segmenty klientely • Zavedenie celoročnej prevádzky vo väčšine termálnych centier • Kombinácia druhov cestovného ruchu, najmä wellness s MICE, vidieckym turizmom a gastroturizmom, kultúrno-poznávacím cestovným ruchom • Väčšie využívanie IKT v propagácii atrakcií cestovného ruchu v kraji • Spolupráca TIC s miestnymi cestovnými kancelárkami a agentúrami • Participácia podnikov cestovného ruchu na zľavovej karte, zavedenej NOCR • Oživenie domáceho cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • Presadzovanie sa silného konkurenčného prostredia v nosných druhoch cestovného ruchu • Presadzovanie sa Maďarska ako obľúbenej destinácie cestovného ruchu v rámci wellness, gastroturizmu a cykloturizmu • Rast „šedej“ ekonomiky v ubytovacích službách • Posilňovanie kurzu eura voči menám okolitých štátov (česká koruna, forint, zlate)

8.3.3 SWOT analýza rozvoja vidieka

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Príjemné a atraktívne vidiecke prostredie • Husté osídlenie a vysoká koncentrácia vidieckych sídiel v kraji • Prírodné prostredie často zatriktívňuje vidiek a tvorí doplnok k vidieckemu turizmu • Existencia tradičných podujatí vo vidieckych sídlach v kraji 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízka vzdelanostná a kvalifikačná úroveň podnikateľov vo vidieckom turizme, nedostatok skúseností v podnikaní vo vidieckom turizme • Slabá propagácia kraja ako destinácie vidieckeho turizmu • Často zlý vzhľad obcí, zanedbané sídla, špina a neporiadok • Slabá spolupráca samospráv a podnikateľského sektoru pri rozvoji vidieckeho turizmu • Slabá informovanosť a schopnosť čerpať fondy EÚ • Často nevyhovujúce služby vo vidieckom turizme, veľmi nízke štandardy kvality
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Stúpajúce trendy dopytu po pobyte na vidieku • Trend rozdelenia si hlavnej dovolenky na viac krátkodobých pobytov • Spojenie vidieckeho turizmu s ostatnými druhmi cestovného ruchu • Propagácia vidieckych centier na miestach zvýšeného pohybu a pobytu turistov, najmä vo wellness centrách, resp. na tradičných kultúrno-spoločenských podujatiach 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabá spolupráca a komunikácia zainteresovaných subjektov (samospráva, občianske združenia, podnikatelia) • Nedostatočné čerpanie eurofondov • Silnejúca konkurencia v Maďarsku a Rakúsku • Sťahovanie sa mladých ľudí do miest • Nízka pridaná hodnota služieb vo vidieckom turizme, nízka obsadenosť, vysoká sezónnosť dopytu

8.4 Strategické ciele regiónu v oblasti rozvoja cestovného ruchu

Ako bolo uvedené, strategickou víziou rozvoja cestovného ruchu v Nitrianskom samosprávnom kraji je

„V čo najväčšej miere využiť primárny potenciál územia NSK a vytvoriť podmienky pre tvorbu produktových línií zameraných na vybrané formy cestovného ruchu“.

Strategická vízia je založená na prioritných oblastiach, ktoré definujú základné taktické úlohy rozvoja cestovného ruchu v kraji. Z prioritných oblastí vyplýva, že medzi hlavné strategické ciele patrí rozvoj a podpora nasledovných druhov cestovného ruchu:

- Termálne pramene a ich využitie v cestovnom ruchu,
- Cykloturistika na celom území NSK,
- Využitie kultúrno-historického potenciálu pre cestovný ruch, rozvoj mestského turizmu,
- Vidiecky cestovný ruch, agroturizmus, gastroturizmus, vinárstvo a vinohradníctvo,
- Podpora rozvoja MICE (kongresy a konferencie, podujatia, incentívny cestovný ruch).

Za podporné oblasti, nevyhnutné pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu v kraji považujeme:

- Podpora rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu a služieb,
- Podpora rozvoja ľudských zdrojov,
- Podpora rozvoja destinačného manažmentu, podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu.

Všetky marketingové aktivity budú cielene zamerané a smerované k jednotlivým prioritným oblastiam.

8.5 Stratégia rozvoja regiónu, popis marketingového plánu a nástrojov na dosiahnutie cieľov

Popis nástrojov na splnenie a dosiahnutie cieľov je uvedený v strategickej časti tohto dokumentu. Na ich reálne splnenie je nevyhnutné vytvoriť kvalitný marketingový plán, ktorý bude súčasťou stratégie rozvoja cestovného ruchu. Za prioritné oblasti a úlohy marketingového plánu považujeme:

- Vyprofilovanie imidžu celého regiónu a identifikácia USP (Unique Selling Proposition – Jedinečného predajného argumentu) NSK,
- Vytvorenie marketingovej kampane postavenej na jedinečnosti kraja,
- Propagácia a tvorba propagačných materiálov,
- Marketingová komunikácia na relevantných trhoch.

8.5.1 Vyprofilovanie imidžu celého regiónu a identifikácia jedinečného predajného argumentu (USP - Unique Selling Proposition) NSK

Pod pojmom imidž rozumieme obraz, ktorý si ľudia vytvárajú o určitej destinácii. Imidž hrá významnú rolu v rozhodovacom procese o celi dovolenky, ako aj o jej druhu, dĺžke a spôsobe. Imidž nemusí vždy odrážať v plnej miere objektívnu skutočnosť, ale len predstavy, názory a očakávania, ktoré sa viažu na destináciu.

Imidž kraja navrhujeme postaviť na okolnostiach, ktoré sú známe a v súčasnosti predstavujú najväčšie lákadlo návštevníkov kraja. Ide najmä o termálne kúpaliská, agroturistiku a vínný turizmus a vhodné podmienky pre cykloturistiku. V druhom pláne bude imidž tvorený vysokým zastúpením kultúrno – historických pamiatok a vhodných podmienok pre MICE.

Uvedené atraktivity sú motiváciou účasti viacerých a odlišných cieľových skupín klientely v cestovnom ruchu. Preto bude nutné budovať imidž vo viacerých líniách, ktoré budú oslovovať rôzne segmenty klientely. Pre domácu klientelu bude dominantným pravdepodobne agroturizmus a vínný turizmus – krátkodobé návštevy spojené s gastronómiou, oddychom a relaxom na vidieku, ako aj možnosťami degustácie miestnych vín. Druhotne bude kraj pre domácich turistov komunikovaný ako kraj termálnych kúpalísk (krátkodobé wellness pobyty a návštevy), výnimočných historických pamiatok (krátkodobé poznávacie kultúrno-historické trasy), ideálny cykloturistický región pre všetky segmenty klientely ako aj kraj veľtrhov a výstav.

Pre zahraničnú klientelu bude dominantnou zložkou imidžu systém termálnych kúpalísk pre wellness a bellness (pobyty v termálnych centrách) a dobré možnosti pre organizáciu podujatí a incentívny cestovný ruch (MICE). Druhotne bude pre zahraničnú klientelu súčasťou imidžu kraja široká ponuka kultúrno-historických pamiatok v kraji.

8.5.2 Vytvorenie marketingovej kampane postavenej na jedinečnosti kraja

Pre marketingovú kampaň je potrebné v prvom rade vytvoriť motto, resp. slogan, ktorý vychádza z identifikovaných jedinečností kraja. Kolektív autorov Strategického a marketingového plánu rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 - 2020 považuje za najvýznamnejšie nasledovné výnimočnosti:

- Svet termálnych prameňov,
- Kraj stvorený pre oddych na vidieku,
- Kraj výnimočných vín a gastronómie,
- Miesto ideálne pre kongresy, konferencie, veľtrhy a výstavy,
- Región pre potulky na bicykli,
- Cesty za dávnou históriou.

Úspech marketingovej kampane môže byť podporený vytvorením typických produktov, ktoré budú ponúkané na relevantných trhoch. Produkty budú charakterizovať zvolené atraktivity kraja a časom sa stanú preň typické a známe. Produkty musia byť komplexné – odbornú stránku zabezpečuje kvalifikovaný sprievodca, animátor, technická stránka pozostáva zo základných a doplnkových služieb vrátane ubytovania, pričom tvorcom produktu sú cestovné kancelárie. Pri uvádzaní na trh je vhodné voliť produkty s jedným - dvomi prenocovaniami, neskôr po zvýšení dopytu s viacerými. Uvedené produkty môžu byť ponúkané aj klientom, ktorých motivácia je iný druh cestovného ruchu (napríklad účastníkom veľtrhov, kongresov, návštevníkom termálnych kúpalísk a pod.).

8.5.3 Propagácia a tvorba propagačných materiálov

V súvislosti s propagáciou je nutné vytvoriť jednotný grafický štýl, ktorý bude kraj charakterizovať. Pôjde o súbor krokov a nástrojov, potrebných pre zvýšenie povedomia o kraji, ktorý následne vyvolá motiváciu k návšteve kraja. V prvom rade je potrebné vytvoriť systém propagačných materiálov, ktoré budú vychádzať z jedinečností kraja a v prvom pláne budú propagovať výnimočnosti kraja. Propagačné materiály by mali mať jednotný dizajn. Ďalším krokom propagačnej kampane pre prichádzajúcich turistov je príprava a tlač mapy s vyznačenými atrakciami kraja - termálne kúpaliská, cyklotrasy, historické trasy (svetské pamiatky rôznych období, sakrálne stavby, archeologické náleziská a pod.), Jednotlivé atrakcie musia byť podložené výtvarne kvalitnými fotografiami. Súčasťou mapy budú vyznačené podniky služieb, využívané turistami (ubytovacie a stravovacie zariadenia, čerpace stanice, múzeá, kultúrne a spoločenské ustanovizne a pod. – tie sa budú zároveň podieľať na financovaní tvorby propagačnej mapy).

Osobitnou kapitolou propagácie mesta sú informačné tabule. Na príjazdových komunikáciách musia byť osadené medzinárodne používané informačné tabule s kresbou významných pamiatok. Súčasťou informačných tabúľ budú aj smerovníky, ktoré dovedú turistu bez problémov k cieľu. Všetky významné pamiatky musia byť riadne označené s popisom základných informácií minimálne v troch jazykových mutáciách (slovenčina, angličtina, nemčina príp. maďarčina, ruština, francúzština). V roku 2011 bola zrealizovaná Pasportizácia súčasného stavu a návrh umiestnenia nových značiek KTC. Ide o dokument riešiaci značenie významných pamiatok a objektov v kraji a návrh informačno-propagačných tabúľ na cestných komunikáciách. Jednotlivé kroky v Strategickom a marketingovom pláne rozvoja cestovného ruchu v NSK na roky 2014 – 2020 by mali byť realizované v súčinnosti s uvedeným dokumentom.

Značenie navrhujeme prioritne pre nasledovné atrakcie cestovného ruchu v NSK:

- Nitra – hrad, Kostol Sv. Emeráma,
- Komárno – pevnosť, archeologické nálezisko Iža,

- Brhlovce – skalné obydlia,
- Tesárske Mlyňany – arborétum,
- Topoľčianky – zámok,
- Oponice – kaštieľ,
- Termálne zdroje – Podhájska, Patince, Vadaš.

Informačné tabule majú rozmer cca 2 x 3 m, sú hnedej farby a obsahujú schematickú grafiku pamiatky/atrakcie. Hlavné zásady rozmiestňovania sú nasledovné:

- na diaľniciach a rýchlostných komunikáciách cca 1500 – 2000 metrov pred najbližším výjazdom,
- na cestách 1. triedy cca 1000 metrov pred výjazdom,
- na cestách 2. a 3. triedy nemá adekvátny význam umiestňovať uvedené propagačné tabule, v prípade potreby len smerovníky, ktoré dovedú návštevníka k atraktivite.

Nitriansky kraj je prepojený významnými cestnými komunikáciami a medzinárodnými cestnými ťahmi, ktoré sú vhodné pre umiestňovanie informačných tabúl. Najvýznamnejším cestným ťahom je ťah „E 571“ zaradený do siete rýchlostných ciest ako R 1, ktorá je vedená západ – východným smerom od diaľnice D1 cez Sereď do Nitry. Ďalšie západ – východné prepojenia zabezpečujú cesty I. triedy I/65 Nitra – Zlaté Moravce – hranica kraja a I/51 Nitra – Levice – Krupina. Významnými severo - južnými tepnami sú cesty I/64 Topoľčany - Nitra – Nové Zámky – Komárno a cesta I/76 Hronský Beňadik - Kalná nad Hronom – Štúrovo. Ďalšími významnými tepnami sú cesta I/75 v smere Šaľa – Nové Zámky – Levice – Tekovské Lužany a I/66 z hraničného prechodu Šahy smerom na východ do okresu Krupina. Obe cestné komunikácie sú súčasťou európskeho ťahu E77 zaradené do siete rýchlostných ciest ako plánovaná rýchlostná cesta R3.

Prehľad najvýznamnejších medzinárodných ťahov Slovenska uvádza mapa 7.

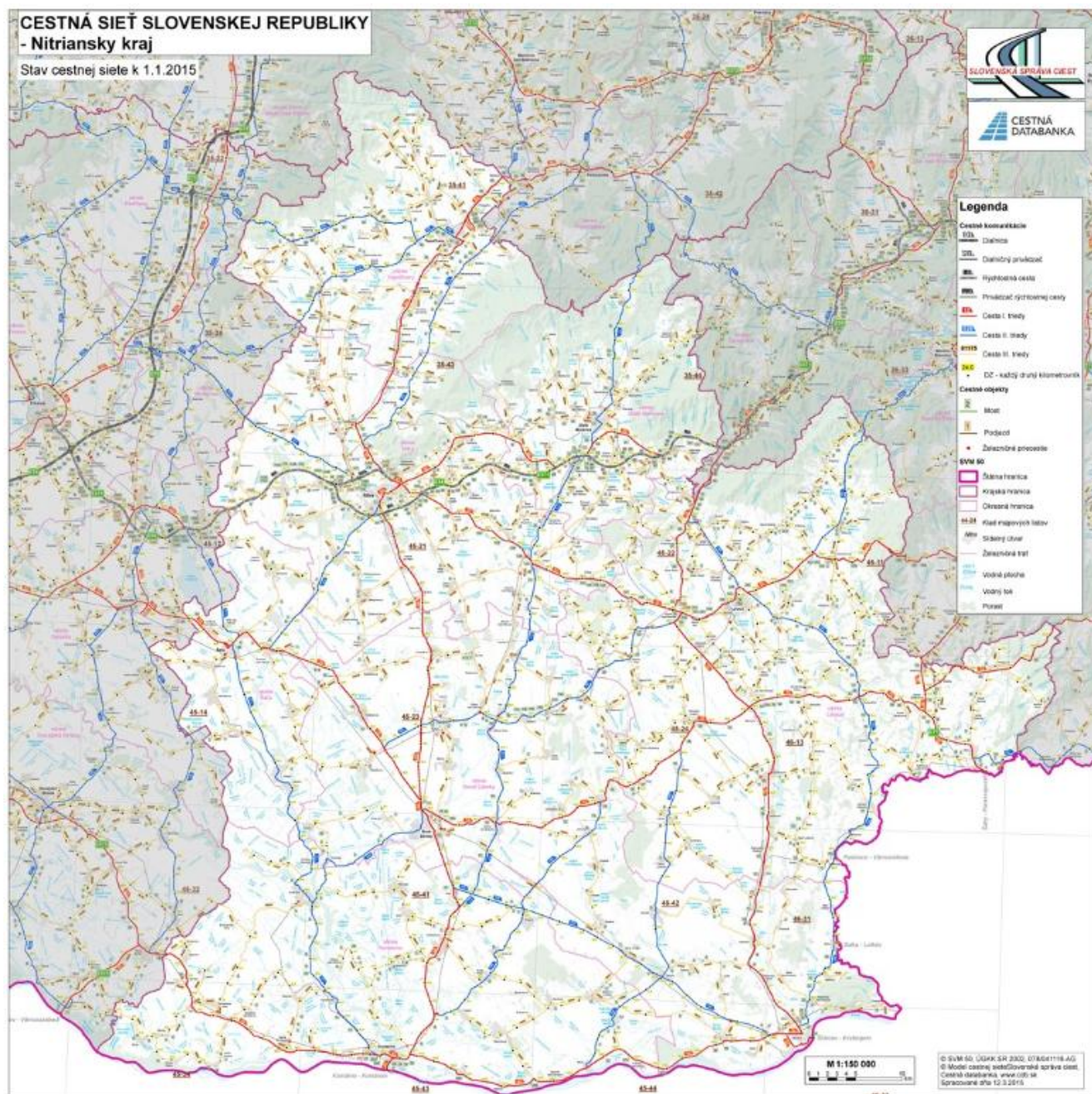
Mapa 7

Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR>

Prehľad cestných komunikácií v Nitrianskom samosprávnom kraji uvádza mapa 8.

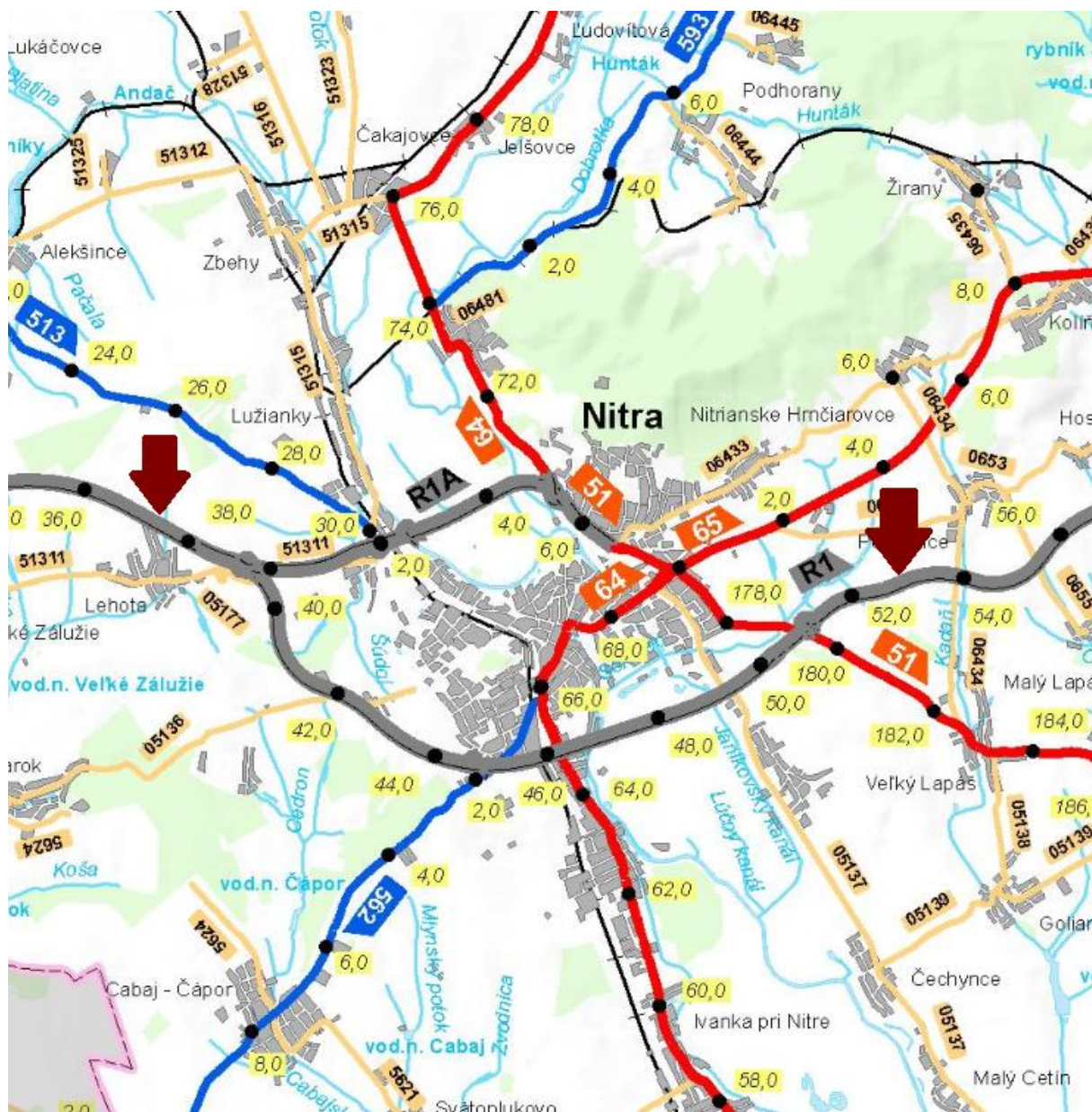
Mapa 8

Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

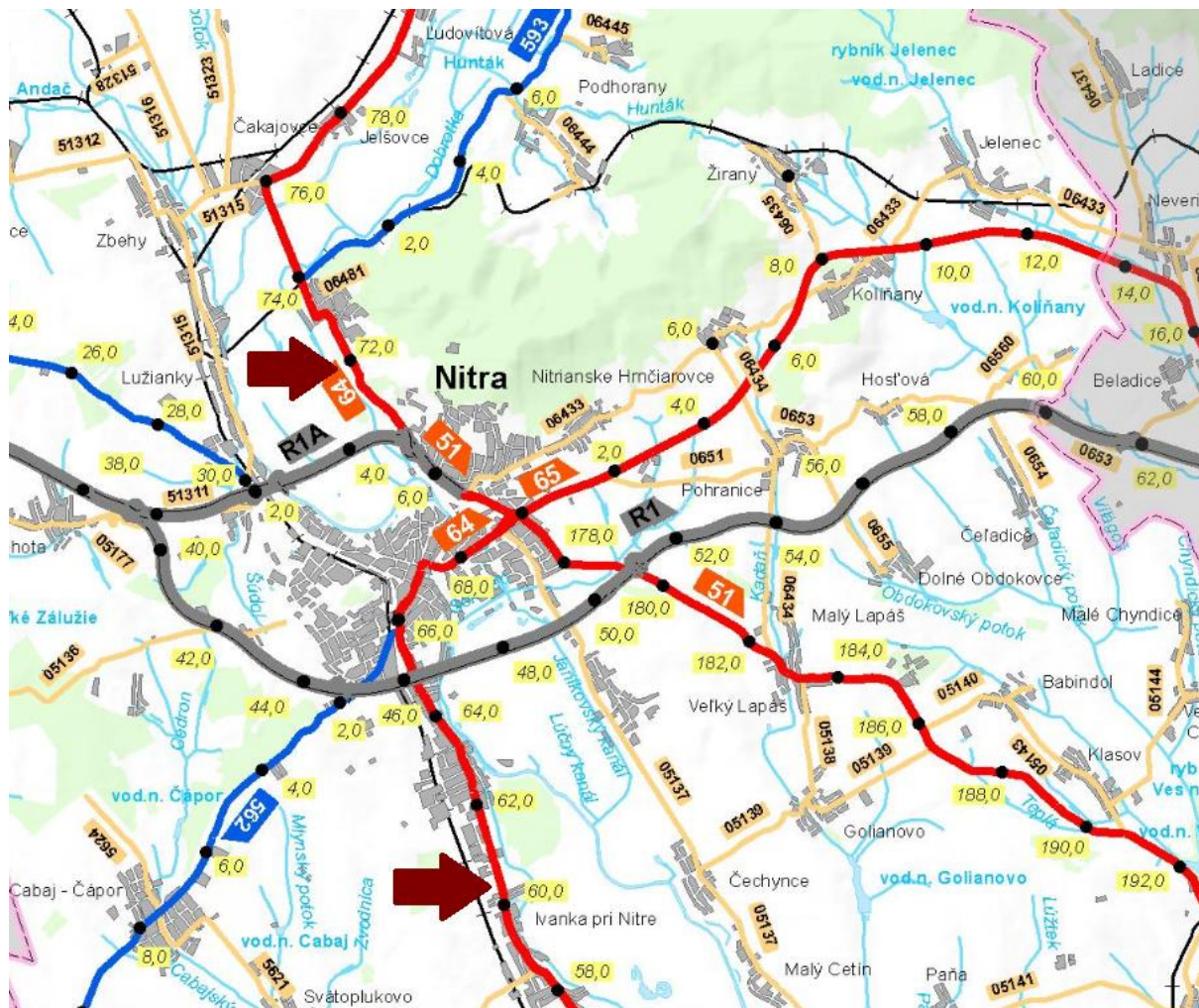
Návrh umiestnenia jednotlivých informačných tabúl zobrazujú nasledovné mapy:

Mapa 9 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre pamiatku Nitriansky hrad

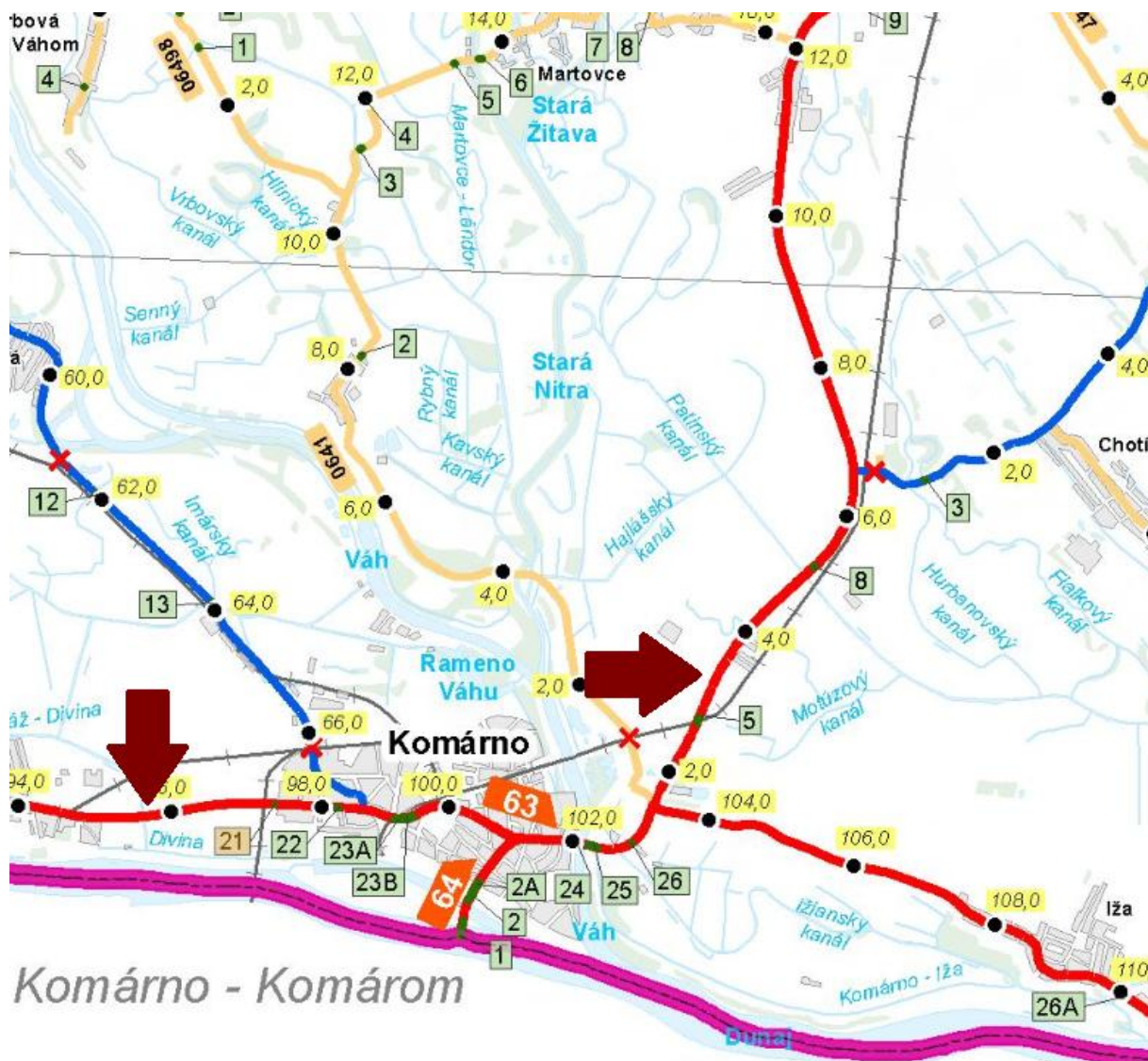
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 10 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre pamiatku Kostol Sv. Emeráma v Nitre

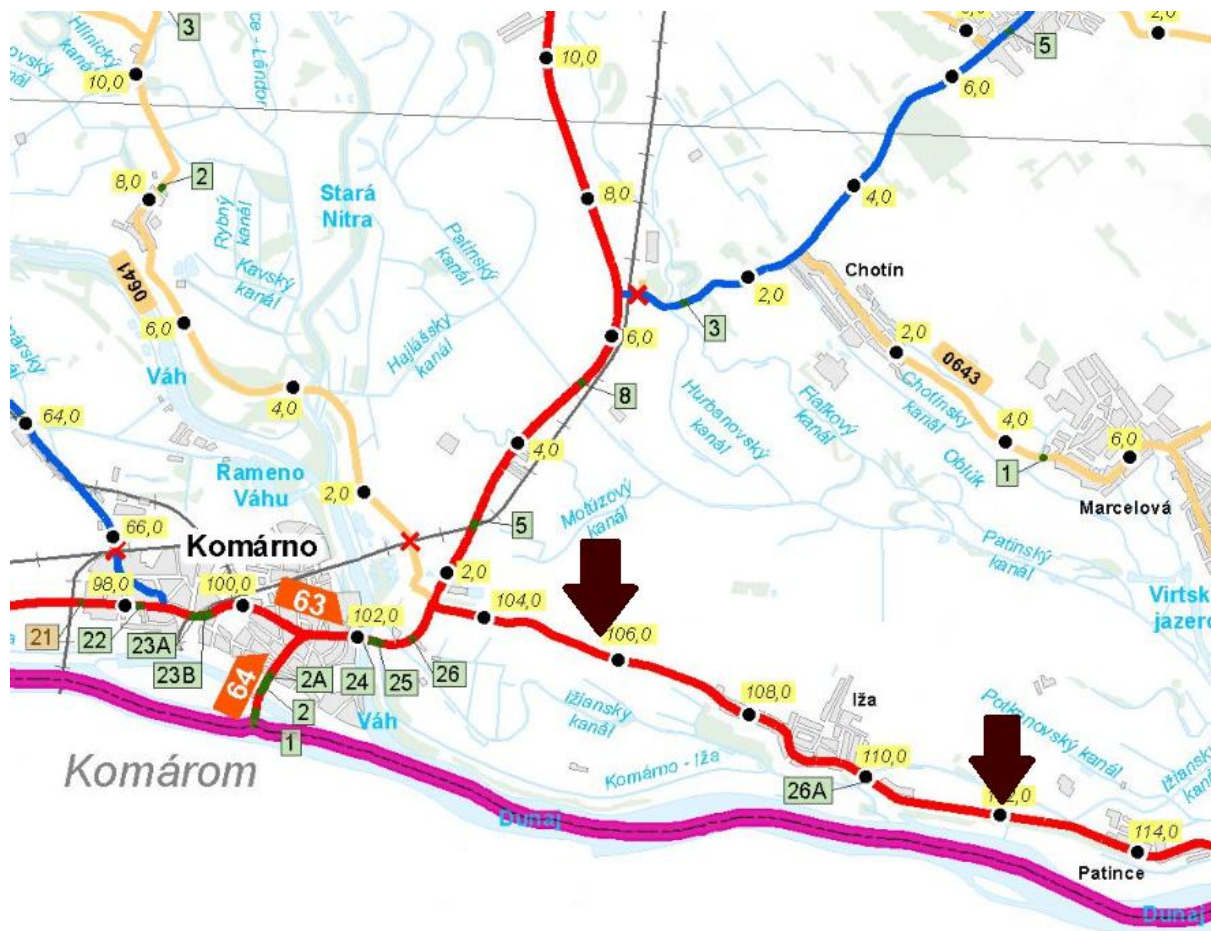
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 11 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre pamiatku Komárňanská pevnosť

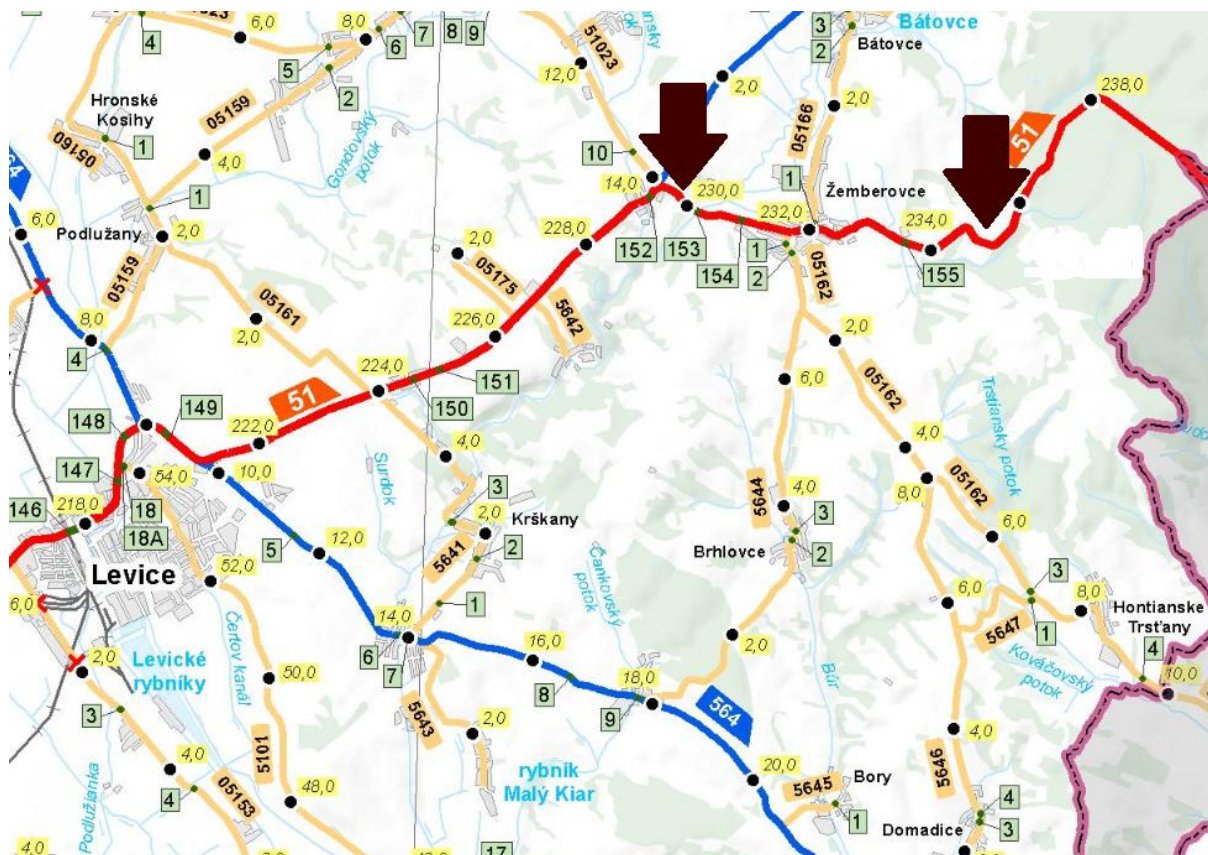
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 12 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúľ pre pamiatku Iža pri Komárne

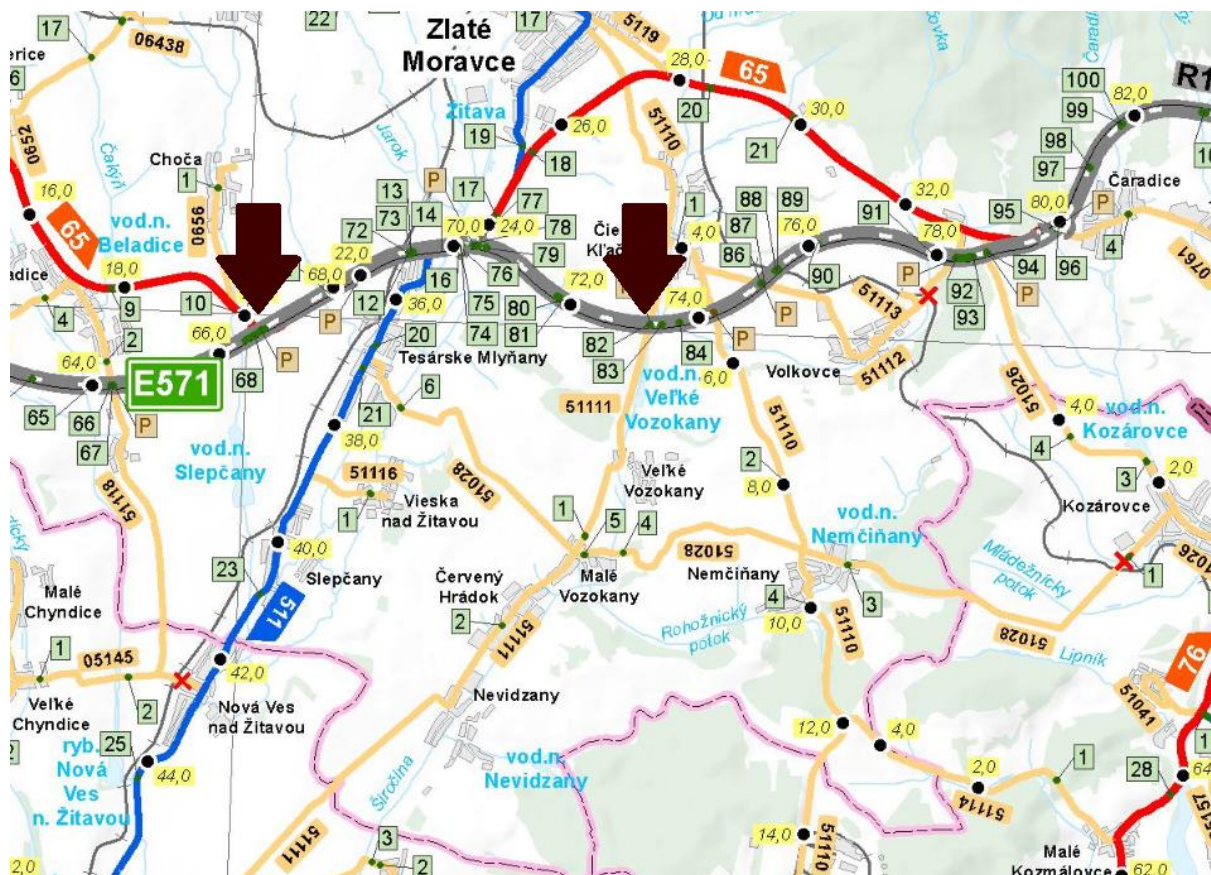
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 13 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre pamiatku Skalné obydlia v Brhlovciach

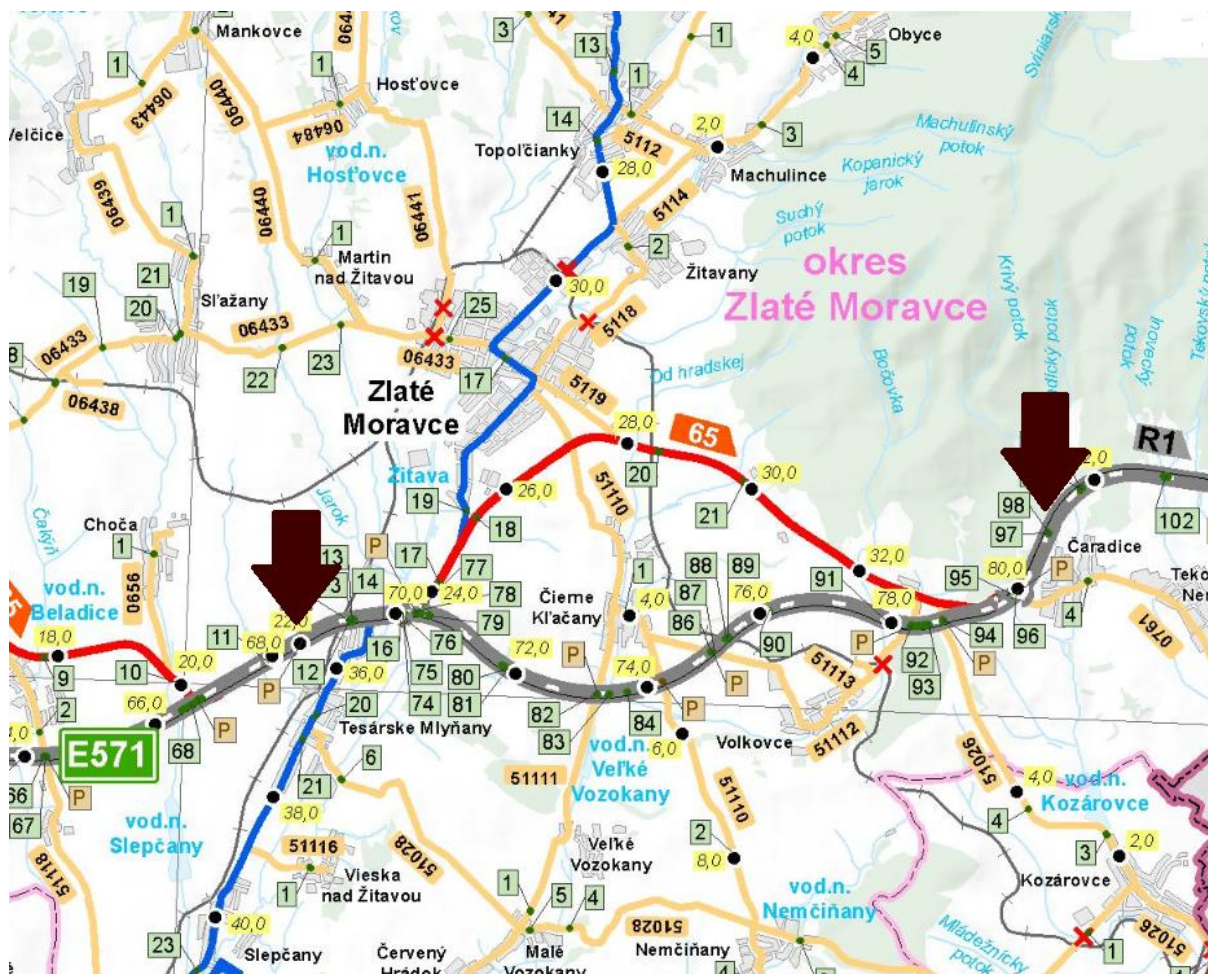
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 14 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúľ pre Arborétum Mlyňany

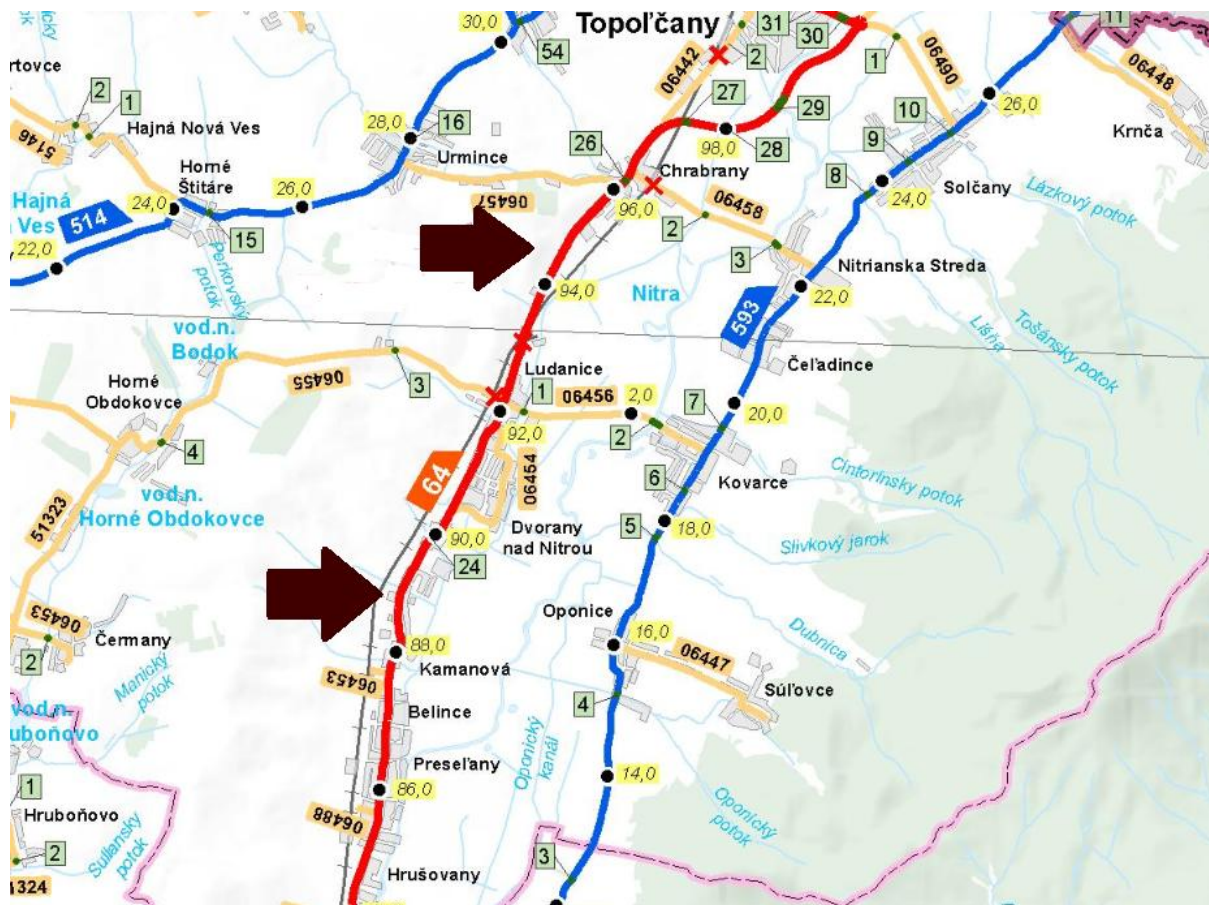
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 15 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre pamiatku Zámok v Topoľčiankach

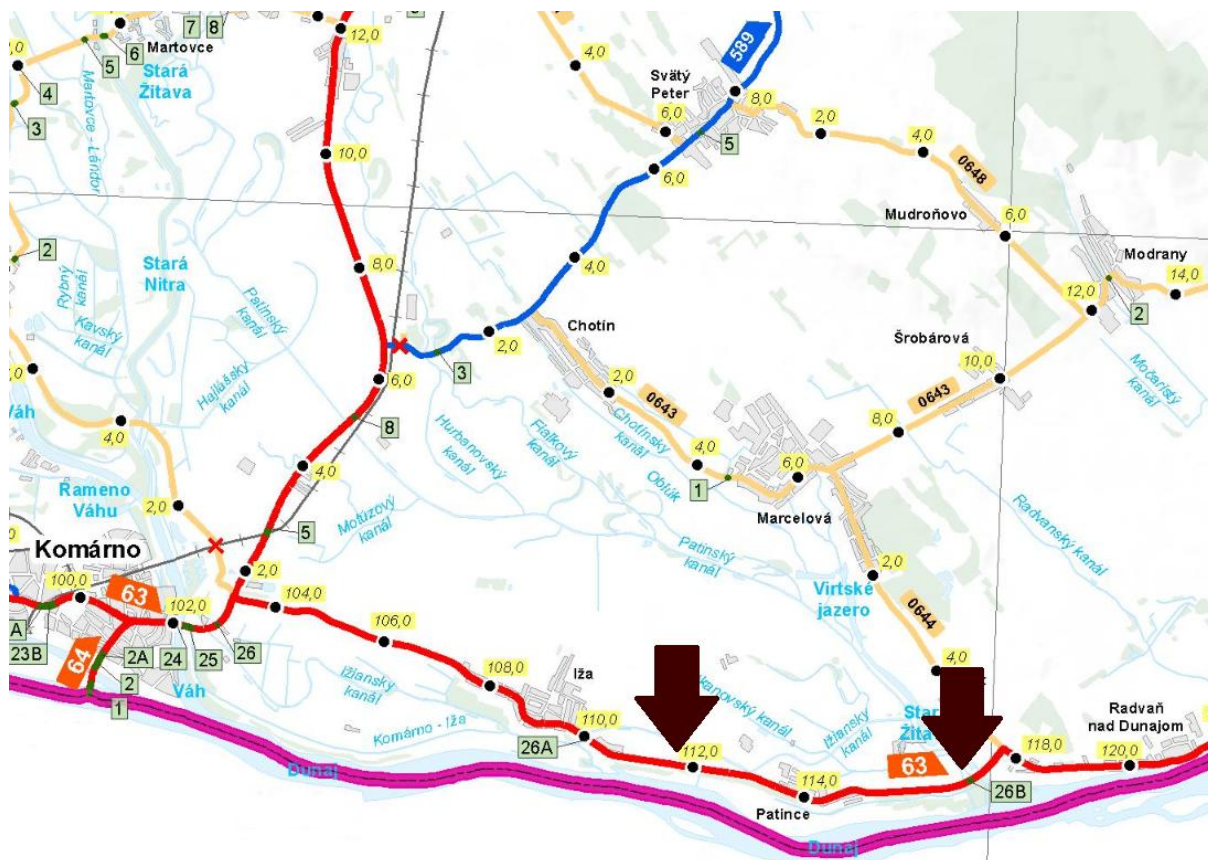
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 16 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre pamiatku Kaštieľ Oponice

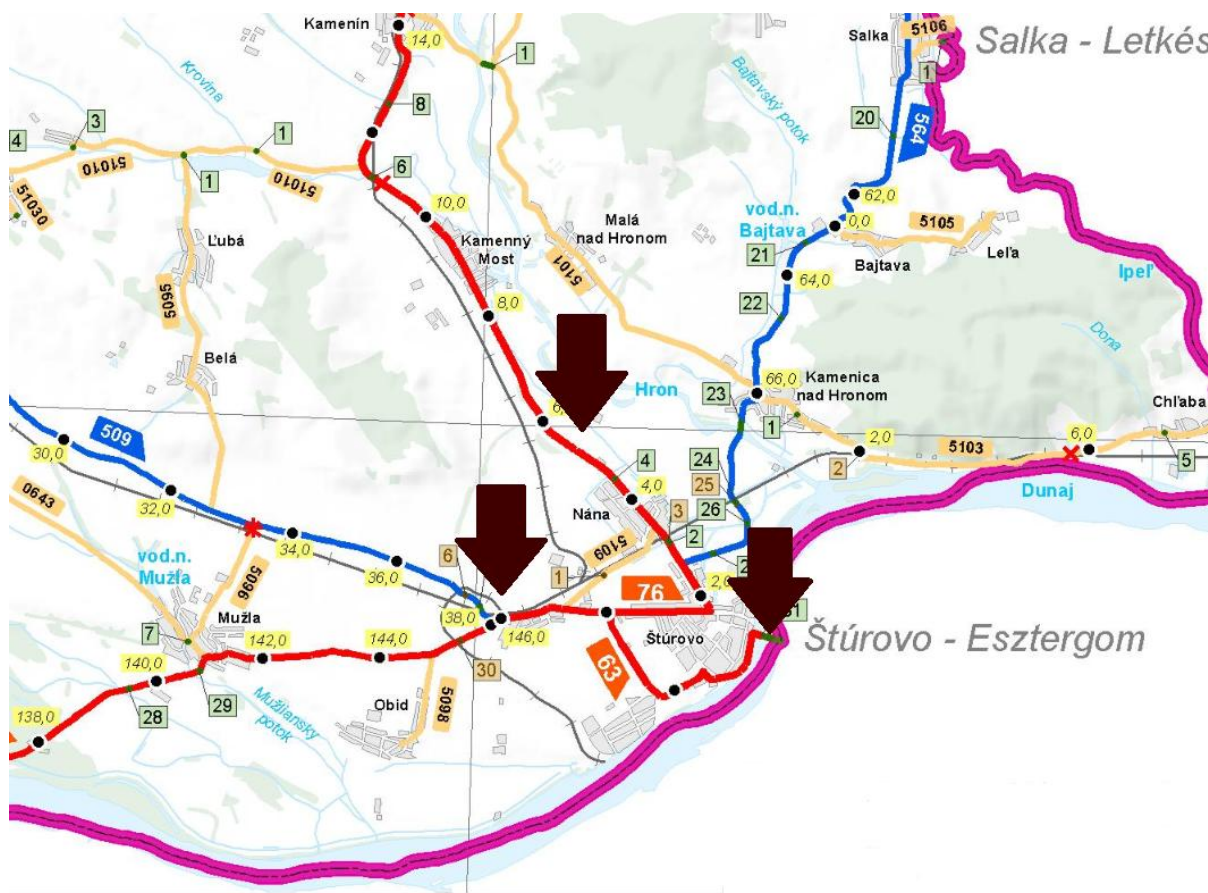
Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 19 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúl pre stredisko cestovného ruchu Patince

Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Mapa 20 Schematický náčrt umiestnenia informačných tabúlí pre stredisko cestovného ruchu Vadaš Štúrovo

Zdroj: Slovenská správa ciest <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/nitra.alej>

Vzhľadom na skutočnosť, že strediská cestovného ruchu Podhájska, Patince a Vadaš Štúrovo sú podnikateľské subjekty, umiestnenie informačných tabúlí má len odporúčací charakter, financovanie bude zabezpečené prevádzkovateľmi stredísk cestovného ruchu.

8.6 Výber cieľových skupín

Jednotlivé cieľové skupiny je potrebné presne identifikovať pre jednotlivé druhy cestovného ruchu a následne navrhnúť komunikačné nástroje. Pre jednotlivé prioritné oblasti navrhujeme nasledovné segmenty klientely:

- *Termálne pramene*

- rodiny s deťmi - Slovenská republika, Česká republika,
 - dôchodcovia - Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko, Maďarsko,
 - ekonomicky aktívni ľudia - Česká republika, Nemecko, Poľsko.
- *Cykloturistika*
 - ekonomicky aktívni klienti - Slovenská republika, Česká republika, Nemecko, Maďarsko,
 - rodiny s deťmi - Slovenská republika, Česká republika.
- *Kultúrno – poznávací cestovný ruch*
 - 50+ - Slovenská republika, Česká republika, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko,
 - ekonomicky aktívna klientela - Slovenská republika, Česká republika, Nemecko,
 - základné a stredné školy - Slovenská republika, Česká republika,
 - dôchodcovia - Slovenská republika, Česká republika.
- *Vidiecky cestovný ruch*
 - 50+ - Slovenská republika, Česká republika, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko,
 - dôchodcovia - Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko,
 - rodiny s deťmi - Slovenská republika, Česká republika.
- *MICE*
 - ekonomicky aktívni klienti - Slovenská republika, Česká republika, Nemecko, Poľsko, Maďarsko a nové perspektívne zahraničné trhy (Veľká Británia, Škandinávske krajiny a pod.).
- *Aktívna dovolenka*
 - ekonomicky aktívni klienti - Slovenská republika, Česká republika, Maďarsko a nové perspektívne zahraničné trhy (Veľká Británia, Nemecko a pod.)
Komunikačné nástroje sú uvedené v kapitole 8.7.

8.7 Marketingový mix

Jednotlivé prioritné oblasti, ktoré sú rozpracované v strategickej časti je potrebné rozpracovať aj po stránke marketingovej. Za kľúčové nástroje marketingového mixu považujeme produktové línie reálne pre vybrané segmenty klientely a komunikáciu na relevantných trhoch.

Prioritná oblasť 1: *Termálne pramene a ich využitie v cestovnom ruchu*

Produktové línie:

- Pobytové balíčky pre strednodobé a dlhodobé pobyty v termálnych kúpaliskách a kúpeľoch, rozšírená ponuka doplnkových druhov cestovného ruchu a produktov v regióne (najmä agroturizmus, gastroturizmus, vínny turizmus, kultúrno-poznávací cestovný ruch, cykloturistika).

Komunikácia:

- Rodiny s deťmi – ženské časopisy, billboardy, televízne a rozhlasové reportáže o konaní spoločenských podujatí, internetová prezentácia, mobilné aplikácie,
- Dôchodcovia – výstavy a veľtrhy (najmä Česká republika, Rakúsko, Maďarsko), billboardy, televízne a rozhlasové reportáže o konaní spoločenských podujatí,
- Ekonomicky aktívni ľudia – časopisy o podnikaní, výstavy a veľtrhy, internet, mobilné aplikácie.

Prioritná oblasť 2: *Rozvoj cykloturistiky na celom území NSK*

Produktové línie:

- Športové návštevy a pobyty v celom NSK, výlety po kvalitných a dobre značených cyklotrasách, kombinácia cykloturistiky s inými druhmi cestovného

ruchu (najmä kultúrno-poznávací cestovný ruch, vínný turizmus, agroturizmus, gastroturizmus).

Komunikácia:

- Tvorba kvalitných mapových podkladov, tvorba mobilných aplikácií pre cykloturistov, prezentácia cyklotrás na internete (vlastné stránky, odkazy na iných cyklostránkach),
- Rodiny s deťmi – ženské časopisy, billboardy, televízne a rozhlasové reportáže o konaní spoločenských podujatí, internetová prezentácia, mobilné aplikácie,
- Dôchodcovia – výstavy a veľtrhy (najmä Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko, Maďarsko), billboardy, televízne a rozhlasové reportáže o konaní spoločenských podujatí,
- Ekonomicky aktívni ľudia – časopisy o podnikaní, výstavy a veľtrhy, internet, mobilné aplikácie.

Prioritná oblasť 3: Využitie kultúrno-historického potenciálu pre cestovný ruch, rozvoj

mestského turizmu

Produktové línie:

- Kultúrno-historické cesty, poznávacie trasy po svetských a sakrálnych pamiatkach kraja, kombinované produkty – fakultatívne výlety po pamiatkach blízkeho okolia.

Komunikácia:

- Výstavy a veľtrhy, prezentácia na internete, sociálne siete, mobilné aplikácie, televízne a rozhlasové reportáže.

Prioritná oblasť 4: Podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu,

gastroturizmu, vinárstva a vinohradníctva

Produktové línie:

- Krátkodobé (najmä víkendy), strednodobé (4 – 7 dní) pobyty na vidieku, spojené s vínnym turizmom a gastrozážitkom, pobyty spojené s nenáročnými prácami pri spracovaní a výrobe vína a iných poľnohospodárskych produktov.

Komunikácia:

- Výstavy a veľtrhy, prezentácia na internete, sociálne siete, mobilné aplikácie, televízne a rozhlasové reportáže.

Prioritná oblasť 5: Podpora rozvoja MICE (kongresy a konferencie, podujatia, incentívny cestovný ruch)

Produktové línie:

- Krátkodobé odborné podujatia (konferencie, workshopy, kolokviá, výstavy, veľtrhy a pod.), incentívne podujatia

Komunikácia:

- Časopisy o podnikaní, odborné fóra pre MICE, výstavy a veľtrhy, internetové portály o MICE.

Prioritná oblasť 6: Podpora rozvoja aktívnej turistiky pre vybrané segmenty klientely

Produktové línie:

- Krátkodobé až strednodobé pobyty pri vode, vodné športy, poľovačky, rybolov, pozorovanie vtáctva.

Komunikácia:

- Časopisy o trendoch životného štýlu, športe, poľovníctve a rybárstve, výstavy a veľtrhy na Slovensku, v Českej republike, perspektívne v Nemecku.

Prioritná oblasť 7: *Podpora rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu a služieb*

Infraštruktúra a supraštruktúra cestovného ruchu často určuje realizačnú kvalitu produktu v cestovnom ruchu. Tvorí nadstavbu primárneho potenciálu a produktových línií prioritných oblastí 1 až 5. Zlepšovaním infraštruktúry cestovného ruchu a zvyšovaním kvality služieb sa vytvorí predpoklad pre zvýšenie kvality všetkých produktov v kraji, čo vytvorí priestor pre nové trhy s ekonomicky silnejšími segmentami klientely.

Prioritná oblasť 8: *Podpora rozvoja ľudských zdrojov*

Ľudské zdroje sú nositeľmi kvality produktov a služieb cestovného ruchu. Je kľúčové starať sa o rozvoj a kvalitu ľudských zdrojov v oblasti služieb. Osobitný dôraz treba klásť na zvyšovanie profesionality, kvality vzdelávania na stredných a vysokých školách, prepojenie vzdelávania s praxou. Je vhodné vytvoriť marketingové aktivity zamerané na propagáciu cestovného ruchu za účelom uvedomenia si dôležitosti tohto hospodárskeho odvetvia. Výsledkom bude zlepšenie podnikateľského prostredia, rozšírenie a kvalita trhu práce čo sa v konečnom dôsledku prejaví na kvalite produktov a služieb cestovného ruchu v kraji.

Prioritná oblasť 9: *Podpora rozvoja destinačného manažmentu, podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu*

Destinačný manažment vytvára platformu pre účinnú spoluprácu všetkých zainteresovaných subjektov cestovného ruchu v kraji. Je potrebné navzájom komunikovať a

informovať sa o nových službách a produktoch v kraji za účelom rozšírenia ponuky subjektov cestovného ruchu. Koordinácia pripadá na Odbor CR ÚNSK, ktorý by mal vytvoriť systém propagácie a distribúcie informácií o nových službách a produktoch v kraji všetkým zainteresovaným stranám. Podniky budú v takom prípade flexibilnejšie, rozšíria si vlastné produktové línie a vytvoria predpoklad pre rozšírenie klientely, resp. predĺženie pobytu v kraji.

8.8 Marketing regiónu – návrh opatrení

Podstatnou úlohou marketingu regiónu je marketingová komunikácia, ktorej cieľom je určiť cieľové trhy a na nich vhodnými nástrojmi komunikovať. Relevantnými trhmi pre príjazdový cestovný ruch je v prvom rade Česká republika, Nemecko (najmä jeho východná časť), Maďarsko, Rakúsko, Poľsko a Rusko. V prípade zapojenia NSK do koncepcie tvorby spoločných produktov v rámci Strednej Európy, resp. krajín V4 aj na vzdialenejších trhoch – najmä Ázia (najmä Kórea, Čína, Japonsko, Izrael). Pomerne perspektívnym segmentom klientely môžu byť aj krajanovia vystahovaní do Západnej Európy, Kanady a USA.

Ponuka by sa mala opierať o už uvádzané imidžové produkty, založené na jedinečnosti kraja. Cieľovými segmentmi klientely sú:

- rodiny s deťmi a seniori na termálnych kúpaliskách,
- obchodní cestujúci a odborná verejnosť v rámci MICE (vrátane doplnkových služieb pre partnerov účastníkov konferencií, tzv. Ladies programy),
- 50+ pre poznávacie zájazdy,
- mládež - najmä ako účastníci podujatí a tzv. batôžkári – backpackers.

Je potrebné zvoliť adekvátne propagačné aktivity marketingovej komunikácie. Základným nástrojom propagácie je *účasť na výstavách a veľtrhoch*, zhruba 3 až 4 veľtrhy

ročne (najmä Česká republika (napr. Holiday World Praha, GO Brno), Slovensko (ITF Slovakiatour Bratislava), Rakúsko (Ferien Viedeň). Maďarsko (Utázas Budapest)).

Druhým propagačným nástrojom je *internetová komunikácia*, vrátane sociálnych sietí. V rámci internetovej komunikácie je potrebné prevádzkovať kvalitný informačno-rezervačný portál, ktorý bude propagovať kraj, jeho jednotlivé atraktivity a produkty, ktoré bude možné on-line rezervovať. Nitriansky kraj by mal aktívne vstupovať aj na všeobecné internetové servery a portály o Slovensku (www.slovakia.travel, www.travelslovakia.sk, www.slovakia.com a pod.), resp. umiestňovať na nich odkazy na vlastný portál (napr. cez QR kódy). Druhým spôsobom komunikácie by mali byť sociálne siete – tie najmä v segmente mládež majú v dnešnej dobe mimoriadne veľkú účinnosť. Prostredníctvom sociálnych sietí je možné vytvárať skupiny priaznivcov, cez ktoré sa navzájom informujú o výnimočnostiach, atrakciách, podujatiach a pod. Výhodou internetovej komunikácie je nízka cena pri veľmi vysokej účinnosti.

Tretím propagačným nástrojom by mali byť *festivity, podujatia* a miesta zvýšeného pohybu návštevníkov kraja. Za tie považujeme najmä termálne kúpaliská – na nich je potrebné zriadiť malé propagačné centrá, kde by boli k dispozícii propagačné materiály o atraktivitách kraja, resp. billboardy upozorňujúce na výnimočnosti v kraji. V niektorých významnejších strediskách by mali vzniknúť aj Turistické informačné centrá.

V rámci domáceho cestovného ruchu viac komunikovať podujatia vo verejnoprávnych médiách formou reportáží a upútavok, resp. článkov v tlačených médiách. Taktiež odporúčame viac komunikovať so školami a inými vzdelávacími inštitúciami, ponúkať im mimosezónne poznávacie/pobytové zájazdy.

8.9 Finančné zabezpečenie

Rozpočtové prostriedky na pokrytie marketingového plánu môžu byť zabezpečené z verejných zdrojov (miestne rozpočty – samosprávny kraj + 7 okresov, štátny rozpočet), zo zdrojov z podnikateľského sektora a zo zdrojov EÚ. Koordinácia čerpania verejných zdrojov

na marketing kraja bude podstatne v kompetencii ÚNSK, konkrétne odboru cestovného ruchu NSK.

Veľká časť zdrojov by mala vychádzať zo súkromného sektora. Podnikatelia v cestovnom ruchu sú motivovaní zvýšiť výkony a návštevnosť, čím časť svojich ziskov môžu investovať do reklamy a propagácie.

Ďalšia časť finančných zdrojov do marketingu by mohla plynúť v rámci Oblastných organizácií cestovného ruchu (OOCR) v kraji. Momentálne na území kraja pôsobí len jedna oblastná organizácia CR - NOCR, čo je na také veľké územie málo. Je potrebné motivovať a vzdelávať predstaviteľov verejného a súkromného sektora k spolupráci, ktorá vyústi okrem iného aj do vzniku nových OOCR.

Tretou časťou finančných zdrojov sú fondy Európskej únie. Momentálne existuje Partnerská dohoda o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014-2020. Partnerská dohoda definuje stratégiu a priority pre efektívne a účinné investície v objeme 15,3 mld. eur na najbližších 10 rokov. Štrukturálne fondy a Kohézny fond predstavujú 13,7 mld. eur, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka 1,55 mld. eur a Európsky námorný a rybársky fond 15,8 mil. eur.

Slovenská republika bude v programovom období 2014 - 2020 čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy prostredníctvom operačných programov v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca.

Operačné programy cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti budú nasledovné:

- Výskum a inovácie (2 266 776 537 €)
- Integrovaná infraštruktúra (3 966 645 373 €)
- Ľudské zdroje (2 204 983 517 €)
- Kvalita životného prostredia (3 137 900 110 €)
- Integrovaný regionálny Operačný program (1 754 490 415 €)

- Efektívna verejná správa (278 449 284 €)
- Technická pomoc (159 071 912 €)
- Program rozvoja vidieka (1 545 272 844 €)
- Rybné hospodárstvo (15 785 000 €)

Operačné programy cieľa Európska územná spolupráca sú pre NSK relevantným programom cezhraničnej spolupráce (časť SK - HU 2014 – 2020), ako aj Programy nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce. V rámci tohto operačného programu je vyčlenených 223 367 272 eur.

9. Akčný plán rozvoja cestovného ruchu a marketingových aktivít NSK na roky 2016 a 2017

Základné aktivity rozvoja cestovného ruchu v kraji na roky 2016 a 2017 možno rozdeliť do troch základných oblastí:

- Zvýšenie kvality služieb
- Rozvoj cykloturistiky a cyklotrás
- Marketingové aktivity

Hlavným koordinátorom a vykonávateľom akčného plánu je Odbor cestovného ruchu NSK. Partnermi participujúcimi na akčnom pláne budú odborníci zo vzdelávacích inštitúcií, Regionálnych rozvojových agentúr, predstavitelia samosprávy, Miestnych združení cestovného ruchu, podnikateľské subjekty, Miestne akčné skupiny a iní.

Zvýšenie kvality služieb. Služby cestovného ruchu sú vnímané zákazníkom ako faktor kvality. Preto je dôležité investovať do zlepšovania kvality v prvom rade ubytovacích služieb na vidieku, v ďalšom ostatných služieb cestovného ruchu, najmä stravovacích a doplnkových. Zvyšovanie kvality ubytovacích služieb na vidieku sa bude realizovať na základe VZN č. 4/2015. Koncepcia poskytovania dotácií by sa mala zamerať najmä na podporu a rozširovanie certifikovaných ubytovacích zariadení na vidieku v rámci NSK. Certifikácia je nástroj udržateľnosti kvality ubytovacích zariadení a vytvára platformu pre spoluprácu. Bolo by vhodné vytvoriť sieť už existujúcich zariadení, ktorá by mohla byť spoločne propagovaná a komunikovaná v ponuke NSK. Finančné zdroje môžu byť použité v zmysle VZN č. 4/2015, odporúčame podporovať aj budúcich certifikovaných ubytovateľov, ktorí rozšíria sieť ubytovacích zariadení v kraji, čím potenciálne zvýšia pestrosť a rozmanitosť ponuky ubytovania na vidieku. Podpora by sa mohla orientovať aj na pomoc pri podávaní projektov a čerpaní finančných zdrojov v rámci fondov EÚ na podporu rozvoja vidieka (napr. rozširovanie ubytovacích služieb v rámci vidieckeho turizmu, agroturizmu a vínného turizmu). Druhou oblasťou je podpora zvyšovania kvality ostatných služieb cestovného ruchu na základe VZN č. 5/2015. Ide o rozširovanie a zvyšovanie kvality doplnkových služieb

v cestovnom ruchu. Odporúčame podporovať súkromný aj verejný sektor v cestovnom ruchu. Podpora by sa mala orientovať napr. na stravovacie služby využívajúce regionálne produkty NSK, podporu služieb v rámci cyklotrás, vínneho turizmu. Všeobecne by sa finančné zdroje mohli čerpať aj na propagačné aktivity (tlač pohľadníc s vyobrazením ubytovacieho, resp. stravovacieho zariadenia, zriadenie web stránky s možnosťou on-line rezervácie, propagácia siete certifikovaných ubytovacích zariadení na internete a v tlačенých médiách a pod.)

Prehľad plnenia časti akčného plánu zvyšovania kvality ubytovacích služieb a ostatných služieb cestovného ruchu uvádzajú nasledovné tabuľky:

Všeobecne záväzné nariadenie Nitrianskeho samosprávneho kraja o poskytovaní dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu certifikovaných ubytovacích zariadení na vidieku č.4 / 2015

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre – katedra regionalistiky a rozvoja vidieka, RRA Nitra
Príjemcovia:	Majitelia certifikovaných ubytovacích zariadení CR v NSK
Finančný plán:	Rok 2016 – 20 000,- € Rok 2017 – 30 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017

Všeobecne záväzné nariadenie Nitrianskeho samosprávneho kraja o poskytovaní dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu rozvoja cestovného ruchu č.5 / 2015

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	
Príjemcovia:	Miestne združenia cestovného ruchu, podnikateľské subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu, občianske združenia, obce, mestá, neziskové organizácie pôsobiace v cestovnom ruchu
Finančný plán:	Rok 2016 – 120 000,- € Rok 2017 – 200 000,- €

Harmonogram:	Rok 2016 – 2017
---------------------	-----------------

Rozvoj cykloturistiky a cyklotrás. Cykloturistika je identifikovaná ako jedna z dominantných atraktivít NSK. Vďaka priaznivému reliéfu, vhodnému prírodnému prostrediu a skutočnosti, že cez kraj vedie Medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6 je základnou prioritou podporovať budovanie a značenie nových cyklotrás. Prijemcovia dotácií NSK budú obce a mestá kraja, aktívne združenia cestovného ruchu a cykloturisti. Hlavný akcent sa kladie na tri oblasti:

- obnova a značenie cyklotrás,
- budovanie spevnených cyklotrás,
- vybudovanie a značenie cyklistického chodníku na trase Nitra – Vrábľa.

Budovanie, obnova a značenie cyklotrás sa bude realizovať v zmysle Stratégie rozvoja cyklotrás a cyklodopravy na roky 2016 – 2020. Vytvorí sa pomerne hustá, kvalitná a dobre značená sieť cyklotrás v kraji, čím sa zlepši napojenie na Medzinárodnú cyklotrasu EUROVELO 6. Vytvorí sa tak predpoklad pre rozšírenie medzinárodnej klientely v rámci cykloturistiky, čo prinesie multiplikačný efekt, zvýši sa sezónny dopyt po kvalitnejších a drahších službách cestovného ruchu.

Vybudovanie a značenie cyklistického chodníku na trase Nitra – Vrábľa vytvorí základný predpoklad pre východiskový bod krajské mesto Nitra smerom do centrálnej časti kraja s napojením na ďalšie cyklotrasy. Terén navrhovanej cyklotrasy je veľmi zaujímavý a atraktívny, pritom nenáročný a vhodný pre všetky segmenty klientely vrátane rodín s deťmi.

Prehľad plnenia časti akčného plánu rozvoja cykloturistiky a cyklotrás uvádzajú nasledovné tabuľky:

Obnova a značenie cyklotrás v NSK

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Na základe VO
Prijemcovia:	Obce, mestá, mikroregióny, združenia CR, občianske združenia,

	cykloturisti
Finančný plán:	Rok 2016 – 60 000,- € Rok 2017 – 60 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017 Značenie, obnova a budovanie cyklotrás v NSK podľa Stratégie rozvoja cyklotrás a cyklodopravy na roky 2016 – 2020

Budovanie spevnených cyklotrás

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Na základe VO
Príjemcovia:	Obce, mestá, mikroregióny, občianske združenia, cykloturisti
Finančný plán: Rozpočet NSK (kapitálové výdavky)	Rok 2016 – 100 000,- € na prípravnú PD Rok 2017 – 400 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017

Projekt „Cyklistický chodník Nitra – Vráble“

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Mesto Nitra
Príjemcovia:	Obce, mestá, mikroregióny, občianske združenia, cykloturisti
Finančný plán:	Rok 2016 – 25 000,- € – vlastné zdroje NSK na kofinancovanie projektu Rok 2017 – 25 000,- € – vlastné zdroje NSK na kofinancovanie projektu Projekt EÚ, ktorý je súčasťou RIUS v hodnote cca 3.000 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017

Marketingové aktivity. Marketing, najmä propagácia a zvyšovanie povedomia o výnimočnostiach kraja je jednou z kľúčových úloh rozvoja cestovného ruchu. Je potrebné orientovať sa na nasledovné oblasti:

- organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia a účasť na konferenciách,
- tvorba propagačných predmetov,
- účasť na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu doma a v zahraničí,
- podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov www.regionnitra.sk a www.ubytovanienuvidieku.sk vrátane jazykových mutácií,
- spracovanie a výroba reprezentačnej knihy o Nitrianskom samosprávnom kraji,
- tvorba informačných a propagačných tabúl a ich rozmiestnenie pri hlavných dopravných tepnách v kraji.

Organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia a účasť na konferenciách sa bude orientovať na propagáciu atraktivít kraja v médiách (najmä v rámci Slovenska a Českej republiky), dotlač propagačných materiálov a účasti na odborných podujatiach a konferenciách doma a v zahraničí. Zvýši sa tým povedomie o kraji, jeho atraktivitách, čo pravdepodobne zvýši dopyt po službách v kraji a pri zachovaní kvality služieb v cestovnom ruchu aj udržateľný nárast výkonov v cestovnom ruchu.

Tvorba propagačných predmetov sa bude orientovať na výrobu a distribúciu propagačných predmetov, charakterizujúcich NSK. Propagačné predmety budú k dispozícii na výstavách, veľtrhoch a ostatných podujatiach v cestovnom ruchu.

Účasť na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu doma a v zahraničí. Napriek skutočnosti, že v súvislosti s intenzívnym využívaním internetových portálov postupne klesá účasť a popularita veľtrhov a výstav, je nutné uvažovať s účasťou na vybraných podujatiach. Vzhľadom na výkony v príjazdovom cestovnom ruchu navrhujeme účasť na ITF SlovakiaTour v Bratislave, Regióny Slovenska v Nitre a Holiday World v Prahe. Okrem uvedených podujatí je aktuálne v blízkej budúcnosti rozšíriť o účasť na veľtrhoch Ferienmesse vo Viedni a Utazás v Budapešti.

Podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov www.regionnitra.sk a www.ubytovaniemavidieku.sk vrátane jazykových mutácií. Ako bolo uvedené, pomerne rapídne sa zvyšuje využívanie internetových portálov k propagácii regiónu a jeho služieb. Preto je nevyhnutné podporovať a udržiavať vybrané internetové portály (www.regionnitra.sk a www.ubytovaniemavidieku.sk). Osobitný dôraz je potrebné klásť na optimalizáciu stránok pre internetové vyhľadávače (SOL) a podporu aplikácií pre mobilné telefóny.

Spracovanie a výroba reprezentačnej knihy o Nitrianskom samosprávnom kraji je dôležitým článkom propagácie najmä pre významných partnerov doma a v zahraničí. Reprezentačná obrazová publikácia by mala nadviazať na úspešný titul Šťastný kraj/Happy Region, mala by obsahovať čo najviac kvalitných, prípadne emotívnych fotografií atraktívnych a významných miest kraja.

Tvorba informačných a propagačných tabúl a ich rozmiestnenie pri hlavných dopravných tepnách v kraji. Veľké informačné tabule atraktivít blízkeho okolia sú v zahraničí, ale aj v niektorých častiach Slovenska samozrejmosťou. Ide o tabule hnedej farby s rozmermi cca 2 x 1,5 m s vyobrazením pamiatky. Obrazy musia byť výtvarne atraktívne a umiestňované na hlavných dopravných tepnách kraja.

Prehľad plnenia časti akčného plánu zameraného na marketingové aktivity uvádzajú nasledovné tabuľky:

Organizácia podujatí, tvorba propagačných materiálov, inzercia a konferencie

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Na základe VO
Príjemcovia:	Návštevníci, turisti
Finančný plán:	Rok 2016 – 40 000,- € Rok 2017 – 50 000,- €

Harmonogram:	Rok 2016 Podujatia a konferencie – 5 000,- € Inzercia – 10 000,- € Tlač propagačných materiálov 25 000,- €
---------------------	--

Propagačné predmety

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Na základe VO
Príjemcovia:	Návštevníci výstav, veľtrhov a podujatí CR
Finančný plán:	Rok 2016 – 10 000 ,- € Rok 2017 – 12 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017

Účasť na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu doma i v zahraničí

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Miestne združenia cestovného ruchu, mikroregióny a podnikateľské subjekty pôsobiace v CR, MAS NSK
Príjemcovia:	Návštevníci výstav a veľtrhov – potenciálni návštevníci NSK
Finančný plán:	Rok 2016 – 80 000,- € Rok 2017 – 85 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – ITF SLOVAKIATOUR Bratislava, HOLIDAY WORLD Praha, REGIÓN SLOVENSKA Nitra Rok 2017 – ITF SLOVAKIATOUR Bratislava, HOLIDAY WORLD Praha, REGIÓN SLOVENSKA Nitra, FERIENMESSE Viedeň, UTAZÁS Budapešť

Podpora, správa a údržba turisticko-informačných portálov www.regionnitra.sk a www.ubytovanienauidieku.sk
vrátane jazykových mutácií

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu
Partneri:	Referát informatiky ÚNSK, Odbor vzdelávania a kultúry ÚNSK
Príjemcovia:	Návštevníci portálu, turisti
Finančný plán:	Rok 2016 – 5 000,- € Rok 2017 – 10 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 5 000,- € (správa a údržba) Rok 2017 – 5 000,- € (správa a údržba) 5 000,- € (preklad do cudzieho jazyka)

Spracovanie a výroba reprezentačnej knihy o Nitrianskom samosprávnom kraji

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu, odbor vzdelávania a kultúry
Partneri:	Na základe VO
Príjemcovia:	Domáce a zahraničné návštevy NSK, návštevníci výstav a veľtrhov
Finančný plán:	Rok 2016 – 20 000,- € Rok 2017 – 10 000,- €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017

Tvorba informačných a propagačných tabúl a ich rozmiestnenie pri hlavných dopravných tepnách v kraji

Nositeľ projektu:	ÚNSK – odbor cestovného ruchu, odbor vzdelávania a kultúry
Partneri:	Na základe VO
Príjemcovia:	Návštevníci a tranzitní turisti v NSK
Finančný plán:	Rok 2016–10 000 € Rok 2017–20 000 €
Harmonogram:	Rok 2016 – 2017

10. Informačné zdroje

1. ČUKAN, J., DUBCOVÁ, A., KRAMÁREKOVÁ, H., RUTTKAY, A., ŠTEVKO, A.: Šťastný kraj / A happy region : Nitriansky samosprávny kraj / Nitra self-governing region. 3. vydanie. Topoľčany : Tristanpress, 2013. - 143 s. - ISBN 978-80-89173-40-2,
 2. HOLÚBEK, T. 2013. Turisti obchádzajú Nitriansky kraj, na chvoste je už desaťročia. In *SME* [online]. 2013 [cit. 24.2.2015]. Dostupné na internete <<http://nitra.sme.sk/c/6678705/turisti-obchadzaju-nitriansky-kraj-na-chvoste-je-uz-desatrocia.html>>
 3. HRABÁNKOVÁ M., 2011. *Faktory regionálneho rozvoje a jejich vliv*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2011. 111 s. ISBN 978-80-7204-752-9.
 4. JAKUBÍKOVÁ, D. 2009. *Marketing v cestovnom ruchu*. Praha: Grada, 2009. 288 s. ISBN 978-80-247-3247-3.
 5. KOREC P., LAUKO V., TOLMÁČI L., ZUBRICZKÝ G.: 1997. *Kraje a okresy Slovenska – nové administratívne členenie*. Bratislava : Vydavateľstvo Q111
 6. MICHÁLKOVÁ A., 1999. *Rozvoj cestovného ruchu v regióne*. Bratislava: Ekonóm,2004. 193 s. ISBN 80-225-1149-8.
 7. PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Vydavateľstvo EKONÓM, ISBN 978-80-225-2476-6
 8. SHARMA K. K., 2004. *Tourism and regional development*. New Delhi: Sarup and Sons, 2004. 287 s . ISBN 81-7625-529-7.
 9. ŠÜLE P., ŠÜLE P. ML., 2005. *Encyklopédia miest a obcí Slovenska*. Lučenec : PS LINE, 2005. 960 s. [ISBN 80-969388-8-6](#).
-
- 9 Zákon č.539/2008 o podpore regionálneho rozvoja
 - 10 Zákon č.91/2010 o podpore cestovného ruchu
 - 11 Zákon č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
 - 12 Regionálna rozvojová agentúra TOPOĽČIANSKO: *Stratégia rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2006-2013*. 47 s.

- 13 Vajda, T., Péntesová, E., Fitos, A., 2007: Marketingový plán CR NSK 2007 - 2013
REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ AGENTÚRA ŠAĽA
- 14 Aktualizácia stratégie rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2007 – 2013 a aktualizácia akčného plánu pre jednotlivé strategické ciele na roky 2011 - 2013. 78 s.
- 15 Regionálna rozvojová agentúra Komárno, Kultúrno-historické pamiatky ako potenciál rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja.
- 16 Dubcová, Alena - Kramáreková, Hilda - Ballayová, Zuzana - Bilic, Michal - Boltížiar, Martin - Končalová, Alexandra - Krogmann, Alfred - Nemčíková, Magdaléna - Némethová, Jana - Oláhová, Jana - Oremusová, Daša - Rampašeková, Zuzana - Repaská, Gabriela - Šolcová, Lucia - Trembošová, Miroslava - Valach, Martin - Vilinová, Katarína - Veselovský, Ján - Vojtek, Matej: Štúdiá rozmiestnenia cyklotrás v Nitrianskom samosprávnom kraji (I. etapa). - Nitra : UKF, 2011. - 68 s. Štúdiá rozmiestnenia cyklotrás NSK, UKF Nitra.
- 17 Dubcová, Alena - Kramáreková, Hilda - Bilic, Michal - Boltížiar, Martin - Končalová, Alexandra - Krogmann, Alfred - Nemčíková, Magdaléna - Némethová, Jana - Oláhová, Jana - Oremusová, Daša - Rampašeková, Zuzana - Repaská, Gabriela - Šolcová, Lucia - Trembošová, Miroslava - Valach, Martin - Vilinová, Katarína - Veselovský, Ján - Vojtek, Matej: Štúdiá rozmiestnenia cyklotrás v Nitrianskom samosprávnom kraji (II. etapa). - Nitra : UKF, 2012. - 265 s.
- 18 Dubcová, Alena - Kramáreková, Hilda - Boltížiar, Martin - Krogmann, Alfred - Némethová, Jana - Rampašeková, Zuzana - Repaská, Gabriela - Šolcová, Lucia - Trembošová, Miroslava - Valach, Martin - Vilinová, Katarína - Veselovský, Ján - Vojtek, Matej – Vojteková, Jana, 2014: Krajina a ľudia Nitrianskeho samosprávneho kraja. UKF Nitra, 201 s.
- 19 Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012
- 20 Staré mesto kniežat ponúka hrad aj hrdinu s mečom. In *Hnonline* [online]. 2014 [cit. 24.2.2015]. Dostupné na internete <<http://hnporadna.hnonline.sk/clanky-168/stare-mesto-kniezat-ponuka-hrad-aj-hrdinu-s-mecom-627539>>
- 21 <www.statistics.sk>Nitriansky kraj v číslach 2014

- 22 <<http://www.agrokomplex.sk/vystavisko/profil-podniku/>>
- 23 <<http://www.nisys.sk/www/content/nisys/npr-zoborska-lesostep/0/205>>
- 24 <<http://www.tkpodhajska.sk/kupalisko/geotermalny-pramen>>
- 25 <<http://www.slovakiatrip.sk/destinacie/Parizske-mociare-Gbelce?oid=6818>>
- 26 <<http://www.zamok-topolcianky.sk/main.php?menu=1&lang=sk>>
- 27 <<http://www.arboretum.sav.sk/>>
- 28 <http://www.muzeumnitra.sk/dom_%C4%BEudoveho_byvania_v_sali.html>
- 29 <<http://slovakia.travel/pevnost-komarno>>
- 30 <<http://www.brhlovce.sk/page/skalne-obydlia>>
- 31 <<http://www.kamnavylet.sk/atrakcie/kone-jazdectvo/>>
- 32 <<http://slovakia.travel/nitrianska-vinohradnicka-oblast>>
- 33 <<http://slovakia.travel/juznoslovenska-vinohradnicka-oblast>>
- 34 <<http://slovakia.travel/co-vidiet-a-robit/sport-a-aktivna-dovolenka/cykloturistika>>
- 35 <<http://hotelmikado.sk/konferencie>>
- 36 <http://www.regionnitra.sk/index.php?Itemid=19&id=3&layout=blog&option=com_content&view=category&lang=sk&limitstart=7>
- 37 <<http://www.muzeumlevice.sk/index.php?mnu=EXBO>>

P R Í L O H Y

Príloha 1: Zoznam obcí Nitrianskeho samosprávneho kraja

Príloha 2: Rozhľadne v NSK

Príloha 3: Náučné chodníky a náučné lokality v Nitrianskom samosprávnom kraji

Príloha 4: Turistické zaujímavosti NSK

Príloha 5: Hradý, zámky a kaštiele NSK

Príloha 6: Lokalizácia turistických atraktivít NSK

Príloha 7: Lokalizácia hradov, zámkov a kaštieľov NSK

Príloha 8: Termálne pramene a kúpaliská v NSK

Príloha 9: Lokalizácia termálnych kúpalísk v NSK

Príloha 10: Štatistické ukazovatele výkonov v cestovnom ruchu za roky 2009 – 2014

Príloha 1
Zoznam obcí patriacich do Nitrianskeho samosprávneho kraja

Názov okresu	Názov obce
<i>Okres Komárno</i>	Bajč, Bátorove Kosihy, Bodza, Bodzianske Lúky, Brestovec, Búč, Čalovec, Čičov, Dedina Mládeže, Dulovce, Holiare, Hurbanovo, Chotín, Imeľ, Iža, Kameničná, Klížska Nemá, Kolárovo, Komárno, Kravany nad Dunajom, Lipové, Marcelová, Martovce, Moča, Modrany, Mudroňovo, Nesvady, Okoličná na Ostrove, Patince, Pribeta, Radvaň nad Dunajom, Sokolce, Svätý Peter, Šrobárová, Tôň, Trávník, Veľké Kosihy, Virt, Vrbová nad Váhom, Zemianska Olča, Zlatná na Ostrove
<i>Okres Nové Zámky</i>	Andovce, Bajtava, Bardoňovo, Bánov, Belá, Bešeňov, Bíňa, Branovo, Bruty, Čechy, Černík, Dedinka, Dolný Ohaj, Dubník, Dvory nad Žitavou, Gbelce, Hul, Chľaba, Jasová, Jatov, Kamenica nad Hronom, Kamenín, Kamenný Most, Kmeťovo, Kolta, Komjatice, Komoča, Leľa, Lipová, Ľubá, Malá nad Hronom, Malé Kosihy, Maňa, Michal nad Žitavou, Mojzesovo, Mužla, Nána, Nová Vieska, Nové Zámky, Obid, Palárikovo, Pavlová, Podhájska, Pozba, Radava, Rastislavice, Rúbaň, Salka, Semerovo, Sikenička, Strekov, Svodín, Šarkan, Štúrovo, Šurany, Trávnica, Tvrdošovce, Úlany nad Žitavou, Veľké Lovce, Veľký Kýr, Vlkaš, Zemné
<i>Okres Šaľa</i>	Diakovce, Dlhá nad Váhom, Hájske, Horná Kráľová, Kráľová nad Váhom, Močenok, Neded, Selice, Šaľa, Tešedíkovo, Trnovec nad Váhom, Vlčany, Žihárec
<i>Okres Nitra</i>	Alekšince, Báb, Babindol, Branč, Cabaj – Čápor, Čab, Čajakovce, Čechynce, Čeladice, Čifáre, Dolné Obdokovce, Golianovo, Hostová, Hruboňovo, Ivanka pri Nitre, Jarok, Jelenec, Jelšovce, Kapince, Klasov, Kolíňany, Lefantovce, Lehota, Lúčnica nad Žitavou, Ľudovítová, Lukáčovce, Lužianky, Malé Chyndice, Malé Zálužie, Malý Cetín, Malý Lapáš, Melek, Mojmírovce, Nitra, Nitrianske Hrnčiarovce, Nová Ves nad Žitavou, Nové Sady, Paňa, Podhorany, Pohranice, Poľný Kesov, Rišňovce, Rumanová, Svätoplukovo, Štefanovičová, Šurianky, Tajná, Telince, Veľká Dolina, Veľké Chyndice, Veľké Zálužie, Veľký Cetín, Veľký Lapáš, Vinodol, Vráble, Výčapy – Opatovce, Zbehy, Žirany, Žitavce
<i>Okres Zlaté Moravce</i>	Beladice, Čaradice, Červený Hrádok, Čierne Kľačany, Hostie, Hostovce, Choča, Jedľové Kostofany, Kostofany pod Tribečom, Ladice, Lovce, Machulince, Malé Vozokany, Mankovce, Martin nad Žitavou,

	Nemčičany, Neverice, Nevidzany, Obyce, Skýcov, Sľažany, Slepčany, Tekovské Nemce, Tesárske Mlyňany, Topoľčianky, Velčice, Veľké Vozokany, Vieska nad Žitavou, Volkovce, Zlaté Moravce, Zlatno, Žikava
<i>Okres Levice</i>	Bajka, Bátorovce, Beša, Bielovce, Bohunice, Bory, Brhlovce, Čajkov, Čaka, Čata, Demandice, Devičany, Dolná Seč, Dolné Semerovce, Domadice, Dolný Pial, Drženice, Farná, Hokovce, Hontianska Vrbica, Hontianske Trst'any, Horná Seč, Horné Semerovce, Horné Turovce, Horný Pial, Hrkovce, Hronovce, Hronské Kľačany, Hronské Kosihy, Iňa, Ipeľské Úľany, Ipeľský Sokolec, Jabloňovce, Jesenské, Jur nad Hronom, Kalná nad Hronom, Keť, Kozárovce, Krškany, Kubáňovo, Kukučínov, Kuraľany, Levice, Lok, Lontov, Lula, Málaš, Malé Kozmálovce, Malé Ludince, Mýtné Ludany, Nová Dedina, Nový Tekov, Nýrovce, Ondrejovce, Pastovce, Pečenice, Plavé Vozokany, Pláštovce, Podlužany, Pohronský Ruskov, Pukanec, Rybník, Sikenica, Santovka, Sazdice, Slatina, Starý Hrádok, Starý Tekov, Šahy, Šalov, Šarovce, Tehla, Tekovské Lužany, Tekovský Hrádok, Tlmače, Tupá, Turá, Uhliská, Veľké Kozmálovce, Veľké Ludince, Veľké Turovce, Veľký Ďur, Vyškovce nad Ipľom Vyšné nad Hronom, Zalaba, Zbrojničky, Želiezovce, Žemberovce, Žemliare
<i>Okres Topoľčany:</i>	Ardanovce, Belince, Biskupová, Blesovce, Bojná, Čeladince, Čermany, Dvorany nad Nitrou, Hajná Nová Ves, Horné Chlebany, Horné Obdokovce, Horné Štitáre, Hrušovany, Chrabrany, Jacovce, Kamanová, Koniarovce, Kovarce, Krnča, Krtovce, Krušovce, Kuzmice, Lipovník, Ludanice, Lužany, Malé Ripňany, Nemčice, Nemečky, Nitrianska Blatnica, Nitrianska Streda, Norovce, Oponice, Orešany, Podhradie, Prašice, Práznovce, Preseľany, Radošina, Rajčany, Solčany, Solčianky, Súlovce, Svrbice, Šalgovce, Tesáre, Topoľčany, Tovarníky, Tvrdomestice, Urmince, Veľké Dvorany, Veľké Ripňany, Velušovce, Vozokany, Závada

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov Štatistického úradu SR

Príloha 2

ROZHĽADNE V NSK

Názov rozhľadne	Geomorfologická lokalita	Výška	Materiál	Obec	Okres	Stav
<i>Radošinka</i>	<i>Podunajská pahorkatina</i>	22	<i>Drevo</i>	<i>Nové Sady</i>	<i>NR</i>	<i>voľne prístupná</i>
<i>Panská javorina</i>	<i>Považský Inovec</i>	16	<i>Drevo</i>	<i>Podhradie</i>	<i>TO</i>	<i>voľne prístupná</i>
<i>Topoľčany</i>	<i>Podunajská pahorkatina</i>	8,5	<i>Drevo</i>	<i>Topoľčany</i>	<i>TO</i>	<i>voľne prístupná</i>
<i>Drieňová</i>	<i>Pohronský Inovec</i>	5	<i>Oceľ</i>	<i>Jedľové Kostoľany</i>	<i>ZM</i>	<i>voľne prístupná</i>
<i>Parížske močiare</i>	<i>Podunajská pahorkatina</i>	8	<i>Drevo</i>	<i>Gbelce</i>	<i>NZ</i>	<i>voľne prístupná (v rezervácii)</i>
<i>Vápnik (Šiklôš)</i>	<i>Podunajská pahorkatina</i>	9	<i>Betón</i>	<i>Mýtne Ludany</i>	<i>LV</i>	<i>pred rekonštrukciou</i>
<i>Hôrka</i>	<i>Tribeč</i>	12	<i>Drevo</i>	<i>Podhorany</i>	<i>NR</i>	<i>voľne prístupná</i>
<i>Marhát</i>	<i>Považský Inovec</i>	17	<i>Drevo</i>	<i>Nitrianska Blatnica</i>	<i>TO</i>	<i>Voľne prístupná</i>

Vlastné spracovanie podľa

https://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_rozh%C4%BEadn%C3%AD_na_Slovensku

Rozmiestnenie rozhľadní v NSK

Vlastné spracovanie podľa

https://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_rozh%C4%BEdn%C3%AD_na_Slovensku

Príloha 3

Náučné chodníky v Nitrianskom samosprávnom kraji

Náučný chodník Kováčovské kopce – juh

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Nové Zámky

Chránené územie: NPR Kováčovské kopce – juh, v okolí NPR Kováčovské kopce - sever

Východisko: Kamenica nad Hronom – SAD, Kováčov – zastávka SAD

Trasa: Kamenica nad Hronom – kóta 345 m n. m. – Kováčov

Dĺžka: 4,95 km, prevýšenie 220 m

Čas prechodu: 3,5 hod.

Počet zastávok: 6

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, ochranárske, samoobslužný, lineárny, obojsmerný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: stredne náročný

Nadväznosť na turistickú značku: červená značka, prepojenie na modrú značku

Prístup: ŽSR Štúrovo, SAD Kamenica nad Hronom – Kováčov

Rok otvorenia, garant: 1996, ŠOP – COPK Banská Bystrica, Správa CHKO Ponitrie

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Správa CHKO Ponitrie, Samova 3, 949 01 Nitra Tel.: 037/412339

Aktuálny stav: náučné panely sú v relatívne dobrom stave

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Turisticko-náučný chodník Ramsarská lokalita Poiplie

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Levice, Veľký Krtíš

Chránené územie: PR Ipeľské hony, PR Ryžovisko

Východisko: obec Tešmák

Trasa: začína na juhozápadnom okraji obce Tešmák, kam vedie zo Šiah štátna cesta (2,5 km), tiahne sa popri rieke Ipeľ a posledná zastávka je za obcou Ipeľské Predmostie

Dĺžka: 10,5 km

Čas prechodu: 3 – 3,5 hod.

Počet zastávok: 7 bez informačných panelov

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, samoobslužný, líniový, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: je prepojený na turistickú značkovú sieť

Prístup: ŽSR, SAD Šahy – Temšák, Ipeľské Predmostie

Rok otvorenia, garant: Ochranské a kultúrne združenie Poiplia - Ipeľská únia

Textový sprievodca: Brožúrka Turisticko-náučný chodník Ramsarská lokalita Poiplie

Kontakt: Ipeľská únia Hlavné námestie 1, 936 01 Šahy, Tel: 036 741 0451, E-mail:

ipelunion@stonline.sk

Aktuálny stav: náučný chodník je v dobrom stave

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník Arborétum Mlyňany

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Zlaté Moravce

Chránené územie: CHA Arborétum Mlyňany

Východisko: Vieska nad Žitavou

Trasa: v rámci areálu arboréta s rozlohou 65 ha sú 3 náučné chodníky

Dĺžka: 3,8 km

Čas prechodu: individuálny

Počet zastávok: červená značka (30 zastávok), žltá značka (18 zastávok), modrá značka (9 zastávok)

Zameranie chodníka: prírodovedné, dendrologické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný aj lineárny, peší, letný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: zelená značka

Prístup: SAD Nitra, Zlaté Moravce, odbočka z hlavnej cesty smerom na Tesárske Mlyňany do Viesky nad Žitavou

Rok otvorenia, garant: 1892 – otvorenie arboréta, Arborétum Mlyňany SAV

Textový sprievodca: brožúrka Arborétum Mlyňany (1992), pôvodného Sprievodcu po Náučnom chodníku Arboréta Mlyňany nie je možné získať (je vypredaný), podobne ako aj o súčasných náučných trasách

Kontakt: ARBORÉTUM MLYŇANY SAV Vieska nad Žitavou 178, 951 52 pošta Slepčany

Tel.: 037 633 45 71, 633 42 11, E-mail: arboretum.mlynany@savba.sk

Aktuálny stav: park a jednotlivé trasy sú veľmi pekne upravené, chýbajú však informácie o trasách a drevinách v teréne

Poznámka: 5 stanovišť automatických elektronických informátorov, každý v 5 jazykoch: slovensky, anglicky, nemecky, rusky a maďarsky

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník Žitavský luh

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Nové Zámky

Chránené územie: PR Žitavský luh

Východisko: Maňa (2,5 km od NCH), Maňa - osada Gedra (1 km od NCH)

Trasa: okolo prírodnej rezervácie Žitavský luh

Dĺžka: 3,6 km

Čas prechodu: 1 – 1,5 hod.

Počet zastávok: 3

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, samoobslužný, okružný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: Autobus: Vráble, Nové Zámky, Podhájska – Maňa, osada Gedra

Rok otvorenia, garant: 2001, ŠOP SR, Správa CHKO Dunajské luhy; 2009, Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: ŠOP SR, Správa CHKO Dunajské luhy ul. Korzo Bélu Bartóka 789/3, 929 01 Dunajská Streda

Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko, Mlynské nivy 41, 821 09 Bratislava 2.

Tel.: 031 5516229, 02 55422185, E-mail: fekete@sopsr.sk marek.sadovsky@zitava.sk

Aktuálny stav: informačné panely sú v dobrom stave, v roku 2009 obnovené

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Environmentálny náučný chodník ZŠ Levice

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Levice

Chránené územie: nie je

Východisko: Levice – Základná škola A. Kmeťa Levice

Trasa: náučný chodník sa nachádza v areáli základnej školy a zasahuje až k potoku

Podlužianka, ktorý tečie neďaleko areálu

Dĺžka:

Čas prechodu: individuálny

Počet zastávok: 1

Zameranie a typ chodníka: prírodovedný, so sprievodcom, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: SAD Levice

Rok otvorenia, garant: 2001, ZŠ A. Kmeťa, M. R. Štefánika Levice a OZ Zdravé deti Levice

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: ZŠ A. Kmeťa, M. R. Štefánika 34 934 01 Levice, Tel.: 036/6313041, E-mail:

m_r_stefanika@zsmrsle.edu.sk

Aktuálny stav: náučný panel je v dobrom stave

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník vo Vlčanoch

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Šaľa

Chránené územie: PP Vlčianske mŕtve rameno

Východisko: Vlčany – mŕtve rameno Váhu

Trasa: Mŕtve rameno Váhu – Cintorín – Vlčianske mŕtve rameno

Dĺžka: 700 m

Čas prechodu: 1 hod.

Počet zastávok: 3

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, samoobslužný, jednosmerný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: SAD Vlčany

Rok otvorenia, garant: 2005, ZŠ s MŠ Vlčany

Textový sprievodca: je k dispozícii na webovej stránke www.zsvlcany.edu.sk

Kontakt: ZŠ s MŠ Vlčany 1547, 92584 Vlčany Tel.: 031 7794083, zsvlcany@pobox.sk

Aktuálny stav: náučný chodník je v relatívne dobrom stave, niektoré informačné panely sú popísané

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Mestský náučný chodník v Zlatých Moravciach

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Zlaté Moravce

Chránené územie: KP Pietny park

Východisko: Zlaté Moravce – Turistická informačná kancelária (TIK), Nám. hrdinov 1

Trasa: TIK – pravá strana Župnej ulice a Nám. A. Hlinku – Pietny park (vchod z ul. Ľ.

Podjavorinskej – cintorín – kostol sv. Michala – späť po druhej strane námestia)

Dĺžka: cca 1 km

Čas prechodu: 1 – 1,5 hod.

Počet zastávok: 10

Zameranie a typ chodníka: kultúrno- historické, prírodovedné, samoobslužný, okružný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: SAD Zlaté Moravce – autobusová stanica – Turistická informačná kancelária Nám. hrdinov 1 Zlaté Moravce

Rok otvorenia, garant: 2004, Turisticko-informačná kancelária Zlaté Moravce

Textový sprievodca: nie je

Aktuálny stav: náučné panely sú v relatívne dobrom stave

Kontakt: Turisticko-informačná kancelária, Nám. hrdinov 1, 953 01 Zlaté Moravce 1 (pri autobusovej stanici), Tel.: Ľ. Chládek 037 642 30 92

Poznámka: názvy informačných panelov na hlavnej informačnej tabuli pri TIK nie sú v súlade s názvami na informačných paneloch NCH

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník v Rumanovej

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Nitra

Chránené územie: nie je

Východisko: Rumanová - socha sv. Vendelína na konci obce smerom na Rišňovce

Trasa: poľná cesta od sochy sv. Vendelína smerom k lokalite Mikláš

Dĺžka: 1,3 km

Čas prechodu: cca 1 hod.

Počet zastávok: 7

Zameranie chodníka: prírodovedné, kultúrno-historické

Typ chodníka: samoobslužný, jednosmerný, peší, cyklistický, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: z diaľnice Bratislava - Nitra, treba odbočiť smerom na Rišňovce do obce Rumanová.

Začiatok náučného chodníka je na konci obce v smere na Rišňovce.

Rok otvorenia, garant: 2007, Obecný úrad v Rumanovej. Divadelná spoločnosť Meteorit Rumanová, Občianske združenie

Textový sprievodca: nie je, na Obecnom úrade je k dispozícii brožúrka Meteorit Rumanová (Bališ, 2007)

Kontakt: Obecný úrad Rumanová, tel.: 037/658 81 26, 037/ 658 88 54, e-mail: rumanova@rumanova.sk

Aktuálny stav: náučný chodník je nový, informačné panely sú v dobrom stave, zatiaľ sú osadené len 2 z nich (Rumanová a Mikláš - prameň s označením miesta nálezu meteoritu), ďalšie sa budujú

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Stojslavov náučný chodník Nitrianska Blatnica

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Topoľčany

Chránené územie: NKP Kaplnka sv. Juraja

Východisko: Nitrianska Blatnica - námestie pred Kultúrnym domom (240 m n. m.)

Trasa: námestie - miestny park - Slopy - Rúbanica - úpätie vrchu Marhát (758 m n. m.), odtiaľ
1 smer: - Rotunda sv. Juraja - Marhát - Trhovičná lúka, 2 smer: Šarancov chodník - Trhovičná
lúka

Dĺžka: 5, 6 km

Čas prechodu: 1,5 - 2 hod.

Počet zastávok: 3

Zameranie chodníka: kultúrno-historické, prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, jednosmerný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný až stredne náročný

Nadväznosť na turistickú značku: zelená značka, na odbočke k rotunde ide súbežne so žltou značkou

Prístup: SAD Piešťany, SAD Topoľčany - Nitrianska Blatnica

Rok otvorenia, garant: 2003, Občianske združenie Rotunda - Jurko

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: O. Z. ROTUNDA – JURKO, Nitrianska Blatnica č.240, 956 05 okres Topoľčany, e-mail:
oz@rotundajurko.sk, Obecný úrad Nitrianska Blatnica 6, 956 05 Radošina, tel.: 038 539 91
14, e-mail: ocunblatnica@wircom.sk

Poznámka: v lokalite Trhovičná lúka - Gajda nadväzuje na Lesnícky náučný chodník Moravany nad Váhom a Náučný chodník Moravany nad Váhom - Ducové, čím sa vytvoril súvislý úsek stredovekej cesty, ktorá spájala Ponitrie s Považím

Aktuálny stav: náučný chodník je v dobrom stave

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník Čajkovské bralie

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Levice

Chránené územie: CHKO Štiavnické vrchy

Východisko: Čajkov, zastávka SAD, parkovisko

Trasa: Čajkov – Sovia dolina – Muflonia obora – Malé bralie – Stredné bralie – Huljakovo bralie – Muflonia obora – Čajkov

Dĺžka: 5 km, prevýšenie 282 m

Čas prechodu: 4 hod.

Počet zastávok: 5

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, ochranárske, historické

Typ chodníka: samoobslužný, lineárny, časť okružný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: SAD Levice – Čajkov, potom peši na začiatok Sovej doliny cca 3 km

Rok otvorenia, garant: 2000, Obecný úrad Čajkov

Textový sprievodca: nie je, informácie sú v monografii obce "Čajkov spomína a ďakuje 1276-2001"

Kontakt: Obecný úrad Čajkov, 935 24 Čajkov 210, tel: 036 638 92 21, Turistická informačná kancelária Dekampo Sv. Michala 2, 934 01 Levice, tel: 036 622 22 19, e-mail: dekampo@mail.t-com.sk

Aktuálny stav: náučný chodník je udržiavaný

Poznámka: používa sa tiež názov Náučný chodník Sovia dolina

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník Po stopách starého rudného baníctva v Pukanci

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Levice

Chránené územie: CHKO Štiavnické vrchy

Východisko: Pukanec – námestie pred evanjelickým kostolom

Trasa: od východiskového miesta vedie chodník JZ smerom popri pamätníku SNP a budove Obecného úradu (bývalá radnica barok.-klas. budova z polovice 18. stor.) po Viničnej ceste, potom pokračuje na SZ Chorvátovou dolinou. Z poslednej zastávky sa vráti starým banským chodníkom neďaleko banského diela Mária späť do doliny.

Dĺžka: 5,2 km, prevýšenie 160 m

Čas prechodu: 2 – 2,5 hod., so sprievodcom 3 - 4 hod.

Počet zastávok: 12

Zameranie a typ chodníka: banícky, samoobslužný, obojsmerný, v zalesnenej časti jednosmerný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: SAD Pukanec – centrum mesta

Rok otvorenia, garant: 2005, Občianske združenie TERRA BANENSIUM – Zem baníkov v Pukanci, Za múrom 12, 93505 Pukanec

Textový sprievodca: Sprievodca Náučný chodník Po stopách starého rudného baníctva (2005)

Kontakt: Občianske združenie TERRA BANENSIUM – Zem baníkov v Pukanci, e-mail: terrabanensium@terrabanensium.sk. Na tel. č. 0903/945744 si možno objednať sprievodcovské služby (každá nedeľa o 15.00 hod.)

Aktuálny stav: náučný chodník je v dobrom stave

Poznámka: pri štôlni Dorothea sa nachádza prístrešok

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník Zoborské vrchy

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Nitra

Chránené územie: CHKO Ponitrie, NPR Zoborská lesostep, PR Žibrica, KP Dražovský kostolík

Východisko: Nitra – Liečebný ústav Zobor alebo horeuvedené obce

Trasa: hlavná trasa: Liečebný dom Zobor - vrch Zobor - a späť. Dve vedľajšie trasy vedú ku kostolíku sv. Michala v Dražovciach a na vrch Žibrica s vyústením do obce Štitáre

Dĺžka: 14,7 km, prevýšenie 460 m

Čas prechodu: individuálny

Počet zastávok: 27

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, samoobslužný, obojsmerný, časť okružný, peší, cyklistický, letný, zimný

Náročnosť terénu: stredne náročný

Nadväznosť na turistickú značku: modrá, žltá, červená značka

Prístup: Nitra - Liečebný ústav Zobor, Nitrianske Hrnčiarovce, Dražovce, Štitáre, Žírany, kde sa nachádzajú hlavné informačné panely NCH Zoborské vrchy. Ostatné zastávky náučného chodníka sú označené číslom na drevených stĺpkoch

Rok otvorenia, garant: 2005, Správa CHKO Ponitrie

Textový sprievodca: Sprievodca NCH Zoborské vrchy (je k dispozícii: Nitriansky informačný systém, Správa CHKO Ponitrie, Obecné úrady v Nitrianskych Hrnčiarovciach, Žíranoch a Štitároch)

Kontakt: Správa CHKO Ponitrie Samova 3, Nitra, tel.: 037/6515420, e-mail: chkopr@sopsr.sk

Aktuálny stav: náučný chodník je v dobrom stave

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Partizánsky náučný chodník Zlatno - Skýcov

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Zlaté Moravce

Chránené územie: nie je

Východisko: Zlatno alebo Skýcov

Trasa: Zlatno – studnička Jelšovka – Stratený vrch – Skýcov (Areál pri vápenných peciach) – Skýcov (pamätník SNP v centre obce) alebo opačne

Dĺžka: 10,5 km, prevýšenie 350 m

Čas prechodu: individuálny

Počet zastávok: 6, bez klasických informačných panelov

Zameranie a typ chodníka: historický, partizánsky, samoobslužný, líniový obojsmerný, peší, letný

Náročnosť terénu: stredne náročný

Nadväznosť na turistickú značku: trasa je zhodná s modrou a časť so zelenou turistickou značkou

Prístup: SAD Zlaté Moravce – Zlatno, Skýcov

Rok otvorenia, garant: 1988, Obecný úrad Skýcov, Obecný úrad Zlatno

Textový sprievodca: Turistická mapa 1: 100 000 Tribeč 10. ročník turistického pochodu

Náučný partizánsky chodník Zlatno – Skýcov 1: 100 000 (1998)

Kontakt: Klub Spoločnosti L. Novomeského. Informácie možno získať na obecných úradoch spomínaných obcí a v Turistickom informačnom centre v Zlatých Moravciach Farská 5, 949 01 Nitra, e-mail: Kln-Nitra@post.sk, Obecný úrad v Zlatne, 951 91 Zlatno, tel: 037 63 473 11, Obecný úrad Skýcov Školská 294 Skýcov 95185, tel.: 037 6346216

Aktuálny stav: náučná trasa je udržiavaná

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Náučný chodník Vápenný vrch

Základné informácie o náučnom chodníku

Okres: Zlaté Moravce

Chránené územie: technická pamiatka Vápenné pece

Východisko: Skýcov - možnosť výstupu na Vápenný vrch z viacerých strán drevenými schodíkmi, východisko náučného chodníka je pri vápenných peciach

Trasa: okolo Vápenného vrchu

Dĺžka: 2 km

Čas prechodu: 1 hod.

Počet zastávok: 10

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, peší, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Prístup: Skýcov - SAD Zlaté Moravce - Partizánske

Rok otvorenia, garant: 2005 (obnova staršieho chodníka), Obecný úrad Skýcov

Kontakt: Obecný úrad Skýcov, tel.: 037/634 62 16, e- mail: skycov@zoznam.sk

Textový sprievodca: Skladačka Náučný chodník Vápenný vrch (2005)

Aktuálny stav: niektoré informačné panely sú už poškodené

Zdroj: <http://www.turistik.sk/sk/kraje/nitriansky-kraj/kategorie/krajina/naucne-chodniky/>

Príloha 4

Turistické zaujímavosti NSK

Slovenské poľnohospodárske múzeum (Nitra)

Múzeum bolo založené 23. októbra 1922 v Bratislave, pôvodne sídlilo v budove dnešného Slovenského národného múzea. Základom jeho zbierkového fondu boli exponáty z Výstavy slovenských žúp konanej v r. 1927. Expozície múzea boli širokej verejnosti slávnostne sprístupnené v r. 1930 pod názvom „Zemedelské múzeum v Bratislave“. Táto udalosť sa zapísala do dejín aj ako prvá naživo vysielaná relácia v rozhlase. V r. 1960 bolo sídlo múzea premiestnené do Nitry. V súčasnosti je okrem stálych expozícií s plochou cca 8 900 m² súčasťou múzea aj skanzen s 33 objektmi. Návštevníci si tu môžu pozrieť interiéry budov z 18. - 20. storočia, ale aj roľnícku usadlosť z doby Veľkej Moravy. Návšteva historickej pálenice, či vinohradníckeho hajlochu bude pre mnohých určite veľmi zaujímavá. V knižnici múzea sa nachádza viac ako 43 000 knižných titulov prístupných verejnosti. Celková plocha areálu múzea má rozlohu viac ako 30 hektárov. Súčasťou múzea je od r. 1985 aj Nitrianska poľná železnica v areáli Výstaviska Agrokomplex. Jej trať tvorí okruh okolo skanzenu v dĺžke 1,6 km a trať spájajúca skanzen s Výstaviskom Agrokomplex v dĺžke 1 km. Úzkokoľajná železnička s rozchodom koľají 760 mm pôvodne slúžila v okolí Želiezoviec. Z tejto oblasti, z úseku Nýrovce – Máláš, boli premiestnené aj koľajnice, podvaly a výhybky uložené pôvodne ešte v r. 1881-1908. Malých, ale aj tých starších návštevníkov poteší pohľad na skvosty železničnej techniky, ktoré aj dnes napriek úctyhodnému veku spoľahlivo dovezú svojich pasažierov do cieľa.

Botanická záhrada Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (Nitra)

Začiatky budovania botanickej záhrady siahajú do osemdesiatych rokov minulého storočia. Pre tieto účely bol v centrálnej časti areálu vtedajšej Vysoké školy poľnohospodárskej vyčlenený pozemok s rozlohou 7 ha. Plocha postupne narastala, pribudli skleníky pre expozície a pestovateľské skleníky. Od r. 2001 je súčasťou záhrady aj objekt pre chov exotických plazov - vivárium. Na prehliadku botanickej záhrady a jej skleníkov si treba rezervovať dostatok času, veď v skleníkoch rastie viac než 2 000 botanických druhov a 3 000 kultivarov orchideí zo všetkých tropických oblastí sveta. Botanická záhrada má vo svojich

zbierkach celkovo 6 400 druhov tropických rastlín. V tzv. demonštračnej záhrade sa nachádzajú aj rozsiahle pomologické a ampelografické zbierky.

Arborétum Mlyňany Slovenskej akadémie vied (Vieska nad Žitavou)

Arborétum založil v r. 1892 dendrológ Dr. Štefan Ambrózy-Migazzi. Dnes je to špičkové špecializované pracovisko Slovenskej akadémie vied, ktoré spravuje najväčšiu zbierku cudzokrajných drevín na Slovensku a jednu z najbohatších v strednej Európe. Na rozlohe takmer 67 ha sa nachádza približne 2000 druhov drevín. V expozíciách drevín sú zastúpené najmä dreviny severnej pologule s dominantným zastúpením drevín Východnej Ázie. Súčasťou arboréta je aj novoklasicistický kaštieľ, ktorý dal Dr. Štefan Ambrózy-Migazzi postaviť v r. 1894. Okrem administratívnych priestorov sa tu nachádza aj knižnica, učebňa Svet stromov, Tvorivé dielne a Ambrózyho pamätná izba. Arborétum je pre návštevníkov otvorené po celý rok.

Slovenská ústredná hvezdáreň (Hurbanovo)

Astrofyzikálne observatórium založil hurbanovský rodák Dr. Mikuláš Konkoly-Thege v r. 1871 ako jedno z prvých v Európe; koncom 19. storočia patrilo medzi najlepšie vybavené observatóriá. Dr. Mikuláš Konkoly-Thege patril na prelome 19. a 20. storočia medzi popredné svetové vedecké osobnosti, poznal sa so špičkovými vedcami tej doby ako bol Johann Franz Encke, ale aj Thomas Alva Edison a mnohí ďalší. Dokladom bohatej vedeckej činnosti zakladateľa hvezdárne je aj jeho 40 pôvodných vedeckých a odborných prác. Medzinárodným ocenením jeho prínosu pre astronómiu bolo nazvanie jednej z malých planétok jeho menom, druhá planétka nesie historický názov mesta Hurbanova „Ó Gyalla“. Dejiny hvezdárne a celoživotné dielo jej zakladateľa dokumentuje Múzeum Mikuláša Konkoly-Thegeho. Hvezdáreň je prístupná verejnosti, jej súčasťou je aj planetárium. Ak sa rozhodnete navštíviť hurbanovskú hvezdáreň, určite počkajte do zotmenia a absolvujte večerné pozorovanie hviezdnej oblohy s odborným výkladom. Pohľad do tajomstiev vesmíru je naozaj veľkolepý.

Národný žrebčín a múzeum koní (Topoľčianky)

Národný žrebčín Topoľčianky bol založený v r. 1921 a jeho prvoradou úlohou bolo zabezpečiť chov žrebcov plemien arab, lipican, nonius, anglický polokrvník a hucul. V súčasnosti patrí medzi najvýznamnejšie svetové žrebčiny. Časť jeho účelových zariadení sa nachádza v areáli národnej kultúrnej pamiatky - v kaštieli v Topoľčiankach. Po 1. svetovej vojne kaštieľ aj majetky pripadli Československej republike, kaštieľ bol v r. 1923 - 1953 letným sídlom prezidenta republiky. Súčasťou žrebčína je aj hipologické múzeum, v ktorom je umiestnených viac ako 2 000 exponátov. V štyroch pavilónoch môžu návštevníci obdivovať majstrovsky vypracované sedlá, chomúty, konské postroje, ale aj expozíciu dopravných prostriedkov a zariadenie sedlárskej, kováčskej a kolárskej dielne.

Zubria zvernica (Topoľčianky)

Zubor, blízky príbuzný amerického bizóna, bol ešte v 19. storočí súčasťou európskych lesov. Do pol. 20. storočia celkový stav jeho populácie rapídne poklesol - na celom svete žilo len 150 týchto zvierat. Pre záchranu populácie zubrov bola v r. 1958 v Topoľčiankach založená zvernica s rozlohou 140 ha. Prvé chovné zubry boli dovezené z Bieloruska a stali sa základom chovu zubrov u nás. Postupne pribudli ďalšie chovné kusy zo zahraničia, ale aj z vlastného chovu. Prvé zubrie mláďa sa narodilo začiatkom šesťdesiatych rokov minulého storočia, do dnešnej doby ich počet stúpol až na takmer 180 jedincov. Zubria zvernica je prístupná verejnosti celoročne. Pri príležitosti 50. výročia vzniku zvernice bol otvorený 2,5 km dlhý náučný chodník. S históriou chovu zubrov a s ďalšími pozoruhodnosťami flóry a fauny okolitej prírody oboznamuje návštevníkov desať informačných panelov. Na záver ešte jedna zaujímavosť: podľa medzinárodnej dohody o chove zubra sú všetky zubry narodené na Slovensku pomenované menami začínajúcimi slabikou Si. Ak teda navštívite zubriu oboru, skúste zašepkať niektoré z týchto: Sibirka, Sigmund, Sivko, Silan, Silvo... Možno vás niektorý z 1,5-tonových obrov začuje a príde zapózovať pred objektív fotoaparátu...

Bažantnica (Palárikovo)

História bažantnice v Palárikove sa začala písať v r. 1752, kedy gróf František Károlyi zriadil v blízkosti svojho kaštieľa poľovnícky revír s malou zverou. Bažantnica s revírom boli v tom čase európskym unikátom. V r. 1907 bola v bažantnici vybudovaná zvernica na chov srnčej

zveri. Dnes má celý revír rozlohu 2 486 hektárov. Od novembra do začiatku februára sa tu usporadúvajú tradičné poľovačky na bažanty, zajace, ale uloviť tu možno aj kačky a morky, dokonca aj srnčiu a mufloniú zver. Poľovníkom (ale i iným návštevníkom) poskytuje možnosť ubytovania historický kaštieľ, ku ktorému patrí priľahlý anglický park. Práve pre dobré poľovné možnosti a kvalitné ubytovanie sa bažantnica stala obľúbeným miestom stretnutí domácich aj zahraničných poľovníkov.

Poľovníctvo

Revíry Nitrianskeho kraja sú vyhľadávané nielen domácimi, ale aj zahraničnými poľovníkmi. Pri vyslovení názvov: Palárikovo, Topoľčianky či Zbrojníky - Pežerňa priaznivci Huberta hneď vedia o čom je reč: o dobrej poľovačke, o bohatých úlovkoch bažantov, kačíc, zajacov, ale aj srnčej, diviačej zveri i muflónov. Na zver bohaté revíry, vysoký štandard ponúkaných doplnkových služieb a ubytovania sú zárukou spokojnosti každého návštevníka.

Most Márie Valérie (Štúrovo)

Prechod cez Dunaj medzi Štúrovom (SR) a Ostrihomom (MR) bol podľa historikov využívaný už od rímskych čias. Prvý pontónový most medzi Ostrihomom a Štúrovom dal vybudovať v r. 1585 budínsky paša Sinan. Počas pohnutej histórie regiónu boli mosty cez Dunaj vo vojenských konfliktoch viackrát zničené a v čase mieru opätovne opravované. Prvý oceľový most s nitovanou konštrukciou medzi oboma mestami bol postavený v r. 1895, pomenovaný bol po princeznej Márii Valérii. Len pre zaujímavosť: stavba mosta si vyžiadala ručnú výrobu vyše 490 000 nitových spojov. Po 1. svetovej vojne v r. 1919 bol most poškodený, rekonštruovaný bol v r. 1922. Počas 2. svetovej vojny most prežil letecké bombardovanie aj delostreleckú paľbu, ale nakoniec bol jeho osud predsa len spečatený 16. decembra 1944, kedy ho ustupujúce nemecké vojská vyhodili do vzduchu. V takomto stave zostal viac než päťdesiat rokov - až do 11. októbra 2001, kedy obnovený most Márie Valérie znova spojil oba brehy Dunaja.

Vodný mlyn (Bohunice)

Vodný mlyn Bohunice sa nachádza na ceste spájajúcej Banskú Štiavnicu s Levicami, asi 2 km nad obcou Bohunice, v doline potoka Sikenica na úpätí Štiavnických vrchov. Do znárodnenia

v r. 1948 bol jeho vlastníkom mlynár Pavol Turčan. Technická časť mlyna s mlynskými strojmi, kladivkovými šrotovníkmi a samotným mlynským kolesom s vrchným náhonom je dokonale zachovalá a plne funkčná aj dnes. Na pohon strojov však už neslúži vodné mlynské koleso - po prestavbe v r. 1938 bol vodný náhon nahradený elektrickým pohonom. Súčasťou mlyna sú aj obytné a hospodárske objekty zariadené dobovým inventárom. Vysunutá expozícia Tekovského múzea v Leviciach je verejnosti prístupná od roku 1978.

Vodný mlyn a múzeum vodného mlynárstva (Kolárovo)

Unikátny plávajúci vodný mlyn je rekonštrukciou vodného mlyna z Radvane nad Dunajom. Pôvodný mlyn bol postavený v r. 1920, pri požiari v r. 1945 bol úplne zničený. Repliku pôvodného mlyna vyrobili v Slovenských lodeniciach v Komárne v r. 1982, v septembri v r. 1990 bol mlyn premiestnený na rameno Malého Dunaja pri Kolárove. Stal sa dominantnou súčasťou prírodného areálu a miestom pre malú expozíciu vodného mlynárstva. Do areálu sa návštevníci dostanú po drevenom zastrešenom moste pre peších, ktorý bol postavený podľa starého mostu zničeného ľadovými kryhami v polovici 20. storočia. Jeho dĺžka je 86 m, a tak je najdlhším zastrešeným dreveným mostom v strednej Európe.

Vodný mlyn (Machulince)

Mlynárske remeslo má v Hornom Požitaví dávnu tradíciu, veď mlyny v Machulinciach sa spomínajú už v r. 1782. Najstarším bol práve tzv. horný mlyn, z ktorého je dnes jedinečná technická pamiatka. Prvým známym majiteľom bol mlynár Žirka. V priebehu dejín mal mlyn viaceri majiteľov, v r. 1983 ho kúpil Andrej Hvišč – na rekonštrukciu mlyna vynaložil mnoho úsilia, vyčistil náhonový kanál a v mlyne sprevádzkoval malú vodnú elektrárňu. V súčasnosti poskytuje mlyn možnosti ubytovania, organizovania spoločenských podujatí alebo len príjemného posedenia a oddychu v záhrade s potôčikom.

Mašekov mlyn (Horný Ohaj)

Požitavské múzeum mlynárstva - Mašekov mlyn sa nachádza neďaleko mesta Vrábľa v miestnej časti Horný Ohaj. Je výsledkom projektu občianskeho združenia Fontis a Rodinnej farmy Mašekov mlyn. Vzniklo v auguste r. 2004 na starej gazdovskej usadlosti vedľa toku rieky Žitavy. História tunajšieho mlynárstva siaha až do r. 1319, kedy sa písomne uvádzajú

mlyny v Hornom Ohaji a na Munkáči - samote, ktorá patrila k Hornému Ohaju. Múzeum má vo svojich zbierkach rôzne poľnohospodárske náradie, furmanské vozy, mlynské kamene a exponáty súvisiace so životom obyvateľov Požitavskej oblasti. V priestoroch rodinnej farmy sa chovajú aj pôvodné druhy oviec, ošípaných a kôz, ktorých chov je doložený na gazdovstvách z prelomu 18. a 19. storočia.

Spečený val (Pečenice)

Prehistorické opevnenie z doby bronzovej sa tiahne od vrchu Sitno popri západnom brehu Hrona a Ipľa až k Dunaju. Má dĺžku asi 60 km a pri jeho stavbe bolo na jeden kilometer použitých neuveriteľných 20 000 m³ kameňa dovážaného až zo Štiavnických vrchov. Opevnenie tvorí kamenný násyp široký 4 - 6 m, vysoký cca 1 - 2,5 m. V minulosti slúžilo pravdepodobne ako obranný val. Zaniklo v období medzi dobou bronzovou a železnou okolo r. 600 pr. n. l. Zachované úseky opevnenia možno dnes rozoznať v krajine pri Dekýši, Jabloňovciach, Pečeniciach, Súdovciach až k Žemberovciam. Časť kameňov je roztavená a roztečená do sklovitej hmoty, čo je neklamným dôkazom toho, že val bol vystavený mimoriadne vysokým teplotám.

Pukanec – baníctvo, hrnčiarstvo, Expozícia pukanskej histórie.

Náučný chodník Po stopách starého rudného baníctva v Pukanci je vyhľadávanou atraktívnou turistickou destináciou, ktorá už pracuje celých desať rokov. Začína na námestí v Pukanci, pred evanjelickým kostolom ktorý je postavený pri štátnej ceste vedúcej z Levíc do Banskej Štiavnice. Na námestí sa nachádza aj autobusová zastávka na ktorej končí aj modrá značka turistického chodníka Pukanec - Rudno nad Hronom - 4h. Od východiskového bodu v nadmorskej výške cca 360m chodník vedie juhozápadným smerom popri pamätníku SNP a budove Obecného úradu (bývalá radnica barok.-klas. budova z polovice 18. stor.) po ul. Viničná cesta. Zhromaždiskom turistov na námestí je kreslená informačná mapa. Chodník prevádzkuje občianske združenie Terra Banensium – Zem baníkov, kde zabezpečia fundovaného sprievodcu chodníkom.

Na námestí v bývalom Bikfalvyovskom dome sa nachádza Expozícia pukanskej histórie o ktorú sa stará občianske združenie Spoločnosť priateľov cestovateľa Samuela Šikeťa a pukanskej histórie. V expozícii je zahrnutá najstaršia história obce Pukanec, rozvoj baníctva,

remesiel, interiér kuchyne a meštianskej izby. V súčasnosti je v priestoroch expozície inštalovaná výstava „2. svetová vojna v dokumentoch Pukančanov“ a výstava keramiky Jána Moravčíka k 100. výročiu jeho narodenia. Združenie sa venuje aj publikačnej a prezentačnej činnosti. Publikácie: Karol Láni, Akademik Vojtech Mucha, Štamposký jarok, Červené strechy, prezentácie: Samuel Kupčok, Jaroslav Hašek, Vladimír Bahna, Stála vojna ... Združenie zabezpečí otvorenie a sprievodcu po dohovore.

Hrnčiarske múzeum Jána Franka vybudoval v roku 2007 tento pukanský hrnčiarsky majster. Prezentuje prepojenie histórie remesla so súčasnosťou. Súčasťou múzea je aj hrnčiarska dielňa. Každý návštevník má možnosť uvidieť, ako sa keramika robila kedysi a dnes. Zaujímavosťou si môžu vyskúšať čaro tohto remesla na vlastnej koži (točenie na hrnčiarskom kruhu), zároveň si môžu zakúpiť suveníry.

Po predchádzajúcom dohovore je možnosť ochutnať miestnu špecialitu „Pukanské párance“.

Skalné obydlia (Brhlovce)

Malebná obec Brhlovce leží v Ipeľskej pahorkatine v doline potoka Búr, tak trochu mimo hlavných turistických destinácií. Napriek tomu si zaslúži pozornosť, pretože sa môže pochváliť jedinečnou raritou, ktorá nemá obdobu v Európe. Sú ňou skalné obydlia vytesané do pórovitých andezitových tufov a tufitov. V jednej z takýchto usadlostí, v uličke domácimi zvanej „Šurda“ zriadilo Tekovské múzeum svoju unikátnu expozíciu. Tvorí ju dvojposchodový skalný dom s letnou kuchyňou a terasou, ktorý je zariadený tak autenticky, až má návštevník pocit, že domáci odišli len pred chvíľou. Pravdou však je, že poslední obyvatelia opustili skalný dom už koncom minulého storočia a expozícia v centre pamiatkovej rezervácie ľudovej architektúry „Skalné obydlia v Brhlovciach“ bola sprístupnená v r. 1992. Prvé zmienky o skalných obydliach v Brhlovciach sú však podstatne staršieho dáta - obydlia spomína už Matej Bel v r. 1742. Obec sa však môže pochváliť aj ďalším prvenstvom: práve za expozíciu v Brhlovciach dostalo Tekovské múzeum v r. 1994 ako prvá organizácia na území Slovenska medzinárodné ocenenie Europa nostra za záchranu európskeho kultúrneho dedičstva.

Svoradova jaskyňa (Nitra)

Od nitrianskeho liečebného ústavu vedie krátka nenáročná vychádzková trasa k pekne upravenému Svoradovmu prameňu, jednému z piatich prameňov vyvierajúcich pod Zoborom. Voda prameňa je aj v súčasnosti využívaná pre potreby liečebného ústavu. K Svoradovej jaskyni - najznámejšej zo siedmich jaskýň Zoborsko - Žibrického krasu vedie návštevníka Krížová cesta so 14 zastaveniami, posvätená 12. júla 2009 nitrianskym diecéznym biskupom. Jaskyňa veľkosťou nepatrí k tým najväčším, jej priestory majú celkovú dĺžku cca 50 m, vstupná sieň je dlhá 6,5 m, široká 3,5 m a vysoká 2 metre. Vo vstupnej sieni je postavený kamenný oltár sv. Svorada. Prameň a jaskyňa sú pomenované po zoborskom pustovníkovi Svoradovi, ktorý tu na začiatku 11. storočia žil. Po jeho smrti (okolo r. 1030) nitriansky vojvoda Gejza už v r. 1064 urobil prvé kroky k jeho svätorečeniu. V r. 1083 pápež Gregor VII. oficiálne potvrdil kult svätca a sv. Svorad sa stal prvým slovenským svätcom. Pozostatky sv. Svorada, patróna mesta Nitra, sú uložené v katedrále sv. Emeráma v Nitre. Nad jaskyňou bol v r. 1932 vztýčený vyše 450-ročný železný kríž pochádzajúci z veže zbúraného nitrianskeho farského kostola sv. Jakuba, ktorý stál pôvodne na dnešnom Svätoplukovom námestí.

Rudniansky vodopád (Uhliská)

Rudniansky potok predierajúci sa úzkou roklinou v sopečných horninách Štiavnických vrchov prepadáva cez 4-5 m vysoký skalný prah, vo viacerých prúdoch obteká skalú a vytvára jediný vodopád v chránenej krajinskej oblasti Štiavnické vrchy. Vodopád vznikol pri tektonickom zlome geologického podložia tvoreného pyroxenickými andezitmi. V letnom období má potok menej vody, vodopád je preto v tomto období tak trochu skromnejší. Na jar a na jeseň, keď je dostatok vody, je jeho hukot počuť už z diaľky. Najkrajší je však asi v zime, kedy sa slnečné lúče odrážajú od zamrznutých ľadových cencúľov a vytvárajú to zvláštne čaro tichej zimnej prírody, ktoré nedokáže zachytiť ani ten najlepší fotoaparát.

Mŕtve ramená (Dunaj, Váh, Nitra, Hron)

Hustá sieť vodných tokov modelovala krajinu pozdĺž Dunaja, Váhu, Nitry a Hrona tisíce, ba až milióny rokov. Rieky neustále menili svoje korytá, vymývali si nové cesty a inde zase ukladali svoje nánosy. Z bývalých tokov sa stali mŕtve alebo prietochné ramená a vznikali nové ostrovy.

Rastlinný a živočíšny svet sa prispôbil novým podmienkam, a tak sa tu postupne vyvinuli charakteristické ekosystémy. Takéto jedinečné ekosystémy môžeme dnes obdivovať pri obci Čičov v jednom z najcennejších biotopov Dunaja, ale aj v povodí Váhu pri Komárne v prírodnej rezervácii Ostrov Apáli, alebo na dolnom toku Hrona severne od Štúrova.

Športový rybolov

Nitriansky kraj je bohatý na vodné toky a ponúka pre rybárov snád' najlepšie podmienky rybolovu na Slovensku. Stačí len spomenúť rieky Dunaj, Váh, Nitra, Hron a každému vyznávačovi Petrovho remesla je jasné, že v tomto kraji určite uloví tú svoju rekordnú rybu. A keď šťastena práve nedopraje onen kapitálny kus, zadosťučinením bude pobyt a oddych v prostredí nádhernej prírody lužných lesov. Rybármi vyhľadávané sú aj vodné nádrže a súkromné rybníky, kde môžu popri rybolove ochutnať aj špeciality miestnej kuchyne a často aj poklady tunajších vínnych pivníc.

Vodné športy, člnkovanie, výlety loďou

Prístavy na Dunaji v Komárne, Patinciach, v Kravanoch nad Dunajom a v Štúrove ponúkajú okrem parkovania osobných motorových člnov a jacht aj obľúbené výlety loďou po Dunaji. Pre športovo založených návštevníkov sú v ponuke aj jazdy na vodných skútroch, motorových člnoch či vodné lyžovanie. Tí, ktorí vyhľadáajú skôr pokojnejšiu formu odpočinku, si môžu usporiadať „grilovačku“ na brehoch riek, či na riečnych ostrovoch, alebo spoznávať krásy krajiny pri pokojnom splavovaní riek v kanoe.

Cyklistika

Geomorfologické danosti Nitrianskeho kraja a množstvo turisticky príťažlivých lokalít robí z tejto oblasti doslova raj pre prívržencov cyklistického športu. Na svoje si prídu vyznávači náročnejších cyklistických túr, ale aj tí, ktorí uprednostňujú fyzicky menej namáhavé trasy. Najznámejšou cyklotrasou regiónu je Dunajská cyklistická cesta, ktorá je súčasťou medzinárodnej európskej cyklotrasy - vedie popri Dunaji smerom od Bratislavy cez Komárno do Štúrova a pokračuje do Maďarska. Priaznivci cykloturistiky si môžu vybrať aj kratšie trasy okolo Malého Dunaja, Žitavy pri Nových Zámkoch, pohoria Tribeč alebo náučno-poznávacie

trasy vedúce popri významných kultúrno-historických pamiatkach a prírodných krásach Nitrianskeho regiónu.

Zdroj: Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012

Príloha 5

Hrady, zámky a kaštiele NSK

Nitriansky Hrádok

Nitriansky Hrádok (dnes časť obce Šurany) bol osídlený od neolitu až po novovek - lokalita Zámeček sa pre bohatstvo archeologických nálezov nazýva aj „slovenská Trója“. Zapísala sa do histórie našej krajiny svojím keltsko-dáckym hradiskom a nálezom tzv. Nitrianskej Venuše. Soška sediacej „Veľkej matky“ je prvou neolitickou soškou na Slovensku (okolo 3600 pr. n. l., lengyelská kultúra), pre väčšinu obyvateľov je dobre známa zo zobrazenia na lícovej strane dvojkorunovej mince z obdobia pred zavedením eura. Návštevníkom jej podobu približuje monumentálna socha v obci (r. 1997, sochár: Jaroslav Gubric).

Rímsky kastel Kelemantia

Východne od obce Iža sa nachádza rímsky vojenský tábor Kelemantia (Leányvár - Dievčí hrad), ktorý bol súčasťou pevnostného systému Limes romanus tiahnuceho sa pozdĺž toku Dunaja, tvoriaceho severnú hranicu rímskej provincie Panónia. Kamenný kastel bol vybudovaný oproti rímskemu mestu Brigetio (dnes obec Szőny v MR) na mieste staršieho opevnenia koncom 2. stor. - ako stály tábor pre pomocnú légii. Bola to mohutná pevnosť na ploche vyše 3 ha s pôdorysom tvaru štvorca (cca 172 x 172 m). Pevnostný múr ukončený cimburím dosahoval hrúbku 2 m a výšku 4-5 m. Súčasťou hradieb bolo 20 veží. Dvojicami veží boli opevnené brány umiestnené v strede strán štvorca. Pevnosť pretrvala až do konca vlády Rimánov na Dunaji, na konci 4. stor. kastel vyhorel a nebol viac obnovený. V jeho areáli sa potom usadili Germáni, ktorí tu zotrvali aj v prvých desaťročiach 5. storočia. Po ich odchode nebola už Kelemantia osídlená. Na lokalite rímskeho tábora sa dlhodobo vykonáva archeologický výskum, rekonštruované sú časti architektúry, v letnej turistickej sezóne je tu inštalovaný informačný systém. V r. 2013 sa plánuje v obci Iža otvorenie Rímskeho a národopisného múzea (v obnovenej budove pri hlavnej ceste).

Hradiská v Bojnjej

Dnešná obec Bojná bola podľa výsledkov prebiehajúceho rozsiahleho archeologického výskumu významným veľkomoravským centrom. Identifikované tu boli štyri hradiská

dokladajúce osídlenie z konca doby rímskej, cez obdobie sťahovania národov a z doby prelomu 8. a 9. storočia. Je jednou z mála lokalít, ktorá sa z pôvodného hradiska nevyvinula organicky v stredoveké osídlenie, ale začiatkom 10. stor. došlo k jej náhlemu zániku, a tak poskytuje množstvo neporušených nálezov pre poznanie dávnej minulosti. Ojedinelým je súbor plakiet pochádzajúci pravdepodobne z prenosného oltára z prelomu 8. a 9. stor. (na dvoch z nich sa zachovali latinské písmená dokladajúce však grécky vplyv), nález zvona a fragmenty ďalších troch zvonov (analógie sú známe z talianskeho Canina a z Vatikánu, resp. z nemeckého Verden a Oldenburgu), ako aj doteraz nájdených päť slovanských mohýl. Hradisko Bojná I. bolo rozsiahlym osídlením, s obytnými budovami a výrobnými dielňami, vzácne nálezy dokladajú aj prítomnosť veľmožskej spoločenskej vrstvy. Ostatné hradiská mali prevažne ochrannú a strážnu funkciu na diaľkovej ceste spájajúcej Ponitrie s Považím. Pre prezentáciu tejto ojedinelej lokality sa plánuje vybudovanie skanzenu s rekonštrukciou časti veľkomoravskej osady.

Nitriansky hrad

Nitra nesie právom prívlastok starobylá: jej história je spojená s najstarším štátnym útvarom našich predkov – s Nitrianskym kniežatstvom (prelom 8.- 9. stor.), s Veľkomoravskou ríšou (9. stor.- pol. 10. stor.), s menami kniežaťa Pribinu a Mojmíra I., či s vládou Svätopluka. Na významnej križovatke obchodných ciest vznikli dve veľké slovanské hradiská a k nim prilahlé sídliská. Na mieste jedného z hradísk vyrástol v 11. stor. hrad s pôvodnou bazilikou sv. Emeráma. Spolu s Horným mestom na JZ svahu hradného kopca je sídelne najstaršou časťou Nitry (mestská pamiatková rezervácia). Nitriansky hrad je unikátnym súborom sakrálnych stavieb a fortifikačných prvkov, ktoré pochádzajú prevažne zo 16. a 17. storočia (renesančná brána, barokové bastiónové opevnenie). Zo zachovanej gotickej pevnostnej architektúry si osobitú pozornosť zasluhuje Vazulova veža – podľa legendy dal tu sv. Štefan kráľ oslepiť svojho bratranca Vazula za účasť na pripravovanom sprisahaní proti panovníkovi. Areálu hradného komplexu dominuje biskupská katedrála sv. Emeráma pozostávajúca z románskeho kostola z 11. stor. (v interiéri s relikviou sv. Cyrila), z gotického Horného kostola (1333-1335) s neskorobarokovými úpravami (1711-1732) a z ranobarokového Dolného kostola (1621-1642). Ku katedrále prilieha trojpodlažný Biskupský palác s uzavretým nádvorím (1732-1739), sídlo nitrianskeho biskupa. V bývalej hospodárskej budove na veľkom

nádvorí je od r. 2007 sprístupnené prvé diecézne múzeum na Slovensku: Diecézne múzeum Nitrianskeho biskupstva - s klenotnicou a s ojedinelými archiváliami (napr. Nitriansky evanjeliár z r. 1083 – najstaršia rukopisná kniha na našom území).

Hrad Gýmeš

Nedáľeko obce Jelenec (pôvodný názov Gýmeš), na vrchu Dúň v pohorí Tribeč sa vypína monumentálna zrúcanina hradu Gýmeš. Pôvodný neskororománsky hrad z pol. 13. stor. vybudovaný Ondrejom z rodu Hunt-Poznanovcov, zakladateľom šľachtického rodu Forgáčovcov, prešiel viacerými stavebnými úpravami: v 14. stor. bol rozšírený o predhradie, koncom 15. stor. bol v predhradí postavený neskorogotický palác, v 17. stor. hradný komplex rozšírili o renesančné bastiónové opevnenie na juhu a o polygonálnu delovú baštu. V dobe baroka (18. stor.) boli rekonštruované obytné budovy dolného i horného hradu, ktorý však už stratil svoju prvotnú obrannú funkciu - Forgáčovci, ktorí boli prevažnými majiteľmi hradu až do pol. 20. storočia, ho využívali na skladovanie rodového archívu, rôzneho tovaru a sezónne počas poľovačiek. Gróf Karol Forgách založil v roku 1868 na panstve v bývalom Gýmeši prvú zvernicu muflónov v strednej Európe (zvieratá boli dovezené zo ZOO v Bruseli a vo Frankfurte nad Mohanom), muflonia zver bola do okolitých poľovných revírov vypustená v r. 1883.

Prístup na hrad: po značených turistických chodníkoch z obce Jelenec alebo Kostolany pod Tribečom.

Na severozápadnom svahu vrchu Dúň sa na ploche 3,8 ha nachádza chránený areál **Jelenecká gaštanica** s lesným porastom gaštana jedlého (*Castanea sativa*), niektoré jedince sú 300 - 350 rokov staré. Gaštanica vznikla prirodzeným zmladzovaním sadu, ktorý pri hrade založil Ondrej Forgách v r. 1240-1241, a pričínal sa tak k rozšíreniu tohto vzácneho ovocného stromu na území dnešného Slovenska.

Levický hrad

V severozápadnej časti mesta Levice sa na skalnatej vyvýšenine nachádza kamenný hrad vybudovaný pôvodne v 2. pol. 13. stor. ako strážny hrad na obchodných cestách vedúcich k stredoslovenským bankským mestám. Jeho prvým známym vlastníkom bol Matúš Čák

Trenčiansky, do r. 1395 bol majetkom uhorského kráľa, potom ho vlastnil rod Lévaiovcov (do r. 1553) a od r. 1558 Štefan Dobó z Ruskej známy ako hrdinský obranca hradu v Jágri (Eger, MR) počas obliehania Turkami. Ani Levický hrad neobišli turecké nájazdy (1544, 1578), po dobytí Nových Zámkov bol v r. 1663-1664 obsadený Turkami, odolal však obliehaniu počas stavovského povstania Štefana Bocskaya (1605), kedy povstalci podpálili mesto. V ďalšom období hrad niekoľkokrát obsadili povstalecké vojská Imricha Thökölyho (1678, 1682) a Františka Rákócziho (1703, 1708) - v r. 1709 sa začalo s búraním hradu, aby ho nemohli obsadiť cisárske vojská, čo viedlo k jeho pomalému zániku. V súčasnosti sa vykonáva postupná obnova hradu, v renesančnom kaštieli postavenom Štefanom Dobóom (1571) sa nachádzajú expozície Tekovského múzea (história Levického hradu, expozícia lekárnictva, archeologická expozícia).

K Levickému hradu sa viaže i povesť o bielej panej: za mesačných nocí sa tu zjavuje Šeba, dcéra Feliciána Zacha - prívrženca Matúša Čáka, ktorého rod dal nový panovník vyvraždiť. Šebu stáli na hradnom nádvorí a zabili aj jej deti, za ktorými po nociach narieka a hľadá ich.

Topoľčiansky hrad

Nedáľeoko obce Podhradie sa na brale Považského Inovca týči gotický hrad vybudovaný v 13. stor. (obytná veža, prvé predhradie polkruhového tvaru a palác). Hrad mal v priebehu dejín viacerých majiteľov - rod Čákovcov, Széchényiovcov, Losoncziovcov, Forgáchovcov. V r. 1433-1458 bol obsadený husitskými vojskami a rozšírený o druhé predhradie a päťbokú vežu. V dobe protitureckých vojen v 16. stor. bol na východnej strane zosilnený tretím predhradím, v nasledujúcom období (1644, koniec 17. stor. a zač.18. stor.) bol viackrát opravovaný, následne však postupne chátral. Zachovaná architektúra bola romanticky upravená koncom 19. storočia. V súčasnosti sa priebežne vykonáva obnova hradných ruín a revitalizácia objektu, v rámci ktorej bol v hradnom areáli vytvorený malý amfiteáter pre uskutočňovanie kultúrnych podujatí, v hradnej veži sa nachádza expozícia histórie hradu a obce.

Hrad Hrušov

Na brale Skalka v pohorí Tribeč bol koncom 13. stor. vybudovaný menší gotický hrad s charakteristickým hrubým múrom oválneho pôdorysu a obytným palácom. Začiatkom 14.

stor. patrilo Matúšovi Čákovi Trenčianskemu, po r. 1387 ho vlastnilo viacero šľachtických rodov, v r. 1554-1615 bol rodovým panstvom Topolčianskovcov. V 17. stor. sa majiteľmi stávajú Rákócziovci. V pol. 15. stor. bol hrad obnovený a zosilnený (opevnenie predhradia s dvoma polvalcovými vežičkami na južnej i východnej strane). K rozsiahlej stavebnej činnosti dochádza koncom 16. stor. (rekonštrukcia západného paláca a veže, výstavba delovej bašty v južnom predpolí), zač. 17. stor. bola postavená kamenná hradba druhého predhradia. Hrad zanikol demoláciou cisárskymi vojskami v r. 1708. Zachovaná časť architektúry bola konzervovaná v r. 1928-1930, v súčasnosti sa priebežne vykonáva konzervácia a rekonštrukcia hradu.

Prístup na hrad: po značených turistických chodníkoch z obce Skýcov alebo odbočkou od hlavnej cesty Topolčianky - Skýcov.

Živánska veža

Juhovýchodne od obce Jedľové Kostolany sa nad údolím rieky Žitava nachádza ruina strážnej veže z posl. tretiny 14. stor., ktorej úlohou bolo chrániť obchodnú cestu na Pohronie k Novej Bani známej v tej dobe ťažbou zlata, zrejme sa tu vyberalo i mýto. Kamenná veža kruhového pôdorysu mala pravdepodobne štyri poschodia, opatrená bola strieľňami pre strelbu z kuší a lukov, v úrovni horného podlažia prebiehala v exteriéri drevená pavlač. Strážna veža patrila k Hrušovskému hradu a po jeho zániku v r. 1708 začala chátrať. Pomenovanie „Živánska veža“ odkazuje na legendu, podľa ktorej sa tu zdržiavali aj zbojníci.

Čierny hrad

Nedaleko obce Zlatno sa v lesoch pohoria Tribeč nachádza zrúcanina kamenného hradu vybudovaného na prelome 13. a 14. stor. pravdepodobne na mieste pravekého hradiska z doby bronzovej, neskoršieho slovanského osídlenia a drevozemného hrádka z 13. storočia. Dejiny hradu sú vzhľadom na doterajšiu absenciu podrobných výskumov pomerne málo známe. Predpokladá sa, že jeho výstavba súvisela s ryžovaním zlata v Zlatne. Hrad zanikol na prelome 14. a 15. stor., archeologické nálezy však dokladajú, že v 16. stor. mohol byť dočasne využívaný. Od r. 2006 sa na lokalite vykonáva archeologický výskum a konzervačné práce.

Oponický hrad

Nad obcou Oponice sa na skalnom brale masívu v pohorí Tribeč týčia zrúcaniny hradu vybudovaného na prelome 13. a 14. stor. magistrom Čákom, bratom Matúša Čáka Trenčianskeho. V r. 1395 prešiel hrad a okolité panstvá Oponice, Polianka a Lehôtka do vlastníctva Petra zo Stráží, ktorý sa stal zakladateľom rodu Apponyiovcov (Oponických). Pôvodný hradný areál s gotickou obrannou vežou prešiel zásadnými stavebnými úpravami v dobe renesancie (pol. 16.- zač. 17. stor.): zosilnenie predhradia, výstavba mohutnej dvojpodlažnej delovej bašty, vytvorenie nových obytných priestorov. V r. 1645 hrad vyhorel, jeho zánik dovŕšili zač. 18. stor. cisárske vojsko, ktoré ho (podobne ako mnoho iných hradov na Slovensku) ako útočisko kuruckých povstalcov zbúralo. V súčasnosti sa vykonáva priebežná konzervácia hradných ruín.

Pukanec – mestský hrad

Pukanec je najjužnejšie položené slobodné kráľovské a banské mesto člen Združenia dolnouhorských banských miest (1388). Po bitke pri Moháči sa ocitlo na hraniciach Osmanskej ríše a Uhorského kráľovstva. Keďže bolo jedným z banských miest, ktoré zabezpečovali kráľovi drahé kovy na razenie mincí. Bolo rozhodnuté Pukanec opevniť, tak ako Štiavnicu, Bystricu, Kremnicu a ďalšie banské mestá. Pukanský kostol Sv. Mikuláša prispôsobili v tom čase ako pevnosť. Opevnenie budovali z kameňa a tehál. Keďže hradby po porážke Turkov boli príťažou pre rozvoj mesta, postupne sa rozoberali na stavebný materiál. Dodnes sa však zachovali hradby na juhovýchodnej strane pod kostolom Sv. Mikuláša, aj mestské opevnenie, aj opevnenie Pukanského zámku..

Pevnosť Nové Zámky

Pôvodnú pevnosť v Nových Zámkoch dnes pripomína pravidelná šachovnicová uličná sieť historického jadra s pravouhlým centrálnym námestím a terénne útvary bášt (S - Ernestova bašta, SV - Česká bašta, SZ - Cisárska bašta, J - Žerotínova bašta, JV - Forgáčova bašta, JZ - Michalská bašta). Šesťuholníková hviezdicová pevnosť s bastiónmi na nárožiaci bola vybudovaná v r. 1573-1581 podľa projektov talianskych architektov Ottavia a Giulia Baldigarovcov, ktorí tu v praxi realizovali myšlienku ideálneho renesančného mesta. Strategickou úlohou pevnosti bolo zabrániť postupu tureckých vojsk pozdĺž toku Nitry

a Váhu. Pevnosť Turkom niekoľkokrát úspešne odolala, avšak 24. sept. 1663 bola dobytá vojskami veľkovezíra Ahmeda Köprülüzadeho; následne sa stala centrom ejáletu Osmanskej ríše - administratívnym strediskom, miestom obchodu a vyberania daní (vo vtedajšom Uhorsku bolo šesť ejáletov, novozámocký bol vôbec prvým na území Slovenska). Obdobie tureckej nadvlády ukončila 19. aug. 1685 víťazná bitka cisárskych vojsk vedených Karolom Lotrinským. Zvyšky posledných architektonických diel z doby panovania Turkov boli zničené bombardovaním mesta v r. 1945. Po ukončení osmanskej okupácie Uhorska a kuruckých vojnách stratili Nové Zámky ako pevnosť význam - mestské hradby dal v r. 1724- 25 cisár Karol III. zbúrať.

Pevnosť Štúrovo

Obdobie 16.-17. stor. znamená pre naše mestá, obce a hrady dobu tureckých vojenských nájazdov i tureckej okupácie. Nie je bez zaujímavosti, že na brehu Dunaja oproti Ostrihomu (padol do rúk Turkov v r. 1543) dali Turci v r. 1546 vybudovať malú drevozemnú palánkovú pevnosť s priekopami a nazvali ju „Džigerdelen Parkan“ – pevnosť zarývajúca sa do pečene nepriateľa (pevnosť stála v lokalite dnešného rím.-kat. kostola sv. Imricha). Po porážke tureckej armády v bitke pri Viedni (12. sept. 1683) vojskami Svätej ligy vedenými poľským kráľom Janom III. Sobieskim sa pri Parkani (starý názov Štúrova) 9. okt. 1683 odohrala ďalšia víťazná bitka, ktorá významnou mierou prispela k ukončeniu panstva Osmanskej ríše v Európe. Víťazstvo pripomína jazdecká socha Jana III. Sobieskeho na námestí za kostolom (r. 2008, autor: Lajos Gyórfy).

Pevnosť Komárno

Fortifikačný systém nachádzajúci sa v súčasnosti na území mesta Komárna (SR) a Komáromu (MR) je ojedinelým súborom pevnostných objektov dokladajúcich osobitý vojensko-strategický význam mesta. Bol najrozsiahlejším a najdôležitejším fortifikačným komplexom Rakúsko-uhorskej monarchie. V kontexte strednej Európy je významnou architektonickou pamiatkou prezentujúcou vývin pevnostného staviteľstva od fortifikácií starotalianskeho typu až po tzv. novopruský typ. Na našom území súbor tvorí: Stará pevnosť (1546-1557, podľa projektu Pietra Ferraboscua), Nová pevnosť (1663-1673, vybudovaná po dobytí Nových Zámkov Turkami), bastióny Palatínskej a Vážskej línie v reťazci okolo mesta. V bastióne VI. sa

nachádza stála expozícia Podunajského múzea – unikátne Rímske lapidárium. S mestom aj s pevnosťou sa spája i meno gen. Juraja Klapku – po bitke pri Világoši (13. aug. 1849), ktorá znamenala koniec národnooslobodzovacieho hnutia, dokázala pevnosť viac než mesiac odolávať cisárskym vojskám. K jej vydaniu došlo 27. sept. 1849, pričom sa gen. J. Klapka zasadil, aby obrancovia mohli slobodne a beztrastne pevnosť opustiť. Vošiel tak do dejín vojenstva ako generál, ktorý bol síce porazený, ale podmienky kapitulácie, ktoré vybojoval, boli hodné víťaza.

Jelenec - kaštieľ

Jednopodlažný barokový kaštieľ s pôdorysom tvaru L, so stredovým rizalitom – vybudovaný v 1. tretine 18. stor., so stavebnými úpravami v 20. storočí. Do pol. 20. stor. patril rodu Forgáčovcov, od r. 2009 je v časti budovy umiestnené Múzeum rodu Forgáč s etnografickou a archeologickou expozíciou (archeologické nálezy z hradu Gýmeš).

Mojmírovce - kaštieľ

Dvojpodlažný, barokový kaštieľ vybudovaný v r. 1721, obnovený v klasicistickom štýle po r. 1866. Panstvo Hunyadyovcov v Urmíne (pôv. názov obce do r. 1948) bolo i zásluhou správcu Karola Appela Kapocsányiho známe nielen založením urmínskeho chovu oviec Merino, ale i chovom ušľachtilých koní - v r. 1814 tu Jozef Hunyady usporiadal prvé verejné konské dostihy v Rakúsko-uhorskej monarchii. V súčasnosti sa tu nachádza hotel s kongresovými priestormi, s relaxačným centrom, vínnou pivnicou a strelnicou. Interiéry dotvárajú maľby a obrazy súčasných výtvarných umelcov, jedna zo sál je venovaná grófovi Antonovi I. Grassalkovichovi (nar. 6. marca 1694 v Urmíne), predsedovi uhorskej kráľovskej komory, staviteľovi súčasného prezidentského sídla v Bratislave. Pri kaštieli sa rozprestiera anglický park s drevenými sochami svätcov (autor: Marek Žitňan).

Pustý Chotár (Beladice) - kaštieľ

Dvojpodlažná budova obdĺžnikového pôdorysu s ústredným vežovým rizalitom nadobudla svoj súčasný charakter neoklasicistickou prestavbou staršieho kaštieľa rodu Jesenských na prelome 19. a 20. stor. a neskoršími stavebnými úpravami v štyridsiatych rokoch 20. storočia. Od r. 2003 slúži ako štýlové hotelové zariadenie s kongresovým zázemím, wellness centrom

a unikátnym golfovým simulátorom. V anglickom parku pri kaštieli je od r. 2007 prístupná Prírodná galéria umeleckej keramiky – umeleckých diel vytvorených v rámci medzinárodných výtvarných sympózií.

Belá - kaštieľ

Neskorobarokový kaštieľ z 1. pol. 18. stor., prestavaný koncom 18. stor. v slohu raného klasicizmu, s neskoršími klasicizujúcimi úpravami v priebehu 19. storočia – pôvodne dvojpodlažná štvorkrídlová stavba s ústredným nádvorím, s komplexom býv. hospodárskych budov a rím.-kat. kostola (1732-1750). Po r. 2000 kaštieľ s príľahlým areálom odkúpila Ilona von Krockow, dcéra posledného majiteľa, a po mimoriadne náročnej obnove tu zriadila exkluzívny hotel so štýlovo upraveným interiérom – členský hotel Asociácie historických hotelov Slovenska. V r. 2012 bol Hotel Château Belá ***** vyhlásený organizáciou Historic Hotels of Europe za „Najromantickejší hotel v Európe“.

Želiezovce - kaštieľ

Pôvodne barokový kaštieľ postavený ako letné sídlo rodu Eszterházy z 1. tretiny 18. stor., s klasicistickými úpravami z konca 18. storočia - jednopodlažná štvorkrídlová budova s ústredným nádvorím obklopená rozsiahlym anglickým parkom. V budove pri kaštieli sa nachádza mestské múzeum s archeologickými exponátmi, zbierkou mincí, dokumentáciou histórie kaštieľa, obdobia 1. a 2. svetovej vojny, ako aj s Pamätnou izbou hudobného skladateľa Franza Schuberta, ktorý v r. 1818-1824 pôsobil v rodine Eszterházyovcov ako učiteľ hudby.

Topoľčianky – zámok

Pôvodne dvojpodlažný štvorkrídlový renesančný zámok s arkádovým dvorom z pol. 17. stor. vybudovaný na mieste stredovekej pevnosti, v pol. 18. stor. barokovo upravený. K zásadnej prestavbe došlo v 1. tretine 19. stor., kedy bolo zbúrané južné krídlo zámku a na jeho mieste bol vybudovaný klasicistický obytný trakt s monumentálnym stĺpovým rizalitom zastrešeným kupolou. Po r. 1918 bol zámok letným sídlom prezidentov republiky. V troch renesančných krídlach zámku s manzardovou nadstavbou z 1. tretiny 20. stor. je umiestnené hotelové zariadenie, v južnom krídle sa nachádza múzeum historického nábytku (pôvodný mobiliár

posledného šľachtického majiteľa, arcivojvodu Jozefa Augusta Habsburského), zbraní a umeleckých remesiel (jedna z najväčších expozícií porcelánu a keramiky na Slovensku). Topoľčianky sú svetoznáme aj chovom koní: v areáli anglického parku pri kaštieli sa nachádza Národný žrebčín – centrum chovu a šľachtenia koní na Slovensku, jazdiareň a ojedinelé Hipologické múzeum (Múzeum koní) s viac než 2000 exponátmi.

Oponice - kaštieľ

Dvojpodlažný renesančný kaštieľ rodu Apponyovcov (Oponických) zo 16. stor., s viacerými stavebnými úpravami v 17. a 18. stor., romantizujúco prestavaný v pol. 19. storočia (prístavba severného krídla). V r. 2011 bol kaštieľ komplexne obnovený na luxusný hotel, v areáli anglického parku bolo vybudované wellness centrum, bowlingové centrum a tenisové kurty. Unikátom je sprístupnená Bibliotheca Apponiana - historická knižnica založená grófom Antonom Jurajom Apponyim v r. 1774 (ku koncu 18. stor. mala viac než 30 000 zväzkov, v súčasnosti má temer 17 000 titulov zo 16.-20. storočia).

Oponice - Malý kaštieľ (Bartakovičovský)

Renesančný kaštieľ z prelomu 16. a 17. stor., s barokovými úpravami v 18. stor. a neogotickými zásahmi z 19. storočia. V dvojpodlažnej budove s pôdorysom v tvare L, s polkruhovou vežou na nároží zriadila obec Apponyho poľovnícke múzeum – s poľovníckymi trofejami a dobovým mobiliárom; zvláštnosťou sú časti lietadiel zostrelých nad Tribečským pohorím počas 2. svetovej vojny.

Vieska nad Žitavou - kaštieľ

Neoklasicistický kaštieľ s neogotickou vežou dal v duchu dobového romantizmu postaviť dendrológ gróf Dr. Štefan Ambrózy – Migazzi v r. 1894 v areáli arboréta, ktoré založil v r. 1892. V súčasnosti tu na ploche takmer 67 ha rastie približne 2000 listnatých a ihličnatých drevín, svojou rozlohou i históriou patrí k najpozoruhodnejším arborétam v Európe. Kaštieľ je sídlom dendrologického pracoviska SAV, umiestnená je tu i Ambrózyho pamätná izba.

Zlaté Moravce - kaštieľ

Dvojpodlažný kaštieľ so stredovým rizalitom - pôvodne renesančnú stavbu z 1. tretiny 17. storočia dal v r. 1789 barokovo prestavať viedenský kardinál Krištof Migazzi (dvorové krídlo pristavané v 20. stor.). Nachádza sa tu mestské múzeum (v správe Ponitrianskeho múzea v Nitre) s prírodovedeckou expozíciou (paleontologické nálezy, mineralogická zbierka), so spoločenskovednou expozíciou (archeologické nálezy, numizmatická zbierka, etnografické exponáty), ako i s expozíciou o básnikovi Jankovi Kráľovi, ktorý v meste v r. 1862 -1876 žil (pochovaný je na miestnom cintoríne).

Nové Sady - kaštieľ

Dvojpodlažná budova s dvoma nárožnými polkruhovými vežami, so stredovým rizalitom – renesančný kaštieľ rodu Ghyczyovcov zo 17. storočia vybudovaný na starších základoch, barokovo upravený v pol. 18. stor., prestavaný na prelome 18 a 19. storočia. V r. 2010-2012 bol chátrajúci kaštieľ komplexne obnovený pre kultúrno-spoločenské účely obce a pre múzeum, ktorého exponáty zapožičalo Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre.

Palárikovo - kaštieľ

Pôvodne barokový kaštieľ rodu Károlyi z pol. 18. stor. bol klasicisticky prestavaný okolo r. 1866 podľa projektov významného architekta Miklósa Ybla. Budova pôdorysu tvaru U s predstavaným portikusom a stredovým rizalitom architektonicky zvýrazneným vežovitou nadstavbou tretieho podlažia sa nachádza v rozľahlom prírodno-krajinárskom anglickom parku. Kaštieľ poskytuje ubytovanie hotelového typu v štýlovo zariadených izbách, už od svojho vzniku je obľúbený hlavne medzi poľovníkmi (v tunajšom revíri je medzinárodne evidovaných niekoľko poľovačiek s rekordným výsledkom – napr. v r. 1909 tu 7 poľovníkov odstrelilo 6125 bažantov a 223 kusov inej zveri).

Zdroj: Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012

Príloha 6

Lokalizácia turistických atraktivít NSK

Názov	Miesto	Okres	GPS súradnice	doporučená webová stránka
Hradný areál, studňa, Vazulova veža	Nitra	Nitra	N 48°19'4.93" E 18°5'14.40"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Veľký seminár a Diecézna knižnica	Nitra	Nitra	N 48°19'5.28" E 18° 5'11.36"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Katedrála sv. Emeráma	Nitra	Nitra	N 48°19'4.93" E 18°5'14.40"	www.nisys.sk www.biskupstvo-nitra.sk www.apsida.sk
Socha Pribinu a Mestský palác	Nitra	Nitra	N 48°18'59.04" E 18° 5'17.38"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Morový stĺp	Nitra	Nitra	N 48°19'3.70" E 18° 5'16.50"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Kostol sv. Gorazda	Nitra - Klokočina	Nitra	N 48°18'8.03" E 18° 3'55.95"	www.nisys.sk www.nitra.sk www.nitrakalvaria.svd.sk www.apsida.sk
Kalvária Nitra	Nitra	Nitra	N 48°17'46.92" E 18° 5'21.72"	www.nisys.sk www.nitrakalvaria.svd.sk
Zobor	Nitra	Nitra	N 48°20'34.92" E 18° 6'18.28"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Krížová cesta k Jaskyni sv. Svorada	Nitra	Nitra	N 48°20'45.96" E 18° 5'27.82"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Jaskyňa sv. Svorada	Nitra	Nitra	N 48°20'48.24" E 18°05'37.65"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Slovenské	Nitra	Nitra	N	www.spmnitra.sk

poľnohospodárske múzeum			48°18'12,78" E 18°06' 52,53"	
Nitrianska poľná železnica	Nitra	Nitra	N 48°18'12.57" E 18° 6'26.47"	www.npz.yw.sk
Botanická záhrada	Nitra	Nitra	N 48°18'18.82" E 18° 6'4.85"	www.bz.uniag.sk
Kostol sv. Michala archanjela	Nitra - Dražovce	Nitra	N 48°21'22.82" E 18° 3'19.75"	www.nisys.sk www.apsida.sk
Kostol Narodenia Panny Márie	Nitra - Horné Krškany	Nitra	N 48°17'54.29" E 18° 5'29.34"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Kostol sv. Štefana kráľa	Nitra - Párovce	Nitra	N 48°18'43.59" E 18° 4'55.38"	www.nisys.sk www.apsida.sk
Mašekov mlyn v Hornom Ohaji	Vráble	Nitra	N 48°15'54.34" E 18°18'54.02"	www.ffmm.sk
Kostol sv. Juraja	Kostoľany pod Tribečom	Zlaté Moravce	N 48°24'56.43" E 18°14'47.96"	www.apsida.sk
Arborétum Mlyňany SAV	Vieska nad Žitavou	Zlaté Moravce	N 48°19'10'' E 18°22'07''	www.arboretum.sav.sk
Národný žrebčín a hipologické múzeum	Topoľčianky	Zlaté Moravce	N 48°25'16.76" E 18°24'46.16"	www.sk.nztopolcianky.sk
Zubria obora	Topoľčianky	Zlaté Moravce	N 48°27'50.67" E 18°20'25.29"	www.zubor.topolcianky.sk
Vodný mlyn	Machulince	Zlaté Moravce	N 48°24'42.85" E 18°25'57.12"	www.machulince.sk
Vodný mlyn	Bohunice	Levice	N 48°20'56.95"	www.muzeumlevice.sk

			E 18°44'59.16"	
Kostol sv. Mikuláša biskupa	Sazdice	Levice	N 48° 5'12.34" E 18°47'46.71"	www.apsida.sk
Spečený val	Pečenice	Levice	N 48°17'53.07" E 18°46'20.79"	www.seps.sk
Skalné obydlia	Brhlovce	Levice	N 48°12'56.51" E 18°44'20.71"	www.muzeumlevice.sk
Rudniansky vodopád	Uhliská	Levice	N 48°24'27.51" E 18°43'18.80"	www.geocaching.sk www.kamnavylet.sk
Kostol Ref. kresť. cirkvi	Levice - Kalinčiakov o	Levice	N 48°12'0.94" E 18°39'32.38"	www.levice.sk www.apsida.sk
Kostol Panny Márie, rotunda Dvanástich apoštolov	Bíňa	Nové Zámky	N 47°55'14.21" E 18°38'32.58"	www.apsida.sk
Most Márie Valérie	Štúrovo	Nové Zámky	N 47°47'44.76" E 18°43'36.39"	www.sturovo.com www.veterany.eu
Prístav	Štúrovo	Nové Zámky	N 47°47'49.88" E 18°43'37.59"	www.funyachting.sk
Bažantnica	Palárikovo	Nové Zámky	N 48°1'26.39" E 18°4'15.79"	www.lesy.sk
Najväčší platan na Slovensku	Komjatice	Nové Zámky	N 48° 9'20.23" E 18°10'51.04"	www.sacr.sk www.regionnitra.sk
Nádvorie Európy	Komárno	Komárno	N 47°45'29.77" E 18° 7'45.40"	www.palatinus.sk

Pevnosť, rímske lapidárium	Komárno	Komárno	N 47°46'37.33" E 18° 7'44.55"	www.muzeumkn.sk
Kostol sv. Ondreja	Komárno	Komárno	N 47°45'26.97" E 18° 7'35.22"	www.komarno.sk
Kostol sv. Ladislava	Hurbanovo	Komárno	N 47°52'12.27" E 18°11'26.71"	www.hurbanovo.sk www.kamvyrazit.sk
Slovenská ústredná hvezdáreň	Hurbanovo	Komárno	N 47°52'23.40" E 18°11'28.82"	www.suh.sk
Rímsky kastel	Iža	Komárno	N 47°44'41.64" E 18°11'55.88"	www.archeol.sav.sk
Parná prečerpávacía stanica	Patince	Komárno	N 47°44'35.42" E 18°19'32.75"	www.komarno.virtualne.sk www.turistikaonline.sk
Vodný mlyn	Kolárovo	Komárno	N 47°55'15.68" E 18° 0'5.46"	www.vodnymlyn.sk
Čičovské mŕtve rameno	Čičov	Komárno	N 47°45'55.91" E 17°43'40.81"	www.turistik.sk www.regionnitra.sk
Bazilika Panny Márie	Diakovce	Šaľa	N 48° 8'3.04" E 17°50'49.13"	www.apsida.sk
Bojná – hradiská	Bojná	Topoľčany	E 48°36'43.63" N 17°59'55.94"	www.nisys.sk www.nitra.sk
Jaskyňa Čertova pec - osídlenie z doby lovcov mamutov	Radošina	Topoľčany	N 48°33'36.19" E 17°54'55.17"	www.radosina.sk
Rotunda sv. Juraja	Nitrianska Blatnica	Topoľčany	N 48°33'22.07" E 17°58'5.50"	www.apsida.sk

Kostol Nanebovzatia Panny Márie	Topoľčany	Topoľčany	N 48°33'33.40" E 18°10'29.54"	www.panoramy.sme.sk www.dokostola.sk
Pozostatky mestského opevnenia a Pukanského zámku	Pukanec	Levice		www.pukanec.sk
Gotický kostol Sv. Mikuláša – biskupa založený pred r.1300. gotická prestavba 1506-1510	Pukanec	Levice		www.pukanec.sk
Hlavný oltár – Trpiaci Kristus, 1497 najväčší kaplnkový oltár v býv. Uhorskom kráľovstve	Pukanec	Levice		www.pukanec.sk
Morový stĺp Najsv. Trojice, 1740	Pukanec	Levice		www.pukanec.sk
Románsky kostolík rím. kat. Narodenia P. Márie 1240	Pečenice	Levice		www.apsida.sk
Románsky kostolík ev. a. v. 2. pol 13. storočia	Jabloňovce	Levice		www.apsida.sk

Zdroj: Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012

Príloha 7

Lokalizácia hradov, zámkov a kaštieľov NSK

Zaužívaný názov objektu	Obec	GPS súradnice	Adresa / telefonický kontakt	Webová stránka
Nitriansky Hrádok	Šurany	N 48° 4' 10.53'' E 18° 12' 4.52''	—	www.hrady.sk
Rímsky kastel Kelemantia	Iža	N 47° 44.828' E 18° 11.903'	—	www.hrady.sk www.slovenskehready.sk www.panoramy.sme.sk
Hradiská	Bojná	N 48° 35.282' E 18° 2.943'	----	www.hradiska.sk
Nitriansky hrad	Nitra	N 48° 19.325' E 18° 5.105'	Diecézne múzeum Nitrianskeho biskupstva Nám. Jána Pavla II., č. 7 950 50 Nitra Tel.: 00421 37 7721747 00421 905450316 Fax: 00421 37 7721749	www.hrady.sk www.slovenskehready.sk www.leustach.sk www.nitra.sk
Hrad Gýmeš	Jelenec	N 48° 24.847' E 18° 13.314'	—	www.hrady.sk www.slovenskehready.sk www.jelenec.sk

Levický hrad	Levice	N 48° 13.382' E 18° 36.025'	Sv. Michala 40 934 69 Levice Tel.: 00421 36 6312 112 Fax: 00421 36 6312 866	www.muzeumlevice.sk www.hrady.sk www.slovenskehrady.sk
Topoľčiansky hrad	Topoľčany	N 48° 39.612' E 18° 2.922'	Občianske združenie Topoľčiansky hrad Topoľčianska 31/43 956 07 Veľké Ripňany Tel.: 00421 910 900 990 Obecný úrad Podhradie Tel: 00421 38 5390269 00421 918 089723	www.topolcianskyhrad.sk www.hrady.sk www.slovenskehrady.sk www.obecpodhradie.sk
Hrad Hrušov	Hostie	N 48° 29.008' E 18° 25.458'	Združenie za záchranu stredovekého architektonického dedičstva Nitrianskeho kraja	www.leustach.sk www.hrady.sk www.slovenskehrady.sk www.panoramy.smie.sk
Živánska veža	Jedľové Kostofany	N 48° 28.188' E 18° 30.978'	Združenie za záchranu stredovekého architektonického dedičstva Nitrianskeho kraja	www.zitava.sk www.leustach.sk www.hrady.sk
Čierny hrad	Zlatno	N 48° 789' E 18° 17.424'	—	www.ciernyhrad.sk www.hrady.sk www.slovenskehrady.sk

Oponický hrad	Oponice	N 48° 27.177' E 18° 9.349'	—	www.krchnava.sk www.hrady.sk www.slovenskehrazy.sk
Pevnosť Nové Zámky	Nové Zámky	N 47° 59.296' E 18° 9.802'	—	www.hrady.sk www.novezamky.sk
Pevnosť Štúrovo	Štúrovo	N 47° 9'18" E 18° 43.41'	==	www.slovenskehrazy.sk www.sturovo.com
Pevnosť Komárno	Komárno	N 47° 45.354' E 18° 8.154'	—	www.komarno.sk www.hrady.sk
Belá - kaštieľ	Belá	N 47°49'50.79" E 18°35'48.43"	Hotel Château Belá ***** Belá č. 1 943 53 Belá Tel.: 00421 36 7577600 Fax: 00421 36 7577697	www.chateau-bela.com www.historickehoteleyslovenska.sk
Jelenec - kaštieľ	Jelenec	N 48°22.708' E 18°13.583'	Hlavná ul. – Forgáčov dvor 951 73 Jelenec Tel./Fax: 00421 37 6313311, 00421 37 6313204	www.muzeum.sk www.jelenec.sk

Mojmírovce - kaštieľ	Mojmírovce	N 48°15'52" E 18°6'29"	Hotel Kaštieľ Mojmirovce *** Školská 919 951 15 Mojmirovce Tel.: 00421 37 7798201, 00421 37 7798139, 00 421 907 846040 Fax: 00421 37 7798200	www.kastielmojmirovce.sk
Nové Sady - kaštieľ	Nové Sady	N 48°25.06' E 17°58.672'	Obecný úrad Nové Sady Nové Sady 177 951 24 Nové Sady Tel.: 00421 37 7894863 Fax: 00421 37 7894864	www.novesady.sk
Oponice - kaštieľ	Oponice	N 48°27.848' E 18°8.893'	Château Appony ***** Oponice 271 956 14 Oponice Tel.: 00421 38 3238111 00421 38 3238402	www.chateauappony.sk
Oponice - Malý kaštieľ (Bartakovičovský)	Oponice	N 48°28.217' E 18°8.645'	Apponyiho poľovnícke múzeum v Oponiciach 956 14 Oponice Tel.: 00421 910 130808	www.apponyihomuseum.webnode.sk

Palárikovo - kaštieľ	Palárikovo	N 48.040577 E 18.070866	Lesy Slovenskej republiky, š. p. Poľovnícky kaštieľ Palárikovo Lesná 2 941 11 Palárikovo Tel.: 00421 35 6493421, 00421 918 444320	www.palarikovo.lesy.sk
Pustý Chotár (Beladice) - kaštieľ	Beladice	N48°20'31,8" E18°16'41,5"	Park hotel Tartuf *** Pustý Chotár 495 951 75 Beladice Tel./Fax: 00421 37 633 02 35, 00421 37 633 06 80-1	www.tartuf.sk
Topoľčianky - zámok	Topoľčianky	N 48°420057" E 18°415105"	Hotel Zámok Topoľčianky Parková 1 951 93 Topoľčianky Tel.: 00421 37 7777555, 00421 37 7777504-506 Fax: 00421 37 7777556 Národný žrebčín Topoľčianky, š. p.	www.zamok-topolcianky.sk www.nztopolcianky.sk

			Parková 13 951 93 Topolčianky Tel.: 00421 37 6301613-615 Fax: 00421 37 6301611	
Vieska nad Žitavou - kaštieľ	Vieska nad Žitavou	N 48°319656 E 18°368701	Arborétum Mlyňany SAV Vieska nad Žitavou č. 178 951 52 pošta Slepčany Tel.: 00421 37 6334211 00421 37 6334571 Fax: 00421 37 6426931	www.arboretumsa.v.sk
Zlaté Moravce - kaštieľ	Zlaté Moravce	N 48°23.023' E 18°23.737'	Mestské múzeum Námestie A. Hlinku 1 953 00 Zlaté Moravce Tel.: 00421 37 6321470	www.muzeumnitra.sk www.zlatemoravce.eu
Želiezovce - kaštieľ	Želiezovce	N 48°2.798' E 18°39.449'	Mestské múzeum a Pamätná izba Franza Schuberta Schubertova ul. 16 937 01 Želiezovce Tel.:	www.zeliezovcemuzeum.webnode.sk

			00421 905 770655	
Pozostatky mestského opevnenia a mestského hradu - Pukanského zámku	Pukanec		Obecný úrad Pukanec 036 6393529 Rím.kat. farský úrad Pukanec 036 6393301	

Zdroj: Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012

Príloha 8

Termálne pramene a kúpaliská v NSK

Slovensko – malá, veľká krajina. Je to však krajina veľmi bohatá. Jej bohatstvo nie je uložené v bankách, ale leží hlboko v podzemí. Nie je to však ropa, ani zlato a diamanty, a nie sú to ani staré poklady pirátov či zbojníkov. Je to voda. Presnejšie teplá voda. Svoje vlastnosti, ktoré z nej robia náš poklad získava v hĺbkach často presahujúcich jeden kilometer. V týchto hĺbkach prechádza cez vrstvy vápencov, dolomitov a iných sedimentov, ktoré sa tu ukladali v dávnych dobách, keď naše územie ešte zalieval oceán a na pevninách sa túlili dinosaury. Pri prechode cez tieto súvrstvia sa voda obohacuje o minerálne látky a teplom Zeme z pradávnych sopiek sa zohrieva často aj na viac ako 80°C. Miestami vystupuje na povrch v podobe termálnych prameňov, ktoré poznali a využívali naši predkovia už v dávnych dobách, inde sa dostáva na povrch z hlbokých vrtov. Na týchto miestach vznikli termálne kúpaliská, a práve územie Nitrianskeho samosprávneho kraja je na takéto lokality mimoriadne bohaté. Ak k tomu pridáte veľmi dobré klimatické podmienky, teplé podnebie a najviac slnečných dní v roku, je tento región priam stvorený na príjemnú dovolenku na niektorom z termálnych kúpalísk. Doprajte si odpočinok a relax v termálnej vode s liečivými účinkami, využite bohatú ponuku procedúr v moderných wellness centrách, užite si nespočetné množstvo vodných atrakcií, spoznajte krásy tohto regiónu a naplno si vychutnajte to zázračné bohatstvo, ktoré poskytuje naša krajina.

Diakovce

Termálna sodná hydrogénuhličitanová voda s teplotou 38°C vyviera z hĺbky 780 - 800 m z pieskov, ktoré sa usadili v pleistocéne, teda pred tromi až piatimi miliónmi rokov. Po ochladení na príjemných 28 - 30°C sa môžu návštevníci oddávať jej blahodarným účinkom v rekreačnom bazéne a deti sa môžu do sýtosti vyšantiť v detskom bazéne. Voda pomáha pri liečbe reumatických ochorení, ale výborné podmienky relaxácie tu nájdú aj priaznivci aktívneho odpočinku. Areál kúpaliska a jeho okolie ponúka široké možnosti pre športové aktivity a turistické vychádzky.

Komárno

Pre rekreačné a liečebné účely sa v termálnom kúpalisku využívajú dva zdroje termálnej vody s teplotou 42°C a 30°C, vyvierajúce z hĺbky viac ako 1 200 m. Svojím chemickým zložením sú veľmi podobné prameňom Sina v Trenčianskych Tepliciach či Trajan v Piešťanoch. Komárňanská termálna voda priaznivo pôsobí pri liečbe reumatických a kĺbových ochorení, pri neurologických, gynekologických a kožných ochoreniach. V letnej sezóne sú návštevníkom k dispozícii dva detské bazény, športový bazén, sedací bazén a bazén pre neplavcov. Celoročne je návštevníkom k dispozícii moderný bazén s mobilnou, priesvitnou strešnou konštrukciou, dve sauny s ochladzovacím bazénom, masážna miestnosť a sedací bazén s termálnou vodou.

Levice – Margita a Ilona

Termálne kúpalisko Margita - Ilona sa nachádza na rozhraní Podunajskej nížiny a Štiavnických vrchov, iba niekoľko kilometrov od mesta Levice. Z triasových vápencov je z hĺbky 70 m čerpaná vápenato-horečnatá hydrogénuhličitanovo-síranová voda s teplotou 25°C a s obsahom minerálnych solí 1 020 mg/l. Štyri bazény s termálnou vodou, tobogan s dĺžkou 71 m a výborne vybavený areál kúpaliska zaručujú spokojnosť návštevníkov.

Termálne kúpalisko Nové Zámky – Štrand Emila Tatáríka

Termálna voda, ktorá vyviera v areáli kúpaliska z vrtu z hĺbky viac ako 1 400 m, má teplotu 52 °C. Má vysokú mineralizáciu a jej chemické zloženie ju radí medzi sodné hydrogénuhličitanovo-chloridové vody so zvýšeným obsahom jódu a fluóru. Veľmi priaznivo pôsobí pri liečbe ochorení pohybového ústrojenstva. Moderný areál kúpaliska so šiestimi bazénmi a 100 m toboganom ponúka kvalitné služby aj pre tých najnáročnejších návštevníkov.

Wellness Patince

Liečivé účinky teplých prameňov v okolí Patiniec boli známe a využívané už od rímskych čias. Vápenato-horečnatá hydrogén-uhličitanová voda má priaznivé účinky pri liečbe chorôb pohybového ústrojenstva a reumatizmu. Bazény dnešného moderného wellness areálu sú zásobované termálnou vodou s teplotou 26 - 27°C z troch vrtov hlbokých 170 m. Okrem kúpania vo vonkajších a krytých bazénoch môžu návštevníci využívať naozaj široký rozsah služieb – sauny, masáže, bahenné zábaly, vaňové kúpele a množstvo ďalších relaxačných procedúr. Kvalitné ubytovanie v areáli termálneho kúpaliska poskytuje štvorhviezdičkový Wellness Hotel Patince. Návštevníkom je tu k dispozícii jedinečný bazénový svet s krytým zážitkovým bazénom s vodnými masážnymi delami a posteľami, vodným hriбом, jaskyňou, divokou riekou, saunovým svetom a širokou ponukou wellness procedúr. Vysoká úroveň poskytovaných služieb sem každoročne priláka nielen domácich, ale aj zahraničných rekreantov.

Termálne kúpalisko Podhájska

Termálne kúpalisko Podhájska má jedinečnú vodu, ktorá sa svojím chemickým zložením blíži zloženiu vody z Mŕtveho mora. Zdrojom geotermálnej silne mineralizovanej vody je vrt hlboký 1 900 m. Voda má pri ústí teplotu 80 °C a vysokú mineralizáciu - až 19,6 g/l rozpustených solí. Slaná termálna voda je veľmi účinná pri liečbe reumatizmu, bolesti chrbtice, ochoreniach pohybového ústrojenstva, cievnych ochoreniach, ekzémoch a ochoreniach dýchacích ciest. Pomáha aj pri doliečovaní zlomenín a stimuluje činnosť štítnej žľazy. Táto výnimočná voda je využívaná v deviatich bazénoch kúpaliska. Súčasťou termálneho kúpaliska je aj relaxačno-rekondičný komplex a Wellness centrum Aquamarin. Vo wellness centre sú návštevníkom k dispozícii vnútorné i vonkajšie bazény, turecký kúpeľ Hammam, oddychové priestory, botanická záhrada a kaviareň.

Poľný Kesov

Bazény termálneho kúpaliska a hotela sú zásobované termálnou vodou z panónskych pieskov, ktoré sa usadili pred šiestimi až desiatimi miliónmi rokov. Sodná

hydrogénuhličitanová voda vyvierajúca z hĺbky takmer 1 200 m má teplotu 50 °C. Svojím zložením a teplotou priaznivo vplýva na liečbu chorôb pohybového ústrojenstva a reumatizmu. Na svoje si však prídu všetci návštevníci, ktorí si chcú oddýchnuť a relaxovať v príjemnom prostredí.

Santovka

Liečivé účinky teplých prameňov v okolí obce Santovka sú známe už niekoľko storočí, ale ako kúpele boli využívané až od polovice 19. storočia. Termálna voda kúpaliska vyviera z hĺbky cca 70 m z pieskov, pieskovcov a vápencov bádenského veku (čo je 13 až 16 miliónov rokov) a možno ju charakterizovať ako silne mineralizovanú, sodno-vápenatú hydrouhličitanovo-chloridovú, so zvýšeným obsahom fluóru. Voda je preplynená oxidom uhličitým a sírovodíkom. Teplota vody je 26,7 °C. Priaznivo pôsobí pri srdcovo-cievnych ochoreniach, alergiách, ochoreniach pohybového aparátu a reumatických ochoreniach. Jej liečivé účinky si môžu návštevníci kúpaliska užívať v troch otvorených a jednom krytom celoročne využívanom bazéne. Príjemným spestrením sú aj sedacie travertínové bazéniky v štýle rímskych kúpeľov, masážne travertínové vodopády a masážne trysky, ktoré prúdom termálnej vody priamo z prameňa premasírujú a prekrvia celé telo.

Vadaš Thermál Štúrovo

História termálneho kúpaliska Vadaš sa začala písať v polovici sedemdesiatych rokov minulého storočia, keď bol geologickými vrtmi v dolomitických vápencoch v hĺbke cca 130 m navŕtaný zdroj termálnej vody s teplotou 40°C. Odvtedy sa kúpalisko rozrástlo a dnes patrí k najkrajším a najmodernejším termálnym kúpaliskám u nás. Pýchou kúpaliska je bazén s umelým vlnobitím a s vodnou plochou 3800 m², jediný svojho druhu na Slovensku. Pre milovníkov adrenalínu je k dispozícii 5 toboganov s celkovou dĺžkou viac ako 300 m. Domáci, ale aj zahraniční návštevníci isto ocenia aj ostatné vodné atrakcie, športové ihriská a ďalšie možnosti aktívneho odpočinku, ako napríklad vodné bicykle, jazdu na koňoch alebo štvorkolkách. Rybári určite uvítajú možnosť rybolovu na jazierku priamo v areáli kúpaliska. V celoročne otvorenom relaxačnom komplexe sú návštevníkom okrem bazénu s termálnou

vodou k dispozícii aj masáže a sauna. Veľkolepým zážitkom je aj návšteva monumentálnej baziliky v neďalekom Ostrihome (MR).

Zdroj: Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012

Príloha 9

Lokalizácia termálnych kúpalísk v NSK

	Termálne kúpalisko	Okres	GPS súradnice	Web	Teplota zdroja vody
1.	Diakovce	Šaľa	N 48°08'05,48'' E 17°47'04,00''	www.thermaldiakovce.sk	38°C
2.	Komárno	Komárno	N 47°45'26,40'' E 18°08'02,50''	www.komarnohotel.sk	42°C a 30°C
3.	Margita – Ilona Levice	Levice	N 48°11'20,54'' E 18°39'53,00''	www.margita-ilona.sk	25°C
4.	Nové Zámky – Štrand Emila Tatáríka	Nové Zámky	N 47°59'57,00'' E 18°11'06,88''	www.kupaliskonz.sk	52°C
5.	Wellness Patince	Komárno	N 47°44'38,90'' E 18°18'34,00''	www.wellnesspatince.sk	26°C
6.	Podhájska	Nové Zámky	N 48°05'54,20'' E 18°20'19,65''	www.tkpodhajska.sk	80°C
7.	Thermal Kesov Poľný Kesov	Nitra	N 48°10'02,00'' E 18°03'51,00''	www.thermalkesov.v.sk	49°C
8.	Santovka Wellness	Levice	N 48°09'15,85'' E 18°46'15,12''	www.sant-wellness.sk	25,8°C
9.	Štúrovo - Vadaš	Nové Zámky	N 47°48'04,08'' E 18°43'01,87''	www.vadas.sk	40°C

Zdroj: Cykloturistická a turistická mapa Nitrianskeho samosprávneho kraja. Mapa Slovakia, NSK, 2012

Príloha 10

Štatistické ukazovatele výkonov v cestovnom ruchu za roky 2009 - 2014

Výkony v cestovnom ruchu v samosprávnych krajoch SR

Počet návštevníkov v krajoch

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
					1 073	
BA	765 019	767 981	879 878	939 328	854	954 888
TT	219 301	228 359	238 110	266 216	263 709	268 362
TN	267 199	247 488	240 652	244 033	238 336	244 114
NR	242 861	235 037	220 525	217 952	238 440	236 875
ZA	643 290	658 148	717 041	756 621	819 016	735 470
BB	366 122	362 480	366 982	401 869	400 251	384 801
PO	586 447	611 663	618 470	664 863	700 248	642 706
KE	291 115	281 205	289 435	283 180	314 651	260 494

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet domácich návštevníkov

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BA	318 002	291 669	320 614	337 478	381 031	349 408
TT	121 184	127 918	130 154	149 762	146 722	153 864
TN	201 098	183 746	182 035	181 287	178 344	183 837
NR	157 457	145 820	131 490	132 447	147 718	147 661
ZA	401 781	423 909	463 126	496 980	528 442	489 832
BB	289 825	288 706	288 379	319 526	323 247	320 304
PO	391 933	412 461	402 521	441 277	463 611	433 555
KE	201 999	191 493	192 413	187 805	209 442	174 232

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet zahraničných návštevníkov

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BA	447 017	476 312	559 264	601 850	692 823	605 480
TT	98 117	100 441	107 956	116 454	116 987	114 498
TN	66 101	63 742	58 617	62 746	59 992	60 277
NR	85 404	89 217	89 035	85 505	90 722	89 214
ZA	241 509	234 239	253 915	259 641	290 574	245 638
BB	76 297	73 774	78 603	82 343	77 004	64 497
PO	194 514	199 202	215 949	223 586	236 637	209 151
KE	89 116	89 712	97 022	95 375	105 209	86 262

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet prenocování návštěvníků v krajích

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BA	1 575 664	1 569 404	1 743 196	1 961 389	2 184 586	2 024 473
TT	981 084	997 376	985 625	1 083 888	1 076 726	1 111 814
TN	1 034 864	972 937	928 461	964 664	972 493	987 153
NR	651 396	691 440	631 572	576 406	612 661	656 195
ZA	2 106 609	2 135 892	2 227 731	2 270 966	2 397 984	2 147 499
BB	1 371 169	1 357 156	1 360 168	1 341 786	1 335 415	1 293 066
PO	2 008 277	2 024 817	2 027 582	2 112 644	2 256 759	2 142 701
KE	662 006	618 308	620 403	596 457	649 947	537 533

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet prenocování domácích návštěvníků

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BA	757 496	697 874	735 778	887 909	990 975	964 715
TT	462 812	476 944	462 825	525 291	516 547	561 390
TN	805 301	750 947	712 375	748 747	746 743	784 012
NR	388 365	399 795	343 965	314 401	349 294	392 772
ZA	1 301 911	1 314 195	1 372 606	1 423 887	1 484 568	1 360 333
BB	1 122 267	1 123 150	1 114 725	1 107 095	1 117 049	1 108 905
PO	1 340 559	1 389 025	1 347 375	1 422 802	1 518 441	1 472 241
KE	443 222	408 791	396 454	376 867	422 945	351 598

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet prenocování zahraničních návštěvníků

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BA	818 168	871 530	1 007 418	1 073 480	1 193 611	1 059 758
TT	518 272	520 432	522 800	558 597	560 179	550 424
TN	229 563	221 990	216 086	215 917	225 750	203 141
NR	263 031	291 645	287 607	262 005	263 367	263 423
ZA	804 698	821 697	855 125	847 079	913 416	787 166
BB	248 902	234 006	245 443	234 691	218 366	184 161
PO	667 718	635 792	680 207	689 842	738 318	670 460
KE	218 784	209 517	223 949	219 590	227 002	185 935

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerný počet prenocovaní návštevníkov v krajoch

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BA	2,1	2,0	2,0	2,1	2,0	2,1
TT	4,5	4,4	4,1	4,1	4,1	4,1
TN	3,9	3,9	3,9	4,0	4,1	4,0
NR	2,7	2,9	2,9	2,6	2,6	2,8
ZA	3,3	3,2	3,1	3,0	2,9	2,9
BB	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,4
PO	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2	3,3
KE	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Výkony v cestovnom ruchu v NSK
Podiel domácich a zahraničných návštevníkov

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% podiel domácich návštevníkov	64,8	62,0	59,6	60,8	62,0	62,3
% podiel zahraničných návštevníkov	35,2	38,0	40,4	39,2	38,0	37,7
domáci návštevníci	157 457	145 820	131 490	132 447	147 718	147 661
zahraniční návštevníci	85 404	89 217	89 035	85 505	90 722	89 214
SPOLU	242 861	235 037	220 525	217 952	238 440	236 875
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% podiel prenocovaní domácich návštevníkov	59,6	57,8	54,5	54,5	57,0	59,9
% podiel prenocovaní zahraničných návštevníkov	40,4	42,2	45,5	45,5	43,0	40,1
počet prenocovaní domácich návštevníkov	388 365	399 795	343 965	314 401	349 294	392 772
počet prenocovaní zahraničných návštevníkov	263 031	291 645	287 607	262 005	263 367	263 423
SPOLU	651 396	691 440	631 572	576 406	612 661	656 195

Zdroj: Štatistický úrad SR

Návštevníci v NSK

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
domáci návštevníci	157 457	145 820	131 490	132 447	147 718	147 661
zahraniční návštevníci	85 404	89 217	89 035	85 505	90 722	89 214
SPOLU	242 861	235 037	220 525	217 952	238 440	236 875
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% podiel domácich návštevníkov	64,8	62,0	59,6	60,8	62,0	62,3
% podiel zahraničných návštevníkov	35,2	38,0	40,4	39,2	38,0	37,7

Zdroj: Štatistický úrad SR

Prenocovania návštevníkov v NSK

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
prenocovania domácich návštevníkov	388 365	399 795	343 965	314 401	349 294	392 772
prenocovania zahraničných návštevníkov	263 031	291 645	287 607	262 005	263 367	263 423

SPOLU	651 396	691 440	631 572	576 406	612 661	656 195
% podiel prenocovaní domácich návštevníkov	59,6	57,8	54,5	54,5	57,0	59,9
% podiel prenocovaní zahraničných návštevníkov	40,4	42,2	45,5	45,5	43,0	40,1

Zdroj: Štatistický úrad SR

NSK

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
počet návštevníkov	242 861	235 037	220 525	217 952	238 440	236 875
počet prenocovaní	651 396	691 440	631 572	576 406	612 661	656 195

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerný počet prenocovaní v NSK

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
priemerný počet prenoc.domácich návštevníkov	2,5	2,7	2,6	2,4	2,4	2,7
priemerný počet prenoc.zahraničných návštevníkov	3,1	3,3	3,2	3,1	2,9	3,0
priemerný počet prenocovaní návštevníkov	2,7	2,9	2,9	2,6	2,6	2,8

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ubytovacie kapacity v okresoch NSK

Počet ubytovacích zariadení v okrese Komárno

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	46	44	40	47	44	38
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	42	40	37	41	39	35
Hotely (motely, botely) a penzióny	25	23	21	22	22	21
Hotely (motely, botely) spolu	8	9	9	8	8	7
Penzióny spolu	17	14	12	14	14	14

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet ubytovacích zariadení v okrese Levice

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	36	35	34	41	39	40
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	36	35	34	38	36	37
Hotely (motely, botely) a penzióny	20	20	18	19	19	21
Hotely (motely, botely) spolu	6	6	5	7	7	8
Penzióny spolu	14	14	13	12	12	13

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet ubytovacích zariadení v okrese Nitra

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	46	45	44	52	53	53
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	43	41	40	D	D	53
Hotely (motely, botely) a penzióny	33	32	32	36	37	37

Hotely (motely, botely) spolu	16	17	18	19	19	18
Penzióny spolu	17	15	14	17	18	19

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet ubytovacích zariadení v okrese Nové Zámky

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	112	105	102	126	119	113
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	86	81	83	92	89	86
Hotely (motely, botely) a penzióny	38	35	34	38	39	40
Hotely (motely, botely) spolu	13	11	12	12	13	13
Penzióny spolu	17	24	22	26	26	27

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet ubytovacích zariadení v okrese Šaľa

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	9	9	9	9	9	9
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	9	9	9	D	D	D
Hotely (motely, botely) a penzióny	5	5	5	4	4	4
Penzióny spolu	5	5	5	D	D	D

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet ubytovacích zariadení v okrese Topoľčany

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	19	18	19	32	29	26
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	19	18	19	32	29	26
Hotely (motely, botely) a penzióny	14	13	13	16	15	13
Hotely (motely, botely) spolu	3	3	3	6	6	6
Penzióny spolu	11	10	10	10	9	7

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet ubytovacích zariadení v okrese Zlaté Moravce

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovacie zariadenia spolu	14	14	14	15	14	13
Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	14	14	14	15	14	13
Hotely (motely, botely) a penzióny	8	8	8	9	8	8
Hotely (motely, botely) spolu	5	5	5	6	5	5
Penzióny spolu	3	3	3	3	3	3

Zdroj: Štatistický úrad SR

Výkony v cestovnom ruchu v okresoch NSK

okres Komárno	Počet Návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	25 497	17 359	8 138	56 388	38 069	18 319
2010	26 440	19 946	6 494	57 596	42 430	15 166
2011	23 217	17 312	5 905	49 542	35 719	13 823
2012	23 769	17 882	5 887	51 135	36 254	14 881
2013	23 608	17 263	6 345	52 164	37 011	15 153
2014	22 376	16 144	6 232	46 763	33 501	13 262

okres Levice	Počet návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	29 844	19 022	10 822	80 847	49 564	31 283
2010	33 400	20 057	13 343	90 469	48 695	41 774
2011	31 662	18 856	12 806	92 934	50 008	42 926
2012	29 800	16 284	13 516	83 608	41 802	41 806
2013	31 000	17 885	13 115	79 470	41 597	37 873
2014	36 711	23 680	13 031	140 020	97 190	42 830

okres Nitra	Počet návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	76 446	49 445	27 001	180 075	117 977	62 098
2010	76 909	49 043	27 866	227 009	151 064	75 945
2011	73 405	45 106	28 299	203 288	127 556	75 732
2012	73 696	47 404	26 292	173 151	109 819	63 332
2013	84 438	54 904	29 534	191 187	125 936	65 251
2014	77 641	50 266	27 375	182 905	122 569	60 336

okres Nové Zámky	Počet Návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	72 061	39 830	32 231	242 029	109 270	132 759
2010	71 233	37 745	33 488	231 894	99 377	132 517
2011	69 612	35 411	34 201	220 822	88 061	132 761

2012	66 200	35 396	30 804	212 098	92 962	119 136
2013	67 656	35 863	31 793	217 034	98 879	118 155
2014	74 403	40 592	33 811	234 104	107 734	126 370

okres Šaľa	Počet návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	2 222	1 292	930	5 201	2 627	2 574
2010	2 057	1 112	945	5 611	2 575	3 036
2011	2 320	1 334	986	5 160	2 359	2 801
2012	2 147	1 239	908	5 470	2 791	2 679
2013	2 407	1 599	808	6 381	4 204	2 177
2014	1 309	911	398	3 126	2 342	784

okres Topoľčany	Počet návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	21 560	20 604	956	50 858	48 174	2 684
2010	9 180	8 298	882	28 979	26 643	2 336
2011	5 703	4 538	1 165	19 623	15 835	3 788
2012	10 861	7 473	3 388	25 599	17 210	8 389
2013	15 548	11 207	4 341	32 377	22 283	10 094
2014	12 151	8 050	4 101	21 614	14 122	7 492
okres Zlaté Moravce	Počet návštevníkov Spolu	v tom		Počet prenocovaní návštevníkov spolu	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
2009	15 231	9 905	5 326	35 998	22 684	13 314
2010	15 818	9 619	6 199	49 882	29 011	20 871
2011	14 606	8 933	5 673	40 203	24 427	15 776
2012	11 479	6 769	4 710	25 345	13 563	11 782
2013	13 783	8 997	4 786	34 048	19 384	14 664
2014	12 284	8 018	4 266	27 663	15 314	12 349

Zdroj: Štatistický úrad SR